

ДЖАК КЕРУАК

БРОДЯГИТЕ НА ДХАРМА

Превод от английски: Еленко Касалийски, 1996

chitanka.info

Посвещава се на Хан Шан

1

Един ден по обед в края на септември 1955 се метнах на товарния влак, който напускаше Лос Анжелис, добрах се до една открита платформа и легнах на нея с кръстосани крака и торба под главата, съзерцавайки облаците, докато пътувахме на север към Санта Барбара. Беше местен бавен влак и аз възнамерявах да пренощувам на плажа в Санта Барбара и да хвана или друг подобен до Сан Луис Обиспо на следващата утрин, или товарния влак в седем часа вечерта, който пътуваше директно чак до Сан Франциско. Някъде близо до Камарило, където побъркалият се Чарли Паркър се беше възстановявал, се отбихме в страничен коловоз, за да дадем път на друг влак, и на моята платформа се покатери слабичък и дребен възрастен скитник, който доста се изненада, като ме видя. Той се настани в другия край на вагона и легна безмълвно с лице към мен, положил глава върху мизерно малката си торбичка. Не след дълго насочилият се на изток товарен влак профуча по главната линия, чу се сигналната свирка и ние потеглихме, а въздухът започна да става все по-студен и откъм морето заприиждаха мъгли над топлите крайбрежни долини. След като направихме неуспешен опит да се среем върху студената стомана, навличайки всичко, с което разполагахме, двамата с дребничкия скитник станахме, закрачихме напред-назад и започнахме да скачаме и да махаме с ръце, всеки в своя край на платформата. Много скоро влакът влезе в страничния коловоз на малко градче и аз реших, че с бутилчица токайско вино бих запълнил добре студеното и мрачно пътуване до Санта Барбара.

— Ще наглеждаш ли торбата ми, докато отскоча да купя бутилка вино?

— Става.

Скочих през перилото, претичах през магистрала 101 до магазина и купих освен виното хляб и бонбони. Бързо се върнах, но се оказа, че влакът има престой още петнадесет минути. Времето се беше затоплило и грееше слънце, но следобедът клонеше към своя край и

скоро щеше да стане студено. Дребничкият скитник седеше с кръстосани крака в дъното на платформата пред жалката трапеза, състояща се от кутия сардини. Домъчна ми за него, приближих се и му рекох:

— Какво ще кажеш да се сгрееш с малко вино? Не искаш ли да хапнеш и малко хляб и сирене със сардините?

— Става.

Гласът му идваше отдалече, от дълбините на едно малко, кротко гърло, нежелаещ или страхуващ се да се наложи. Бях купил сиренето три дни по-рано в Мексико Сити, преди да приема дългото и евтино пътуване с автобус през Закатекас, Дуранго и Чихуахуа, две хиляди безкрайни мили до границата при Ел Пасо. Той хапна от хляба и сиренето и пийна вино с удоволствие и благодарност. Бях доволен. Припомних си стиха от Диамантената сутра, който гласеше: „Върши милосърдие, без да си изграждаш в ума някакво понятие за него, тъй като милосърдието в края на краищата е просто една дума.“ В онези дни бях много благочестив и стигах почти до съвършенство в религиозната си преданост. Оттогава съм станал малко лицемерен в молитвите си и малко уморен и циничен. Може би защото съм тъй оstarял и неутрален... Но тогава наистина вярвах в съществуването на благотворителността, добротата, смирението, старанието, абсолютното спокойствие, мъдростта и екстаза и вярвах, че съм старовремски бхикшу в съвременни одежди, който обикаля по света (обикновено по огромния триъгълен маршрут Ню Йорк — Мексико Сити — Сан Франциско), за да завърти колелото на Истинския смисъл, или Дхарма, и да добие качества на един бъдещ Буда (Будител) и бъдещ Герой в Рая. Все още не бях срецинал Джефи Райдър — това щеше да се случи през следващата седмица — или чул нещо за „Бродягите на Дхарма“, при все че по това време аз бях идеален бродяга на Дхарма и се смятах за религиозен странник. Дребният скитник на платформата затвърди всички мои убеждения, когато, оживен от виното, се разприказва и накрая разгърна малко парче хартия с молитва на св. Тереза, в която тя известяваше, че след смъртта си ще се върне на Земята, обсипвайки я завинаги с райски рози за всички живи същества.

— Откъде имаш това? — попитах аз.

— О, изрязах го от някакво списание в една читалня в Лос Анжелис преди няколко години. Винаги го нося със себе си.

— И се вмъкваш нелегално в товарни влакове и го четеш?

— Почти всеки ден.

Той не каза повече от това, не се разпростря върху темата за св. Тереза, беше много сдържан относно своята религия и ми разказа малко за личния си живот. Беше един от онези изпити, мълчаливи, дребни скитници, на които никой не обръща особено внимание дори на Скид Роу^[1], какво остава за Майн стрийт^[2]. Ако някое ченге го изгони, той си тръгва и изчезва, а ако в района на някоя голяма гара се навъртат куки, те рядко имат шанс да видят малкия мъж, който се крие сред бурените и скача под прикритието на сенките в потеглящия влак. Когато му казах, че смяtam на следващата нощ да хвана „Светковичния“ товарен влак, той отвърна:

— А, искаш да кажеш „Среднощния призрак“.

— Така ли наричаш „Светковичния“? Трябва да си работил по тази линия.

— Да, бях спирач по СП^[3].

— Ами ние, скитниците, го наричаме „Среднощния призрак“, защото го хващаш в Ел Ей^[4] и никой не те забелязва, докато не пристигнеш сутринта в Сан Франциско, направо лети.

— Осемдесет мили в час по прав маршрут, татенце.

— Точно така, но през нощта, когато цепиш нагоре по крайбрежието северно от Гавиоти и около Сърф, става страшно студено.

— Точно така — до Сърф, след това през планините надолу южно от Маргарита.

— Да, Маргарита. Сигурно съм се возил на „Призрака“ повече пъти, отколкото мога да преброја.

— От колко години не си бил у дома?

— Предполагам повече, отколкото бих се наел да преброја. От Охайо съм.

Но влакът потегли, вятърът отново стана студен и влажен и ние прекарахме следващия час и половина, като тракахме със зъби и правехме всичко, което беше според силите и волята ни, за да не замръзнем. Първоначално аз се сгуших и медитирах върху топлината, истинската божествена топлина, за да избегна студа; след това скачах, махах с ръце и крака и пеех. Но малкият скитник беше по-търпелив от мен и през по-голямата част от времето просто си лежеше и дъвчеше

тютюн, потънал в отчаяни, горчиви мисли. Зъбите ми тракаха, устните ми бяха сини. Вече се смрачаваше, когато с облекчение видяхме да се оформят в далечината познатите планини на Санта Барбара, скоро щяхме да спрем и да се стоплим в приятната звездна нощ край релсите.

Сбогувах се с дребничкия скитник на св. Тереза при един прелез, където скочихме, и отидох да прекарам нощта на пясъка в одеялата си, далече надолу по плажа в подножието на една скала, където ченгетата нямаше да ме намерят и приберат. Приготвих си няколко наденички върху прясно отрязани и подострени пръчки над жаравата от голям огън, затоплих консерва боб и консерва макарони със сирене между нагретите въглени, пих от насконо купеното вино и се насладих на една от най-приятните нощи в живота ми. Нагазих във водата, топнах се и се изправих, загледан във великолепното нощно небе — изградената от тъмнина и диаманти пречудесна вселена на Авалокитешвара. „Е, Рей, казах си доволен, останаха още няколко мили. Пак успя.“ Щастлив. Само по бански, бос и рошав в осветената от огъня тъмнина, аз пеех, пиех вино, плюех, скачах, тичах — така се живее. Напълно сам и свободен, нагазил в меките пясъци на плажа близо до въздишките на морето, под мигащите, девствени и топли измамни звезди, отразяващи се върху гладката повърхност на околоплодните води. И ако консервите ви са се нагрели до червено и не можете да ги хванете с ръка, просто използвайте добрите стари железничарски ръкавици, това е всичко. Оставил храната малко да изстине, за да се насладя по-дълго на виното и мислите си. Седнах с кръстосани крака на пясъка и се замислих над живота си. Е, и какво значение има? „Какво ли ще ми се случи занапред?“ Тогава виното започна да действа на апетита ми и не след дълго се нахвърлих върху наденичките, помитайки ги направо от шишовете, ам-ам, бърках дълбоко със старата лъжица в двете вкусни консерви и загребвах обилно горещ фасул и свинско или макарони с цвъртящ горещ сос и може би малко пясък, паднал вътре. „А колко ли зърнца пясък има на този плаж?“ — се запитах. „Ами толкова, колкото са звездите на небето!“ (ам-ам), и ако това е така, то: „Колко човешки същества е имало, или по-точно — колко живи създания е имало отпреди най-ранния период на безначалното време досега? Ами, ъ-ъ, предполагам, трябва да се пресметне броят на зърнцата пясък на този плаж, който е

равен на броя звезди в небето във всяка една от десетте хиляди мегавселени, откъдето ще се получи цифра, неизчислима от никой Ай Би Ем или «Бъроуз», така че не знам със сигурност — гълтка вино, — не знам със сигурност, но това навярно се равнява на безбожно безчетните трилиони секстилиони рози и лилии, които в този миг блажената св. Тереза и онзи чудесен дребен възрастен човечец разпръскват над главата ти.“

След като вечерята приключи, аз си избърсах устните с червена носна кърпа, изплакнах приборите в соленото море, разритах няколко купчинки пяськ, помотах се наоколо, избърсах приборите, прибрах ги, мушнах старата лъжица обратно в осолената торба и си легнах свит в одеялото, готов за един здрав и напълно заслужен сън. Посред нощ се събудих с мисълта: „А? Къде съм, какъв е този баскетбол на вечността, който момичетата играят около мен в старата къща на моя живот, да не би къщата да гори?“, но това беше само обединеният напън на вълните, които се диплеха все по-високо в прилива си към моето одеяло-легло. „Нека бъда здрав и мъдър като раковина“ — и аз заспах, и сънувах, че докато спя, изразходвам чрез дишането си три филии хляб... Ex, беден човешки разум, и ти, самотнико, уединил се на брега — бих казал, че Бог наблюдава със съсредоточена усмивка... И аз сънувах някогашния си дом в Ню Ингланд, малките ми котенца, които се опитват да изминат хиляди мили, следвайки ме по пътищата през Америка, майка ми с торба на гърба, баща ми — тичащ след ефимерния, неуловим влак, сънувах, докато не се събудих в сивата зора, видях я, подсмръкнах (защото бях видял как целият хоризонт се извества, сякаш някой сценичен работник беше побързал да го върне на мястото му, за да ме убеди в неговата действителност), обърнах се на другата страна и отново заспах. „Все същото си е“, чух се да казвам в празнотата, която често ни обгръща в съня.

[1] Главна „улица“ на бедняшките квартали, на бордейте. ↑

[2] Главна улица в град. ↑

[3] Southern Pacific — жп линията по Юга на американския тихоокеански бряг. ↑

[4] Съкратено от Лос Анжелис — L.A. ↑

2

Дребничкият скитник на св. Тереза беше първият истински бродяга на Дхарма, когото срещнах, а вторият беше „номер едно“ сред всички бродяги на Дхарма и в действителност той, Джефи Райдър, беше измислил този израз. Джефи беше израснал в дървена хижа дълбоко в горите на Източен Орегон заедно с майка си, баща си и сестра си, още от самото начало — горско момче, дървар и земеделец, интересувал се от животни и индианска култура, така че когато в крайна сметка попаднал в колежа, бил вече добре подгoten за началните си занимания по антропология, а по-късно и по индианска митология с автентични текстове. Накрая научил китайски и японски, станал специалист по ориенталистика и открил най-великите бродяги на Дхарма — дзен-лунатиците от Китай и Япония. В същото време, тъй като бил момче от Северозапада, с идеалистична нагласа, той се заинтересувал от старомодния СОРП^[1] — анархизъм научил се да свири на китара и да пее стари работнически песни, които прибавил към индианските и цялостното си занимание с фолклор. Той вървеше из улици на Сан Франциско, когато го видях за първи път на другата седмица (след като изминах на стоп останалия път от Санта Барбара в един-единствен безумен, дълъг пробег и, не е за вярване, ама ме качи очарователно и мило младо момиче, в снежнобял банковски без презрамки, боса, със златна гривна на глазена, което караше червеникаво кафяв „Линкълн Мъркюри“ от бъдещето и му трябваше бензедрин, за да издържи целия път до Града^[2], и щом му казах, че имам малко в брезентовата си торба, то извика: „Страхотно!“). Видях Джефи да препуска с онези странни и дълги крачки, типични за планините, на гърба си носеше раничка, пълна с книги, четка за зъби и какво ли още не, това беше неговата малка „градска“ раничка за разлика от голямата му, комплектувана със спален чувал, пончо и прибори за готовене. Имаше козя брадичка и странен азиатски вид с леко дръпнатите си зелени очи, но въобще не приличаше на бохем, а и далеч не беше (от онези, които се мотаят около артистичните среди).

Беше жилав, загорял от слънцето, енергичен и открит, винаги поздравяваше, разговаряше весело и дори подвикваше по някое „здрасти“ на скитниците из улиците, а когато го запитваха нещо, отговаряше, без да се замисли, не знам откъде му идваше, но винаги с блестящо остроумие.

— Къде срещна Рей Смит? — го попитаха, когато влязохме в „Мястото“, любимия бар на джазмените из Бийч.

— О, аз винаги срещам моите бодхисатви на улицата! — провикна се той и поръча бира.

Беше страховта нощ, историческа в много отношения. Джефи и още няколко поети (той също пишеше стихове и превеждаше на английски китайска и японска поезия) бяха включени в поетическо четене в „Галерия Шеста“ в града. Всички се събираха в бара и се „настройваха“. Но докато седяха наоколо или стояха прави, забелязах, че той е единственият, който не прилича на поет, при все че наистина беше. Другите бяха или битници-интелектуалци с очила с рогови рамки и буйни черни коси като Алва Голдбук, или изтънчени красиви и бледи поети като Айк О’Шей (с костюм), или префинени ренесансови италианци, сякаш от друг свят, като Франсис ДаПавия (който приличаше на млад свещеник), или рошави стари анархистки издънки с папийонки като Рейнхолд Какоетис, или огромни, дебели и кротки очилати шемети като Уорън Къфлин. А всички останали многообещаващи поети стояха наоколо в най-различни облекла: пръскани на лактите рипсени сака, изтрити обувки и книги, стърчащи от джобовете. А Джефи беше облечен с груби работнически дрехи, купени на старо от магазин „Гудуил“^[3], за да му вършат работа при катерене и скитане из планините, за нощуване на открито край лагерни огньове и стопиране нагоре-надолу по крайбрежието. Освен това в малката си раница носеше и една смешна зелена алпийска шапчица, която си слагаше, пеейки с тиролски фалцет, когато стигнеше в подножието на някоя планина, преди да започне да изкачва височина от няколко хиляди метра. Носеше скъпки катерачески обувки, негова гордост и радост, италианска изработка, с които крачеше по посипания със стърготини под на бара като старовремски дървесекач. Не беше висок — около метър и шестдесет и осем, но беше силен, жилав, бърз и мускулест. Лицето му приличаше на тъжна изпита маска, но над козята брадичка очите му проблясваха като очи на стар хихикащ

китайски мъдрец и смекчаваха острите черти на красивото му лице. Зъбите му бяха леко кафеникави, резултат от немарливост по времето, когато е живял в горите, но това не се забелязваше и той се смееше с широко отворена уста на анекdotите. Понякога се умълчаваше и просто гледаше тъжно в пода като човек, който си дялка нещо. Друг път беше весел. Изглеждаше силно заинтригуван от мен и от историята за дребничкия скитник на св. Тереза, както и от разказите за собствените ми преживявания — как хващам товарни влакове, пътувам на стоп или скитам из горите. Веднага обяви, че съм велик „бодхисатва“, което означава „велико мъдро създание“ или „велик ангел-мъдрец“, и че аз крася този свят с искреността си. Любимият будистки светец и на двама ни беше Avalokiteshvara, на японски — Куанон Единадесетоликата. Знаеше всички подробности за тибетския, китайския, махаяна, хинаяна, японския и дори бирманския будизъм, но аз веднага го предупредих, че не давам пукната пара за митологията и за всичките имена и национални особености на будизма, а че просто се интересувам от първата от четирите благородни истини на Шакямуни: „Жivotът е страдание.“ И до известна степен от третата: „Страданието може да бъде прекратено“, в което тогава не вярвах напълно. (Все още не бях вникнал в писанието Ланкаватара, което в крайна сметка доказва, че в света не съществува нищо друго освен разума и следователно всичко е възможно, включително и прекратяването на страданието.) Приятел на Джефи беше споменатият по-горе огромен, добродушен Уорън Къфлин, осемдесет килограма поетична плът, за когото Джефи ме предупреди (на ухо), че външността му лъже.

— Кой е той?

— Той е най-добрият ми приятел от Орегон, познаваме се от доста време. Отначало си мислиш, че е муден и глупав, но всъщност е ослепителен диамант. Ще видиш. Гледай да не те направи на пух и прах. Ще ти отнесе главата, човече, с някоя небрежно подхвърлена дума.

— Защо?

— Мисля, че е велик тайнствен бодхисатва, може би е прероденият Асана — големият махаянски учен на древността.

— А кой съм аз?

— Знам ли, може да си Козел.

— Козел?

— Може да си Калмутра.

— Кой е Калмутра?

— Калмутра е калта по козята ти мутра. Какво ще кажеш за това — попитали някого: „Има ли кучето душа на Буда?“, а той отвърнал „Джаф.“

— Ще кажа, че това е глупав дзен-будизъм.

Думите ми леко го поохладиха.

— Слушай, Джефи — казах, — аз не съм дзен-будист, аз съм сериозен будист, старомоден и мечтателен хинаянски страхливец от късния махаянизъм — и все неща от този род в настъпващата нощ. Твърдях, че дзен-будизмът се занимава не толкова с добротата, колкото с това, да обърка разума и да го накара да забележи илюзорната същност на нещата.

— Това е подло — негодувах аз. — Всички тези дзен-учители, които хвърлят децата в калта само защото не могат да им отговорят на глупавите словесни въпроси.

— Това е, защото искат те да разберат, че калта е по-добра от думите, човече.

Но аз не бих могъл да пресъздам (поне ще опитам) всички негови брилянтни отговори, възражения и уловки, с които ме държеше през цялото време на тръни и в крайна сметка успя да вика нещо в главата ми, което промени посоката на моя живот.

И така, аз последвах тълпата виещи поети на четенето в „Галерия Шеста“ тази нощ, която освен другите важни неща беше и нощта на раждането на „Поетичния Ренесанс в Сан Франциско“. Всички бяха там. Беше щура нощ. И аз бях този, който задвижи нещата, като обиколих и събрах дребни пари от доста схванатата публика, насьбрала се в галерията, после се върнах с три огромни трилитрови бутилки калифорнийско бургундско и ги опих всички, така че когато към единадесет часа Алва Голдбук четеше, когато виеше пиян с разперени ръце поемата си „Вой“, всички крещяха: „Давай! Давай! Давай!“ (като на джем-сесън), а старият Рейнхолд Какоетис, бащата на поезията във Фриско^[4], бършеше щастливите си сълзи. Джефи също чете чудесните си стихове за Койот, бог на индианците от Северноамериканското плато (струва ми се) или поне бог на северозападните индианци — квакиутли и не знам какви си. „Да ви еба!“, извика Койот и избяга! — прочете Джефи на изисканата

публика и тя ревна от удоволствие, беше толкова истинско, мръсната думичка „еба“ звучеше съвсем добре. Той имаше и нежни лирични стихове като тези за мечките, дето хапват ягоди, в които изразяваше любовта си към животните, както и велики мистични редове като тези за воловете по Монголския път, в които личаха познанията му по азиатска литература чак до Сюан Цун, великия китайски монах, кръстосвал от Китай до Тибет и от Ланчоу до Кашгар и Монголия с пръчица тамян в ръка. После неочеквано прозвуча кръчмарският му хумор в стиховете за Койота, който носи лакомства, и анархистичните му идеи за това, как американците не уметят да живеят, в стиховете за данъкоплатци, хванати в стаи-капани, построени от повалени с резачки бедни дървета (тук проличаваше също произходът му от дърварския Север). Гласът му беше дълбок, звучен и никак безстрашен, като гласовете на някогашните американски оратори и герои. Искреността, силата и човешката му надежда ме привлякоха, докато другите поети бяха или прекалено изтънчени в своя естетизъм, или твърде истерично-цинични, за да се надяват на нещо, или прекалено абстрактни и затворени, или политиканстващи, или като Къфлин твърде трудни за разбиране (едрият Къфлин казваше неща от рода на „неизяснени развои“, но там, където спомена, че откровението е нещо лично, усетих силното будистко и идеалистично влияние на Джефи, който беше споделял с добродушния Къфлин идеите си през годините им на приятелство в колежа, както аз бях споделял моите с Алва на Източния бряг, а и с други по-малко апокалиптични и по-разумни, но не толкова симпатични и тъжни младежи като него).

Междувременно множеството, насьбрало се в тъмната галерия, се напрягаше да чуе всяка дума от изумителната поезия, а аз обикалях от група на група, с лице към хората и с гръб към сцената, и ги подканвах да ударят по гълтка, или се връщах и сядах отдясно на подиума, като надавах кратки одобрителни възгласи и дори цели изречения коментари без ничия покана, но в общото веселие никой нямаше нищо против. Беше велика нощ. Нежният Франсис Да Павия чете — от фини като люспи жълти или май розови листове, които внимателно прелистваше с дългите си бели пръсти — стиховете на починалия си приятел Алтман, който беше погълнал твърде много пейоте в Чихуахуа (или беше умрял просто от паралич), но не чете свои — очарователна елегия в памет на починалия млад поет, която

можеше да разплаче дори Сервантес със седмата си глава, четеше ги с префинен гласец, от който ме напушваше смях, при все че, когато покъсно го опознах, Франсис ми хареса.

Сред хората в залата беше и Роузи Бюканън, слабо и хубаво момиче с червена късо подстригана коса — страхотно гадже и приятелка на всички, свързани по някакъв начин с Бийч, някога е била модел, самата тя пишеше и по това време цялата преливаше от възбуда, защото беше влюбена в стария ми приятел Коуди.

— Страхотно, а, Рози? — извиках аз, а тя удари голяма гълтка и ме погледна със светнали очи. Коуди стоеше зад нея, обвил с ръце кръста ѝ. Когато някой свършеше да чете, Рейнхолд Какоетис ставаше с папионката и опърпаното си сако и произнасяше кратка забавна реч с престорения си смешен глас, представяйки следващия поет; тогава, казвам ви, стана единадесет и половина, всички стихове бяха вече прочетени и хората обикаляха наоколо, чудейки се какво бе станало и какво щеше да стане занапред с американската поезия, а Рейнхолд бършеше очите си с кърпичка. После всички се събрахме около него, поетите де, и отидохме с няколко коли до Китайския квартал, където си направихме велика, легендарна вечеря с китайски ястия, пръчици и гръмогласни разговори посред нощ в един от онези оживени, чудни китайски ресторани на Сан Франциско. Okаза се, че това е любимият ресторант на Джефи — „Нам Йен“, и той ми показа как да поръчвам и как да ям с пръчиците, като разправяше анекdoti за дзен-лунатиците от Далечния изток и така ме развесели (имахме и бутилка вино на масата), че накрая отидох при един стар готвач на входа на кухнята и го попитах:

— Защо Бодхидхарма е дошъл от Запад? (Бодхидхарма е индиецът, пренесъл будизма на изток, в Китай).

— Не ме интересува — отвърна с присвити очи той; разказах това на Джефи и той рече:

— Идеален отговор, абсолютно идеален. Сега вече знаеш какво имам предвид под дзен.

Имах още много да уча. Особено за това как да се оправям с момичетата — по несравнимия дзен-лунатичен начин на Джефи, който имах възможност да наблюдавам от първа ръка следващата седмица.

[1] Световна организация на работниците от промишлеността. ↑

[2] Лос Анжелис. ↑

[3] Магазини, в които дарени стоки се продават евтино и средствата се използват за благотворителни цели. ↑

[4] Съкратено от Сан Франциско. ↑

3

В Бъркли живеех с Алва Голдбук в покритата му с рози барака в задния двор на една по-голяма къща на улица „Милвия“. На прогнилата стара веранда, наклонена напред към земята и обрасла с лозници, имаше хубав стар люлеещ се стол, на който сядах сутрин да чета Диамантената сутра. Дворът беше пълен с полууздели домати и джоджен, джоджен, всичко ухаеше на джоджен, а имаше и чудесно старо дърво, под което обичах да седя и да медитирам в онези прохладни и звездни съвършени калифорнийски нощи през октомври, нямащи равни по света. Имахме си идеална кухничка с газова печка, е, нямахме хладилник, но голяма работа. Имахме също чудна малка баня с вана и гореща вода и стая, осияна с възглавници, сламени рогозки, дюшети за спане и книги, книги, стотици книги — всичко от Катул до Паунд и Блит, както и плочи на Бах и Бетховен (дори един купонджийски албум на Ела Фицджералд с интересни изпълнения на тромпет на Кларк Тери), и добър трискоростен грамофон „Уебкор“ достатъчно мощен, за да издуха покрива: а той, както и стените, беше направен от шперплат и веднъж, по време на едно от нашите нощи дзен-лунатични пиянства, аз превъзбуден пробих с юмрук едната стена, Къфлин ме видя и извади главата си вън от къщата с около осем сантиметра.

На около миля оттам, надолу по „Милвия“ и после нагоре, към района на Калифорнийския университет, зад друга голяма стара къща на тихата уличка „Хилегас“ живееше Джефи в бараката си, която беше далеч по-малка от нашата — около четири на четири, а вътре нямаше нищо друго освен типичните вещи на собственика й, показващи вярата му в простия монашески живот — никакви столове, липсващо дори сантиментален люлеещ се стол, а само сламени рогозки. В ъгъла стоеше любимата му раница, а в нея, измити, вместени компактно един в друг и пристегнати в синя кърпа, бяха туристическите съдове за готовене. До нея лежаха дървени японски пати^[1], които никога не използваше, и чифт черни чорапи за тях с отделен от останалите

пръсти палец, с които се стъпваше меко по хубавите сламени рогозки. Имаше голям брой оранжеви кашони, пълни с научни книги, някои от тях на далекоизточни езици — всички велики сутри, коментари върху тях, събраните съчинения на Д. Т. Судзуки и чудесно четиритомно издание с японски хайку стихове. Джефи притежаваше също огромна колекция най-разнообразна поезия. Всъщност, ако вътре влезеше крадец, единствените ценни вещи, които щеше да намери, бяха книгите. Дрехите на Джефи бяха все стари, втора употреба, които той беше купувал със замаян и щастлив вид от магазините на Армията на спасението и „Гудуил“: кърпени вълнени чорапи, цветни фланелки, джинси, дънкови ризи, мокасини и няколко пуловера с високи яки, които той навличаше един върху друг в студените планински нощи във Високите Сиери в Калифорния и Високите Каскади във Вашингтон и Орегон по време на невероятно дългите му походи, които понякога траеха със седмици, само с няколко фунта суха храна в раницата. Масата беше направена от няколко оранжеви кашона и на нея, когато пристигнах един слънчев следобед, миролюбиво димеше чаша чай, а отстрани беше седнал той и съсредоточено бе навел глава над китайските йероглифи на Хан Шан. Къфлин ми беше дал адреса и когато пристигнах, първо видях велосипеда му на моравата пред голямата къща, където живееше хазайката му, после няколко странни речни камъка и смешни дръвчета, които беше донесъл от скитанията си из планините, за да си направи своя „японска чаена градина“ или „градина с чайна“, тъй като имаше подходящо борово дърво, което шумолеше над жилището му.

Не съм виждал по-миролюбива картина от тази, на която станах свидетел, когато в онзи твърде ветровит и обагрен в червено късен следобед отворих малката му врата, погледнах вътре и го видях в ъгъла на бараката, седнал с кръстосани крака на вълнена индийска възглавничка върху сламена рогозка, с очила, които го правеха да изглежда стар, учен и мъдър, и с книга в скута, а калаеното чайниче и порцелановата чашка димяха пред него. Той вдигна спокойно очи, видя кой е и каза:

— Рей, влез — и отново наведе очи над ръкописа.
— Какво правиш?

— Превеждам великата поема на Хан Шан, наречена „Студената планина“, написана е преди хиляда години, като част от нея е

надраскана върху скали, намиращи се на стотици мили от най-близкото населено място.

— Yay!

— Когато влизаш в тази къща обаче, трябва да си събуваш обувките, виждаш ли тези рогозки, не бива да ги съсипваш.

И аз събух сините си велурени обувки с меки подметки и прилежно ги сложих до вратата, Джефи ми подхвърли възглавничка, седнах с кръстосани крака до дървената стена и той ми предложи чаша горещ чай.

— Чел ли си някога „Книгата на чая“? — попита той.

— Не, какво е това?

— Научен труд за това как да се приготвя чай, като са използвани всички знания по въпроса от две хиляди години насам. Някои от описанията на ефекта от първата, втората и третата глътка са доста налудничави.

— Тези момчета са се отнасяли от нищо, а?

— Опитай си чая и ще видиш: това е силен зелен чай.

Наистина беше силен и веднага ме изпълниха спокойствие и топлина.

— Искаш ли да ти прочета някои части от поемата на Хан Шан?
Искаш ли да ти разкажа за него?

— Да.

— Хан Шан бил китайски учен, на когото му писнало от големия град и света и тръгнал да скита из планините.

— Виж ти, прилича на теб.

— В онези дни човек наистина е можел до го направи. Живеел в пещера недалеч от будистки манастир, в провинцията Тян Шан на Тиен Тай, и единственият му приятел сред хората бил забавният дзен-лунатик Ших Те, който метял манастира. Ших Те също бил поет, но записвал малко. От време на време Хан Шан слизал от Студената планина, облечен в дървесни кори, влизал в топлата кухня и чакал да получи храна, но монасите никога не му давали, защото не искал да се присъедини към ордена и да се отзовава три пъти на ден на камбанката за медитация. Можеш да разбереш защо от някои негови стихове като — слушай, ще ти преведа от китайски. — И аз се наведох над рамото му, и го наблюдавах как разчита безумната плетеница от китайски иероглифи: — „Изкачвам се по безкрайната пътека на Студената

планина, дългата клисура е задушена от сипеи и морени, буен поток и потънала в мъгла трева, мъхът е хълзгав, въпреки че дъжд не е валял, боровете пеят, но вятър не духа, кой може да прескочи на света оковите и до мен сред бели облаци да седне?“

— Уай!

— Това, разбира се, е моят превод. Виждаш, че във всеки стих има по пет йероглифа, а аз трябва да добавя членове, предлози и тем подобни неща.

— Защо не го преведеш така, както си е, пет йероглифа — пет думи? Какво означават първите пет знака?

— Йероглиф за изкачване, йероглиф за безкраен, за пътека, за студен и за планина.

— Ами тогава го преведи така: „Изкачване безкрайна пътека Студена планина“.

— Добре, но какво ще правиш с йероглифите за дълъг, клисура, задушен, лавина и морени?

— Къде е това?

— Това е вторият ред и ще трябва да го прочетем така: „Дълга клисура задушена лавина морени.“

— Ами така е дори по-добре!

— Ами да, мислил съм за това, но преводът трябва да бъде одобрен от специалистите по китаистика в местния университет и затова трябва да е на чист английски.

— Какво страхотно местенце — казах, оглеждайки малката барака — и ти седиш тук сам-самичък и спокойно си четеш...

— Рей, трябва да дойдеш с мен в планината. Какво ще кажеш да изкачим Матерхорн?

— Страхотно! Къде е това?

— Горе, във Високите Сиери. Можем да вземем и Хенри Морли, ще откараме с колата му багажа до езерото и ще тръгнем оттам. Мога да сложа храната и нещата, от които имаме нужда, в раницата си, а ти ще заемеш малката раница на Алва и ще носиш в нея резервни чорапи, обувки и разни други такива неща.

— Какво означават тези знаци?

— Означават, че след много години скитане Хан Шан слязъл от планината, за да види близките си в града: „Доскоро живях в Студената планина, и т.н., вчера посетих приятелите и семейството си,

повечето от тях бяха вече заминали за Жълтите извори“, това означава смъртта, „тази сутрин се взират в самотната си сянка, не мога да се уча с насызани очи.“

— И това напомня за теб, Джефи — да учиш с насызани очи.

— Очите ми не са насызани!

— А няма ли да бъдат след време?

— Сигурно, Рей... виж тук: „В планината е студено и винаги е било, не само тази година“ — виждаш ли, той наистина е високо, може би на три и половина или четири хиляди метра и повече, и казва: „Назъбените склонове са вечно покрити със сняг, горите в мрачните клисури изпускат мъгла, тревата все още пониква в края на юни, листата започват да падат в началото на август и аз съм тук, възнесен като наркоман...“

— Като наркоман!?

— Това е моят превод, иначе той казва, че е въздигнат като сензуалиста долу в града, но аз му направих модерен и възвишен превод.

— Страхотно.

Запитах го защо си е избрал за кумир Хан Шан.

— Защото — каза той — е бил поет, планинар и будист, посветил се на принципа за медитация върху същността на нещата, а между другото и вегетарианец, при все че не си падам по тази работа, може би защото смятам, че в съвременния свят да си вегетарианец е все едно да търсиш под воля тела, тъй като всички живи същества ядат каквото могат. Бил е също самотник, който е можел да се оттегли и да води непорочен и достоен живот.

— Това също напомня за теб.

— И за теб, Рей, не съм забравил разказите ти за това как си медитирал в горите на Северна Калифорния и всичко останало.

Джефи беше много тъжен и унил, никога по-късно не го видях толкова тих, меланхоличен и замислен, гласът му звучеше по майчински нежно, сякаш говореше от много далече на бедно копнеещо създание (на мен), имащо нужда да чуе посланието му — не се превземаше, беше изпаднал в нещо като транс.

— Медитирал ли си днес?

— Да, това е първото нещо, което правя сутрин преди закуска, а винаги медитирам дълго време и следобед, освен ако някой не ми

попречи.

— Кой ти пречи?

— Ами разни хора. Понякога Къфлин, вчера дойде Алва, а след него и Рол Стърлесън, от време на време идва и едно момиче да играем яб-юм.

— Яб-юм? Какво е това?

— Не знаеш ли какво е яб-юм, Смит? Ще ти разкажа по-късно.

Беше твърде тъжен, за да говори за яб-юм, но аз разбрах какво е това след няколко нощи. Поговорихме още малко за Хан Шан и скалните стихове и тъкмо когато си тръгвах, дойде приятелят на Джефи Рол Стърлесън, висок русоляв симпатяга, за да обсъди с него пътуването си до Япония. Рол се интересуваше от прочутата каменна градина Ръоанджи в манастира Шококуджи в Киото, в която няма нищо друго освен стари речни камъни, подредени в пясъка по такъв, навярно мистично-естетически начин, че карят всяка година хиляди туристи и монаси да идват и да ги съзерцават, постигайки душевен покой. Никога не бях срещал толкова странни и същевременно сериозни и искрени хора. Повече не видях Рол Стърлесън, скоро след това той замина за Япония, но не мога да забравя какво ми отговори, когато го попитах:

— А кой е подредил камъните по този толкова необикновен начин?

— Никой не знае, може би един или няколко монаси преди много време. Но определено има някаква тайнствена форма в тяхната подредба. Само чрез формата можем да осъзнаем празнотата.

Той ми показа снимка на камъните в добре заарвнения пясък, приличаха на острови в морето, сякаш имаха очи (вдълбнатини) и бяха заобиколени от интересните зидове на архитектурно оформлен манастирски вътрешен двор. После ми показа диаграма на подредбата им в проекция, посочи ми геометричната логика и всичко останало, споменавайки фразите „самотна индивидуалност“ и камъните като „изпъкналости, надигащи се в пространството“, означаващи някакъв коан, който не ме интересуваше чак толкова, колкото самия Рол и особено добрия мил Джефи, който запари още чай на шумния си бензинов примус и ни поднесе допълнителни чаши с почти безмълвен източен поклон. Беше доста по-различно от нощта на поетичното четене.

[1] Вид японски чехли. ↑

4

На следващата вечер, около полунощ, тримата с Къфлин и Алва се събрахме и решихме да купим галон бургундско вино и да се натресем на гости у Джефи.

— Какво ли прави сега? — попитах аз.

— О — отвърна Къфлин, — навярно учи, а може би чука, ще видим.

Купихме бутилката от „Шаток“ авеню, отидохме до бараката и аз за втори път видях жалкия му английски велосипед на моравата.

— Джефи по цял ден обикаля нагоре-надолу из Бъркли с този велосипед и с раничката на гърба — каза Къфлин. — Същото правеше и в колежа „Рийд“ в Орегон. Беше истинска атракция. Правехме големи купони с много вино и момичета и накрая обикновено изскачахме през прозорците и вършехме колежански щуротии из целия град.

— Хей, той е доста странен — каза Алва, хапейки учудено устната си, тъй като самият той с внимание и интерес изучаваше странния ни шумно-тих приятел.

Влязохме в бараката през познатата вратичка, Джефи вдигна поглед, както беше седнал с кръстосани крака и очила над книгата със съвременна американска поезия, и с необичайно културен тон каза само едно „А-а“. Събухме се и Алва и Къфлин прекосиха двата метра покрит с рогозки под, за да седнат до него, но аз си свалих обувките последен и тъй като държах в ръка бутилката, я извърнах към него и му я показах, а той внезапно изрева „Я-а-а-а“, прелетя със скок през стаята и се приземи пред мен в стойка на фехтувач, с неочеквано изникнала кама в ръката, леко бодна с върха ѝ стъклото и се разнесе едно ясно и тихо „клиник“. Това беше най-изумителният скок, който съм виждал през живота си, като изключим тези на разни смахнати акробати, и много наподобяваше скока на планинска коза, каквато, както се оказа впоследствие, той си и беше. Също така ми напомняше японски самурай — изреваването, скокът, стойката, изражението на

комичен гняв, изпъкналите очи и смешната гримаса. Почувствах, че това беше израз на недоволство както от това, че сме прекъснали заниманията му, така и срещу виното, което щеше да го опие и да наруши плановете му за прекарване на вечерта в четене. Но без повече церемонии той сам отвори бутилката и отпи голяма гълтка, а после всички насядахме с кръстосани крака и прекарахме невероятно весела нощ, като през следващите четири часа просто се надвиkahме. Част от разговорите представляваше нещо такова:

Джефи: Е, Къфлин, пръдня такава, к'во правиш?

Къфлин: Нищо.

Алва: Какви са всички тези странни книги? Хм, Паунд, харесваш ли Паунд?

Джефи: Като изключим факта, че този стар пръдльо е оплескал името на Ли По^[1], наричайки го с японското му име, и всички останали подобни глупости, той не е чак толкова лош — всъщност е любимият ми поет.

Рей: Паунд? Та кой би си избрал за любим поет такъв претенциозен откачалник?

Джефи: Сипи си още вино, Смит, ти не разбираш. А кой е твойят любим поет, Алва?

Рей: Защо никой не пита мен кой е любимият ми поет, аз знам за поезията повече от трима ви, взети заедно.

Джефи: Наистина ли?

Алва: Възможно е. Не сте ли виждали новата стихосбирка на Рей, която току-що е написал в Мексико — „колелото на вибриращото понятие за мясо се върти в празнотата, изхвърляйки тикове, таралежи, слонове, хора, космически прах, глупости, безсмыслици...“

Рей: Не е така!

Джефи: Като става въпрос за мясо, чели ли сте новата поема на...

И т.н., и т.н., докато в крайна сметка всичко се превърна в една безумна фиеста от говор, крясъци, а накрая и песни, с хора, превиващи се от смях по земята, за да завърши с това как тримата с Алва и Къфлин се клатушкаме, хванати под ръка, нагоре по тихата колежанска улица, пеем колкото ни глас държи „Ели, Ели“ и строшаваме точно пред краката си празната бутилка, докато Джефи се смее, изправен на вратичката си. Но все пак ние го бяхме накарали да пропусне тази нощ

четенето си и аз се чувствах виновен за това до следващата вечер, когато той неочаквано се появи в бараката ни с красиво момиче, влезе вътре и й каза да се съблече, което тя стори веднага.

[1] Ли Бо. ↑

5

Това беше в съгласие с теорията на Джефи за жените и правенето на любов. Забравих да спомена, че веднага след посещението на артистичния поклонник на японските камъни през онзи късен следобед у Джефи дойде едно русо момиче с гумени ботуши и тибетско палто с дървени копчета и от дума на дума прояви интерес към намеренията ни да изкачим връх Матерхорн.

— Может ли да дойда с вас? — попита тя, тъй като самата била малко планинар.

— Става — каза Джефи с онзи смешен глас, с който се шегуваше — дълбок и мощн тембър, с който имитираше свой познат, дървар от Северозапада, всъщност горски, старият Бърни Байерс, — става, ела с нас и тримата ще те чукаме на височина три хиляди метра — а начинът, по който го каза, беше толкова забавен и непринуден и в същото време сериозен, че момичето въобще не се шокира и дори остана някак доволно. По същия начин сега той доведе това момиче — Принесес, в къщичката ни. Беше около осем часът вечерта, вече се бе стъмнило и с Алва кратко сърбахме чай и четяхме поезия или печатахме стихове на пишещата машина, когато два велосипеда влязоха в двора и от тях слязоха Джефи и Принесес. Тя беше само на двадесет, имаше сиви очи, руси коси и беше много красива. Трябва да се отбележи, че беше луда на темаекс и мъже, така че не представляваше голям проблем някой да я склони да играе яб-юм.

— Не знаеш ли какво е яб-юм, Смит? — прогърмя Джефи, като влезе обут, хванал за ръка Принесес. — С Принесес сме дошли да ти покажем, момчето ми.

— Става — казах аз, — независимо какво е.

Освен това аз я познавах от по-рано, преди около година в Града бях полудял по нея. Беше просто още една щура случайност това, че бе срещнала Джефи и така бе откачила от любов по него, че би направила всичко, което той ѝ кажеше. Когато някой ни дойдеше на гости, аз винаги покривах малката стенна лампа с червената си носна кърпа и

изгасях осветлението на тавана, и така се получаваше приятна приглушена светлина, в която човек можеше да седи, да пие вино и да разговаря. След като го направих, отидох да взема бутилката от кухнята и когато се върнах, не можах да повярвам на очите си, като видях Джефи и Алва да се събличат и разхвърлят дрехите си навсякъде из стаята, а в това време Принесес вече беше съвсем гола и кожата ѝ блестеше в слабата червена светлина като огряна от последните слънчеви лъчи преспа сняг.

— Какво става, по дяволите? — попитах аз.

— Ето какво е яб-юм, Смит — каза Джефи, след което седна с кръстосани крака върху възглавничка на пода, направи знак на Принесес, тя дойде и седна в ската му с лице към него и ръце около врата му, и известно време седяха така безмълвни. Джефи въобще не изпитваше притеснение или срам, а просто си седеше там в съвършена поза, точно както си му е редът.

— Правят го в тибетските храмове. Представлява свещена церемония и се извършва точно така пред пеещи жреци. Хората се молят и рецитират Ом Мани Падме Хум, което означава Мълния в Черната Празнота, Амин. Аз съм Мълният, а Принесес е Черната Празнота, нали разбираш.

— Но какво мисли за това тя? — почти отчаян извиках аз, тъй като през последната година бях изпитал толкова идеалистични копнежи по това момиче и бях прекарал дълги часове в спор със съвестта си, питайки се дали да го прельстя, тъй като беше толкова младо и всичко останало.

— О, чудесно е — каза Принесес. — Ела и опитай.

— Но аз не мога да седя така.

Джефи седеше в съвършена поза „лотос“, с глезени върху бедрата. Алва беше седнал върху дюшека и също се опитваше да го направи. Накрая Джефи го заболяха краката и с Принесес просто се претърколиха на дюшека, където с Алва започнаха да изследват територията. Все още не можех да повярвам.

— Съблечи се ѝ ела, Смит!

На всичко отгоре, като оставим настрани чувствата ми към Принесес, аз бях прекарал цяла година във въздържание, следвайки убеждението си, че похотта е пряката причина за раждането, което, от своя страна, е пряка причина за страданието и смъртта, и наистина, не

льжа, бях стигнал дотам, да смятам похотта за отвратителна, дори жестока.

„Красивите момичета водят до гроба“, си казвах всеки път, когато неволно обръщах глава след несравните красавици на индианско Мексико. А липсата на активно либидо в мен беше довела до нов спокоен живот, на който се отдавах с удоволствие. Но този път ми дойде твърде много. Все още се страхувах да се съблека; освен това никога не съм обичал да го правя пред повече от един човек, особено ако наоколо има мъже. Но Джефи не даваше пет пари за тези неща и много скоро ощастливи Принесес, след това беше ред и на Алва (вторачил големите си сериозни очи, с които само допреди минута беше чел стихове в полумрака). Така че запитах:

— Какво ще кажете да се заема с ръката й?

— Страхотно, давай.

Така и направих, като легнах напълно облечен на пода и започнах да целувам първо дланта й, после китката, след това нагоре по тялото, а тя се смееше и почти крещеше от удоволствие — всички работехме по нея. Цялото ми спокойно будистко въздържание отиваше по дяволите.

— Смит, нямам вяра на никакъв будизъм или каквато и да е друга философска или социална система, които отричатекса — каза сериозно Джефи, след като вече беше свършил и седнал гол, с кръстосани крака, си свиваше цигара „Бул Дърам“ (което правеше като част от „простия“ си начин на живот).

Накрая всички бяхме голи и весело пиехме кафе в кухнята, а Принесес лежеше на една страна на пода, прегърната с ръце коленете си, а после двамата с нея взехме гореща вана, чувайки как в другата стая Алва и Джефи обсъждат дзен-лунатичните оргии на свободната любов.

— Хей, Принесес, какво ще кажеш да го правим всеки четвъртък?
— извика Джефи. — Ще го превърнем в редовно мероприятие.

— О, да — изкрещя тя от ваната.

Наистина й харесваше всичко това и ми каза:

— Знаеш ли, имам чувството, че съм майка на всички същества и трябва да се грижа за дечицата си.

— Самата ти си толкова млада и красива.

— Но аз съм прастарата майка на Земята. Аз съм бодхисатва.

Тя беше леко откачена, но когато я чух да казва „бодхисатва“, осъзнах, че тя иска да бъде велик будист като Джефи, но тъй като беше момиче, единственият начин, по който можеше да го изрази, беше тази игра, която имаше своите традиционни корени в церемонията яб-юм на тибетския будизъм, така че всичко си идваше на мястото.

Алва беше много доволен и горещо подкрепяше идеята за „всеки четвъртьк“, а засега и аз бях навит.

— Алва, Принесес казва, че е бодхисатва.

— Разбира се, че е.

— Тя казва, че е майка на всички ни.

— Жените бодхисатва в Тибет и в някои части на древна Индия — каза Джефи — били използвани като наложнички в храмовете, а понякога и в обредните пещери, вследствие на което придобивали големи заслуги и също медитирали. И всички тези мъже и жени медитирали, постели, правили си забавления като нашето, отново се хранели, пиели, говорели, скитали, през дъждовния период живеели във вихари^[1], а през сухия — на открито, и не си задавали ненужни въпроси околоекса, което винаги съм харесвал в източните религии. Нещо, което отдавна изследвам и у индианците у нас... Знаете ли, когато бях малко момче в Орегон, въобще не се чувствах американец с всички онези тесногръди идеали, сексуални репресии и всеобща мрачна и сива вестникарска цензура върху истинските човешки ценности, но когато открих будизма и всичко останало, неочеквано почувствах, че съм живял преди безброй години и сега заради предишни грехове съм понижен до по-жалка форма на съществуване, и кармата ми е била да се родя в Америка, където хората не се забавляват и не вярват в нищо, особено в свободата. Ето защо винаги съм симпатизирал на движенията за свобода, като анархизма на Северозапада, някогашните герои от клането в Еверет и така нататък...

Подхванахме дълги и задълбочени разговори по тези въпроси, накрая Принесес се облече и двамата с Джефи се качиха на велосипедите и си тръгнаха, а ние с Алва седнахме един срещу друг в затъмнената стая.

— Знаеш ли, Рей, Джефи е страшно умен — той действително е най-ненормалният, шур и умен тип, когото някога сме срещали. И това, което ми харесва в него, е, че той е големият герой на Западното крайбрежие — даваш ли си сметка, че съм тук вече две години и все

още не бях срещнал някого, когото да си струва да познаваш, или някой, който действително да излъчва интелигентност, и вече бях започнал да губя надежда за тази част на страната. Освен това каква подготовка има само: познания за Далечния изток, Паунд, вземане на пейоте и получаване на визии, планински и бхикшу — е-хей, Джефи Райдър е великият нов герой на американската култура.

— Шантав е! — съгласих се аз. — Но в него ми харесват и други неща, например тихите му тъжни моменти, когато не говори много...

— Чудя се какво ли ще стане с него в края на краищата.

— Мисля, че ще завърши като Хан Шан, ще живее сам в планините и ще пише стихове върху скалите или ще ги рецитира на тълпите пред пещерата си.

— А може би ще отиде в Холивуд и ще стане кинозвезда, както ми каза онзи ден: „Алва, знаеш ли, никога не ми е минавало през ум да стана кинозвезда, още не съм опитал, а мога да направя всичко“, и аз му вярвам, че може да направи всичко. Видя ли как беше накарал Принсес да се увие около него?

— И още как.

По-късно, когато Алва вече си бе легнал, аз седнах под дървото на двора и гледах звездите или затварях очи, за да медитирам, опитвайки се да възвърна нормалното си състояние.

Алва явно също не можеше да заспи, излезе, легна по гръб в тревата, загледан в небето, и каза:

— Големи бухнали облаци се носят в тъмнината, там горе, това ме кара да осъзная, че живеем на реална планета.

— Затвори си очите и ще видиш много повече неща.

— О, въобще не те разбирам! — каза кисело той.

Винаги се дразнеше от лекциите ми върху самадхи екстаза — състоянието, което човек достига, когато спре всичко, дори и разума си, и със затворени очи вижда нещо като вечен мегарояк от виеша се електрическа енергия вместо жалките образи и форми на предметите, които в края на краищата са илюзорни. И ако не ми вярвате, върнете се след един билион години и ме опровергайте. Тъй като, какво е времето?

— Не мислиш ли, че е много по-интересно да бъдеш като Джефи, да учиш, да имаш момичета, да се веселиш и наистина да правиш нещо, вместо да седиш така глупаво под дърветата?

— Не — казах уверено аз, а знаех, че и Джефи би се съгласил. —
Джефи просто се забавлява в празнотата.

— Не мисля.

— Обзалагам се, че е така. Следващата седмица ще се качим с него в планината и след това ще мога да ти кажа дали съм прав.

— Е — въздъхна той, — колкото до мен, аз ще продължавам да бъда Алва Голдбук и да вървят по дяволите всички тези будистки глупости.

— Някой ден ще съжаляваш. Защо не искаш да разбереш това, което се опитвам да ти кажа: чрез шестте си чувства ти се залъгваш да мислиш не само че действително ги притежаваш, но и че чрез тях осъществяваш връзка с един реален външен свят. Ако не бяха очите ти, нямаше да ме виждаш. Ако не бяха ушите ти, нямаше да чуваш този самолет. Ако не беше носът ти, нямаше да можеш да подушиш аромата на джоджен. Ако не беше езикът ти, нямаше да различаваш вкуса на нещата. Ако не беше тялото ти, нямаше да усетиш Принесес. Не съществуваме нито аз, нито самолетът, нито разумът, нито Принесес, нито каквото и да било друго, а ти, за бога, нима наистина искаш да продължаваш да се залъгваш всяка минута от живота си?

— Да, това е всичко, което искам, и съм благодарен на Бога, че нещо е произлязло от нищо.

— Ами трябва да ти съобщя, че е точно обратното — нищо е произлязло от нещо и това нещо е Дхармакая, въплътеният Истинен Смисъл, а нищото е всичко наоколо и празните ни бъръщолевици. Лягам си.

— Ами понякога съзират проблясък в това, което се опитваш да кажеш, но повярвай ми, получавам повече сатори от Принесес, отколкото от думи.

— Но това е сатори на глупавата ти плът, развратнико.

— Осланям се на спасителния живец.

— За какъв живец говориш?

— О, хайде да зарежем всичко това и просто да живеем!

— Глупости, когато мислех като теб, Алва, бях също толкова окаян и ненаситен, колкото си ти сега. Всичко, което искаш, е да хукнеш навън и да се чукаш, да се скапваш, да те преебават, да станеш болен и стар и да те фраска самсарата^[2] ти, вечно възвръщаща се шибана плът, и, бих казал, че си го заслужаваш.

— Това не е много мило. Всички наоколо са нещастни и се опитват да преживяват с това, което имат. Твойт будизъм те е направил подъл, Рей, и дори те кара да се страхуваш да се съблечеш за една обикновена здравословна оргия.

— Е, накрая го направих, нали?

— Да, но с триста зора. Уф, хайде да забравим.

Алва си легна, а аз затворих очи и си помислих: „Мисленето е спряло“, но тъй като си го мислех, никакво мислене не беше спряло, но ме обля вълна на радост, защото осъзнах, че цялото това смущение беше просто една илюзия, която вече свърши, и нямаше защо да се тревожа, тъй като аз не бях „аз“, и се помолих Бог или Татагата да ми даде достатъчно време, разум и сила, за да мога да кажа на хората това, което знам (което дори не бих могъл да направя вярно сега), така че те да го научат и да прогонят отчаянието. Старото дърво се извисяваше замислено и тихо над мен като живо същество. Чух една мишка да прохърква в градинските бурени. Покривите на Бъркли приличаха на окаяна жива плът, заслоняваща опечалени призраци от вечните небесата, пред които те се страхуваха да се изправят. Когато си легнах, вече не мислех за Принсес и не я желаех, нито ме засягаше нечие неодобрение, а бях щастлив и спах добре.

[1] Места за поклонение при будистите. ↑

[2] Вечното прераждане според будизма. ↑

6

Дойде време за голямото ни планинско изкачване. Джефи се появи в късния следобед с велосипеда си да ме вземе. Изнесохме раницата на Алва и я сложихме в кошницата на колелото. Взех чорапи и пуловери, но нямах планинарски обувки и единственото нещо, което можеше да свърши работа, бяха старите, но все още здрави гumenки на Джефи. Моите обувки бяха твърде раздърпани и окъсанни.

— Така може да е по-добре, Рей, с гumenки ще ти бъде по-леко на краката и няма да ти бъде трудно да скачаш от морена на морена. Разбира се, от време на време ще си сменяме обувките и така ще изкараме.

— А храната? Какво носиш?

— Ами преди да ти кажа за храната, Р-е-е-й — (понякога той ме наричаше по име и винаги когато го правеше, се получаваше едно дълго и провлачен тъжно „Р-е-ей“, сякаш беше загрижен за благополучието ми), — взел съм ти спален чувал, не се сгъва като моя и естествено е доста по-тежък, но ако си облечен и до теб гори голям хубав огън, ще се чувствуаш в него там горе добре.

— Облечен, да, но защо и голям огън, все още е октомври.

— Да, но през октомври горе е под нулата, Р-е-е-й — каза тъжно той.

— През нощта?

— Да, през нощта, а през деня е наистина топло и приятно. Знаеш ли, че старият Джон Мюър се качваше в тези планини, където отиваме, носейки само стария си шинел и книжен пакет, пълен със сухари, спеше в шинела си, а когато беше гладен, просто топеше сухарите във вода и така скиташе наоколо месеци наред, преди да се върне в града.

— Боже милостиви, трябва да е бил много издръжлив.

— Що се отнася до храната, ходих до пазара „Кристал палас“ на улица „Маркет“ и купих от любимата си суха закуска — булгур, което е някакво грухано българско жито, в него ще сложа парченца бекон и

от това ще стане чудесна вечеря за трима ни с Морли. Взел съм и чай, човек винаги има нужда от чаша горещ чай под студените планински звезди. Купих също шоколадов пудинг, който ще сложа да се разтопи върху огъня, после ще го разбъркам и ще го оставя в снега да стане ледено студен.

— Ох!

— Така че вместо да взема ориз, както правя винаги, този път съм решил да ти пригответя един хубав деликатес, Р-е-е-й, като към булгура смятам да прибавя и изсушените парченца зеленчуци, които купих от магазина „Ски“. От това ще си направим и вечеря, и закуска, а за подсиливане трябва да ни стигнат този голям пакет с фъстъци и стафиди и още един със сушени кайсии и сливи.

И той ми показва малкото пликче, в което беше складирана всичката тази важна храна, предназначена за повече от едно денонощие изкачване в планината на трима големи мъже.

— Най-важното нещо, когато отиваш в планината, е да вземеш колкото се може по-малко багаж, раниците стават прекалено тежки.

— Но, боже мой, в това малко пакетче няма достатъчно храна!

— Има, от водата ще набъбне.

— Взели ли сме вино?

— Не, то не върши работа там горе, а когато си нависоко и си уморен, нямаш голямо желание за алкохол.

Не му повярвах, но не казах нищо. Натоварихме нещата ми на велосипеда и бутайки го покрай бордюра, тръгнахме пеша през района на университета към тях. Беше хладна и ясна привечер — като в арабска приказка, черната сянка на часовниковата кула на Калифорнийския университет отчетливо се очертаваше на фона на кипариси, евкалипти и всякакви други дървета, отнякъде се чу камбанен звън, въздухът беше свеж.

— Горе ще бъде студено — каза Джефи.

Тази вечер той се чувстваше чудесно и се засмя, когато го попитах за следващия четвъртък с Принсес.

— Знаеш ли, след онази нощ ние играхме яб-юм още два пъти, тя се появява в бараката ми по всяко време на денонощието и, човече, не приема никакъв отказ. Така че аз задоволявам бодхисатва.

Искаше да говори за всичко. Заразказва за детството си в Орегон.

— Знаеш ли, майка ми, баща ми и сестра ми водеха наистина примитивен живот в онази дървена колиба и в студените зимни утрини всички се преобличахме пред огъня, налагаше се, затова не съм като теб, що става дума за събличането, искам да кажа, че не съм свенлив или нещо такова.

— Какво правеше по времето, когато учеше в колежа?

— През лятото винаги работех като планински съгледвач по пожарите — ето какво трябва да направиш и ти другото лято, — а през зимата карах много ски и обикновено гордо се разхождах с патерици из района на университета. В онзи край изкачих някои доста високи върхове, включително и Рейниър, на когото стигнах почти до върха, където покорилите го изписват имената си. Накрая една година успях да изкача и него. Там горе има само няколко имена, нали разбиращ. Катерих се и навсякъде из Каскадите, през сезона и извън него, и работех като дървесекач. Смит, трябва да ти разкажа за романтиката на тази професия в Северозапада, както ти все разказваш за влаковете, трябва да видиш малките теснолинейки там горе и онези студени и снежни зимни утрини, когато стомахът ти, човече, е пълен с палачинки, сироп и черно кафе, и ти вдигаш брадвата с две остриета над първия си ствол за деня, усещането е несравнено.

— Това е точно като мечтата ми за Великия Северозапад. Индианците квакиуgli, Северозападната конна полиция...

— Е, оттатък в Канада, в Британска Колумбия, ги има, понякога ги срещах по планинските пътеки.

Бутайки колелото, ние минахме край различни колежански свърталища и ресторантчета на самообслужване, като надникнахме в „Роби“, за да видим дали няма някой познат. Вътре беше Алва, който работеше там на непълен работен ден като помощник-сервитьор. Със старите си дрехи двамата с Джефи представлявахме странна гледка за университетското градче, всъщност него всички тук го смятаха за ексцентрик, което е нормална реакция за подобни хора, когато сред тях се появи един истински мъж — доколкото колежите не са нищо друго освен школи за подготовка на безличната средна класа, която обикновено е идеално олицетворена от намиращите се в покрайнините на университетските градчета редици от заможни къщи с морави и телевизори във всекидневните, където всички гледат едно и също и си мислят за едно и също по едно и също време, докато хората като

Джефи се скитат в пустошта, за да чуят нейния вик, да изпитат екстаза на звездите, да разкрият мрачната и загадъчна тайна за произхода на безликата и скучна пияна цивилизация.

— Всички тези хора — каза Джефи — имат тоалетни с бял теракот, където отделят големи гадни изпражнения като на зверовете в планината, но всичко се отмива по пригодени за целта добре поддържани канали и никой не се замисля повече за тези изпражнения, нито оствързва, че е произлязъл от лайна, цибет^[1] и морски нечистотии. Те по цял ден си мият ръцете с пенливи сапуни, които тайно искат да изядат в банята.

Джефи беше преизпълнен с идеи, направо преливаше.

Когато стигнахме до бараката, вече се беше стъмнило и във въздуха можеше да се усети миризмата на изгорели дърва и листа, стегнахме багажа и тръгнахме надолу по улицата, за да се срещнем с Хенри Морли, с чиято кола щяхме да пътуваме. Хенри Морли беше очилат и невероятно ерудиран тип, но също сипадаше голям ексцентрик, дори по-голям от Джефи на територията на студентското градче, работеше като библиотекар и нямаше много приятели, но беше планинар. Едностайната му къщичка, която се намираше върху една морава в Бъркли, беше пълна с книги и снимки на тема алpinизъм и навсякъде бяха разхвърляни раници, планинарски обувки и ски. Удивих се, когато го чух да говори за пръв път, тъй като говореше точно като критика Рейнхолд Какоетис, оказа се, че преди време двамата са били приятели и са изкачвали заедно планините, и ми беше трудно да кажа дали Морли беше повлиял на Какоетис или точно обратното. Стори ми се, че влиянието беше дошло от Морли — той имаше същия престорен, саркастичен, крайно остроумен и добре формулиран език, много образен, като например когато с Джефи влязохме и вътре се бяха събрали негови приятели (необикновена и странна група, включваща един китаец, един германец и няколко други студенти), и Морли каза:

— Ще си взема надуваемия дюшек, вие, момчета, щом искате, можете да спите върху твърдата студена земя, но аз ще си имам пневматичен въздух, при това ходих и похарчих за него шестнадесет долара в пущинака на оукландските военноморски магазини и шофирах наоколо цял ден, чудейки се дали ако си с ролкови кънки или имаш смукач, можеш технически да се наречеш превозно средство.

Или както при един подобен, непонятен за мен (и за всички останали) негов си анекдот със скрито значение, на който и без това никой не обърна особено внимание, когато въпреки че той продължи да говори, без да спира, сякаш на самия себе си, веднага ми стана симпатичен. Въздъхнахме тежко, когато видяхме огромното количество боклуци, които той искаше да вземе за изкачването: включително консерви и освен надуваемия гumen дюшек една кирка и какви ли не други съоръжения, от които изобщо нямаше да имаме нужда.

— Можеш да вземеш тази кирка, Морли, макар да не смятам, че ще ни потрябва, но консервите са просто излишна вода, която ще трябва да мъкнеш на гърба си, не разбиращ ли, че горе ще имаме предостатъчно вода?

— Ами просто си помислих, че една консерва китайско суи би ни се усладила.

— Взел съм достатъчно храна за всички ни. Да тръгваме.

Морли прекара доста време в бърене, ровене и стягане на неудобния си самар, накрая се сбогувахме с приятелите му, качихме се в малката му английска кола и към десет часа потеглихме по посока Трейси, а после нагоре към Бриджпорт, откъдето щяха да ни останат още осем мили до началото на пътеката при езерото.

Аз седнах на задната седалка, а те разговаряха отпред. Морли беше истински откачалник, който щеше след време да се появи у нас да ме вземе, носейки литър топло питие от яйца, разбити с мляко и бира, като очакваше да пия от това нещо, но аз го накарах да ме закара до магазин за спиртни напитки и се оказа, че цялата работа била да отидем при някакво момиче, а аз да бъда нещо като умиротворител: позвънихме й, тя отвори вратата и като видя кой е, я затръшна, а ние се върнахме в бараката.

— Е, какво беше това?

— Ами това е дълга история — щеше да отвърне неопределено той. Така и не успях да разбера какво точно беше намислил. А като видя, че Алва няма матрак, той се появи една сутрин на вратата ни като привидение, докато ние невинно ставахме от сън и си правехме кафе, и ни подари огромен двоен матрак, който, след като си замина, с мъка успяхме да скрием в хамбара. Освен това мъкнеше най-различни дъски и какво ли още не, невъобразими лавици за книги и всякакви други

неша, а няколко години по-късно преживях с него още приключения тип „Тримата глупаци“, като отидох в къщата му в Контра Коста (която беше негова и я даваше под наем) и там прекарах невероятни следобеди, по време на които той ми плащаше по два долара на час, за да мъкна кофа след кофа, пълни с тиня, която самият той изгребваше с ръце от едно наводнено мазе, черен и кален като Тартарилуак, краля на Калните от Паратиоалауак Спан, с изписана на лицето тайнствена усмивка на доволен пакостник; а по-късно, когато се връщахме през един малък град и ни се прияде сладолед във фунийки, ние тръгнахме по главната улица (бяхме стопирали по магистралата с кофите и греблата) със сладолед в ръцете, като се бърскахме в хората по тесния тротоар като двойка комедианти от стар холивудски ням филм, баданосани и всичко останало. Така или иначе, той беше една невероятно странна личност откъдето и да го погледнеш и сега шофираше колата по оживеното четирилентово шосе, като говореше най-много от всички, и за всяко нещо, което кажеше Джефи, отговаряше с дванадесет. Например Джефи каже нещо от рода на: „За бога, напоследък съм много ученолюбив, мисля следващата седмица да прочета нещо по орнитология“, а Морли отвърне: „Кой не е ученолюбив, когато си няма момиче със загар от Ривиерата?“

Всеки път, когато кажеше нещо, Морли се обръщаше към Джефи и съпровождаше тези блестящи щуротии с напълно безизразна физиономия; не можех да разбера що за странен, потаен и научен лингвистичен клоун под калифорнийското небе бе той. Или пък Джефи спомена нещо за спални чуvalи и Морли откликна веднага:

— Аз ще стана притежател на бледосин френски спален чуval, лек, пълен с гъши пух, добра покупка, мисля. Намерих ги във Ванкувър — идеални са за Дейзи Мей. Напълно неподходящи са за Канада. Всеки иска да знае дали дядо му не е бил изследовател, който е срещнал ескимос. Самият аз съм от Северния полюс.

— За какво говори? — попитах аз от задната седалка и Джефи отвърна:

— Той е просто един интересен касетофон.

Казах на момчетата, че имам лек тромбофлебит — съсиреци кръв във вените на ходилата ми — и се притеснявам за утрешното изкачване, не че ще започна да куцам, но че положението ще се влоши, когато слезем. Морли попита:

— Тромбофлебитът не е ли особен ритъм на пикаене?

Или пък аз казах нещо за западняците и той отвърна:

— Аз съм един тъп западняк... виж какво сториха на Англия предубежденията.

— Ти си луд, Морли.

— Не знам, може и да съм, но и така да е, пак ще оставя едно чудесно завещание.

След това ни в клин, ни в ръкав добави:

— Е, много се радвам, че отивам да се изкачвам в планината с двама поети, самият аз смятам да напиша една книга, ще бъде за Рагуза^[2] — крайморски град-република от късното средновековие, който разрешил класовия проблем, предложил премиер-секретарския пост на Макиавели и в продължение на тридесетина години езикът му се използвал като дипломатически в Близкия изток. Това, разбира се, било заради търканията с турците.

— Разбира се — казахме ние.

И той се запита на глас:

— Можеш ли да си спокоен за Коледа, когато остават приблизително само осемнадесет милиона секунди живот на автентичния стар червен комин?

— Сигурно — каза, смеейки се, Джефи.

— Сигурно — повтори Морли, взимайки поредния от зачестяващите завои, — те наемат специални автобуси за лов на елени, за една задушевна Конференция на радостта извън сезона, дълбоко в пустошта на Сиера, десет хиляди петстотин и шест ярда от най-близкия примитивен мотел. Това не се поддава на анализ и е подвеждащо просто. Ако изгубиш двупосочния си билет, ти ставаш гном, екипировките са елегантни и се носи мълва, че Конгресът на професионалния съюз на актьорите е поел излишъците, изхвърлени от легиона им. Така или иначе, Смит — той се обърна назад към мен, — намирайки пътя назад към емоционалната пустота, ти трябва да получиш подарък от... някого. Малко кленов сироп ще ти помогне ли да се почувствуаш по-добре?

— Сигурно, Хенри.

Ето такъв беше Морли. Междувременно колата вече изкачваше първите възвищения, минахме през разни неприветливи градчета, в едно от тях спряхме за бензин, а по пътя срещахме единствено юнаци

тип Елвис Пресли със сини дънки, чакащи да набият някого, но от полумрака иззад тях вече долитаše бученето на свежи планински потоци и се усещаше близкото присъствие на високите планини. Беше свежа и приятна нощ. Не след дълго се отбихме по тесен черен селски път и се насочихме към самата планина. Край нас започнаха да се появяват борове и все още редки скали. Въздухът беше кристален. Okаза се, че тази вечер е и откриването на ловния сезон, и в бара, където спряхме да пийнем по нещо, беше пълно с ловци с червени шапки и вълнени ризи, които бяха оставили пушките и патроните си в колите и глупашки се наливаха, а щом влязохме, нетърпеливо ни заразпитваха дали не сме видели някой елен. Наистина бяхме видели един, и то точно преди да стигнем до бара. Морли шофираше и наредждаше:

— Е, Райдър, може би ти ще станеш Алфред лорд Тенисън на малкото ни тенис-общество тук, на Западното крайбрежие, ще те наричат Новия бохем и ще те сравняват с Рицарите на кръглата маса без Амадис Велики и изключителното великолепие на малкото мавърско царство, продадено на Етиопия за седемнадесет хиляди камили и хиляда и шестстотин пехотинци, когато Цезар все още е сучел от цицата на майка си.

И неочеквано еленът се появи пред нас на пътя, като гледаше вцепенен във фаровете на колата, после скочи в храстите и изчезна във внезапно настъпилата безкрайна кристална тишина, обхванала гората (усетихме я, щом Морли изгаси двигателя), в която отекваше единствено припреният тропот на копитата му, препускащи към рая на индианец-рибар там горе в мъглите. Бяхме в самата планина, според Морли — на около три хиляди фута височина. Чуваше се шумът на невидими хладни планински потоци, които препускаха някъде край нас по студени и осветени от звездите скали.

— Хей, еленче — извиках аз след животното, — не се страхувай, няма да те застреляме.

Спряхме в бара по мое настояване.

— В такава мразовита северна планинска местност — казах аз — няма нищо по-добро за душата в полунощ от чаша топъл портвайн, тежък като нектара на сър Артур.

— Добре, Смит — каза Джифи, — но ми се струва, че когато се изкачваме, не бива да пием.

— Какво значение има?

— Добре, но виж колко пари спестихме, като купихме евтина суха храна за планината, а ти искаш веднага да ги изпиеш.

— Това е историята на моя живот, бил той богат или беден, но предимно и най-вече беден.

Влязохме в бара, който представляваше крайпътно ханче, подредено в местен планински стил като швейцарска дървена вила, с глави на лосове и рисунки на елени по стените, а хората вътре бяха като реклама за ловния сезон, но всички бяха пияни, така че ние заварихме една преплетена маса от сенки в задименото помещение, седнахме на три стола и си поръчахме портвайн. Това беше странна поръчка в тази страна на уискито, но барманът измъкна отнякъде стара бутилка „Крисчън брадърс“ и ни наля в две широки чаши за вино (Морли се оказа въздържател), с Джефи ги изпихме и се почувствахме чудесно.

— Ex — каза Джефи, сгравайки се от среднощното вино, — скоро ще се върна на север, за да посетя влажните гори и забулените в облаци планини на моето детство, да видя вкиснатите ми приятели интелектуалци и старитеечно пияни другари дървесекачи, за бога, Рей, не ще можеш да кажеш, че си живял, докато не отидеш, с мен или без мен, там горе. След това ще замина за Япония и ще пребродя цялата тази хълмиста страна, ще открия малки древни храмове, скрити в планините и забравени от всички, и стари мъдреци по на сто и девет години, които се молят в колиби на Куанон и медитират толкова дълго, че когато свършат, се смеят на всичко живо. Но това, за бога, не означава, че не обичам Америка, въпреки че мразя тези тъпи ловци, тъй като всичко, което те искат, е да вдигнат пушката срещу някое безпомощно живо същество и да го убият, но за всяко живо същество, което погубят, тези копелдаци ще се преродят хиляда пъти, за да изстрадат ужасите на самсара, и така трябва да бъде.

— Чу ли това, Морли, какво мислиш?

— Моят будизъм се изчерпва с умерен и лишен от ентузиазъм интерес към някои от картинките, които те са нарисували, при все че трябва да призная, понякога Какоетис удря по някоя откачена будистка нотка в планинските си стихотворения, но аз не проявявам голям интерес към религиозната част на въпроса.

Всъщност изобщо не го интересуваше.

— Аз съм неутрален — каза той, усмихвайки се щастливо с някакъв обезкуражаващ цинизъм, и Джефи изкрешя:

— Да си неутрален — това е будизмът!

— Е, този портвайн ще ви накара да се откажете от киселото мляко. Знаете ли, аз съм a fortiori^[3] разочарован, тъй като наоколо няма нито бенедиктински ликьор, нито трапистко вино, а само светена вода и спирт — „Християнски братя“. Не че съм много ентузиазиран да бъда тук, в този любопитен бар, който подхожда по-скоро за Чиарди^[4] и останалите автори-хлебоеди, всичките до един арменски бакали, и добронамерени, непохватни протестанти, които са тръгнали на екскурзия-гуляй и искат, но не знаят как да поставят противозачатъчните средства. Тези хора трябва да са пълни задници — добави той, изпадайки във внезапно просветление. — Млякото в този район трябва да е чудесно, само дето наоколо виждам повече крави, отколкото човешки същества. Хората тук навярно принадлежат към някаква нова англоезична раса, но не бих казал, че съм особено въодушевен от вида им. Най-отраканите хлапета наоколо сигурно карат с петдесет километра в час. Е, Джефи — завърши той, — ако някога се хванеш на служба, се надявам да си купиш костюм от „Братя Брукс“... надявам се да не свършиш по разни фръцливи снобски партита, където... Виж ти — влязоха няколко момичета, — млади ловджийки... ето защо родилните домове са отворени през цялата година.

На ловците обаче не им хареса това, че се бяхме уединили в тих приятелски разговор за разни наши си неща, затова се присъединиха към нас и много скоро от всички страни на овалния бар се подхванаха безкрайни забавни тиради за елените в околността, за това къде да се катерим и какво да правим, но когато чуха, че сме тук не за да убиваме животни, а просто за да изкачваме планината, те ни взеха за безнадеждни ексцентрици и ни оставиха на мира. С Джефи изпихме по две чаши вино и се почувствахме чудесно, а след това се върнахме заедно с Морли в колата и потеглихме. Пътят се виеше все по-нагоре и по-нагоре, дърветата ставаха все по-високи, а въздухът — по-студен, изкачвахме се, докато стана почти два след полунощ, а до Бриджпорт и началото на пътеката ни оставаше още много път, така че беше по-добре засега да спрем и да преспим на открито в спалните си чували тук, в гората.

— Призори ще станем и ще тръгнем. Имаме хубав черен хляб, а също и сирене — каза Джефи, като изваждаше хляба и сиренето, които беше пъхнал в последния момент в раницата си, — с тях ще си направим чудесна закуска, а булгура и другите лакомства ще оставим за обяд ни на три хиляди метра височина.

Чудесно. Не спирайки да говори, Морли премести колата върху твърдите борови иглички край пътя, под необятния естествен заслон на огромните борове и ели, някои от които високи по тридесетина метра — величествена осветена от звездите гора, със скреж по земята и мъртвешка тишина, нарушавана единствено от случайните цъкащи звуци, идващи от храстите, където навярно се криеше някой изплашен от присъствието ни заек. Извадих спалния си чувал, разстлах го, свалих си обувките и тъкмо когато мушках с щастлива въздишка обутите си в чорапи крака вътре и весело разглеждах прекрасните високи дървета, мислейки си: „Ех, какъв сладък сън ме очаква тази нощ, как бих могъл да медитирам в тази прочувствена тишина на Нищото“, Джефи ми извика откъм колата:

— Виж ти, изглежда господин Морли си е забравил спалния чувал.

— Какво... и сега какво?

Те обсъждаха известно време проблема и светлините на електрическите им фенерчета шареха в студения въздух, накрая Джефи дойде и каза:

— Трябва да изпълзиш от вътре, Смит, сега имаме само два спални чувала и ще трябва да ги разгърнем, за да направим легло за трима души. Дявол да го вземе, ще умрем от студ.

— Какво? Та нали студът ще прониква отдолу!

— Ами Хенри не може да спи в колата, ще умре от студ, няма отопление.

— Дявол да го вземе, бях се приготвил да се насладя на всичко това — хленчех аз, докато се измъквах и си обувах обувките, и не след дълго Джефи вече беше разстлал двата спални чувала върху няколко пончо и се беше настанил да спи, а ние хвърлихме чоп и на мен ми се падна да спя в средата, температурата беше под нулата, звездите се бяха превърнали в присмехулни ледени висулки, мушнах се, легнах и чух как онзи маниак надува нелепия си дюшек, за да се настани до мен, наду го, легна и веднага започна да се намества, да пъшка и да се

върти ту на едната страна, ту на другата, ту към мен, ту с гръб към мен, и всичко това под леденостудените звезди и цялата тази невероятна красота, докато Джефи хъркаше, тъй като не беше подложен на това ненормално шаване. Накрая Морли се отказал, стана и отиде при колата, навярно за да си говори сам на себе си по онзи безумен, негов си начин, и аз се пригответих да заспя, но след няколко минути той се върна премръзнал, мушна се под спалния чувал-одеяло и започна отново да се мята и върти, като от време на време пъшкаше и ругаеше, и това ми се стори, че продължи цяла вечност, докато Аврора не обагри с бледа светлина източните гънки на Амида и съвсем скоро ние така или иначе щяхме да ставаме. Този откачен Морли! А това беше само началото на неволите (както ще се убедите) на този толкова забележителен човек — навярно единствения планинар в световната история, забравил да си вземе спалния чувал. „Исусе, помислих си аз, защо вместо това не си забрави пустия надуваем дюшек.“

[1] Африканска котка със силен мускусен мириз, използван в парфюмерийната индустрия. ↑

[2] Днес град Дубровник в Хърватско. ↑

[3] Игра на думи — от лат. „*forte*“ — случайно, и от лат. „*a priori*“ — от по-рано. ↑

[4] Джон Чиарди — американски поет и критик, р. 1916. ↑

От първия миг, в който срещнахме Морли, той постоянно надаваше внезапни тиролски викове в тон с начинанието ни. Това бяха най-обикновени „Ойларипи“, но прозвучаваха в най-чудати моменти и при най-неочаквани обстоятелства, като например — няколко пъти, докато китайските и германските му приятели бяха все още край нас, по-късно, когато бяхме вече в колата: „Ойларипи!“, но след това, когато излязохме от нея, за да влезем в бара: „Ойларипи!“ Джефи се събуди призори, изскочи от завивките, изтича да събере дърва и вече потреперваше над малък, разгарящ се огън, когато се пробуди и Морли от краткия си нервен сън, прозина се и извика, „Ойларипи!“, а ехото от далечните долини му отвърна. Аз също станах; трябваше да се скучим един до друг; единственото нещо, което можехме да направим, беше да подскачаме наоколо и да махаме с ръце, както правехме с тъжния скитник на платформата на влака по Южното крайбрежие. Но скоро Джефи сложи още дърва в огъня и той така лумна, че не след дълго се наложи да се обърнем с гръб към него, и започнахме оживено да разговаряме. Великолепна утрин — девствени алени снопове слънчеви лъчи се спускаха над възвишенията и се процеждаха през студените дървета като светлина в катедрала, мъглите се издигаха, за да посрещнат слънцето, а от всички страни долитаše мощният приглушен тътен на пенести планински потоци, чиито вирчета навярно бяха покрити с тънък слой лед. Страхотна местност за риболов. Съвсем скоро самият аз крещях „Ойларипи“, но когато Джефи отиде за още дърва и за известно време се скри от погледите ни, Морли извика „Ойларипи“ и Джефи му отвърна просто с „Хуу“, което според думите му беше индиански планински зов, далеч повежлив от нашия. Така че и аз започнах да викам „Хуу“.

След това се качихме в колата и потеглихме. Изядохме хляба и сиренето. Нямаше никаква разлика между тазсутрешния и вчерашния Морли, само дето гласът му, докато бърбореше по онзи негов си преднамерено престорен, забавен начин, беше някак мил, с онази

утринна свежест, която звучи в гласовете на хора, станали рано сутрин — леко тъжен, дрезгав и енергичен, готов за новия ден. Скоро слънцето вече напичаше. Черният хляб беше хубав, беше го опекла съпругата на Шон Монахън, който имаше барака в Корте Мадера, където някой ден можехме да отидем да поживеем, без да плащаме наем. Сиренето беше лютив „Чедар“. Но те не ме заситиха особено и когато навлязохме в област без къщи или каквито и да било други постройки, аз започнах да копнея за добра стара топла закуска и неочеквано, след като преминахме по едно мостче, край пътя се показа приветлива къщурка, сгущена под огромна хвойна, от комина ѝ излизаше пушек, а неонов надпис и реклама на прозореца ѝ обещаваха палачинки и топло кафе.

— Хайде да влезем, за бога, имаме нужда от човешка закуска, ако ще се категим цял ден.

Никой не възрази, така че влязохме и седнахме, а една приятна жена ни взе поръчката с онази весела словоохотливост, присъща на хората от дълбоката провинция.

— Е, момчета, ще ловуваме ли тази сутрин?

— Не — каза Джефи, — само ще изкачваме Матерхорн.

— Матерхорн! Не бих го направила, ако ще да ми дават и хиляда долара.

Междувременно аз отидох до дървения клозет зад къщата и се измих на чешмата с великолепна студена вода, от която кожата на лицето ми изтръпна, после пих от нея и тя се намести приятно в корема ми като течен лед. Пих още. Рунтави кучета лаеха в златисточервената слънчева светлина, която се процеждаше през клоните на огромните тридесетметрови ели. В далечината проблясваха покритите със сняг върхове на планината. Един от тях беше Матерхорн. Влязох вътре, палачинките бяха готови — горещи и димящи, полях със сироп трите бучки масло, разрязах ги, отпих от горещото кафе и започнах да ям. Същото направиха и Хенри, и Джефи — веднъж да мине без приказки. После прокарахме всичко това с онази несравнима студена вода, а през това време в заведението започнаха да прииждат ловци с ловджийски ботуши и вълнени ризи, но не олюляващи се и пияни, а сериозни, готови да излязат в планината след закуска. В съседство имаше и бар, но тази сутрин никой не се интересуваше от алкохол.

Качихме се в колата, минахме по друго мостче, прекосихме ливада с няколко крави и дървени хижи и излязохме на една равнина, откъдето съвсем ясно се виждаше Матерхорн, чиито зъбери заплашително се извисяваха над останалите върховете на юг.

— Ето го — обяви Морли, изпълнен с гордост. — Не е ли красиво, не ви ли напомня за Алпите? Имам цяла колекция от снимки на снежни планини, която някой път трябва да ви покажа.

— Самият аз ги предпочитам истински — каза Джефи, като гледаше сериозно към планината, и по отнесения му поглед, по тайнствената, насочена навътре въздишка, аз разбрах, че отново си е у дома. Бриджпорт е малко сънливо градче, странно напомнящо за Ню Ингланд в тази равнина. Две ресторантчета, две бензиностанции и едно училище, всичко това разположено от двете страни на шосе 395, което се спуска от Бишопуей, пресича градчето и стига до Карстън Сити, Невада.

8

Поредното невероятно забавяне дойде с решението на Морли да провери дали не може да намери отворен магазин в Бриджпорт, откъдето да си купи спален чувал или поне някакво брезентно платнище, или мушама за предстоящата нощувка на три хиляди метра, която, ако се съдеше по предходната на хиляда метра, щеше да бъде доста студена. Докато го чакахме, двамата с Джефи седнахме на тревата пред училището и под вече жарещите слънчеви лъчи в десет часа сутринта наблюдавахме редките превозни средства, които преминаваха по слабо натовареното шосе, и чакахме да видим какъв ще е късметът на един млад индианец, отправил се на север на стоп. Обсъждахме го възбудено.

— Ето това ми харесва, да пътуваш на стоп насам-натам, да се чувствуваш свободен, а представи си какво е да си индианец и да правиш всичко това. Дявол да го вземе, Смит, хайде да отидем да побършим с него и да му пожелаем късмет.

Индианецът не беше много разговорлив, но не беше и недружен любен и ни каза, че се придвижвал доста бавно по това шосе. Пожелахме му късмет. Морли все още го нямаше никакъв.

— Какво ли прави, да не би да се опитва да измъкне от леглото някой собственик на магазин?

Накрая Морли се върна и заяви, че не е успял да намери нищо и че единственото решение на въпроса било да наеме чифт одеяла от хижата при езерото. Качихме се в колата, върнахме се неколкостотин метра надолу по шосето и завихме на юг към проблясващите непроходими снегове високо горе в синьото небе. Минахме край красиви езера близнаци и стигнахме до хижата, която беше голяма бяла фермерска къща, Морли влезе вътре и оставил депозит от пет долара, срещу които нае две одеяла за през нощта. На прага стоеше жена с ръце на хълбоците, лаеха кучета. Пътят беше черен и прашен, но езерото беше лазурно чисто. В него ясно се отразяваха скалите и първите възвищения. Но пътят беше в ремонт и в далечината се

издигаха жълти облаци прах — точно там, откъдето трябаше да минем, преди да прекосим една рекичка в края на езерото ѝ да се отправим нагоре през храсталаците и после по пътеката към върха.

Паркирахме колата, изкарахме нещата си навън под топлото слънце и ги подредихме. Джефи напълни моята раница и ми каза или да я слагам на гръб, или да ходя да си троша главата. Беше много сериозен и водачески настроен, а това ме зарадва повече от всичко друго. После със същата момчешка тържественост той отиде на прашния път, начерта с кирката голям кръг и започна да го изпълва с разни символи.

— Какво е това?

— Правя магическа мандала, която не само ще ни помогне при изкачването, но след като начертая още няколко знака и се помоля, ще мога чрез нея да предсказвам бъдещето.

— Какво е това мандала?

— Това са будистки изображения, които представляват кръгове, изпълнени със знаци, кръгът е празнотата, а знаците — илюзията, нали разбираш. Понякога можеш да видиш мандала, изрисувана върху целото на някой бодхисатва, и от нея да разбереш миналото му. Произходът ѝ е тибетски.

Обух си гumenките и извадих шапчицата, която Джефи ми беше дал да нося в планината — малка черна френска барета, сложих си я леко наклонена, вдигнах раницата и бях готов. С гumenките и баретата се чувствах повече като художник бохем, отколкото като планинен. Джефи си беше обул големите здрави обувки, беше си сложил зелената швейцарска шапчица с перо и приличаше на елф здравеняк. Представям си го сам в планината в този екип — ето как го виждам: ясна утрин във високите суhi Сиери, в далечината се виждат стройни ели, хвърлящи сенки върху склоновете на скалисто възвишение, още по-нататък — покритите със сняг върхове; наблизо, край високи клонести ели, върви Джефи, сам, с малката си шапчица и голятата си раница на гърба; в лявата си ръка, хванала презрамката на раницата при гърдите, държи цвете; между струпаните морени расте трева; в далечината се забелязват сипеи, врязали се дълбоко в утринните възвищения, очите му радостно светят, той е на път, героите му са Джон Мюър, Хан Шан, Ших Те, Ли По, Джон Броуз, Пол Бъниан и Кропоткин; той е малък и като крачи, коремът му е странно издаден

напред, но не защото е дебел, а защото гърбът му е леко извит, но това се компенсира от големите енергични крачки, които прави — крачки на висок мъж (както установих, докато го следвах нагоре по пътеката), гърдите му са големи, а рамената — широки.

— Дявол да го вземе, Джефи, тази сутрин се чувствам страховно — казах аз, докато заключвахме колата, после тримата тръгнахме, клатушкайки се с раниците на гърба, надолу край езерото, като се разпръснахме като пехотинци и заехме целия път. — Тук не е ли много по-велико от „Мястото“? Представи си какво е да се наливаш там в такава свежа неделна утрин, всичко да ти е мъгливо и гадно, а ние крачим тук в чистия въздух край хладното бистро езеро, за бога, само по себе си това е хайку.

— Сравненията са отвратително нещо, Смит — долетя отпред отговорът на Джефи, който цитираше Сервантес и между другото правеше чисто будистко заключение. — Няма абсолютно никакво значение дали си в „Мястото“ или изкачваш Матерхорн, това си е все същата стара празнота, човече.

Замислих се над това и осъзнах, че е прав, сравненията са нещо отвратително, все едно и също е, но наистина се чувствах страховно и неочекано осъзнах, че всичко това (въпреки подутите вени на краката ми) ще ми бъде от полза, ще ме откъсне от пиенето и може би ще ме накара да оцеля един нов начин на живот.

— Джефи, радвам се, че те срещнах. Смятам да науча всичко за това, как да си пригответя багажа, какво да правя и как да катеря планините, когато ми писне от цивилизацията. Наистина съм благодарен, че те срещнах.

— Е, Смит, и аз съм благодарен, че те срещнах и се научих как се пише спонтанно, и всичко останало.

— О, това е нищо.

— За мен е много. Хайде да ускорим крачката, момчета, нямаме време за губене.

Скоро стигнахме до облаците жълт прах, там копаеха гъсенични багери, управлявани от огромни, дебели, потни мъже, които ругаеха и псуваха работата си, и дори не ни погледнаха. За да се качат в планината, на тях трябваше да им се плаща двойна надница, а днес в неделя — четворна.

С Джефи се засмяхме, като си го помислихме. Чувствах се леко смутен със смешната барета, но работниците дори не ни погледнаха и ние скоро ги подминахме, наблизавайки последното магазинче в подножието на планинската пътека. Това беше малка дървена хижа, разположена в самия край на езерото, обградена от високи склонове във формата на буквата „V“. Тук спряхме и си починахме малко на стъпалата, бяхме изминали около четири мили, но по добър, равен път, влязохме вътре и си купихме бонбони, бисквити, кола и разни други неща. Тогава Морли, който не мълкна през цялото време на прехода и изглеждаше доста смешен в екипировката си — без шапка и с вид, сякаш е в библиотеката, ако изключим големите широки панталони и огромния самар, натъпкан с надуваемия дюшек (сега спаднал) и останалите боклуци — изведнъж се сети, че е забравил да източи радиатора на колата.

— Значи е забравил да изключи радиатора — казах аз, без да разбирам много от коли, и като видях ужасените им физиономии, се поправих, — забравил е да източи радиатора.

— Да, това означава, че ако тази нощ температурата падне под нулата, дяволският радиатор ще експлодира и няма да можем да се приберем, ще трябва да извървим дванадесет мили обратно до Бриджпорт и ужасно ще се забавим.

— Е, може тази нощ да не е чак толкова студено.

— Не можем да рискуваме — каза Морли, но аз вече му бях набрал много за това, че изнамираше всевъзможни начини да забрави нещо, да обърка, разстрои, забави и превърне в безсмислено лутане тази сравнително проста екскурзия.

— Какво ще правиш? Какво ще правим, ще извървим обратно четири мили ли?

— Единственото разумно решение е аз да се върна сам, да източа радиатора, да тръгна след вас и да ви настигна довечера в лагера.

— Ще запаля голям огън — каза Джефи, — като видиш светлината, ще извикаш и ние ще те насочим.

— Става.

— Но трябва да побързаш, за да стигнеш по светло.

— Да, тръгвам веднага.

Изведнъж ми домъчня за бедния и злочест забавен стар Хенри и казах:

— По дяволите, да не искаш да кажеш, че днес няма да се изкачваш с нас? Майната му на радиатора, идвай с нас.

— Не, Смит, ще ми струва скъпо, ако тази нощ замръзне, мисля, че е по-добре да се върна. В главата си имам множество приятни мисли, които ще ме държат в течение на това, което вие вероятно ще си говорите цял ден, по дяволите, тръгвам веднага. Гледайте да не крещите на пчелите и не наранявайте псето, а ако попаднете на тенискутина и всички са без фланелки, не поглеждайте в прожектора, защото светлината ще се стовари върху ви като момичешки задник, като котки, кутии с портокали и какво ли още не — и като нареждаше неща все от този род, без много-много да се суети, той леко помаха с ръка и тръгна обратно по пътя, мърморейки си нещо. Ние му извиkahме: „Довиждане, Хенри, и побързай“, а той, без да отговаря, само сви рамене и продължи.

— Знаеш ли — казах аз, — мисля, че на него му е все едно, достатъчно му е само да се мотае наоколо и не се замисля много-много.

— И да се потупва по корема, и да гледа на нещата такива, каквите са, нещо като при Чуан Дзъ — и двамата с Джифи се засмяхме, наблюдавайки как нещастният Хенри се връща с наперена походка обратно по пътя, който току-що бяхме преодолели, побъркан и сам.

— Е, да тръгваме — каза Джифи. — Когато се изморя да нося тази голяма раница, ще си ги сменим.

— Готов съм веднага. Човече, хайде, дай ми я сега, имам нужда да нося нещо тежко. Не можеш да разбереш колко добре се чувствам, хайде!

Сменихме си раниците и тръгнахме.

И двамата се чувствахме чудесно и говорехме, без да спрем, говорехме за всичко — за литература, за планините, за момичета, за Принес, за поетите, за Япония, за стари приключения, и неочаквано осъзнах, че това, дето Морли беше забравил да източи радиатора, си имаше и хубава страна, тъй като в противен случай Джифи нямаше да може да каже и една дума през целия този благословен ден, а сега можех да чуя идеите му. С действията си, докато се изкачвахме, той ми напомняше за Майк, мой приятел от детството, който също обичаше да води, беше придобил онзи много сериозен вид като на Бък Джоунс, с поглед, отправен към далечни хоризонти, като на Нати Бъмпо, и ме

предупреждаваше за чупливи вейки или изричаше реплики като: „Тук е прекалено дълбоко, хайде да потърсим по-надолу брод“, или: „В тази плитчина сигурно има тиня, по-добре да заобиколим“, ужасно сериозен и щастлив. От начина, по който го правеше, си представих детството му в горите на Източен Орегон. Той ходеше, както говореше, отзад можех да видя как, подобно на мен, Джефи леко насочваше навътре, вместо навън, върховете на обувките си; но когато дойде време да се катерим, той ги насочи навън като Чаплин, за да може по-лесно да прави шляп-шляп, докато бъхтеше нагоре. Пресякохме тинесто речно корито, обрасло с гъст шубрак и няколко върби, излязохме леко мокри от другата страна и тръгнахме нагоре по пътеката, която беше ясно маркирана и обозначена, тъй като нас скоро беше възстановена от планинските бригади, но когато се натъкнеме на някой камък, търкунал се на нея, Джефи много внимателно го изхвърляше настрани с думите:

— Работил съм в тези бригади, Смит, и няма да позволя на пътеката да ни се репчи.

Докато се изкачвахме, езерото постепенно започна да се показва под нас и неочеквано в бистратата му синя вода се откроиха дълбоките, подобни на черни кладенци дупки, откъдето то извираше, и можеше да се видят препускащи стада риби.

— О, това е като ранна утрин в Китай и аз съм петгодишен в беззначалното време! — извиках аз и ми се прииска да седна край пътеката, да извадя бележничето си и да опиша всичко това.

— Виж ей там — извика Джефи, — жълти трепетлики. Напомнят ми за едно хайку: „Като говорим за литературния живот — жълти трепетлики.“

Бродейки из тези местности, човек най-добре може да оцени какви съвършени хайку са сътворили източните поети, без никога да са се напивали в планината, а просто като са обикаляли по детски свежи и са записвали онова, което виждат, без да използват литературни прийоми и натруфени изразни средства. Докато лъкатушехме нагоре по обраслия с клек склон, ние се опитвахме да измислим хайку.

— Камъни на ръба на скалата — казах аз, — защо не се търкуват долу?

— Това може и да е хайку, но може и да не е, май че е твърде усложнено за хайку — каза Джефи. — Истинското хайку трябва да е

просто като овесена каша и в същото време да ти разкрива истината за нещата така, както е в може би най-великото хайку на всички времена, което гласи: „Врабчето подскача с мокри крачка по верандата.“ Написано е от Шики. Във въображението си виждаш влажните следи, но в тези няколко думи усещаш и дъжда, който е паднал този ден, и дори подушваш аромата на влажните борови иглички.

— Кажи някое друго.

— Този път ще си измисля свое, я да видим: „Долу — езеро... черните дупки, които правят изворите“ — не, по дяволите това не е никакво хайку, човек не трябва да е толкова предпазлив, когато измисля хайку.

— Опитай да го измислиш бързо и спонтанно, докато вървиш.

— Погледни там — извика той щастливо, — вълчи боб, виж какъв нежен син цвят имат тези цветчета. А това там е калифорнийски ален мак. Цялата поляна е като поръсена с цвят! Това там горе, край пътеката, е истински калифорнийски бял бор, среща се много рядко.

— Сигурно разбиращ доста от птици, дървета и други такива неща.

— Цял живот ги изучавам.

С изкачването си нагоре ние ставахме все по-безгрижни и започнахме да водим глупави, забавни разговори, но много скоро, след един завой, земята неочеквано се покри с лед и плътни сенки, огромен буен поток се премяташе и пенеше върху скалите, и препускаше надолу, а над него паднал дънер образуващ чудесен мост, ние пропълзяхме по него, легнахме по корем, наведохме глави, докато косите ни се намокриха, и пихме дълго, а водата се плискаше в лицата ни, сякаш ги бяхме мушнали под струята на язовирна стена. Останах така в продължение на една чудна дълга минута, наслаждавайки се на неочекваната прохлада.

— Това е като реклама на „Рейниър Ейл“! — изкреша Джефи.

— Да поостанем малко, да му се порадваме.

— Хей, нямаш представа колко много още ни остава.

— Ами аз не съм уморен!

— Ще бъдеш, тигре.

9

Продължихме нагоре и аз бях безкрайно очарован от онази нетленност, която изльчваше пътеката сега, в ранния следобед, от вида на тревистия склон, който изглеждаше сякаш забулен в древен златен прашец, а бръмбарите бръмчаха около скалите и вятърът простенваше в трептяща марания около нагорещените камъни; от това как неочеквано пътеката се скриваше под хладната сянка на високи дървета и я обгръщаше мрак. От това, че езерото под нас скоро заприлика на езеро-джудже с онези черни дупки-кладенци, които все още се виждаха ясно; от гигантските сенки на облаците върху повърхността му и от тъжния, лъкатушещ в далечината път, по който се връщаше клетият Морли.

— Виждаш ли някъде долу Морл?

Джефи дълго гледа.

— Виждам малко облаче прах, може би е той и се връща насам.

Струващо ми се, че вече съм виждал древния следобед на тази пътека — от камъните в ливадата и китките вълчи боб до неочекваните срещи с бучачият поток, с неговите изпръскани дънери-мостове и подводната му зеленина — всичко това ме караше да изпитвам някаква неописуема тъга, сякаш съм живял преди и съм ходил по тази пътека при подобни обстоятелства с приятел бодхисатва, но може би при някакво по-важно пътуване; изведнъж ми се прииска да легна край пътеката и да си спомня всичко. За това са виновни дърветата, те винаги изглеждат като нещо познато и отдавна изгубено, като образа на отдавна починал роднина, като стар сън, като мотив от забравена песен, носещ се над водата, но най-вече като златната нетленност на отминало детство или отминалата зрялост, а самият живот, смъртта и тъгата, просъществували милиони години, както и облаците, плуващи по небето, сякаш потвърждават (със собствената си тъжна фамилиарност) това чувство. Изпаднах в някакъв унес, около мен проблясваха спомени, бях потен и уморен и ми се прииска да заспя в тревата и да сънувам. Колкото по-високо се изкачвахме, толкова повече

се уморявахме, и сега, като двама истински алпинисти, ние вече не разговаряхме, а и не изпитвахме нужда, бяхме щастливи; всъщност Джефи дори го отбеляза, извръщайки се към мен след половинческо мълчание:

— Ето така обичам, когато влезеш в ритъм, вече не изпитваш нужда да говориш, сякаш сме животни и общуваме по телепатия.

Така, погълнати от собствените си мисли, ние крачехме нагоре. Джефи напредваше с онази чаплинова походка, за която вече споменах, а аз намерих верния си ритъм — къси крачки, с които бавно и търпеливо напредвах нагоре с една миля в час, така че винаги бях на тридесет ярда зад него, и когато искахме да кажем някое хайку, просто си го извиквахме. Много скоро пътеката свърши и ние навлязохме в неповторимо приказна ливада с красиво езерце, а оттам нататък, докъдето стигаше погледът, се виждаха само морени.

— Единственият знак, по който отсега нататък ще познаваме пътя, са „патиците“.

— Какво е това?

— Виждаш ли онези морени?

— Дали виждам онези морени! Боже милостиви, виждам пет мили само морени, чак до онази планина там горе.

— Виждаш ли купчинката камъни върху онази морена до бора? Това е „патица“, оставили са я други алпинисти, а може да съм я направил и самият аз през четиридесет и четвърта, не съм сигурен. Отсега нататък ще скачаме от морена на морена и ще си отваряме очите за „патици“, и така ще знаем горе-долу накъде да вървим. Но иначе, разбира се, ние знаем в каква посока да се движим — зад онази голяма скала, изправила се там горе, е платото.

— Платото? За бога, да не искаш да кажеш, че това не е върхът на планината?

— Разбира се, че не е, горе ни чака плато, после сипей и още морени, преди да стигнем до планинско езеро, не по-голямо от това, след което започва последното изкачване — над хиляда почти отвесни фута, момчето ми, до върха на света, откъдето ще видиш цяла Калифорния и части от Невада, а вятърът ще те пронизва направо през панталоните.

— Ау... И колко време ще ни отнеме всичко това?

— Ами единственото, на което можем да се надяваме за днес, е да стигнем до онова плато и там да лагеруваме. Аз го наричам плато, въпреки че то си е просто малка плоскост между възвишенията.

Пътеката свършваше на такова красиво местенце, че аз казах:

— Хей, я виж това...

Приказна поляна с борове в единия край, езерцето, чистият и свеж въздух, забързаните в следобеда златисти облаци...

— Защо просто не спим тук тази нощ, мисля, че никога не съм виждал по-красиво място.

— Мястото не е подходящо. Страхотно е, разбира се, но когато се събудим утре сутринта, може да заварим три дузини училищни преподаватели на коне да си пържат бекон в задния ни двор. Можеш да си напълно сигурен, че там, където отиваме, няма да има нито едно човешко същество, и ако не е така, да не се казвам Джефи. Може да срещнем само някой и друг алпинист, въпреки че е малко вероятно по това време на годината. Всеки момент може да завали сняг. Ако това стане тази нощ, с нас е свършено.

— Ами тогава да се сбогуваме, но хайде преди това да си починем тук, да пийнем малко вода и да се насладим на тази чудна поляна.

Бяхме уморени, но се чувствахме страхотно. Изтегнахме се в тревата и отдъхнахме, след което си разменихме раниците, качихме ги на гръб и тръгнахме с нови сили. Тревата свърши почти веднага и започнаха морените. Покатерихме се на първата и започнахме да скачаме от една на друга, като постепенно се изкачвахме все по-нагоре и по-нагоре по осемкилометровата долина, която ставаше все по-стръмна, а огромни зъбери от двете ѝ страни образуваха нещо като стени, така че ни се струваше, че горе, близо до голямата канара, ще ни се наложи да се катерим по камъните.

— А какво има зад онази канара?

— Висока трева, храсти, разпръснати скали, чудни криволичещи поточета, по които има лед дори и следобед, отделни преспи сняг, огромни дървета и една морена, голяма почти колкото две бараки като тази на Алва, поставени една върху друга, която е леко наклонена и образува нещо като вдълбнатина, където можем да лагеруваме и да запалим голям огън, който ще се заслонява от скалата. След това

тревата и дърветата свършват. Това е на около три хиляди метра височина.

С гumenките на мен ми беше много лесно да скачам пъргаво от морена на морена, но скоро забелязах колко грациозно правеше това Джефи — той се придвижваше леко по камъните, понякога с бавна танцова стъпка, като скокваше наляво и надясно и пак наляво и надясно, известно време го следвах стъпка по стъпка, но скоро разбрах, че за мен е по-добре просто спонтанно да си избирам морени и да си създам собствен танц.

— Тайната на този вид изкачване — каза той, — е дзен. Не мисли. Просто си скачай. Това е най-лесното нещо на света, по-лесно е дори от ходенето по равна земя, което е монотонно. Хитри малки препятствия се появяват на всяка крачка, но ти въобще не се двоумиш и вече се намираш върху друг камък, който си изbral без никаква особена причина, точно като дзен.

Както си и беше.

Сега не говорехме много. Мускулите на краката ни се умориха. Около три часа се изкачвахме по тази безкрайна долина. Следобедът преваляше, светлината стана кехлибарена, сенките на сухите камъни падаха зловещо, при все това, вместо да плашат, те отново пораждаха онова чувство за нетленност. „Патиците“ бяха поставени така, че се виждаха лесно: като застанеш върху някоя морена и погледнеш напред, веднага съзираш някоя (обикновено два плоски камъка, сложени един върху друг, а понякога и един объл отгоре, за украса) и се насочваш в тази посока. Целта на тези знаци, поставени от всички алпинисти, минали оттук, беше да се спестят няколко мили лутане из огромната долина. Междувременно нашият поток все още беше край нас, но беше станал по-малък и тих, той самият започваше от едно голямо черно петно, което се виждаше ясно в сивата канара, около миля по-нагоре.

Да скачаш с тежка раница от морена на морена, без да падаш, е по-лесно, отколкото изглежда; просто не можеш да паднеш, когато влезеш в ритъм. От време на време поглеждах надолу и с изненада виждах колко високо сме се изкачили, и съзирах появилите се на хоризонта очертания на далечни планини. Красивата местност, където свършваше пътеката, сега приличаше на малка долчинка от Арденската гора. Склонът ставаше все по-стръмен, слънцето червенееше и скоро започнах да забелязвам преспи сняг в сянката на

някои морени. Стигнахме до едно място, където канарата сякаш надвисваше над нас. В един момент видях Джефи да сваля раницата си и заподскачах към него.

— Тук ще оставим багажа си, ще изкачим останалите стотина метра до канарата, ще минем през онази теснина и ще намерим мястото, за което ти говорих. Спомням си го. Всъщност ти можеш да останеш тук, да си починеш или да бълснеш някоя чекия, докато аз пообиколя наоколо, обичам да се скитам сам.

Става. Седнах, свалих мокрите чорапи и потното бельо, сложих си сухи, кръстосах крака и в продължение на половин час почивах и си тананиках — много приятно занимание, тогава Джефи се върна и каза, че е намерил лагера. Мислех, че дотам ще стигнем след кратка разходка, но ни отне около час да скачаме по стръмните морени, да заобикаляме някои от тях, докато достигнем равнището на платото, и там по равната трева да изминем горе-долу стотина метра до извисилата се над боровете огромна сива скала. Тук природата беше великолепна — преспи сняг се топяха в тревата, бълбукаха поточета, от двете страни се издигаха огромни и смълчани скалисти планини, духаше вятър и разнасяше аромат на пирен. Прекосихме едно чудесно поточе, дълбоко около педя, с кристалночисти, прозрачни води и стигнахме до огромната скала. Тук имаше обгорели стари пънове, останали от биваците на други алпинисти.

— А къде е планината Матерхорн?

— Оттук не можеш да я видиш, но — Джефи посочи нагоре по продължението на дългото плато към покрита със сипей клисура, която извиваше надясно — като изминем около две мили нагоре по онази клисура, ще стигнем до подножието й.

— Хей, това ще ни отнеме още цял ден!

— Не и когато вървиш с мен, Смит.

— Добре, Бързоходко, аз съм навит.

— Добре, Смити, а какво ще кажеш сега да се отпуснем, да си починем и да пригответим вечерята, докато чакаме стария Морли?

Извадихме нещата от раниците, пушихме и си почивахме. Сега планините, тоест скалите, започнаха да придобиват розови оттенъци, те представляваха просто твърда маса, покрита с атомите прах, натрупали се отгоре й от незапомнени времена. Действително се

страхувах от тези нащърбени чудовища, обградили ни от всички страни надвиснали над главите ни.

— Толкова са тихи! — казах.

— Да, човече, знаеш ли, за мен планината е един Буда. Помисли си само за търпението им — стотици хиляди години те седят абсолютно безмълвни, сякаш в тази тишина се молят за всички живи същества и просто ни чакат да спрем с нашите глупости и тревоги.

Джефи извади китайски чай и изсипа част от него в тенекиено канче, междувременно беше запалил огън, малък, тъй като слънцето все още не се беше скрило, постави дълга пръчка над пламъка, закрепи я здраво с няколко големи камъка и закачи на нея чайника; много скоро водата завря, той я изля димяща в канчето и ние си сипахме чай в тенекиените чаши. Аз бях донесъл водата от потока, тя беше чиста и студена като сняг и проблясваше като небесен кристал. Затова чаят беше несравним — най-чистият и утоляващ жаждата чай, който съм пил през живота си, такъв чай те кара да искаш още и още, действително утолява жаждата и разлива топлина в стомаха ти.

— Сега вече можеш да разбереш азиатската страст към чая — каза Джефи. — Спомняш ли си онази книга, за която ти говорих — първата глътка е удоволствие, втората — радост, третата е спокойствие, четвъртата — лудост, а петата — екстаз.

— Спомням си, приятелю.

Скалата, край която лагерувахме, беше цяло чудо. Висока беше десетина метра и също толкова широка — почти идеален куб, извити дървета образуваха над нея свод и надничаха към нас. Беше наклонена напред и под нея се образуваше вдълбнатина, така че ако завалеше, щяхме отчасти да се скрием.

— Как е попаднал тук този огромен кучи син?

— Вероятно е останал от отстъпващия ледник. Виждаш ли онази заснежена област?

— Да.

— Това е, което е останало от ледника. Дали е така или пък тя се е претърколила тук от някаква незнайна предисторическа планина, ние няма как да разберем, а може просто да се е приземила на това място, когато самата девствена планинска верига е изскочила от Земята по време на юрския катаклизъм. Тук горе не е като да седиш в някая

чайна в Бъркли, Рей. Тук е началото и краят на света. Виж всички тези търпеливи Буда, които ни наблюдават безмълвни.

— И ти идваш тук сам...

— И оставам със седмици точно като Джон Мюър, бродя сам наоколо, като следвам кварцови жили, бера букети цветя за лагера си или просто се разхождам гол, пея, приготвям си храна и се смея.

— Трябва да ти призная, Джефи, ти си най-щастливиият и велик образ на света. Наистина се радвам, че научавам всички тези неща. Това място ме кара също така да се чувствам благочестив, искам да кажа, абе имам си една молитва, не съм ли ти казвал за нея?

— Каква молитва?

— Сядам и изброявам всичките си приятели, роднини и врагове един по един, без да тая нито гняв, нито благодарност, нито каквото и да е, и казвам така: „Джефи Райдър — също празен, също заслужаващ любов, също един бъдещ Буда“, после преминавам на някой друг, например: „Дейвид О. Селзник — също празен, също заслужаващ любов, също един бъдещ Буда“, въпреки че не използвам имена като Дейвид О. Селзник, а само имена на хора, които познавам, защото, когато кажа думите „също един бъдещ Буда“, искам да си представям очите на человека; например вземи Морли и сините му очи зад очилата, когато си помислиш: „също един бъдещ Буда“, ти си представяш тези очи и изведнъж действително виждаш мистичната вътрешна чистота и истинността на бъдещото му превъплъщение в Буда. След това си представяш очите на своите врагове.

— Това е страхотно, Рей — и Джефи си извади бележника, и си записа молитвата, като клатеше учудено глава. — Това е наистина, ама наистина страхотно. Ще уча на тази молитва монасите, които срещу в Япония. Ти си напълно в ред, Рей, единственият ти проблем е, че не си се научил да идваш на такива местенца, оставил си светът да те удави в своите лайна и си се ядосвал... въпреки че, както казах, сравненията са нещо отвратително, но това, което си говорим сега, е истина.

Той извади булгура, изсила в него две опаковки сущени зеленчуци и сложи всичко това в тенджерата, за да е готово за варене, когато се стъмни. Започнахме да сеслушваме за йоделите на Хенри Морли, но те не се чуха от никъде. Постепенно започна да ни обзема беспокойство.

— Проблемът, дявол да го вземе, е в това, че ако той падне от някоя морена и си счупи крака, няма да има кой да му помогне. Опасно е... аз се оправям сам, но съм доста добър, аз съм си планинска коза.

— И мен ме притеснява, по дяволите, дано скоро да се появии. Хайде да се поразходим наоколо — ще гризем снежни топки, ще пием вода и ще чакаме.

Така и направихме — проучихме горния край на равното плато и се върнахме. Слънцето вече се беше скрило зад западните скали, извисяващи се над нашата долина, и беше станало по-тъмно, по-розово и по-студено, различни нюанси на мораво бяха започнали да се прокрадват по зъберите. Небето беше дълбоко. Появиха се две-три бледи звезди. Неочаквано чухме далечно „Ойларипи“, Джефи скочи, покатери се на една морена и извика: „Хуу, хуу, хуу!“ Йоделът се повтори.

— Колко е далеч?

— Боже, ако се съди по звука, той все още не е започнал да изкачва морените. Дори не е стигнал до тях. Няма да успее тази нощ.

— Какво ще правим?

— Хайде да се качим на канарата, ще седнем на ръба ѝ и ще го упътваме. Ще вземем фъстъците и стафидите, ще ги дъвчим и ще чакаме. Може да не е чак толкова далеч, колкото си мисля.

Покатерихме се на носа на канарата, оттам се виждаше цялата долина, Джефи седна с кръстосани крака в поза „лотос“ върху един камък, извади дървената си броеница-амулет и започна да се моли. Тоест просто държеше броеницата в отпуснатите си ръце, като палците му се докосваха, и гледаше право напред, съвършено неподвижен. Аз седнах както можах върху друг камък и двамата безмълвно медитирахме. Само че аз го правех със затворени очи. Тишината беше като неистов тътен. Околните скали не позволяваха звукът на потока — бълбукането и тихият му ромон — да достига до нас. Чухме още няколко меланхолични йодела и им отговорихме, но сякаш всеки следващ път те все повече се отдалечаваха. Щом отворех очи, виждах, че розовината е станала по-морава. Звездите започнаха да проблясват. Изпаднах в дълбока медитация, почувствах, че планините действително са Буда и са наши приятели, облада ме особеното чувство, че е странно, дето има само трима души в цялата тази огромна долина — мистичното число три. Нирманакая, Самбхогакая и

Дхармакая. Помолих се за сигурността и въсъщност за вечното щастие на бедния Морли. По едно време си отворих очите, видях неподвижния като скала Джифи и ме напуши смях — той изглеждаше толкова смешно. Но планините, както и Джифи, а впрочем както и самият аз, бяха много сериозни, но въсъщност смехът е нещо сериозно.

Беше красиво. Розовината изчезна и настъпи пурпурен мрак, а тътенът на тишината беше като плисък на диамантени вълни, проникващи през влажните ни ушни миди, достатъчни да дарят спокойствие на човек за хиляда години напред. Молих се за Джифи, за бъдещото му щастие и сигурност и за евентуалното му превъплъщение в Буда. Всичко беше абсолютно сериозно, абсолютна халюцинация и абсолютно щастие.

„Скалите са пространство, мислех си аз, а пространството е илюзия.“ В главата ми се въртяха милион мисли. Същото беше и при Джифи. Изуми ме това, че той медитираше с отворени очи. Но навече и съвсем по човешки бях смяян от факта, че този удивителен дребосък, който запалено изучаваше източна поезия, антропология, орнитология и всичко, къде-що има в книгите, и бе закоравял пътешественик из планините, можеше неочеквано да извади жалката си, но хубава дървена броеница и тържествено да започне да се моли като старовремски пустинник-светец — нещо, което да се види в Америка с нейните заводи за стомана и летища беше направо изумително. Светът не е толкова лош, когато имаш около себе си хора като Джифи, помислих си аз и се почувствах щастлив. Болката в мускулите и гладът в стомаха ми бяха не по-малко потискащи от заобикалящите ни тъмни скали и от това, че наоколо нямаше никой, който да те утеши с нежни думи и целувки, но дори само фактът, че седях тук, медитирах и се молех за света с един друг искрен млад мъж, беше нещо, заради което си струваше да се родиш, пък макар и само за да умреш, както ще стане с всички ни. Нещо ще произлезе от всичко това по Млечните пътеки на вечността, разстилащи се пред непредубедените ни призрачни очи, приятели. Прииска ми се да споделя с Джифи мислите си, но знаех, че няма смисъл, още повече, че той и без това ги знаеше, а безмълвието е златна планина.

— Ойларипи — извика Морли.

Беше вече тъмно и Джифи каза:

— Е, както изглежда, той е все още далеч. Достатъчно е разумен да си устрои лагер там, където е, така че хайде да се връщаме и да си пригответим вечеря.

— Добре.

Извикахме успокоително няколко пъти „Хуу“ към бедния Морли и приключихме с него за тази вечер. Знаехме, че той наистина е достатъчно разумен. Както се и оказа — когато ни настигна на следващия ден, той ни разказа, че предната вечер си устроил лагер на онази несравнима весела полянка с боровете и езерцето и пренощувал увит в двете одеяла върху надуваемия си дюшек.

10

Размърдах се наоколо и събрах голям наръч съчки, за да запалим огън, после започнах да нося по-големи клони, а накрая вече мъкнех огромни пънове, каквito лежаха разхвърляни из цялата местност. Зажалихме огън, който Морли можеше да види и от пет километра разстояние, ако голямата канара не го скриваше от погледа му. Той изльчваше обилна топлина към скалата, тя я абсорбираше и я връщаше обратно и на нас ни беше топло, само дето носовете ни бяха зачервени, защото постоянно ги подавахме навън, за да вземем ту дърва, ту вода. Джефи изсипа булгура в тенджера с вода, сложи го да се вари и започна да го разбърква, междувременно разби и шоколадовия пудинг и го сложи върху огъня в друга, по-малка тенджерка, която извади от моята раница. Запари и нов чай. След това измъкна двойния си комплект китайски пръчици. Много скоро вечерята беше готова и ние започнахме да се храним в припъдигнато настроение. Това беше най-вкусната вечеря в живота ми. Високо горе, над оранжевите пламъци на огъня, се виждаха необятни системи от неизброими звезди, които проблясваха отделно или на изящни малки гроздове, или пък се сливаха в безкрайни звездни пътеки, недостижими за човешкия разум — студени и сребристосини. Огънят обагряше всичко в розово, а храната ни беше великолепна. Думите на Джефи се оказаха верни — на мен ни най-малко не ми се пиеше алкохол, даже бях забравил за него, бяхме се изкачили твърде високо, натоварването беше прекалено голямо, а въздухът свеж, дори само той беше достатъчен, за да те упои. Беше страхотна вечеря, винаги е по-добре храната да се поема не лакомо, а на миниатюрни хапки, защипани с върховете на пръчиците, ето защо Дарвиновият закон за оцеляването намира най-добро приложение в Китай: ако не умееш да боравиш с пръчиците и да взимаш наравно с другите храна от семейната купа, ще умреш от глад. Така или иначе, накрая ометох всичко с помощта на показалеца си.

След като вечерята приключи, Джефи започна усърдно да почиства съдовете с телена мрежичка, а мен ме изпрати за вода, аз

отидох и гребнах с една останала от предишни планинари празна консервна кутия в лумналото от звездна светлина поточе, и се върнах, носейки освен водата и една снежна топка, след което Джефи изми съдовете.

— Обикновено не ги мия, а само ги увивам в синята кърпа, защото това няма такова голямо значение... въпреки че тази малка мъдрост не се цени особено високо в онзи магазин за долнокачествен сапун на „Медисън“ авеню, как му беше името, онази английска фирма, „Ърбър & Ърбър“ или не знам какво си, но да ме вземат на часа рогатите, ако веднага не извадя звездната си карта и не видя какво е разположението на светилата тази нощ, на онази глутница там горе, дето е по-неизброима от любимите ти сурангамски сутри, момчето ми.

И той извади картата, завъртя я малко, нагласи я, вгледа се и каза:

— Сега е точно осем и четиридесет и осем.

— Как разбра?

— Сириус няма да е там, където е, ако не е осем и четиридесет и осем... Знаеш ли какво ми харесва в теб, Рей? Ти ми отвори очите за истинския език на тази страна — езика на работниците, железнничарите и дърварите. Чувал ли си как говорят тези типове?

— И още как. Познавах един образ, караше камион със сонда, та той ме взе веднъж около полунощ на стоп в Хюстън, Тексас, след като един дребен педераст, собственик на верига от мотели, наречени със съвсем подходящото име „Мотели Денди“, ме беше отпратил с думите, ако не успея да хвана нищо, да се върна и да спя на пода му, и така аз чаках около час на пустия път, и ето че се появи този камион, каран от един чероки — той каза, че е такъв, но името му беше Джонсън или Али Рейнолдс, или нещо от този род, и веднага се впусна в дълга тирада, започвайки с думите: „Е, момчето ми, напуснах майчината си хижа още преди да си познавал дъха на реката, и дойдох на Запад, да подивея от каране из Източнотексаските петролни находища“, и продължи да ломоти в ритъм, като на всеки тakt удряше крак на амбреажа или на разните му там други джаджи, и надуваше камиона, докато не вдигна над сто километра в час, ускорявайки ход паралелно с разказа си — страхотно, това наричам аз поезия.

— Точно това искам да кажа. Трябва да чуеш онзи скагитски диалект, дето говори на него старият Бърни Байерс, непременно трябва да отидеш в оня край, Рей.

— Добре.

Така, както беше коленичил и изучаваше внимателно звездната си карта, приведен леко напред, за да може да надзърне през надвисналите чепати стари планински дървета, с козята си брадичка и всичко останало, на фона на могъщата сива скала, Джефи беше точно копие на моята представа за старите дзен-учители в пустинята. Беше застанал на колене, приведен напред, с поглед отправен нагоре — сякаш държеше в ръцете си свещена сутра. Не след дълго той отиде до снежната преспа и донесе леденостудения шоколадов пудинг, той се оказа изключително вкусен. Изядохме го целия.

— Може би трябва да оставим малко за Морли.

— Няма да изтрае, сутринта слънцето ще го разтопи.

Скоро огънят спря да бумти и от него останаха само зачервените въглени, някои от които дълги по два метра, постепенно се прокрадваше леденият дъх на нощта, но мириසът на тлеещите пънове го правеше не по-малко приятен от шоколадовия пудинг. Тръгнах да се поразходя сам край заледеното плитко поточе и седнах да медитирам до един изгнил дънер. Огромните планински масиви се издигаха от двете страни на долината като безмълвни великани. Беше твърде студено, за да остана седнал повече от минута. Когато се върнах, огънят хвърляше оранжеви отблъсъци върху голямата скала, Джефи беше коленичил и се взираше в небето, а там, десет хиляди метра над окаяния свят, царяха разум и мир. Още една черта на Джефи ме удивява: огромното му и деликатно чувство за милосърдие. Той постоянно подаваше разни неща, постоянно практикуваше това, което будистите наричат Парамита на Dana, усъвършенствуване на милосърдието.

Когато се върнах и седнах до огъня, той каза:

— Е, Смит, време е да се сдобиеш с броеница-талисман, вземи тази — и той ми подаде една броеница с кафяви дървени мъниста, нанизани на здрава лъскава черна връв, завързана над голямото мънисто с красив клуп.

— О, не можеш да ми подариш такова нещо, японска е, нали?

— Имам още една с черни мъниста. Молитвата, която ми каза тази вечер, е много по-ценна от тази броеница, Смит, но аз и без това ти я подарявам.

Няколко минути по-късно той остьрга останалия по стените на тенджерката пудинг и се постара аз да получа по-голямата част. След това застла с клонки земята, сложи отгоре пончото и ме остави да легна със спалния си чувал по-близо до огъня, за да ми е по-топло. Постоянно вършеше милосърдие. Всъщност той ме научи и мен и една седмица по-късно аз му подарих няколко хубави фланелки, които купих от магазин „Гудуил“. В отговор той веднага mi направи друг подарък — пластмасова кутия за храна. Аз му подарих на шега едно голямо цвете от двора на Алва. На следващия ден той тържествено mi поднесе малко букетче цветя, които беше набрал от лехите по улиците на Бъркли.

— Можеш да задържиш и гуменките — каза той. — Имам още един чифт, по-стари са от тези, но са също толкова здрави.

— Хей, не мога да ти взимам така нещата.

— Смит, ти не можеш да разбереш, че е привилегия да правиш подаръци на другите.

Той вършеше това по един очарователен начин; в жестовете му нямаше нищо блескаво или празнично, а дори се усещаше лека печал и макар понякога даровете му да бяха стари и изхабени вещи, те бяха винаги не само полезни, но и носеха особено обаяние заради тъгата, с която ги поднасяше.

Към единадесет часа се мушнахме в спалните чуvalи, беше станало страшно студено, поговорихме си още малко, докато единият от двамата престана да отговаря, и много скоро вече спяхме. Докато той похъркваше, аз се събудих и легнал по гръб, с очи вперени в звездите, благодарих на Бога, че дойдох на това изкачване. Краката mi бяха отпочинали, цялото mi тяло се беше изпълнило със сила. Пукането на тлеещите пънове наподобяваше кратки коментари на Джефи върху моето щастие. Погледнах го, беше заровил дълбоко глава в чуvalа си. Малката му свита фигура беше единственото нещо сред простиращата се с мили тъмнина, изпълнено с толкова силен стремеж към доброта. „Колко странно нещо е човекът... — помислих си аз, — както пише в Библията: «Кой познава духа на човека, чийто поглед е отправен нагоре?»“ Това хлапе, десет години по-младо от мен, ме кара да се чувствам като глупак за това, че през последните няколко години на пиянство и разочарования бях забравил всичките си предишни радости и идеали, какво му пuka, че няма пари — те не му трябват,

единствените неща, от които има нужда, са раницата, няколко от онези найлонови пакетчета със суха храна и чифт здрави обувки, и вече е готов да излезе в планината, и да се наслаждава на привилегиите на милионер. Пък и кой страдаш от подагра милионер би могъл да се изкачи тук? Ние трябваше да се катерим цял ден. И аз си обещах, че ще започна нов живот. „Ще пребродя с раница на гърба целия Запад, планините на Изток и пустинята, и ще живея непорочно.“ Зарових глава в спалния чуval и заспах. Призори се събудих зъзнеш, студът от земята беше проникнал през пончото и спалния чуval и ребрата ми бяха така измръзнали, сякаш бях легнал върху самата скала. Дъхът ми излизаше във вид на пара. Обърнах се на другата страна и заспах отново: сънят ми беше студен и чист като ледена вода — щастлив, спокоеен сън.

Когато отново се събудих, девствените лъчи на слънцето се изливаха като оранжев поток над зъберите на изток и надолу през благоуханните борови клони и аз се почувствах като малко момче, за което е време да става и да излезе навън по къси гащета, за да играе през целия съботен ден. Джефи вече беше станал, пееше и си духаше от време на време на ръцете край малък огън, Земята беше покрита със скреж. Той се втурна леко, извика „Ойларипи“ и, ей богу, веднага чухме ответния йodel на Морли, идващ от разстояние по-близко от вчерашното.

— Тръгнал е. Събуди се, Смит, и ела да изпиеш чаша горещ чай, ще ти се отрази добре!

Станах, измъкнах гumenkите си от спалния чуval, където бяха стояли на топло през цялата нощ, обух ги, сложих си баретата, скокнах и изтичах няколко метра в тревата. Плиткото поточе беше замръзнато и само в средата бълбукаше звънливо ручейче. Легнах по корем, намокрих си лицето и отпих няколко големи гълтки. Нищо не може да се сравни с това, което човек изпитва, когато си измие лицето със студена вода в планинска утрин. След това се върнах обратно и заварих Джефи да притопля останалата от вчера храна — тя беше все така вкусна. После се покатерихме на ръба на канарата и започнахме да викаме „Хуу“. Неочаквано Морли се появи — дребна фигурка около две мили надолу в долината от морени, движеща се като далечно малко животно в огромната пустош.

— Онази малка точица там долу е нашият остроумен приятел Морли — каза Джефи с кънтящия си смешен глас на дървар.

След около два часа Морли беше на разстояние, от което можехме да го чуваме, и веднага започна да говори, докато преодоляваше последните огрени от топлото слънце морени, които го деляха от скалата, върху която бяхме седнали.

— От Женското благотворително дружество казаха, че е редно аз да се кача тук и да проверя дали вие, момчета, не бихте искали да видите с почетни ленти, казаха също, че е останало голямо количество розова лимонада, а търпението на лорд Маунтбатън се изчерпвало. Как мислите, дали ще разследват причините за скорошните проблеми в Близкия изток? Или може би ще започнат да ценят повече кафето? Надявам се в компанията на двама начетени господа като вас те да подобрят обноските си... — и т.н. и т.н., неспирно и без какъвто и да било повод ломотеше Морли в свежата синя утрин, ухилен и леко изпотен от дългото изкачване.

— Е, Морли, готов ли си да изкачим Матерхорн?

— Веднага щом сменя мокрите си чорапи.

11

Тръгнахме по обяд, като оставихме раниците си в лагера, където и без това нямаше вероятност да се появи някой поне до следващата година, и поехме нагоре по долината със сипея само с аптечката и малко храна. Тя се оказа по-дълга, отколкото изглеждаше. За нула време стана два часът, слънцето придоби онзи по-наситен златист цвят, характерен за следобеда, надигна се вятър и аз започнах да си мисля: „Боже мой, как въобще ще успеем да изкачим днес тази планина.“

Зададох въпроса на Джефи и той отвърна:

— Прав си, трябва да побързаме.

— Защо просто не зарежем тази работа и не се приберем у дома?

— О, хайде, тигре, ще отскочим доторе и после ще си ходим.

Долината беше безкрайно дълга. А в горния си край стана толкова стръмна, че аз малко се уплаших да не падна — камъните бяха малки и хълзгави, а глезните и без това ме боляха от вчерашното пренатоварване. Но Морли продължаваше да върви и да говори, и аз се учудих на страхотната му издръжливост. Джефи си събу панталоните и заприлича съвсем на индианец, искал да кажа, че беше чисто гол, само с една препаска на кръста, и се катереше почти на четвърт миля пред нас, като от време на време малко ни изчакваше, за да ни позволи да го настигнем, след което продължаваше с бърза крачка, защото искаше да изкачи планината днес. Морли вървеше втори, като почти през цялото време беше на около петдесет метра пред мен. Аз не бързах. Но когато следобедът започна да преваля, се забързах и реших да изпреваря Морли и да се присъединя към Джефи. Бяхме се изкачили на около три хиляди и петстотин метра, беше студено и имаше много сняг, на изток се изправяха необятни, покрити със сняг планински вериги, а под тях — просторни долини, на практика вече бяхме на върха на Калифорния. По едно време и аз като другите трябваше да пропълзя по тясна издатина, опасваща скалата, и наистина се изплаших: съществуваше реална опасност да падна от тридесетина метра, което бе достатъчно, за да си строша врата, а друга малка издатина щеше да послужи като

подготвителен параван за хубав прощален полет към земята от около триста метра височина. Сега вече вятърът фучеше. Но целият следобед дори повече от предишния беше изпълнен със стари предчувства или спомени, сякаш съм бил тук преди, катерил съм тези скали, но с друга цел — древна, по-сериозна и по-проста. Накрая стигнахме до подножието на Матерхорн, тук имаше необикновено красиво езерце, невидяно от повечето хора на тази Земя, а само от шепа планинари — малко езерце на три хиляди и петстотин метра височина със сняг по брега, както и чудна ливада, осияна с прекрасни цветя — приказна, равна алпийска ливада, върху която се хвърлих веднага и си свалих обувките. Джефи ни чакаше от около половин час, беше студено и той отново се беше облякъл. Морли се появи усмихнат зад нас. Седнахме на земята и вдигнахме очи към изправилия се пред нас стръмен сипей, водещ към гордия зъбер на Матерхорн.

— Разстоянието не изглежда голямо, ще се справим! — казах щастлив.

— Не, Рей, много по-голямо е, отколкото ти се струва. Знаеш ли, че ни остават още около триста метра?

— Толкова много?

— Ако не побързаме, няма да успеем да се върнем в лагера, преди да се е стъмнило, нито пък ще успеем да стигнем до колата по-рано от утре през нощта.

— Уф.

— Уморен съм — каза Морли. — Мисля, че няма да опитам.

— Ами той е прав — казах аз. — Според мен целта на изкачването в планината не е да се изфукаш, че можеш да стигнеш до върха, а просто да дойдеш в тази дива местност.

— Е, аз ще го направя — каза Джефи.

— Ами тогава и аз ще дойда с теб.

— А ти, Морли?

— Не смяtam, че мога да го направя. Ще ви чакам тук.

А вятърът беше силен, прекалено силен, и на мен ми се струваше, че щом изкатерим стотина метра нагоре по склона, той ще затрудни по-нататъшното ни изкачване.

Джефи взе малко пакетче с фъстъци и стафиidi и каза:

— Това ще ни е бензинът, момчето ми. Готов ли си да направим едно експресно изкачване, Рей?

— Готов съм. Какво ще кажа на момчетата в „Мястото“, ако се окаже, че съм изминал целия този път само за да се откажа в последната минута?

— Късно е, така че да побързаме.

Джефи тръгна нагоре с ускорена крачка, като от време на време дори подтичваше, когато му се налагаше да заобиколи от лявата или от дясната страна някое препятствие по сипея. Сипеят представлява дълго свлачище от камъни и пясък, много трудно за катерене, тъй като постоянно се образуват малки лавини. С всяка следваща крачка ние сякаш се издигахме все по-високо и по-високо като с някакъв ужасяващ асансьор. Едва не се задавих, когато се извърнах да погледна назад и видях, както ми се стори, цяла Калифорния, разпростряла се в три посоки, под огромни сини небеса със страховити по своите планетарни размери облаци, съзрях необятни далечни долини и плато и, доколкото зная, цяла Невада. Ужасих се, когато погледнах надолу и видях вместо Морли едно замечтано петънце, чакащо ни край езерото. „О, защо не останах при стария Хенри?“, помислих си аз. Вече бях твърде високо и започнах да се страхувам да се изкачвам по-нагоре. Уплаших се да не ме издуха вятърът. Всички кошмари, които някога съм имал за падане от планини и високи сгради, преминаха през главата ми с ужасяваща яснота. Освен това след всеки двадесет крачки, които правехме нагоре, и двамата се изтощавахме напълно.

— Това вече е от голямата височина, Рей — каза Джефи, като седна пъхтейки до мен. — Затова хапни стафиди и фъстъци и ще видиш каква енергия ще ти дадат.

И всеки път те ни даваха такава страхотна енергия, че и двамата скачахме, без да кажем нито дума, и правехме още двадесет-тридесет крачки. След това сядахме отново задъхани и потни в студения вятър и там, високо, на върха на света, носовете ни подсмърчаха като носовете на малки момченца, играещи в късния съботен зимен следобед последните си за деня игри. Сега вятърът започна да вие като във фильм за Тибет. Ставаше прекалено стръмно за мен; вече се страхувах да поглеждам надолу; надникнах — дори не можех да различа Морли край малкото езерце.

— Побързай — извика Джефи около тридесетина метра по-нагоре. — Става ужасно късно.

Погледнах към върха. Беше съвсем близо, щях да бъда там след пет минути.

— Още само половин час! — извика Джефи.

Не можех да повярвам. След пет минути гневно катерене, аз паднах и погледнах нагоре — той беше на същото разстояние. Това, което не ми харесваше у този връх, беше, че облаците от целия свят минаваха край него и го обгръщаха като мъгла.

— И без това няма да видя нищо отгоре — мърморех си аз. — О, защо въобще се забърках в тази работа?

Джефи сега беше далеч пред мен, беше ми оставил фъстъците и стафидите, имаше някаква самотна тържественост в решението му да щурмува върха, дори това да го погуби. Вече не сядаше. Скоро беше на цяло футболно игрище разстояние пред мен — около стотина метра — и започваше да се смалява. Погледнах назад и се вкамених като съпругата на Лот.

— Прекалено е високо! — изкрешях паникьосан към Джефи.

Той не ме чу. Изкачих бързо още няколко метра и паднах изтощен по корем, плъзвайки се леко надолу.

— Прекалено е високо! — изкрешях.

Наистина се бях уплашил. Ами ако се подхлъзна сериозно, тези сипеи може много лесно да започнат да се свличат. Тази проклета планинска коза Джефи, виждах го да скача от скала на скала все по-нагоре и по-нагоре в замъгления въздух, като се мяркаха само подметките му. „Как мога да вървя редом с такъв маниак?“ Но го следвах с някаква налудничава безразсъдност. Накрая стигнах до една издатина, върху която можех да седна на равно, вместо да трябва да се вкопчвам в сипея, за да не се изхлузя, и се набутах целият отгоре, за да се закрепя по-стабилно и да не ме отвее вятърът, след това се огледах на всички страни — дотук бях.

— Оставам тук! — изкрешях на Джефи.

— Хайде, Смит, още само пет минути. На мен ми остават още трийсетина метра!

— Оставам тук! Прекалено е високо!

Той не отвърна нищо и продължи. Виждах го как рухва задъхан, после става и се втурва отново.

Сбутах се колкото се можеше по-навътре върху издатината, затворих очи и си помислих: „Ама че живот! Защо въобще трябва да се

раждаме, щом след това излагаме бедната си нежна път на такива непоносими кошмари като огромни планини, скали и празни пространства“, и с ужас си спомних прочутата дзен-мъдрост: „Когато стигнеш до върха на планината, продължи нагоре.“ Тя накара косата ми да се изправи; а звучеше толкова остроумно върху сламените рогозки на Алва. Сега обаче беше достатъчна, за да накара сърцето ми да забълска силно и да съжаля, че въобще съм се родил. „Всъщност, както духа вятърът, щом Джефи се добере до върха на тази канара, той наистина ще продължи нагоре. Е, а старият философ няма да мръдне от тук“ — и затворих очи. „Освен това, помислих си аз, почивай си и бъди добро момче, не трябва да доказваш нищо.“ Неочаквано във въздуха се понесе прекрасен, накъсан йodel, зареден със странна музикална и мистична сила, вдигнах очи и видях Джефи, изправил се на връх Матерхорн, да излива радостта от триумфа си в победна Буда-Планиносъкрушителна песен. Беше красиво. Беше и смешно, тук горе на не толкова смешния връх на Калифорния и сред всичката тази стелеща се мъгла. Но все пак не можех да му отрека куража, издръжливостта, потта, а сега и тази налудничава, чисто човешка песен, в която се изливаше целият. Нямах достатъчно сили, за да му отговоря. Той се повъртя горе и се скри от погледа ми, за да проучи (както каза по-късно) малката равна площадка, която се простирала един-два метра на запад и после се спускала почти отвесно надолу може би чак до осияните със стърготини барове на Вирджиния сити. Беше безумно. Чувах, че нещо ми крещи, но само се свих, треперейки, още по-плътно в защитното си кътче. Погледнах надолу към малкото езерце, където Морли лежеше по гръб, захапал стръкче трева, и казах на глас:

— Ето я кармата на тези трима мъже: Джефи Райдър изкачва триумфалния си връх и успява, аз почти успявам, но съм принуден да се откажа и да се свия в някаква проклета дупка, но най-умен се оказва онзи поет на поетите, който лежи долу, вдигнал кръстосаните си колена към небето, и замечтано е захапал в устата си цвете край бълбукащото езерце, по дяволите, никога няма да ме докарат отново тук.

12

Мъдростта на Морли сега наистина ме изуми: „Той и шантавите му снимки на снежни алпийски върхове“, помислих си.

Неочаквано всичко се завъртя като на бързи обороти — сякаш се случи в рамките на една-единствена безумна секунда или дори още по-бързо: погледнах нагоре и видях Джефи да тича надолу по планината с огромни шестметрови скокове — той тичаше, скачаше и се приземяваше със страховта скорост на пети, отскачаше един-два метра, затичваше се и с лудешки крясък правеше нов откачен дълъг полет надолу по склона на света, и в този миг осъзнах, че е невъзможно да паднеш от планината, глупако, и надавайки вик, неочаквано се изправих на крака и хукнах подир него, като правех същите огромни скокове, същите фантастични спускания и полети, и в продължение на около пет минути двамата с Джефи Райдър (като аз забивах обутите си в гumenки пети право в пясъка, скалите и морените, но това вече не ме притесняваше, тъй като изпитвах невероятно силно желание да се измъкна от това място) скачахме и крещяхме като планински кози или по-скоро като китайски лунатици отпреди хиляда години, изкарвайки ангелите на медитирация край езерото Морли, който каза, че като погледнал и ни видял да летим надолу по склона, не могъл да повярва на очите си. В действителност с един от най-големите си скокове и с един от най-силните си възгласи на радост аз се приземих на самия бряг на езерото, като забих петите на гumenките си в тинята, и просто паднах щастлив по задник на земята. Джефи вече си събуваше обувките и изтърсваше отвътре камъчета и пясък. Беше страховто. Събух си гumenките, изсипах от тях няколко кофи вулканична пепел и казах:

— Ex, Джефи, от теб научих и последния урок: не може да се падне от планината.

— Точно това имат предвид с поговорката: „Когато стигнеш до върха на планината, продължи нагоре“, Смит.

— Дявол да го вземе, този твой триумфален възглас беше най-прекрасното нещо, което съм чувал през живота си. Защо нямах касетофон да го запиша.

— Тези неща не са предназначени за ушите на хората долу — каза страшно сериозен Джефи.

— За бога, ти си прав, всички онези уседнали безделници, разположили се върху меки възглавнички, не заслужават да чуят триумфалния вик на покорителя на планините. Но когато вдигнах очи и те видях да тичаш надолу по склона, неочеквано разбрах всичко.

— О, едно малко сатори за Смит днес — каза Морли.

— А какво прави ти тук?

— Главно спах.

— Е, дявол да го вземе, а аз не стигнах до върха. Срам ме е, защото сега знам как да сляза от планината, знам как да я изкача и че не мога да падна от нея, но вече е твърде късно.

— Другото лято ще се върнем пак и ще я изкачиш, Рей. Не разбираш ли, че това е първото ти катерене, а ти остави зад себе си стария ветеран Морли?

— Да — потвърди Морли. — Джефи, смяташ ли, че ще удостоят Смит със званието „Тигър“ за това, което направи днес?

— О, сигурно — каза Джефи и аз наистина се почувствах горд. Бях Тигър.

— Е, дявол да го вземе, следващия път, когато дойдем, ще бъда направо лъв.

— Хайде да тръгваме, момчета, чака ни много дълъг път надолу по сипя до лагера, а после по долината от морени и по пътеката, ууу, съмнявам се дали ще успеем да стигнем, преди да е станало тъмно като в рог.

— Е, няма да ни е чак толкова трудно. — Морли посочи бледата луна върху розовеещото вече вечерно небе. — Тя ще ни осветява пътя.

— Да тръгваме.

Станахме и поехме обратно. Сега минах с лекота по онази издатината, която ме беше изплашила при изкачването, просто скачах и танцувах надолу и бях напълно убеден, че да паднеш от планината е невъзможно. Друг е въпросът дали е възможно или не — аз знаех, че не е. Така поне ми се струваше.

Все пак беше приятно да се спускаш надолу по долината и да изгубиш от поглед цялото онова безкрайно открито пространство, и накрая, в сивкавия здрач около пет часа, аз се усетих, че вървя замислен и сам на петдесетина метра след момчетата, като си тананиках и следвах ситните черни еленови изпражнения по една животинска пътека между скалите, без да трябва да се замислям, да гледам напред или да се тревожа, просто следвах с поглед малките топченца и се радвах на живота. В един момент вдигнах очи и видях как онази откачалка Джефи се беше изкачил за майтап на върха на заснежен склон и се пързулна по обувки чак до подножието му — около тридесетина метра, като последните няколко метра ги измина по гръб, крещейки щастлив. Не само това, но той отново си беше събул панталоните и си ги беше завързал около врата. Каза, че го прави, за да му е по-удобно, което си беше самата истина, пък и без това нямаше кой да го види, но според мен той не се притесняваше да го прави дори когато се изкачваше в компанията на момичета. Чувах как Морли му приказва нещо в огромната, пуста долина — дори през скалите можеше да се познае гласът му. Накрая започнах да следвам еленовата пътека толкова усърдно, че те напълно ме изгубиха от поглед — при все че ги чувах — и вече крачех, надолу съвсем сам, прекосявайки коритата на пресъхнали планински поточета, като се доверявах изцяло на хилядолетния инстинкт на моите мили еленчета, и наистина, точно когато започна да се смрачава, древната им пътека ме отведе на самия бряг на познатото плитко поточе (където те навярно са спирали, за да пият вода през последните пет хиляди години), и там видях отблъсъците на запаления от Джефи огън, който хвърляше игрича оранжева светлина върху голямата скала. Луната светеше ярко високо в небето.

— Ей, тази луна ще ни спаси задниците, чакат ни още осем мили надолу по пътеката, момчета.

Хапнахме малко, изпихме огромно количество чай и си стегнахме багажа. През живота си не съм изживявал по-щастливи мигове, от онова самотно спускане по еленовата пътечка и когато поехме надолу с раниците на гърба, се обърнах, за да ѝ хвърля последен поглед, беше се стъмнило, очаквах да видя няколко мили еленчета, но вече не се виждаше нищо, и аз мислено ѝ благодарих. Все едно че бях малко момченце, което цял ден е бродило само из гори и

полета и привечер се прибира към къщи пеш, търи се замислено, вперило поглед в земята, и леко си подсвирква, чувствах се така, както навярно са се чувствали малките индианчета, когато са следвали башите си от реката Рашън до Шаста преди двеста години, подобно на арабски момченца, поели подир родителите си по пътеките на своите предци; изпитвах онази щастлива и весела детска самота, с подсмърчащо носле като на малко момиченце, което дърпа към къщи шайната със своето братче — те си измислят разни песнички, правят си гримаси и се държат съвсем естествено, преди да влязат в кухнята и да си сложат сериозните маските на строгия свят. „Все пак какво може да бъде по-сериозно от това да следваш еленова пътека, за да стигнеш до вода?“ — помислих си аз. Стигнахме до канарата и заслизахме надолу по осемкилометровата долина от морени, луната светеше ярко и беше лесно да се скача по тях — те бяха снежнобели, с петна от тъмни сенки. На лунната светлина всичко изглеждаше чисто, бяло и красиво. От време на време проблясваше сребристото поточе. Далече долу бяха боровете на полянката с езерцето.

Краката вече не ме държаха. Извиках Джефи и му се извиних. Не можех повече да скачам. Имах мазоли не само по петите, но и отстрани на краката, защото бяха слабо защитени през цялото време. И така, Джефи се събу и ми даде обувките си.

Знаех, че с тези големи, леки и сигурни обувки ще мога да продължа спокойно. Това беше страхотно ново усещане, скачането по скалите вече не ми причиняваше болка. От друга страна, за Джефи също беше облекчение, тъй като внезапно му олекна на краката и той остана много доволен. Заслизахме два пъти по-бързо. Но с всяка следваща стъпка ни ставаше все по-трудно, вече бяхме твърде уморени. С тежките раници на гърба беше трудно да се контролират онези бедрени мускули, които се използват при спускането, то често е по-трудно от изкачването. А трябваше да преодоляваме и всички онези морени — понякога, докато вървяхме по пясъка, пътеката изведнъж се препречваше от морени, трябваше да се покатерим на тях и да скачаме от една на друга, но те неочеквано свършваха и ние отново скачахме на пясъка. Тогава попадахме в клопката на непроходим клек и трябваше или да го заобиколим, или да го щурмуваме в опит да си пробием път през него, и понякога аз така се заплитах с раницата на гърба, че оставах неподвижен и проклинах в невъзможната лунна светлина.

Никой не говореше. Ядосваше ме също, че Джефи и Морли се страхуваха да спрат да починем — казваха, че на този етап било опасно да се спре.

— Защо? Луната свети и дори можем тук да преспим.

— Не, трябва да стигнем до колата тази нощ.

— Е, хайде да спрем за минута. Краката вече не ме държат.

— Добре, но само за минута.

Те обаче винаги тръгваха преди да съм си отпочинал и ми се струваше, че стават истерични. Дори започнах да ги проклинам и един момент наругах Джефи:

— Какъв е смисълът от това идиотско бъхтене? И това ли наричаш ти забавно? Пфу. (Идеите ти не струват и пет пари, добавих наум.)

Малко умора е способна да промени много неща. Преодоляхме безброй осветени от луната скали, храсталаци, морени, „патици“ и онази ужасяваща долина с оградилите я от двете страни скални масиви и накрая сякаш почти се бяхме измъкнали, но не, все още не бяхме. Краката ми плачеха за почивка, аз проклинах и трошах клонки, и в един момент се хвърлих на земята за минутка отдих.

— Хайде, Рей, скоро ще стигнем.

Всъщност и без това бях наясно, че нямам никаква воля, знаех го отдавна. Но пък съм веселяк. Когато стигнахме до алпийската полянка, аз се проснах по корем, пих вода и с удоволствие се отпуснах безмълвно на земята, докато те разговаряха и се притесняваха дали ще можем да изминем пътеката навреме.

— О, стига сте се тревожили, нощта е прекрасна, а вие си давате прекалено много зор. Пийнете малко вода, полегнете за пет-десет минути и всичко ще си дойде на мястото.

Сега аз философствах. Всъщност Джефи се съгласи с мен и ние спокойно си починахме. Тази добра, дълга почивка ми вдъхна увереност, че силите ми ще стигнат до езерото. Слизането по пътеката беше прекрасно. Лунната светлина струеше през гъстия листак и изпъстряше с петна гърбовете на вървящите пред мен Морли и Джефи. С раниците на гърба, ние влязохме в здрава ритмична стъпка и с удоволствие си тактувахме „хоп, хоп“, докато взимахме зигзагообразните завои, все по-надолу и по-надолу по приятната криволичеща пътека. А бучащият поток беше прекрасен на лунната

светлина — проблясващите лунни пръски вода, снежнобялата пяна и катраненочерните дървета създаваха истински приказен свят от месечина и сенки. Въздухът ставаше все по-топъл и приятен и в действителност ми се струваше, че отново подушваш човешко присъствие. Усещахме приятния сладникав мириз на приливните езерни води, на цветята и на по-меката прах там долу. Всичко горе имаше дъх на лед, сняг и бездушни ръбати скали. Тук се носеше ароматът на напечени от слънцето дървета, на топла прах, почиваща в лунната светлина, на езерна тиня, цветя, слама и всички онези приятни земни неща. Пътеката весело се спускаше надолу, но в един момент аз се почувствах страшно уморен, дори по-уморен, отколкото в онази безкрайна долина от морени, но това вече нямаше значение, тъй като под нас се появи приветливата светлина на лампичката на хижата край езерото. Морли и Джифи разговаряха като картечници, до колата ни оставаше съвсем малко път. Всъщност съвсем неочеквано, като в щастлив сън, с онази ненадейност, с която се измъкваме от някой безкраен кошмар, всичко свърши и ние вече крачехме по пътя, наоколо имаше къщи, под дърветата бяха паркирани автомобили, а сред тях беше и колата на Морли.

— Доколкото мога да преценя по миризмата на въздуха — каза Морли, облягайки се на колата, след като захвърлихме раниците си на земята, — снощи въобще не е било студено. Напразно се връщах да източвам радиатора. Е, може и да е било.

Морли отиде да купи автомобилно масло от магазина в хижата и те му казаха, че предната нощ въобще не е било студено, а дори е била една от най-топлите през годината.

— Всички тези откачени тревоги, и то за нищо — казах аз. Не ни пукаше. Бяхме гладни. Затова добавих: — Хайде да отидем в някое ресторантче в Бриджпорт, момчета, ще хапнем хамбургери и пържени картофи и ще пием горещо кафе.

Потеглихме в лунната светлина надолу по прашния крайезерен път, спряхме при странноприемницата, за да върне Морли одеялата, влязохме в градчето и паркирахме край шосето. Бедният Джифи, тук най-накрая открих ахилесовата му пета. Този безстрашен, дребен здравеняк, който можеше да броди сам из планините със седмици и умееше да тича надолу по тях, се притесняваше да влезе в ресторант,

зашото хората вътре бяха твърде добре облечени. С Морли се засмяхме и аз казах на Джефи:

— Какво значение има? Просто ще влезем и ще хапнем.

Джефи смяташе, че мястото, което избрах, изглежда твърде буржоазно, и настояваше да отидем в един по-работнически на вид ресторант от другата страна на шосето. Влязохме вътре, мястото беше занемарено и с мързеливи сервитьори, които ни накараха да чакаме пет минути, без дори да ни донесат менюто. Вбесих се и казах:

— Хайде да отидем в другия. От какво се страхуваш, Джефи, какво значение има? Може да разбираш от планини, но аз разбирам от ресторанти.

Всъщност малко се сдърпахме и аз се скапах. Но той дойде в другия ресторант, който се оказа по-добър — от едната страна имаше коктейлбар и в бледо осветения му салон пиеха множество ловци, а в самия ресторант имаше дълъг бар-плот и множество маси, на които весели семейства хапваха от доста богатия избор от ястия. Менюто беше огромно и добро, в него имаше планинска пъствърва и какво ли още не. Джефи, както открих, се страхуваше също така да похарчи малко повече пари за една добра вечеря. Отидох до бара, купих чаша портвайн, върнах се с нея при дългия плот, пред който бяхме седнали (Джефи: „Сигурен ли си, че това е позволено?“), и взех Джефи леко на подбив. Той сега се чувстваше по-добре.

— Ето това ти е проблемът, Джефи, просто си един стар анархист, изплашен от обществото. Какво пък чак толкова? Сравненията са нещо отвратително.

— Ами просто ми се струваше, че това място е пълно с богати стари пръдловци и цените са прекалено високи, признавам, че съм изплашен от цялото това американско благополучие, аз съм само един стар бхикшу и нямам нищо общо с този висок жизнен стандарт, дявол да го вземе, цял живот съм бил беден и не мога да свикна с някои неща.

— Е, слабостите ти са за възхищение. Купувам ги.

Нахвърлихме се върху страховтната вечеря, която се състоеше от печени картофи, свински пържоли, салата, горещи хлебчета, боровинков пай и какво ли още не. Бяхме толкова гладни, че докато се хранехме, не обелихме и дума. След вечеря влязохме в един магазин за

спиртни напитки и аз купих бутилка мискет, а възрастният собственик и дебелият му приятел ни изгледаха и попитаха:

— Къде сте ходили, момчета?

— Изкачвахме Матерхорн — отвърнах гордо.

Те зяпнаха срещу нас. Но аз се чувствах страхотно, купих една пура, запалих я и казах:

— Четири хиляди метра и слязохме оттам с такъв апетит, и се чувстваме така добре, че това вино сега ще ни дойде екстра.

Възрастните мъже зяпнаха още повече. Бяхме почернели от слънцето, мръсни и изглеждахме налудничаво. Те не казаха нищо. Помислиха ни за ненормални.

Качихме се в колата и потеглихме обратно към Сан Франциско, като пиехме, смеехме се и си разказвахме дълги истории, а Морли караше наистина чудесно тази нощ, безмълвно ни прекара през сивите в ранната утрин улици на Бъркли, докато с Джефи спяхме като заклани на седалките. По едно време се събудих като малко дете и ми бе съобщено, че съм си у дома, измъкнах се зашеметен от колата, минах през тревата до бараката, сгуших се под одеялата и спах чудесно без никакви сънища чак до късните часове на следващия следобед. Когато се събудих, от съсиреците по вените ми нямаше и следа. Бяха се изчистили. Чувствах се безкрайно щастлив.

13

Когато се събудих на следващия ден, не можех да не си спомня с усмивка как Джефи се беше сгушил предната нощ пред скъпия ресторант, чудейки се дали ще ни пуснат вътре. За първи път го виждах да се страхува от нещо. Смятах, щом се появеше вечерта, да му поговоря за тези неща. Но през онази нощ се случиха много неща. Първо, след като Алва излезе за няколко часа и аз останах да чета сам, неочеквано чух пред бараката шум от велосипед, погледнах и видях Принсес.

- Къде са другите? — попита тя.
- Колко дълго можеш да останеш?
- Ако не се обадя на майка ми, трябва да тръгна веднага.
- Хайде да й се обадим.
- Добре.

Отидохме до бензиностанцията на ъгъла, тя се обади и каза, че ще си бъде вкъщи след два часа; на връщане аз обгърнах с ръка кръста й така, че пръстите ми се впиха в корема ѝ, и тя възклика:

- О, не издържам!

След което почти се свлече на тротоара, като захапа рибата ми, точно когато една възрастна жена идваше към нас и гневно ни оглеждаше, а щом ни отмина, се вкопчихме един в друг в безумна и дълга страстна целувка под вечерните дървета. Втурнахме се в бараката и тя цял час буквально се мяташе в обятията ми, а Алва влезе точно по средата на последното ни богослужение в чест на бодхисатва. После както винаги се изкъпахме заедно. Беше страховито да седим в горещата вана, да си бъбрим и да си сапунираме един на друг гърбовете. Бедната Принсес, тя наистина взимаше всичко прекалено сериозно. Харесваше ми много и затова ѝ съчувствах, дори я предупредих:

- Гледай да не се побъркаш дотам, че да участвуаш в оргии с по петнадесет типа на някой планински връх.

Джефи дойде след като тя си тръгна, след него се появи Къфлин и неочеквано (имахме вино) в бараката се развихри щур купон. Всичко започна оттам, че с Къфлин се напихме и тръгнахме прегърнати из центъра на града, носейки нова бутилка вино и някакви огромни, ама невероятно огромни цветя, които бяхме откъснали от една градина, крещяхме разни хайку, „Хуу“-та и сатори на всеки, когото срещнехме по улицата, и хората ни се усмихваха.

— Извървели пет мили с голямо цвете — крещеше Къфлин.

Стана ми симпатичен, имаше лъжлив академичен вид или по-скоро беше тантуресто дебел, но беше готин. Посетихме един наш познат, професор от катедрата по английски език на Калифорнийския университет, Къфлин си събу обувките на моравата и, валсирайки, влезе в къщата на изумения човек, всъщност дори малко го поизплаши, въпреки че вече беше доста известен поет. След това, около десет часа, боси, с големите цветя и с бутилките, се върнахме в бараката. Този ден бях получил по пощата стипендия от триста долара, така че казах на Джефи:

— Е, вече научих всичко ѝ съм готов. Какво ще кажеш да ме закараш утре сутринта до Оукланд и да ми помогнеш да си купя раница и всички необходими принадлежности, така че да мога да съм готов за планината.

— Добре, веднага щом стана утре сутринта, ще дойда да те взема с колата на Морли. А сега какво ще кажеш да опитам това вино?

Покрих малката стенна лампа с червената кърпа, наляхме виното, насядахме наоколо и започнахме да бъбрим. Беше нощ на велики разговори. Първо, Джефи започна да разказва за юношеските си години, как през 1948 бил моряк на нюйоркски търговски кораб и се разкарвал с кама на кръста, което учуди двама ни с Алва, след това разказа за момичето, в което бил влюбен и живял с него в Калифорния:

— От нея получавах ерекция, дълга три хиляди мили, дявол да я вземе!

Тогава Къфлин каза:

— Разкажи им за Великата слива, Джеф.

Джефи на часа започна:

— Дзен-учителят Великата слива бил запитан какъв е тайнственият смисъл на будизма и отвърнал: „Папури, върбови реси, бамбукови върхове, ленени нишки“, с други думи, дръж се, момче,

екстазът е всеобщ, това е искал да каже, екстазът на разума, светът не е нищо друго освен разум, а какво е разумът? Разумът не е нищо друго освен света, дявол да го вземе. Праотецът Кон казва: „Този разум е Буда.“ Той също така казва: „Никой разум не е Буда.“ Накрая, говорейки за сина си, Великата слива казва: „Сливата е узряла.“

— Ами това е доста интересно — каза Алва, — но *Où sont les neiges d'antan?*^[1]

— Ами отчасти съм съгласен с теб, тъй като проблемът е в това, че тези хора виждат цветята като в някакъв сън, но дявол да го вземе, светът е реален, Смит, а Голдбук и всички останали се държат, сякаш е илюзия, глупости, сякаш самите те са халюцинации или точки. Болката, любовта, опасността — всички тези неща ни напомнят, че съществуваме реално, не е ли така, Смит? Както когато се беше изплашил на онази издатина.

— Да, беше си съвсем реално.

— Ето защо хората, които живеят на границата с истинската природа, са винаги герои, те винаги са били и моите истински кумири и ще си останат такива. Те са постоянно нашрек в действителността, която може да се окаже колкото реална, толкова и нереална, пък и какво значение има? В Диамантената сутра се казва: „Не си изграждай определена представа нито за реалността на съществуването, нито за неговата нереалност“, или нещо подобно. Ще се освободим от прангите и ще срутим пандиза, нека да бъдем свободни.

— Президентът на Съединените щати внезапно става кривоглед и отплува! — провикнах се аз.

— И аншоата на прах ще се превърне — извика Къфлин.

— А Златната порта с ръждиво скърцане ще да отвърне — каза Алва.

— И аншоата на прах ще се превърне — настояваше Къфлин.

— Дай ми една гълътка вино. Ух! А-а! — Джефи скокна и продължи: — Чета Уитман, знаете ли какво казва той? „Горе главите, роби, всягайте ужас сред чуждите деспоти“, иска да каже, че това е позицията на Барда, на бардовете дзен-лунатици, поели по старите пустинни пътеки, става дума за свят, пълнен със скитници с раници, бродяги на Дхарма, които отказват да се подчинят на всеобщото правило, че щом консумираш продукти, трябва да работиш за тази привилегия — привилегията да използваш всички онези боклуци, от

които и без това нямаш нужда, като хладилници, телевизори, коли или поне лъскави нови коли, модни помади за коса и дезодоранти, както и всички останали глупости, които в крайна сметка само след седмица отиват на бунището. Само че бродягите отказват да ги затварят в системата работа-продукти-консумация, работа-продукти-консумация. Имам видение, в което се осъществява велика революция на раниците — хиляди, дори милиони млади американци скитат с раници на гърба, качват се в планините да се молят, разсмиват децата и развеселяват старците, правят младите момичета щастливи, а по-големите — още повече, всички те са дзен-лунатици, които ходят насам-натам, пишат случайно хрумнали им стихове и чрез добротата и странните си, неочеквани постъпки постоянно даряват на всички живи същества видения на вечна свобода. Ето какво ми харесва у вас, Голдбук и Смит, преди вие, момчета, да дойдете от Източното крайбрежие, аз смятах, че то е мъртво.

— А ние мислеме, че Западното е мъртво.

— Вие наистина докарахте свеж полъх тук. Не осъзнавате ли, че чистият юрски гранит на Сиера Невада, редките високи борове от времето на последния ледников период и езерата, които видяхме тези дни, са едни от най-ярките символи на тази земя? Помислете само колко действително велика и мъдра би била Америка, ако цялата тази енергия, изобилие и пространство се съсредоточат в Дхарма.

— Уф — обади се Алва, — писна ми от тази Дхарма.

— Хо! Това, от което имаме нужда, е едно подвижно дзендо, където всеки стар бодхисатва да може да скита от едно място на друго и винаги да знае, че има местенце, където може да пренощува сред приятели и да си свари качамак.

— „Момчетата доволни бяха и останаха за вечерта, а Джак свари им качамак в чест на старата врата“ — изрецитирах аз.

— Какво е това.

— Това е едно мое стихотворение: „Момчетата седяха в тихата дъбрава и приказка за ключовете Бъди тъй подхвана: «Момчета, мили мои, Дхарма е врата... ключове различни има, ала една е тя, тъй както за пчели безброй един е, привличащ ги о всякъде, пчелинът. Чуйте моя разказ, ще ви предам слова, които чул съм нявга, в древни времена. На вас, непосветени, с пропити от вино венци, ще ви го кажа кратко, като напивка сладка и като буен огън под божествени звезди. Та, чуйте ме

сега и щом научите от мен на Буди стари Дхармата, и някой хубав ден с истината закопнеете да седнете ведно, във Юма, Аризона, под някое дърво, не ми благодарете за чутите слова, това е моята карма, моята съдба. Непреднамерен, разумът твори света, ала оставя му единствен изход във смъртта.»“

— О, но това е твърде пессимиично и напомня каша от халюцинации — каза Алва, — въпреки че стъпката си е чист Мелвил.

— Ще си имаме едно подвижно дзендо, където наквасените с вино момчета на Бъди ще могат да дойдат и да се настанят, ще се научат да пият чай, както направи Рей, и да медитират, както трябва да сториш ти, Алва, а аз ще бъда главен монах на дзендото, с един голям буркан, пълен с щурци.

— Щурци?

— Точно така, ще има множество манастири, където приятелите ни ще отиват, за да станат монаси и да медитират, можем да си направим колибарски селища в Сиерите, в Каскадите или дори, както казва Рей, долу в Мексико, където огромни диви тайфи от непокварени свети мъже ще се събират, за да пият; да говорят и да се молят — представете си какви вълни на избавление ще струят от тези нощи. А накрая ще има и жени — съпруги и малки колибки с набожни семейства, както е било едно време при пуританите. Кой твърди, че американските ченгета, републиканците и демократите ще казват на хората какво да правят?

— А за какви щурци говореше?

— За голям буркан, пълен с щурци — Къфлин, сипи ми още едно питие — дълги по два-три милиметра и с големи бели мустачки, които ще развъдя сам — чувствителни малки създания, които, когато пораснат, свирят наистина чудесно. Искам да плувам в реки, да пия козе мляко, да разговарям с монаси, да чета китайски книги, да се шляя из долините и да разговарям с фермери и с техните деца. В дзендото ще имаме седмици за съсредоточаване на мисълта, когато тя ще се опитва да се разпилее като паднала и раздробила се на земята детска играчка, но като добри воини, ние ще я събираме отново със затворени очи, освен, разбира се, ако цялата работа не е погрешна. Чувал ли си най-новото ми стихотворение, Голдбук?

— Не, какво е то?

— Майко на деца, сестро, дъще на болен старец, дево — блузата ти е съдрана, краката ти са голи, ти си гладна, аз съм гладен също, затова вземи таз поема.

— Чудесно, чудесно.

— Искам да карам велосипед в следобедната жега, да нося пакистански кожени сандали, да разговарям разпалено с приятели дзен-монаси с наболи бради и тънки одежди от зебло, искам да живея в златни пагоди, да пия бира, после да си тръгнала отида в голямото оживено азиатско пристанище на Йокохама, пълно с кораби и васали, да се надявам, да работя, да пътувам и да се връщам, да отида в Япония, да се върна в САЩ, да чета Хакуин, през цялото време да стискам зъби и да си налагам самодисциплина, докато не стигна до никъде и не осъзна... не осъзна, че тялото ми и всичко останало отпада, заболява и залинява, и така не разбера най-добре Хакую.

— Кой е Хакую?

— Името му означава Бялата мъглявина, означава този, който живее сред хълмовете оттатък Северната Бяла вода, смятам да отида там. За бога, сигурно е пълно с обрасли с борове стръмни дефилета, бамбукови долини и невисоки канари.

— Ще дойда с теб! (аз).

— Искам да прочета за Хакуин. Той отишъл при този старец, който живеел в пещера, спял наедно с елените и се хранел с кестени, и Хакую му казал да престане да медитира и да мисли за коани, и вместо това да се научи как да заспива и да се събужда — когато заспиваш, му казал той, краката ти трябва да са събрани, да дишаш дълбоко и да съсредоточиш мисълта си в една точка, около четири сантиметра под пъпа, докато не усетиш, че тя се превръща в кълбо от енергия, и не започнеш да дишаш откъм петите си, тогава всичко ти се прояснява и съсредоточено започваш да си повтаряш, че този център, ето тук, е Девствената земя на Амида, центърът на мисълта, а когато се събудиш, трябва да започнеш да дишаш равномерно, леко да се протегнеш и през останалото време да си мислиш същите неща като преди заспиването.

— Ето по такива работи си падам — каза Алва, — това са истински символи. К'во друго му казал?

— Казал му през останалото време да не си затормозява мисълта с нищо, а просто да се храни добре, без да прекалява, и да спи

достатъчно, признал му също, че е само на триста години и че чувства, че има сили за още петстотин, за бога, та това ме кара да мисля, че все още трябва да е там горе, ако въобще такъв човек съществува.

— Може пък да е ритнал камбаната! — обади се Къфлин.

— Обзала гам се, че мога да намеря тази пещера в Япония.

— В този свят не може да се живее, но няма къде другаде да се отиде — засмя се Къфлин.

— Какво означава това? — попита аз.

— Означава, че столът, на който седя, е лъвски трон, а лъвът обикаля наоколо и реве.

— И к'во реве?

— Реве: „Рахула! Рахула! Лице на славата! Сдъвкана и погълната вселена!“

— Глупости! — извиках аз.

— След няколко седмици отивам в областта Мерин — каза Джефи, — ще обиколя стотина пъти пеша Тамалпе, ще спомогна за прочистването на атмосферата и ще приучи местните духове към звука на сутрата. Какво мислиш, Алва?

— Мисля, че това е една прекрасна халюцинация, но отчасти ми харесва.

— Проблемът ти, Алва, е в това, че не медитираш достатъчно нощем, особено когато навън е студено и е най-подходящо за тази работа, освен това трябва да се ожениш и по щастливия ти, застлан с опърпани рогозки под — като този тук — да се търкалят малки бебета-метисчета, ръкописи, домашнотъкани одеяла и майчино мляко. Купи си къща недалеч от града, живей скромно, от време на време купонясвай из баровете, пиши, скитосвай из хълмовете, научи се да боравиш с триона и да си бъбриш с бабичките, стари глупако, носи им дърва, събирай молитвено ръце в параклисите, получавай свръхестествена благодат, вземай уроци по аранжорство на цветя и си посади хризантеми край вратата, но преди всичко се ожени, за бога, намери си някое приветливо и красиво чувствително момиче, което да не ламти всяка вечер за мартини, но и да не познава единствено тъпите кухненски съдове.

— О — каза доволен Алва, — и какво още?

— Помисли си за лястовиците по оборите и за соколите, кръжащи над полята. Знаеш ли, Рей, вчера и днес преведох още една

строфа от Хан Шан, слушай: „Студената планина е къща без стени и без греди, шестте врати отляво и отдясно са отворени, коридор ѝ е синьото небе, стаите са празни и свободни, източната стена се опира о западната, в средата няма нищо. Кредитори не ме беспокоят, студено ли е, паля малък огън, когато гладен съм, варя си зеленчуци, не обичам кулака с големия обор и пасището... сам затвор си той строи, влезе ли веднъж, не може вече да излезе, помисли върху това, то може да се случи и на теб.“

После Джефи взе китарата и запя; после я взех аз и съчиних песничка за бързия влак „Среднощния призрак“, като дърпах струните безразборно, или по-скоро барабанях с пръсти по тях — тан, тан, тан.

— Тази песен е за калифорнийския „Среднощен призрак“, но знаеш ли какво си представям като я слушам, Смит? Горещина, страшна горещина, десетметров бамбук леко се поклаща от слабия ветрец, ужасна жега, отнякъде се дочува как монаси свирят нестройно на флейти, а когато рецитират сутри на фона на отмерения квакиутълски ритъм на барабана и звука от пръчки и звънчета, се получава нещо наподобяващо древни индиански напеви... Същината на нещата ни се изпълзва, момчета, затова нека се върнем в дните, когато мъжете се сродяваха с мечките и разговаряха с бизоните, за бога. Сипете ми едно питие. Та значи гледайте чорапите ви да не са скъсани и обувките ви винаги да са лъснати.

И сякаш това не стигаше, ами и Къфлин, който седеше с кръстосани крака, каза съвсем спокойно:

— Моливи подострете, вратовръзки затегнете, обувките лъснете, копчелька затворете, зъбите измийте, косата си срешете, пода изметете, боровинков пай хапнете и очите отворете...

— Това с боровинковия пай ми хареса — каза сериозно Алва, допрял с пръст устната си.

— И не забравяйте, че направих всичко, което бе по силите ми, но рододендронът си остана непросветен, мравките и пчелите са комунисти, а тролеите се отегчават.

— А малки япончета в бързия влак пеят „Катеричка рунтавелка, тра-ла-ла“! — провикнах се аз.

— А планините живеят в пълно невежество, така че аз не се предавам, събуйте си обувките и си ги мушнете в джобовете. Сега

разбрах всичките ви въпроси, много жалко, дайте ми да пия, *mauvais sujet*^[2].

— Не настъпвайте мухльото! — изкрещях пиян.

— Опитай се да го направиш, без да настъпваш мравояда — каза Къфлин. — Не бъди цял живот тъпанар бе, тиквеник с тиквеник. Разбираш ли какво искам да кажа? Моят лъв е сит, аз до него спя.

— О — каза Алва, — иска ми се да мога да запиша всичко това.

Бях смаян, бях направо изумен от невероятната скорост, с която се щураха подобни мисли из заспалия ми мозък. Виното ни опи и ни замая главите. Беше щура нощ. Накрая с Къфлин се сбогувахме, направихме дупки в стените и едва не събрахме малката барака; на другия ден Алва направо полудя. По време на борбата аз едва не счупих крака на бедния Къфлин, а на мен ми се заби една треска доста лошо около сантиметър под кожата и не можах да я извадя почти година след това. Междувременно като някакъв призрак на вратата се появи Морли, носейки два литра кисело мляко, и ни попита дали не искаме да пийнем. Джефи си тръгна около два часа след полунощ и каза, че на сутринта ще се върне да ме вземе за великия ден на пълното ми екипиране. Всичко беше наред с дзен-лунатиците, психиатрията беше достатъчно далеч, за да могат да ни чуят. Но в цялата тази работа имаше нещо мъдро и всеки би се убедил в това, ако някоя нощ се разходи пеша из улиците на предградията — от двете страни се изнлизват редици от къщи, трапезарии им са ярко осветени и отвътре се чува монотонният звук на телевизорите, а всички семейства вероятно са насочили вниманието си към едно и също шоу; никой не говори; в дворовете цари тишина; кучетата те лаят, защото чуват човешки стъпки, а не звук от автомобил. Ще ме разберете още по-добре, когато един ден се окаже, че скоро всички хора по света ще започнат да мислят по един и същи начин, а дзен-лунатиците отдавна са напуснали тази земя, смеещи се с прашни устни. Само едно добро нещо бих могъл да кажа за хората, гледащи телевизия, за милионите поклонници на Едното око: докато седят пред него, те не вредят на никого. Но и Джефи не вредеше на никого... Представям си го в бъдеще — крачи гордо с пълна раница на гърба из улиците на предградията, минава край посинелите от светлината на телевизорите прозорци на къщите, самотен притежател на единствените мисли, неподвластни на господин Електрическия ключ. А колкото до мен,

може би отговорът се крие в малкото ми стихотворение за Бъди, което продължаваше така: „Кой, кажи ми, си направи с бедните хора жестока шега, като пъхове сити да бродят, сами из пуста земя?“, Монтана Слим запита Бъди и поглед в него прикова, в тоз приятел на мъжете, в леговището на лъва. „Бог нима е полудял и като пиян мерзавец станал, тоз, който даваше преди, уродливо ли се изкриви? Градина даде ти, но суха, с потопа после те заля и неведнъж, уви, удави в кръвта ти цялата Земя. И аз те моля, мой приятелю, но неувъртай, кой, кажи, направи този мръсен номер на всеки — Хари или Дик? А и защо са толко подли тез извечни небеса? Каква ли би могла да бъде целта на цялата игра?“ Мислех, че може би най-сетне ще разбера това от бродягите на Дхарма.

[1] Къде отидоха ланските снегове? (фр.) ↑

[2] Лоша тема (фр.) ↑

14

Но аз си имах свои шантави идеики и те нямаха нищо общо с цялата тази история за „лунатиците“. Исках да се снабдя с пълна екипировка, включваща всичко необходимо за спане, подслон, готовене и храна, всъщност да си имам нормална кухня и спалня на гърба и така да се отправя към място, където ще мога да намеря пълно усамотение, за да се вгледам в абсолютната празнота на мисълта, напълно неутрален към каквito и да било чужди идеи. Единственото нещо, което смятах да правя там, беше да се моля — да се моля за всички живи създания; за мен това беше единственото свястно нещо, останало на този свят. Исках да отида в някое сухо речно корито или в някоя пустиня, планина, колиба в Мексико или хижа в Адирондак, да си почивам, да бъда добър, да не правя нищо, практикувайки това, което китайците наричат „нищоправене“. В действителност не желаех да имам нищо общо нито със социалните възгледи на Джефи (смятах, че обществото е по-добре просто напълно да се пренебрегне, да се заобиколи), нито с идеите на Алва, че трябва да се вкопчим в живота с все сила заради сладката му печал и защото един ден сме щели да умрем.

Всичко това ми се въртеше в главата, когато на другата сутрин Джефи дойде да ме вземе. Заедно с Алва ние се качихме в колата на Морли и отдохме в Оукланд. Влязохме първо в няколко магазина на Армията на спасението и „Гудуил“, за да си накупим фланелки (по петдесет цента парчето) и потници. И тримата се заплеснахме по някакви цветни потници. Само преди минута, докато пресичахме улицата в ясната слънчева утрин, Джефи беше казал:

— Знаете ли, Земята е една свежа планета, защо трябва да се беспокоим за каквото и да е? (Което си е вярно.)

А ето сега със замаяни погледи тършувахме из всевъзможните прашни стари кошове, натъпкани с изпраните и закърпени ризи, които щяха да попълнят гардеробите на всички стари бродяги от общността на бордея. Купих си чорапи — чифт дебели дълги чорапи от

шотландска вълна, които стигаха до над коляното и щяха да ми свършат добра работа, ако някоя мразовита нощ медитирах на открито. А за деветдесет цента си взех и едно хубаво късо брезентово яке с цип.

След това отидохме с колата до огромния магазин на военноморския флот и се забихме далеч навътре, където по стените бяха провесени спални чуvalи и всякакви други съоръжения, включително прословутият надуваем дюшек на Морли, канчета за вода, фенерчета, палатки, пушки, манерки, гумени ботуши, както и всевъзможни невероятни дрънкулки за рибари и ловци, и сред всичко това ние с Джефи намерихме множество малки нещица, полезни за един бхикшу. Той купи алюминиева дръжка за туристическа тенджера и ми я подари; с нея човек можеше да извади тенджерата направо от лагерния огън и тъй като беше от сплав, нямаше опасност да се изгори. Избра ми един чудесен сгъваем спален чуval втора употреба, след като го разтвори и внимателно го огледа отвътре, а също и чисто нова раница, с която много се гордеех.

— Ще ти дам кальфа на стария си спален чуval — каза той.

След това си купих малки пластмасови очила за сняг — просто ей така — и нови железничарски ръкавици. Реших, че у дома, на изток, имам чифт достатъчно здрави обувки, а и без това щях да се прибирам за Коледа, иначе щях да си купя италиански планински обувки като тези на Джефи.

Върнахме се обратно с колата в Бъркли, влязохме в скиорския магазин и щом продавачът се появи, Джефи каза със смешния си глас на дървесекач:

— Екипирал приятелите си за Апокалипсиса.

После ме заведе в задната част на магазина и ми избра едно чудесно найлоново пончо с качулка, с което човек можеше да се покрие дори когато е с раница на гърба (и да заприлича на огромен гърбав монах), и което напълно предпазваше от дъждъ. Освен това можеше да се използва и като малка палатка или да се постели под спалния чуval. Купих си и полибденова бутилка с капачка на винт, в която реших, че ще мога да си нося мед горе в планината. Но по-късно я използвах преди всичко като манерка за вино, а още по-късно — когато направих малко пари — и за уиски. Освен това си взех и един пластмасов шейкър, който се оказа много полезен — слагаш вътре една лъжица мляко на прах и малко вода от някое поточе, разклащаш

го и получаваш чаша мляко. Снабдих се и с множество торбички за храна като тези на Джефи. И вече бях напълно екипирован за Апокалипсиса, без майтап; ако тази нощ в Сан Франциско паднеше атомна бомба, аз трябваше само да се измъкна, ако е възможно, извън града и с добре пакетираната суха храна, спалнята и кухнята на гърба нямаше да имам никакви проблеми. Последната голяма придобивка бяха съдовете за готовене — две големи тенджери, които се поставяха една в друга, с капак с дръжка, който в същото време беше и тиган, тенекиени канчета и комплект малки алуминиеви прибори за хранене. Джефи ми направи още един подарък, този път от собствените си принадлежности — обикновена лъжица, но с клещите си той изкриви дръжката ѝ като кука и каза:

— Когато искаш да издърпаш някой съд от голям огън, просто я използвай.

Почувствах се като нов човек.

15

Вечерта облякох току-що купената фланела, обух новите чорапи, бельото и джинсите, стегнах здраво раницата, метнах я на гръб и отидох в Сан Франциско просто за да видя как ще се чувствам, разхождайки се в такъв вид из нощния град. Тръгнах надолу по улица „Мишън“, като весело си тананиках. Отскочих до квартала на бордите, за да пия кафе с любимите си понички на Трета улица, а екипировката ми силно впечатли бродягите наоколо и те започнаха да ме разпитват дали не съм тръгнал да търся уран. Не ми се обясняваше, че това, което съм тръгнал да търся, в края на краищата е далеч по-ценено за човечеството от никаква си руда, затова просто ги оставих да си говорят.

— Момче — казваха ми те, — трябва само да отидеш в Колорадо и да се размърдаш там с тази раница и с един хубав Гайгеров бояч, и ще станеш милионер.

Всеки в бордея иска да стане милионер.

— Добре, момчета — отвръщах, — сигурно ще го направя.

— Има много уран и горе в Юкон.

— И долу в Чихуахуа — обади се възрастен мъж. — Хващам се на всякакъв бас, че има и в Чихуахуа.

Измъкнах се оттам и тръгнах щастлив из Сан Франциско с голямата раница на гърба. Отбих се у Роузи, за да ги видя какво правят с Коуди. Но бях потресен от рязката промяна, която бе настъпила с нея — неочеквано беше окълощавяла и приличаше на скелет, а очите ѝ бяха изпъкнали и в тях се четеше неистов ужас.

— Какво е станало?

Коуди ме издърпа в другата стая и не ми позволи да говоря с нея.

— Тя придоби този вид за четиридесет и осем часа — прошепна той.

— Какво се е случило с нея?

— Казва, че е написала списък с имената на всички ни и с греховете, които сме извършили, после се опитала да го изхвърли в

тоалетната на службата си, но големият лист я задръстил и се наложило да извикат водопроводчик, за да оправи работата, но тя твърди, че той носел униформа и бил ченге, и всъщност го отнесъл със себе си в участъка, и сега щели да арестуват всички ни. Побъркала се е, това е всичко.

Коуди ми беше стар приятел и преди години ме беше приютявал в мансардата сив Сан Франциско — приятел, на когото можех да разчитам.

— А видя ли белезите по ръцете ѝ?

— Да.

Бях видял нарязани ѝ китки.

— Опита се да си пререже вените с някакъв тъп стар нож. Притеснявам се за нея. Би ли я наглеждал, докато съм на работа нощес.

— Оо, човече...

— К'во „Оо, човече“, не бъди такъв. Нали знаеш какво пише в Библията: „Така и за най-нищожните измежду тях...“

— Добре, но смятах тази вечер да се забавлявам.

— Забавлението не е всичко на този свят. Понякога човек има задължения, нали знаеш.

Нямах шанс да се изфукам в „Мястото“ с новата си раница. Той ме откара до намиращия се на „Ван Нес“ ресторант на самообслужване, откъдето с негови пари купих няколко сандвича за Роузи, след което се върнах обратно сам и се опитах да я накарам да хапне. Тя седеше в кухнята и ме гледаше втренчено.

— Но ти не осъзнаваш какво означава това! — повтаряше непрекъснато. — Сега те знаят всичко за теб.

— За кого?

— За теб.

— За мен?

— За теб, за Алва, за Коуди, за онзи Джефи Райдър — за всички ви и за мен. За всички, които се мотаят около „Мястото“. Утре всички ще бъдем арестувани, ако не и по-рано.

С истински ужас погледна към вратата.

— Защо си се опитала да си прережеш така ръцете? Не е ли подло да си направиш подобно нещо?

— Защото не искам да живея. Казвам ти, че предстои голяма полицейска революция.

— Не, предстои революция на раниците — казах през смях, без да осъзнавам, колко е сериозна ситуацията; всъщност двамата с Коуди не бяхме с ума си, трябваше още по ръцете ѝ да разберем колко далеч искаше да стигне. — Чуй ме — подхванах аз, но тя не искаше да слуша.

— Не осъзнаваш ли какво става? — крещеше тя, вторачила в мен големите си, широко разтворени, искрени очи, опитвайки се чрез никаква откачена телепатия да ме накара да повярвам, че това, което казва, е абсолютна истина. Седеше там, в кухнята на малкото им апартаментче, протегнала напред кълъщащите си ръце в умолителен опит за обяснение, с прибрани крака и къдрава червена коса, потреперваше от страх и от време на време скриваше в шепи лицето си.

— Това са чисти глупости! — изкрещях аз и неочеквано се почувствах така, както когато се опитвах да обясня Дхарма на някого — на Алва, на майка ми, на близки, на приятелки или на когото и да е: те никога не слушаха, винаги искаха аз да ги слушам, тъй като бяха сигурни, че не знам нищо, че съм само едно тъпо хлапе, един непрактичен глупак, който не разбира сериозното значение на този много важен, напълно реален свят.

— Полицайт ще ни връхлетят и ще ни арестуват всички, и не само това, ами ще ни разпитват седмици наред, а може би дори години, докато не открият всички грехове и престъпления, които сме извършили — това е мрежа, която се простира във всички посоки, накрая те ще арестуват всички в Норт Бийч, дори всички в Гринуич Вилидж, а после и в Париж и накрая всички вече ще бъдат в затвора. Нямаш представа, това е само началото.

Подскачаше при всеки звук в коридора, мислейки, че пристигат ченгетата.

— Защо не ме чуеш? — продължавах да я моля аз, но всеки път, когато го кажех, тя ме хипнотизираше с втренчените си очи и дори за момент почти ме накара да повярвам в думите ѝ благодарение на безрезервната ѝ отданост на разграниченията, които разумът ѝ правеше.

— Но ти си създаваш тези глупави убеждения и представи от нищо, не съзнаваш ли, че целият този живот е само сън? Защо просто не се отпуснеш и не се насладиш на Бог? Бог, това си ти, глупачко!

— О, те ще те унищожат, Рей, виждам го, ще приберат всички, които се занимават с разни религии, и ще ги подредят добре. Това е само началото. Всичко е свързано с Русия, въпреки че те няма да си признаят... а чух и нещо за слънчевите лъчи и за това, какво става, докато всички спим. О, Рей, светът никога няма да бъде същият!

— Какъв свят? За какво говориш? Моля те, спри, плашиш ме. За бога, всъщност ти не ме плашиш, а аз просто не искам повече да слушам.

Излязох ядосан навън, купих вино и попаднах на Каубоя и разни други музиканти, и бързо се върнах с цялата тайфа да я наглеждаме.

— Пийни малко вино, вкарай малко мъдрост в главата си.

— Не, преставам с пиенето, всичкото това долнокачествено вино, дето го пиете, само изгаря stomасите ви и ви кара да оглупявате. Мисля, че ви има нещо, липсва ви чувствителност, не осъзнавате какво става!

— О, хайде.

— Това е последната ми нощ на тази земя — добави тя.

С музикантите изпихме виното и бъбрихме до около полунощ, а Роузи сега изглеждаше добре — лежеше на кушетката, приказваше, дори от време на време се засмиваше, изяде си сандвичите и пийна от чая, който й приготвих. Момчетата си тръгнаха и аз легнах да спя на пода в кухнята, мушнат в спалния си чувал. Но през нощта Коуди се върна, аз си тръгнах и докато той спял, тя се качила на покрива, строшила стъклото на капандурата, прерязала си китките с нащърбено парче стъкло и останала да седи така, кървяща в зората, докато не я видял един съсед и не се обадил на ченгетата, а когато те изскочили на покрива, за да й помогнат, вече всичко било решено: тя видяла големите ченгета, които щели да арестуват всички ни, и се спуснала към ръба. Един млад полицай, ирландец, се хвърлил към нея, но успял само да хване халата й, а тя се изпълзнала и полетяла гола към тротоара, шест етажа по-надолу. Музикантите, които живееха в жилище в сутерена, цяла нощ разговаряли и слушали музика, и чули тупването. Погледнали през прозореца и видели ужасната гледка.

— Братче, това ни скапа, вечерта не можахме да свирим.

Потрепервайки, те дръпнали пердетата. Коуди спял... Когато на другия ден чух за това и видях снимката във вестника с кръстчето, обозначаващо мястото върху тротоара, където е паднала, едно от нещата, които си помислих, бе: „А ако само ме беше послушала... Глупости ли ѝ говорих? Какво толкова глупаво ѝ казах в края на краишата? Толкова смешни, глупави и детински ли са идеите ми за това, как трябва да се живее? Не е ли дошло време да започна да следвам това, което смяtam за истинно?“

Това реши всичко. Следващата седмица опаковах багажа си и реших да хвана пътя и да се измъкна от това царство на невежеството, каквото представлява съвременният град. Сбогувах се с Джефи и останалите и се метнах на стария влак надолу по крайбрежието към Ел Ей. Бедната Роузи, тя беше абсолютно убедена, че светът и страхът са реални, а сега какво беше реално? „Поне, помислих си аз, тя е в Рая сега и знае.“

16

А на себе си казах така: „Сега съм на път към Рая.“ Неочаквано ми беше станало ясно, че в живота си имах да уча още много. Както казах, преди да тръгна, се видяхме с Джефи, унили отидохме до китайския парк, хапнахме в „Нам Йен“, после излязохме, седнахме на тревата в неделната утрин и неочаквано се появиха онези негри проповедници, които се пръснаха наоколо и започнаха да проповядват пред съbralите се няколко групички от любопитни китайски семейства, чиито хлапета лудуваха наоколо, както и на разни скитници, които проявиха малко по-голям интерес. Едра дебела жена, приличаща на Ма Рейни, се беше изправила с разкрачени крака и виеше с мощния си глас някаква невероятна проповед, в която думите се редуваха с пеене на блус, беше страховто, а причината, поради която тази жена, която беше такъв велик оратор, не проповядваше в църква, беше, че от време на време тя храчеше, извръщаше се и с все сила плюеше настани в тревата.

— И аз ви казвам, Господ ще се погрижи за вас, ако приемете новото си поприще... Да! — Тя се изхрачи, обърна се и изстреля на три-четири метра една огромна плюнка.

— Виждаш ли — казах аз на Джефи, — тя не може да го прави в църква, това е дефектът ѝ като проповедник, щом става дума за светата обител, но, човече, чувал ли си някога по-велика проповед.

— Така е — каза Джефи. — Но аз не си падам по всички тези работи за Исус, дето ги разправя.

— Какво му има на Исус? Той не говори ли за Рая? А Раят не е ли нирваната на Буда?

— Според твоята интерпретация, Смит.

— Джефи, исках да кажа някои работи на Роузи, потиска ме схизмата, с която разделяме будизма от християнството, Изтока от Запада, каква, по дяволите, е разликата? Сега всички сме в Рая, нали?

— Кой го казва?

— Това, в което сме сега, нирвана ли е или не?

— В момента сме едновременно в нирвана и самсара.

— Думи, думи, кажи го ясно. Нирвана — независимо как ще я наречеш. Освен това не чуваш ли онова голямо старо момиче, което те призовава и ти казва, че пред теб ще се разкрие ново поприще, ново Буда-поприще, момчето ми?

Джефи беше толкова доволен, че примигна и се усмихна.

— Пред нас се разкриват просторни Буда-полета за действие във всички посоки, а Роузи беше цвете, което оставихме да увехне.

— Никога не си говорил по-верни неща, Рей.

Едрата възрастна жена дойде и при нас, тъй като ни беше забелязала, преди всичко мен. Всъщност ме нарече „скъпи“.

— По очите ти виждам, че разбираш всяка моя дума, скъпи. Трябва да знаеш, че аз искам ти да отидеш в Рая и да бъдеш щастлив. Искам да разбереш всяка моя дума.

— Чувам и разбирам.

Отсреща през улицата се издигаше новият будистки храм, който се опитваха да построят сами някакви млади китайци от Дружеството на китайските търговци от Китайския квартал; една нощ дойдох пиян тук, запретнах ръкави и се захванах да превозвам вътре пясък с ръчна количка, те бяха млади, идеалистично настроени и загледани в бъдещето хлапета тип Синклер Луис, които живееха в хубави къщи, но обуваха дънки и идваха да работят тук на храма, нещо, което би могло да се очаква от хлапета, живеещи в заобиколен отвсякъде с прерия град в Средния запад, предвождани от човек със сияен поглед тип Ричард Никсън. Но те правеха това тук, в сърцето на огромния изискан Китайски квартал на Сан Франциско, само че храмът им беше храм на Буда. Странно, но Джефи не се интересуваше от будизма в този квартал, тъй като той беше традиционен, а не онзи дзен-интелектуалноартистичен будизъм, който той обичаше — но аз се опитвах да го накарам да разбере, че всичко е едно и също. В ресторанта с удоволствие ядохме с пръчици. Сега той се сбогуваше с мен и аз не знаех кога ще го видя отново.

Зад цветнокожата жена се беше изправил друг проповедник, който постоянно кимаше със затворени очи и повтаряше: „Точно така.“ Тя ни каза:

— Бог да ви благослови, момчета, задето ме изслушахте. Помните — ние знаем, че добро очаква само тези, които обичат Бог,

които са избрани според волята му. „Послание към римляните“ осем, осемнадесет, момчета. Нова слава ще се открие пред вас, затова трябва да живеете според задълженията си. Чувате ли ме?

— Да, госпожо, довиждане.

Сбогувах се с Джефи.

Прекарах няколко дни със семейството на Коуди сред хълмовете. Той беше безкрайно натъжен от самоубийството на Роузи и постоянно повтаряше, че трябва да се моли за нея нощ и ден в този особено критичен момент, когато поради факта, че се е самоубила, душата ѝ все още лети над повърхността на Земята, готовки се за чистилището или ада.

— Трябва да ѝ помогнем да влезе в чистилището, човече.

И така, аз му помагах в молитвите, докато лежах нощем върху моравата му в новия си спален чувал. Денем си записвах в джобното тефтерче малките стихотворения, които ми рецитираха децата му: „У, а... джас, прас... при тебе идват аз... у, а... тряс, прас... теб обичам аз... тара-ре, тара-ре... небето синьо е... по-висок съм от тебее... еee.“ Междувременно Коуди казваше:

— Не пий толкова много от това старо вино.

Късно следобед в понеделник аз бях на гарата в Сан Хосе и чаках следобедния „Светковичен“, който трябваше да дойде в четири и половина. Но се оказа, че този ден той не пътува, и трябваше да изчакам „Среднощния призрак“ в седем и половина. Междувременно, щом се стъмни, си затоплих консерва с макарони върху малък индиански огън, който си стъкмих от съчки в гъстите плевели край релсите, и хапнах. „Призрака“ пристигна. Дружелюбен стрелочник ме предупреди, че е по-добре да не се опитвам да го хвана, тъй като там, където линиите се пресичали, дебнело ченге с голям фенер, което наблюдавало дали някой не се вози нелегално и се обаждало в Уотсънвил да го свалят.

— Сега нали е зима и момчетата разбиват заключените вагони, трошат стъклата и оставят бутилки по пода — абе, съсипват влака.

С тежката раница на гърба се промъкнах до източния край на железнодържания парк и се метнах на „Призрака“ точно когато вече напускаше гарата, подминал пресичането на линиите, разтворих спалния чувал, събух си обувките, сложих ги под навитото на топка палто, мушнах се вътре и спах сладко и щастливо през целия път до

Уотсънвил, където се крих в плевелите, докато не чух железнничарската свирка, качих се отново и спах цяла нощ, докато препускахме надолу по невероятното крайбрежие — о, Буда, ти, луна небесна, о, Иисусе, ти, звездна светлина над океана, аз се стоплих в спалния чувал, а влакът летеше със сто и двадесет километра в час край Сърф, Танжер, Гавиота, все по-надолу и по-надолу, откарвайки ме вкъщи за Коледа. Всъщност се събудих около седем часа сутринта, когато влакът вече намаляваше скорост, навлизайки в района на лосанджелиската гара, и първото нещо, което видях, докато си обувах обувките и си стягах багажа, приготвяйки се да скоча, беше един железнничар, който ми махаше и викаше:

— Добре дошъл в Ел Ей.

Бях готов да се махна оттук веднага. От тежкия смог очите ми сълзяха, слънцето жареше, а въздухът смърдеше — Ел Ей е истински ад. А бях прихванал и настинка от децата на Коуди — онзи стар калифорнийски вирус, и се чувствах отвратително. Напълнихи си шепите с вода, капеща от един хладилен вагон, и си измих лицето, след това си измих зъбите, сресах си косата и тръгнах из Ел Ей, за да упътня времето, което ми оставаше до седем и тридесет вечерта, когато смятах да хвана „Свистящия“ товарен влак до Юма, Аризона. Чакането беше ужасно. Пих кафе и хапнах за седемнадесет цента в кафенетата на улица „Саут Мейн“ в квартала на бордите.

Привечер се спотайвах в очакване на влака. Някакъв скитник седеше пред един вход и ме наблюдаваше с нескрит интерес. Отидох при него да си побъбрим. Каза, че е бивш морски пехотинец от Патерсън, Ню Джърси, и не след дълго извади малко парченце хартия, което понякога си четял в товарните вагони. Хвърлих му един поглед. Беше цитат от Дигха Никая с думите на Буда. Усмихнах се; не казах нищо. Беше велик бъбревец, не пиеше, беше бродяга-идеалист и каза:

— Ето това е, така ми харесва — предпочитам да пътувам нелегално по влаковете из страната и да си притоплям консерви на огъня, отколкото да съм богат и да имам работа и дом. Доволен съм. Имах артрит, нали разбиращ, стоях в болницата години наред. Намерих начин как да го излекувам, след което хванах пътя и оттогава не съм преставал да скитам.

— Излекувал си артрита си? Самият аз имам тромбофлебит.

— Наистина ли? Ами това ще ти свърши работа и на теб. Просто стой на глава по три минути на ден или може би пет. Всяка сутрин, когато се събудя, независимо дали съм в някое сухо речно корито или се возя в някой влак, аз слагам едно килимче на земята, заставам на глава и броя до пет хиляди, това е около три минути, нали?

Сериозно се замисли дали броенето до пет хиляди прави три минути или не. Странно. Стори ми се, че се усъмни в училищните си знания по математика.

— Ами някъде там.

— Просто го прави всеки ден и флебитът ти ще изчезне като моя артрит. На четиридесет съм, нали разбираш. Освен това, преди да си легнеш вечер, пий топло мляко с мед. Винаги си нося малко бурканче с мед — той измъкна едно от торбата си, — слагам малко мед с мляко в едно канче, затоплям го на огъня и го изпивам. Само тези две неща.

— Добре.

Обещах да последвам съвета му, защото беше Буда. В резултат на това след около три месеца флебитът ми изчезна напълно и повече не се появя, което си е цяло чудо. В действителност, оттогава съм опитвал много пъти да разкажа на лекарите за това, но те, изглежда, ме вземат за луд. Бродягите на Дхарма, бродягите на Дхарма. Никога няма да забравя онзи интелигентен скитник-евреин, бивш морски пехотинец от Патерсън, Ню Джърси, който и да беше той, със своето късче хартия, което чете в студените нощи край капещите хладилни вагони някъде из индустриалните зони на Америка, която все още си е страна на мечтите.

В седем и тридесет „Светковичния“ пристигна и докато стрелочниците го подготвяха за тръгване, аз се спотайвах в бурените, скрит отчасти зад един телеграфен стълб, готов да го хвана. Бързината, с която потегли, ме изненада, изскочих от прикритието си и с тежката двадесет и пет килограмова раница на гърба подтичвах край него, докато не видях подходяща теглителна щанга, улових се за нея, набрах се и се покатерих върху покрива на вагона, за да мога да огледам влака и да си намеря открита платформа. Но — хиляди дяволи и всички глупости, дето могат да ги сторят — докато влакът бързо набираше скорост и вече напускаше района на гарата, разбрах, че късметът ме е изиграл — виждаха се осемнадесет лайняни закрити вагона, а вече се движехме с около четиридесет километра в час и въпросът беше на

живот и смърт, трябаше или да се махна веднага, или да се боря за живота си при скорост сто и двадесет километра в час (невъзможно върху покрива на товарен вагон), затова пропълзях обратно по стъпалата, но първо трябаше да освободя закопчалката на ремъка на раницата, която се беше закачила за тесния пасаж върху покрива, така че в момента, когато висях от последното стъпало и се готвех да скоча, вече се движехме прекалено бързо. Свалих раницата, хванах я здраво в едната си ръка и надявайки се на късмет, с някакво безумно спокойствие скочих на земята. Всичко се завъртя, с несигурни крачки изтичах няколко метра и бях спасен.

Сега се оказах три мили навътре в индустриталната джунгла на Ел Ей, бесен, болен и подсмърчащ в спусналия се гъст смог, и трябаше да прекарам цялата нощ в канавката до една телена ограда край релсите, като постоянно се събуждах от глъчката, която вдигаха разкарващите се наоколо стрелочници от Саутън Пасифик и Санта Фе; около полунощ мъглата се вдигна и аз започнах да дишам по-леко (мислейки и молейки се в спалния чувал), но смогът отново падна ниско, зората представляваше ужасна, гъста и влажна млечнобяла пелена, в чувала ми беше прекалено горещо, а отвън беше твърде студено — въобще цяла нощ единствено кошмари, само дето призори едно птиче ме благослови.

Трябаше да се измъкна от Ел Ей. Според инструкциите на моя приятел аз застанах на челна стойка, като се подпирах на телената ограда, за да не се прекатуя. Настинката ми сякаш леко отмина. После отидох пеша до спирката на автобусите (през релсите и разни странични улички) и хванах евтин рейс до Ривърсайд на двадесет и пет мили оттук. Ченгетата постоянно ме оглеждаха подозрително заради голямата раница. Всичко беше твърде далеч от девствения покой на онази нощ с Джефи Райдър високо в планинския лагер, под кротките пеещи звезди.

17

Трябаше да измина всичките двадесет и пет мили до Ривърсайд, за да се измъкна от лосанджелиския смог; тук небето беше ясно. За моя най-голяма изненада, докато влизах през един мост в градчето, забелязах красivo пресъхнало речно корито, покрито с бял пясък, в чиято среда едва се процеждаше малка водичка. Търсех удобно място, където за първи път да къмпирям на открито и да изprobвам новите си идеи. Но на знойната автобусна спирка един негър ме видя с раницата, дойде при мен, като се представи, че е наполовина мохок^[1], и когато му разкрих, че смяtam да се върна и да пренощувам в речното корито, ми каза:

— Не, господине, не можете да го направите, ченгетата в този град са най-зядливите в целия щат. Ако ви видят там, веднага ще ви приберат. И аз искам да пренощувам на открито, но е противозаконно.

— Това не е Индия, нали — казах огорчен, но все пак тръгнах да опитам. Същата работа като с ченгето в разпределителната станция в Сан Хосе — въпреки че беше незаконно и се опитваха да те хванат, не ти оставаше нищо друго, освен да го направиш и да се криеш. Стана ми смешно, като си помислих какво би се случило, ако бях Фуке, китайският мъдрец от девети век, който постоянно обикалял страната, звънейки със звънчето си. Според едно мое видение единствената алтернатива на това да спя на открито, да се возя нелегално в товарни вагони и да правя това, което искам, беше просто да седя със стотина други пациенти пред хубав телевизор в някоя лудница, където биха могли да ни „наглеждат“. Влязох в един супермаркет и купих концентрат от портокалов сок, сирене „империал“ и черен хляб, с които щях да си направя хубава вечеря, а на другия ден сутринта смятах да хвана стоп от обратния край на града. Видях много патрулки, а ченгетата вътре ме оглеждаха подозрително: пригладени, добре заплатени мъже, каращи чисто нови коли, снабдени със скъпи радиопредаватели, които бяха нащрек разни бхикшу да не нощуват по горичките.

Когато излязох от града, се огледах внимателно, за да се уверя, че от никъде не идва патрулка, и потънах в горичката. Трябаше да си пробия път през гъст храсталак, тъй като не ми се занимаваше да търся някоя скаутска пътека. Бях се насочил право към златните пясъци на речното корито, коитовиждах пред себе си. Над гъсталака минаваше мост и никой не можеше да ме види, освен ако не спреше и не погледнеше през парапета. Като някакъв престъпник си проправих път през гъстите чупливи вейки, измъкнах се изпотен от тях и продължих тежко, нагазил до глезните във вода, а когато намерих едно хубаво местенце в нещо като бамбукова горичка, не се реших да си запаля огън, докато не се стъмни и нямаше опасност някой да види тънката струя пушек, като същевременно внимавах пламъкът да не се разгори твърде силно. Разпънах пончото и спалния чуval върху накапали шумолящи суhi листа и бамбукови кочани. Жълтите трепетлики изпъльваха следобедния въздух с божествен аромат и очите ми се премрежиха от удоволствие. Беше чудесно местенце, ако оставим на страна рева на камионите, минаващи по моста. Все още бях настинал и синузитът ме болеше, но стоях на глава пет минути. Засмях се. „Какво биха си помислили хората, ако ме видеха?“ Но не беше смешно, дори ми стана тъжно, стана ми много тъжно, като предишната нощ в онази ужасна мъгла край телената ограда в индустриски Ел Ей, когато дори малко поплаках. Все пак един бездомник има причини да плаче, всичко в света е насочено срещу него.

Стъмни се. Извадих тендженерата и тръгнах за вода, но трябаше да си проправя път през толкова много шубраци, че когато се върнах в лагера, голяма част от водата се беше разляла. Смесих я с концентрата от портокалов сок в пластмасовия шейкър, разклатих го и получих леденостудено питие, след това намазах сиренето върху хляба и хапнах с удоволствие. „Тази нощ, помислих си, ще спя дълго и непробудно, а преди това ще се моля под звездите Бог да ме доведе до Буда-състояние, когато стана с действията си достоен за това, амин.“ И тъй като наблизаваше Коледа, добавих: „Бог да благослови всички, весела и щастлива Коледа в домовете ви и нека ангели ви посетят в тази нощ на великата и истинна звезда, амин.“ А по-късно, докато лежах и пушех върху чуvalа, си помислих: „Всичко е възможно. Аз съм Бог, аз съм Буда и в същото време съм несъвършеният Рей Смит, аз съм празното пространство, аз съм всички неща. Аз притежавам цялото

време в света, за да направя през своите животи това, което трябва да се направи, за да направя това, което е направено, за да направя безвременното правене, вътрешно безкрайно съвършен, защо да плача, защо да се тревожа, съвършен като есенциална мисъл, като мисъл на обелка от банан“ — последното добавих, спомняйки си с усмивка моите приятели поети дзен-лунатици и бродяги на Дхарма от Сан Франциско, които започваха да ми липсват. Добавих и една малка молитва за Роузи.

„Ако беше жива и можеше да дойде тук с мен, навярно щях да й кажа нещо, което да й помогне. Може би просто щях да правя любов с нея, без да й кажа нищо.“

Дълго медитирах с кръстосани крака, но грохотът на камионите ми пречеше. Скоро звездите изгряха и малкият ми индиански огън им изпрати тънка струя пушек. Около единадесет се мушнах в спалния чувал и спах добре, ако оставим на страна бамбуковите кочани под листата, които ме караха да се въртя през цялата нощ. „По-добре да спиш в неудобно легло свободен, отколкото в удобно, но несвободен.“ Измислях си всевъзможни подобни поговорки. С новата си екипировка бях започнал нов живот — истински чувствителен Дон Кихот. Събудих се освежен, първо медитирах, а след това си измислих малка молитва: „Благославям ви, живи създания, благославям ви в безкрайното минало, благославям ви в безкрайното настояще, благославям ви в безкрайното бъдеще, амин.“

Тази малка молитва ме развесели и ободри и след като си опаковах багажа, се запътих към водата, която се стичаше от една скала от другата страна на шосето — възхитителна изворна вода, от която пих и си измисих зъбите и лицето. Вече бях готов за трите хиляди мили автостоп до Роки Маунт, Северна Калифорния, където ме очакваше майка ми и навярно в този момент миеше чиниите в милата си вехта кухничка.

[1] Северноамериканско индианско племе. ↑

18

По това време беше модерна песента на Рой Хамилтън „Всички освен мен си имат дом“. Тананиках си я, докато с бърз ход прекосявах Ривърсайд. От другата му страна излязох на шосето и веднага ме качи едно младо семейство до летището на пет мили извън града, оттам ме взе някакъв мълчалив мъж и ме откара почти до Боумонт, Калифорния, но ме остави на около пет мили преди града на една магистрала с две платна, където имаше малка вероятност някой да спре, така че тръгнах пеша във великолепния кристалночист въздух. В Боумонт хапнах няколко хотдога, хамбургера и кесия с пържени картофки, към които прибавих и голям ягодов шейк, като през цялото време бях заобиколен от кикотещи се гимназисти. След това от другия край на града ме взе един мексиканец на име Джейми, който каза, че е син на губернатора на щата Бая Калифорния в Мексико, на което не повярвах. Беше пропаднал пияница и ме накара да му купя вино, което после просто избълва през прозореца, докато караше: унил, печален и безпомощен млад мъж с много тъжни очи, много красив и леко смахнат. Караше право към Мексикали, което беше малко встрани от пътя ми, но ме уреждаше добре, защото ме приближаваше към Аризона.

По главната улица на Калексико, където беше настъпило времето на коледните покупки, се разкарваха невероятните удивително красиви мексикански хубавици, които сякаш вече прекрачваха границите на съвършенството, така че още щом първите минаха край мен, те вече бяха единственото, което занимаваше ума ми, стоях, ядях сладолед във фунийка и се оглеждах във всички възможни посоки, очаквайки Джейми, който каза, че има да изпълни някаква поръчка, след което ще се върне да ме вземе и лично да ме закара в Мексикали, Мексико, за да ме запознае с приятелите си. Плановете ми за вечерта включваха хубава евтина вечеря в Мексико, след което смятах да продължа. Джейми, разбира се, не се появи. Прекосих границата сам и след бариерата рязко свих, за да избегна улицата с амбулантните търговци, и веднага се отправих към една мърлява постройка, за да се облекча,

но някакъв ненормален мексикански пазач в униформа реши, че това е голямо посегателство, и нещо ми каза, а когато му отвърнах, че не разбирам („No se“), той каза:

— No sabes Police? — имаше наглостта да ме заплашва с полиция за това, че пикаех на келявата му земя.

След това забелязах, че съм опикал местенцето, където нощем той навярно си палеше малък огън, тъй като наблизо бяха струпани дървени въглища, и наистина съжалих, така че кротко тръгнах с раницата на гърба нагоре по калната улица, а той ме изпрати с тъжен поглед.

Стигнах до едно възвишение и видях голямо тинесто мочурище, което изпускаше зловония и беше покрито с гъолчета и ужасни пътечки, по които в здрачевината се движеха жени и магарета; беден стар китаец привлече вниманието ми и спряхме да побъбрим, но когато му казах, че смяtam да пренощувам в мочурището (наистина си бях набелязал едно местенце оттатък него, в подножието на възвищенията), върху лицето му се изписа страх и тъй като беше глухоням, ми обясни със знаци, че ще ми задигнат багажа и ще ме убият, ако се опитам да го направя, и аз неочеквано осъзнах, че това е истина. Вече не бях в Америка. Бях прекосил границата и навлязъл в друг свят — един бездомник в чужди води. Къде ще намеря тихата дъбрава, в която да медитирам и да остана завинаги? След като възрастният мъж се опита да ми разкаже със знаци историята си, аз си тръгнах, като му помахах и се усмихнах; прекосих низината, минах по тясно дървено мостче над жълта река и стигнах до бедните кирличени постройки на Мексикали; тук мексиканското веселие ме очарова за пореден път, в тенекиена купа хапнах вкусна супа гарбанзо с парченца кабеза (глава) и суров себола (лук) — на границата бях сменил четвърт долар за три банкноти песос и цяла купчина огромни пенита. Докато се хранех пред павилиона, изучавах малката кална уличка — хората, мършавите бездомни кучета, кръчмите, проститутките, музиката, мъжете, мотаещи се из ужасната навалица, незабравимия салон на красотата (*Salon de Belleza*); който се виждаше от другата страна — в него имаше само няколко обикновени стола и просто огледало върху голата стена, пред което замечтано се оглеждаше малка седемнадесетгодишна красавица с коса на ролки, до нея стоеше стар гипсов бюст с перука, а отзад се беше изправил едър мъж с мустаци,

облечен в скандинавски скиорски пуловер, който си човъркаше зъбите с клечка, на съседния стол малко момченце ядеше банан, а на тротоара отпред, като пред кино, се беше събрала групичка деца и аз си помислих: „О, това е цяло Мексико, събрано в съботния следобед! Благодаря ти, о, Господи, че ми върна вкуса към живота, към вечно възвръщащите се форми на бликащата изобилие твоя утроба.“ Сълзите ми не бяха напразни. Някога те щяха да свършат.

След това пътьом си купих няколко понички, набодени на клечка, едно момиче ми продаде два портокала и в падащия сумрак минах обратно по моста и щастлив се насочих към граничната бариера. Но тук ме спряха трима неприятни американски граничари и намръщени започнаха да претърсват раницата ми.

— Какво си купил в Мексико?

— Нищо.

Не ми повярваха. Продължиха да търсят. След като опипаха пакетите с неизядените пържени картофки от Боумонт, пликчетата със стафиди, фъстъци и моркови, консервите със свинско с фасул, с които се бях запасил за из път, и половинката черен хляб, те се възмутиха и ме пуснаха да си вървя. Беше доста забавно; без съмнение очакваха раницата ми да е пълна с опиум от Синалоа, трева от Мазатлан или хероин от Панама. Може би си мислеха, че съм изминал пеш целия път от Панама. Не можеха да ме разберат.

Отидох до автобусната спирка на „Грейхаунд“ и си купих билет до близкия Ел Сентро и минаващото през него главно шосе. Смятах да хвана аризонския „Среднощен призрак“, да стигна в Юма още тази нощ и да пренощувам в едно сухо дере в Колорадо, което бях забелязал още преди време. Но не се получи, отидох на гарата в Ел Сентро, огледах се и накрая се обърнах към един железничар, който насочваše със знаци маневриращ локомотив.

— Къде е „Светкавичния“?

— Той не минава през Ел Сентро.

Бях изненадан от глупостта си.

— Единствените товарни влакове, които можеш да хванеш към Юма, минават през Мексико, но ще те намерят, ще те изритат и ще свършиш в някой мексикански дранголник, момчето ми.

— Стига ми толкова Мексико. Благодаря.

Отидох при голямото кръстовище в града, където колите завиваха на изток към Юма, и започнах да стопирам. Около час нямах късмет. Неочаквано един голям камион отби встрани; шофьорът слезе, въртейки в ръце куфара си.

— На изток ли отиваш? — го попитах.

— Веднага щом се пошляя малко из Мексикали. Знаеш ли нещо за Мексико?

— Живял съм там години наред.

Той ме огледа. Беше симпатичен дебел веселяк от Средния запад. Хареса ме.

— Какво ще кажеш да ми покажеш тази нощ Мексикали, а после аз ще те откарам до Тъксан.

— Страхотно!

Качихме се в камиона и се върнахме обратно в Мексикали по пътя, който току-що бях изминал с автобуса. Но си струваше, тъй като щях да стигна чак до Тъксан. Около единадесет оставихме камиона в Калексико, където вече беше тихо, и отидохме в Мексикали, пропуснахме обичайните за туристите евтини кабарета и го заведох в добrite стари кръчми на истинско Мексико, където можеш да танцуваш с момиче за едно песо, има парлива текила и много веселие. Беше велика нощ, той танцува и се забавлява много, снима се с една *señorita* и изпи около двадесет текили. По едно време се събрахме с някакъв цветнокож тип, който беше педераст, но бе ужасно забавен, и ни заведе в един публичен дом, а после, когато напускахме, едно мексиканско ченге му прибра автоматичния нож.

— Това е третият нож за този месец, който копелетата ми задигат — каза той.

На сутринта с Боудри (така се казваше шофьорът) се върнахме при камиона с мътни погледи и махмурлук, но той въобще не губи време, а веднага потеглихме към Юма, без да минаваме отново през Ел Сентро, а по отличната, слабо натоварена магистрала 98, простряла се в права посока стотици мили напред, след като вдигнахме сто и двадесет километра в час още при Грей Уелс. Явно скоро щяхме да стигнем Тъксан. Бяхме хапнали леко, преди да влезем в Юма, и сега той каза, че с удоволствие би изял една хубава пържола.

— Проблемът на тези крайпътни местенца за хапване е, че нямат достатъчно големи пържоли, които да ми стигнат.

— Ами просто спри камиона пред някой от тъксанските супермаркети край магистралата, аз ще купя парче месо, дебело поне пет сантиметра, после ще спрем в пустинята, ще запаля огън и ще ти пригответя най-страхотната пържола, която някога си ял.

Той не ми повярва, но аз го направих. Спря камиона след самите светлини на Тъксан в огненочервения залез, обагрил пустинята, аз запалих огън с клонки от мескит, после добавих по-големи клони, а когато вече се стъмни, сложих и няколко пъна; щом жаравата беше готова, се опитах да изпека месото над нея, набодено на шиш, но той изгоря и аз просто изпържих огромните пържоли в собствената им мазнина в чудесния си нов тиган-капак, след това му подадох неговата с ножа си, а той я подхвани и каза:

— Хм, оо, това е най-добрата пържола, която някога съм ял.

Бях купил и мляко и, седнали в пясъците, двамата си устроихме едно велико и богато на протеини угощение, докато колите по магистралата профучаваха край малкия ни огън.

— Къде си се научил да правиш всички тези забавни неща? — засмя се той. — Нали разбираш, казвам „забавни“, но в тях има нещо дяволски велико. Ето, аз се претрепвам да превозвам тая сонда напред-назад по пътищата от Охайо до Ел Ей и правя повече пари, отколкото някога си имал през скитническия си живот, но ти си този, който получава удоволствие от живота, и не само това, но го правиш, без да работиш или да имаш много пари. Тогава кой е по-умният, аз или ти?

Имел хубава къща в Охайо, жена, дъщеря, коледна елха, две коли, гараж, морава и косачка за нея, но не получаваше никакво удоволствие от всички тези неща, защото не беше наистина свободен. Това беше тъжната истина. Което не означаваше, че съм по-добър човек от него, все пак беше симпатията и ми харесваше, а и аз му харесвах, и той каза:

— Ами знаеш ли, сигурно ще те откарам чак до Охайо.

— О, страхотно! Това означава почти у дома! Отивам малко по на юг оттам, в Северна Каролина.

— Първоначално се колебаех заради застрахователите от „Маркел“, ако те хванат, че се возиш с мен, ще си загубя работата.

— О, по дяволите... това често ли се случва?

— Да, но ще ти кажа нещо, след тази пържола, дето ми пригответи, въпреки че си платих за нея, но ти я изпече и ето сега изтъркваш и

приборите си в пяська, нека просто си заврат работата в задниците, защо ти сега си ми приятел, а аз имам право да возя един приятел.

— Добре, а аз ще се моля да не ни спрат никакви застрахователи.

— Имаме късмет, че днес е събота, и ако настъпя камиона, ще бъдем в Спрингфийлд, Охайо, някъде около призори във вторник, така че почти ще уцелим почивните им дни.

И как само го настъпи! От аризонската пустиня профучахме нагоре към Ню Мексико, прекосихме Лае Крусеz в посока към Аламоргордо, където беше взривена първата атомна бомба и където, докато пътувахме, имах странна визия — в облаците над планините като отпечатани върху небето прочетох думите: „Това е невъзможността за съществуването на нещо“ (странно място за това истинно видение), после, без да отслабваме темпото, продължихме през великолепната индианска област Атаскадеро, разположена в хълмистите части на Ню Мексико и изпъстрена с красиви зелени долини, борове и вълнисти ливади като тези в Ню Ингланд, след това се спуснахме надолу към Оклахома (когато призори напуснахме Боуи, Аризона, малко подремнахме — той в камиона, а аз в спалния чувал върху студената червеника пръст, над мен звездите безмълвно сияеха, а тишината се нарушаваше единствено от далечния вой на койот), за нула време вече прекосяхме Арканзас и го изядохме за един следобед, после следваха Мисури, Сейнт Люис и през нощта в понеделник, след като изпраскахме Илинойс и Индиана, навлязохме в старото снежно Охайо, цялото изпъстрено с онези мили коледни светлинки по прозорците на фермите, които зарадваха сърцето ми. „Ехей, помислих си аз, да изминем целия този път от горещите обятия на мексиканските сеньорити до коледните снегове на Охайо само в един безумен пробег.“ Върху таблото на камиона имаше радио и то през цялото време гърмеше. Не говорехме много, от време на време той ми разказваше, крещейки, някой анекdot и имаше толкова силен глас, че всеки път ме караше да подскачам върху седалката, и така ми проглуши лявото ухо, че то ме заболя. Беше страхотен. По пътя си направихме и няколко хубави угощения в разни любими негови крайпътни заведения, едно от които беше в Оклахома, където хапнахме печено свинско с картофи, каквото може да пригответя само майка ми, ядяхме постоянно, той бешеечно гладен, а всъщност и аз, зимата

беше настъпила, наоколо витаеше духът на Коледа и храната беше добра.

В Индиленданс, Мисури, спахме за пръв и последен път в легла, в един хотел, където платихме почти по пет долара на човек, което си беше жив обир, но той имаше нужда от сън, а аз не можех да го чакам в ледения камион. На другия ден беше понеделник и когато се събудих сутринта, погледнах навън и видях хиляди енергични млади мъже, облечени в официални костюми, запътили се на работа към разни застрахователните кантори, изпълнени с надеждата един ден да станат велики харитумановци. Призори във вторник той ме остави в скования от студ център на Спрингфийлд, Охайо, и се сбогувахме с лека тъга.

Влязох в едно ресторантче, пих чай, пресметнах колко пари са ми останали, наех си стая в хотел и спах дълго и непробудно. Купих си билет за автобуса до Роки Маунт, тъй като беше невъзможно да се пътува на стоп из зимните планински райони на Блу Ридж между Охайо и Северна Каролина. Но бях нетърпелив и реших да продължа на стоп, затова помолих шофьора да спре в предградията и се върнах пеша до спирката, за да си осребря парите за билета. Не успях. В резултат на откачените ми настроения трябваше да чакам още осем часа до следващия обиколен автобус до Чарлстън, Западна Вирджиния. Излязох от града и започнах да стопирам за удоволствие, като смятах да хвана автобуса в някое от следващите селища, но от висенето по мрачните междуградски пътища в ледения полумрак краката и ръцете ми измръзнаха. Успях да хвана превоз до никакво градче и докато пристигна автобусът, се мотах около малкия пощенски клон, който служеше и за автобусна спирка. Рейсът беше претъпкан, цяла нощ се тътири из планините и призори с мъка се изкачи до обградения от великолепни заснежени гори Блу Ридж, после започна да се спуска към Маунт Еъри, цял ден се влачи, тръгва и спира, тръгва и спира, така че едва след цяла вечност успях да се прехвърля в Рейли на някакъв местен автобус и да дам указания на шофьора да ме свали на разклона преди Роки Маунт, откъдето щяха да ми останат само три мили по един второстепенен път сред борови гори до къщата на майка ми в Биг Ийсънбърг Уудс.

Той ме свали на кръстопътя около осем часа вечерта, тръгнах пеша по скования от лед и осветен от лунната светлина тих каролински

път и наблюдавах как един реактивен самолет прокарва диря през бялото лице на луната и го разполовява. Беше прекрасно да се върнеш на Изток за снежните коледни празници с всички онези неочеквано появяващи се светлинки по прозорците на фермите, безмълвните гори, голата и мрачна планинска земя и железопътните релси, които се губеха в сиво-сините гори към моите мечти.

В девет часа вече прекосявах с раницата на гърба двора на родната си къща, майка ми миеше чинии в бялата, облицована с плочки кухненска мивка и ме чакаше с натъжени очи (бях закъснял), беше притеснена както никога досега и навярно си мислеше: „Бедният Реймонд, защо трябва винаги да пътува на автостоп и да ме кара да се поболявам от притеснение, защо не е като другите?“ А аз си спомних за Джефи, докато стоях в студения двор и я наблюдавах. „Защо толкова ненавижда белите, облепени с фаянс мивки и «кухненските машинарии», както ги нарича). Хората могат да имат добри сърца независимо от това дали живеят като бродяги на Дхарма или не. Състраданието е сърцевината на будизма.“ Зад къщата имаше голяма борова гора, където смятах да прекарам цялата зима и пролетта, медитирайки под дърветата и търсейки сам истината за нещата. Бях много щастлив. Заобиколих къщата и погледнах през прозореца коледното дърво. Столина метра по-надолу по пътя двата местни магазина образуваха светло, топло островче в иначе суровата планинска пустош. Отидох до кучешката колибка и намерих стария Боб да трепери и скимти в студа. Зарадва се, като ме видя. Отвързах го и той започна да подскача около мен, влязохме заедно вътре, прегърнах майка си и сестра си в топлата кухня, от всекидневната дойде зет ми и ме поздрави, появи се и малкият ми племенник Лу — бях си отново у дома.

19

Всички искаха да спя на қушетката във всекидневната до уютно бутмящата нафтова печка, но аз настоявах да ми пригответят задната веранда (както някога), да разтворят широко шестте й прозореца, които гледаха към пустеещата през зимата памукова плантация и боровите дървета отвъд нея, а аз щях да разпъна добрия стар спален чувал върху канапето и да се насладя на непорочния сън на зимните нощи, заровил глава в топлия мек найлон. След като другите си легнаха, си облякох якето, сложих си ушанката, железничарските ръкавици и найлоновото пончо и тръгнах през огряната от луната памукова плантация като забулен монах. Земята беше покrita със сребрист скреж, от който паметниците в старото гробище надолу по пътя проблясваха в тъмнината. Покривите на близките фермерски къщи приличаха на бели снежни плочи. Прекосих набраздената памукова плантация, следван от Боб — едър птичар, малката Сенди, която беше собственост на Джойнърс, дето живееха надолу по пътя, и още няколко бездомни кучета (всички кучета ме обичат), и стигнах до гората. Миналата пролет тук бях прокарал пътечка от постоянно ходене да медитирам под любимото ми младо борче. Все още я имаше. Официалният ми вход към гората също си беше на мястото — това бяха два млади бора близнаци, които се изправяха като стълбове на портал. На това място винаги се покланях, събирах молитвено ръце и благодарях на Авалокитешвара за привилегията да бъда тук. След като го направих, поведох посребрения от лунната светлина Боб право към моето борче, под което все още си седеше сламеното ми ложе. Разстлах отгоре пончото и седнах да медитирам.

Кучетата медитираха прави. Бяхме абсолютно безмълвни. Осветената от луната местност бе скована от лед и тишина, не се чуваше дори изшумоляване на заек или пращене от прекършена от мечка клонка. Абсолютна благословена ледена тишина. Случаен кучешки лай долиташе откъм Сенди Крос, на пет мили оттук. Едвадва се различаваше бученето на големите камиони, движещи се по

шосе 301 на около дванадесет километра от градчето и, разбира се, от време на време се долавяше далечният тътен на пътническите и товарните влакове, движещи се на север и на юг, към Ню Йорк и Флорида, по Атлантическата крайбрежна линия. Благословена нощ. Веднага изпаднах в пълен, лишен от мисли транс, отново усетих — „Мисленето е спряло“, и въздъхнах, защото повече не трябваше да мисля, почувствах как цялото ми тяло потъва в истинско блаженство — напълно отпуснато и в мир с целия ефимерен свят на мечтите и съкровения им акт. През съзнанието ми прелитаха и всевъзможни мисли като: „Ако някой върши добро в пустошта, то това има много по-голяма стойност от всички храмове, които човечеството издига.“ Пресегнах се, потупах стария Боб и той ме погледна доволен. „Всички преходни създания като мен и тези кучета се раждат и умират бързо и без да притежават собствена същност, о, Боже, и затова ние просто не съществуваме. Колко странно, колко подобаващо и добро за нас! Колко ужасно би било, ако светът беше реален, тъй като, ако беше реален, щеше да е безсмъртен.“ Найлоновото пончо, като прилепнала по мен палатка, ме предпазваше от студа и аз седях дълго, почти час, с кръстосани крака в студената среднощна гора. После се върнах у дома, сгрях се на огъня във всекидневната, докато другите спяха, мушнах се в спалния чуval на верандата и заспах. На другия ден беше Бъдни вечер.

Нощта преди Коледа я прекарах с бутилка вино пред телевизора, гледайки празничните предавания и среднощната литургия от катедралата „Св. Патрик“ в Ню Йорк със службата на епископите, осенените лица, паството и свещениците с белоснежните дантелени одежди, застанали пред величествения олтар, който, както ми се стори, не беше и наполовина тъй чудесен, колкото сламената ми постеля под младото борче. После, в полунощ, превъзбудените млади родители — сестра ми и зет ми, сложиха подаръците под елхата и в този акт имаше нещо, което засенчваше цялата слава на Пресветия Бог на Римокатолическата църква и всичките му свещенослужители. „И все пак, помислих си, Августин е бил кастриран, а Франциск малоумен.“ Нашият котарак Дейви неочеквано ме благослови, милият, като скокна в скута ми. Взех Библията и седнал край топлата печка, прочетох на светлината на огъня откъс от Свети Павел: „Нека стане глупак, за да бъде мъдър“, сетих се за добрия мил Джифи и ми се прииска тази

вечер да сме заедно, „бити сте вие, обогатихте се вече, казва свети Павел, царувате вече. Светите ще съдят света.“ А после следващ изблик на великолепна поезия, по-прекрасна от всичко, което би могло да се чуе по разни четенията и поетически Ренесанси на Сан Франциско: „Храната е за стомаха, и стомахът за храната; но Бог ще унищожи и нея и него.“

„Да, помислих си, прескъпо ни излизат простосмъртните ни развлечения...“

Тази седмица бях сам вкъщи, майка ми трябваше да замине за Ню Йорк за някакво погребение, а другите работеха. Всеки следобед отивах с кучетата в боровата гора, четях, уучех и медитирах под приятно греещото от юг зимно слънце, а привечер се прибирах и приготвях вечеря за всички. Направих си също баскетболен кош и при залез-слънце играех баскетбол. Нощем, след като другите си легнеха, се връщах в гората независимо дали небето беше обсипано със звезди или трябваше да се крия под пончото от дъжда. Гората ме приемаше добре. Забавлявах се, като пишех, кратки стихчета тип Емили Дикинсън, като например: „Огън запали, негодник прогони, няма разлика, нали?“, или „Земята щом поеме диненото семе, ражда ново племе, преображен пак на семе.“

„Нека има вечер щастие и наслади“, молех се нощем в гората. Измислях все по-нови и по-добри молитви. Както и още стихове. Например, когато заваля снегът, написах: „Не чест е мигът, когато снегът обсебва ни в бяло божествено цяло“, друг път съчиних: „Четири неизбежни неща: 1. Мухлясали книги. 2. Безинтересно естество. 3. Скучно съществуване. 4. Безсмислена нирвана. Това купуваш, о, човече.“ А един скучен следобед, когато нито будизмът, нито поезията, нито виното, нито самотата или баскетболът можеха да помогнат на ленивия ми, но целеустремен дух, написах: „Житетска мъгла! Ex, самота — пълна тъга!“ Една неделна утрин, докато истерични свещеници виеха по каролинското радио, аз наблюдавах патиците в разкаляната нива отвъд пътя и написах: „Нека бъдат благословени всички кратковременни червеи във вечността и патиците, които ги ядат... това е твоята неделна проповед.“ Веднъж в съня си чух думите: „Болката е стенание на наложница.“ А Шекспир би казал: „О, моя вяра, потънала в един смразяващ звук.“ Веднъж след вечеря, докато

пресичах студения, ветровит и потънал в тъмнина двор, неочеквано се почувствах ужасно потиснат, хвърлих се на земята и извиках:

— Умирам!

Бях усетил, че вече няма какво да правя в мразовитата самота на тази сурова и неприветлива земя, но веднага ефирното блаженство на просветлението погали клепачите ми и аз се стоплих. Осъзнах, че това е истината, която Роузи сега знаеше, която знаеха всички мъртви — баща ми, брат ми, починалите ми вуйчовци, братовчеди и лели, истината, която узнават само напусналите този свят и която се намира под дървото на Буда, както и под кръста на Христос. Появрай, че светът е ефимерно цвете, и ще живееш. Аз го знаех! Знаех също, че съм най-лошият бродяга на света. Но диамантената светлина беше в очите ми.

Котаракът, старият чревоугодник, мяукаше пред хладилника. Нахраних го.

20

Скоро медитациите и заниманията ми започнаха да дават плодове. Началото бе поставено в една мразовита нощ в края на януари, когато в мъртвешката тишина на гората ми се стори, че чух думите: „Всичко е наред завинаги и за вечни времена.“ Нададох силно „Хуу“, беше един след полунощ и кучетата радостно скокнаха. Прииска ми се да изкрешя тези думи към звездите. Сключих ръце и започнах да се моля: „О, премъдър и чист дух на Пробуждането, всичко е наред завинаги и за вечни времена и аз ти благодаря безкрайно, амин.“ Какво ме интересуваха кулите на мрака, спермата, човешката пълт и прахта, чувствах се свободен и затова бях свободен.

Внезапно ме облада желание да пиша на Уорън Къфлин, който изпъкна в съзнанието ми, и спомняйки си сдържаността и вечното му мълчание на фона на безсмислените крясъци на трима ни с Алва и Джефи, искаше ми се да му кажа: „Да, Къфлин, това е блъскава сегашност и ние я достигнахме, пренесохме Америка като сияйно одеяло в това ненамиращо се никъде по-светло Вече.“

През февруари времето започна да се затопля, ледът поотпусна земята, нощите в гората станаха по-меки, а спането ми на верандата по-приятно. Звездите в небето сякаш набъбваха от влага. Аз дремех под тях, седнал с кръстосани крака край дъrvото си, и в полузаспалия ми мозък се прокрадваше: „Моав? Кой е Моав?“, след което се събуджах, стиснал в ръка репей с козинка от някое куче. И така, буден, през ума ми преминаваха мисли като: „Всички те са различни проявления на едно и също нещо — сънливостта ми, репеят, Моав, всички те са един ефимерен сън. Всички те принадлежат към една и съща празнота, велики Боже!“ След това, за да се упражнявам, си повтарях следните думи: „Аз съм празнотата, нито аз съм различен от нея, нито тя от мен; всъщност празнотата — това съм аз.“ Ако видех локва, в която светеше звезда, плюех вътре, звездата изчезваше и аз се питах: „Тази звезда реална ли е?“

Бях наясно, че след тези среднощни медитации ме очакваше хубав огън, любезно осигурен ми от моя зет, на когото беше започнало да му писва от безделието ми. Веднъж му казах някакъв стих за това как човек израства чрез страданието, и той ми отвърна:

— Ако е така, аз вече трябва да съм висок колкото тази къща.

Когато отивах в близкия магазин, за да купя хляб и мляко, възрастните мъже, насядали сред бамбукови пръчки и бурета с меласа, ме подпитваха:

— Какво правиш в гората?

— О, просто ходя там, за да се уча.

— Не си ли малко стариичък за колежанин?

— Ами ходя от време на време там и просто спя.

Аз ги виждах как по цял ден скитат из полето, чудейки се какво да правят, за да могат съпругите им да мислят, че са много заети трудолюбиви мъже, но този номер не ми минаваше. Знаех, че тайно искат да отидат да спят в гората или просто да седят там, без да вършат нищо, както правех аз, без да се срамувам. Не ме притесняваха. Как можех да им кажа, че познанието ми се състои в това, че субстанцията на моето тяло, както и на техните, а и на всички онези, които вече почиват в наквасената от нощния дъжд земя, е простата индивидуална субстанция, която е в състояние наечно спокойствие и блаженство? А това дали щяха да повярват или не, нямаше никакво значение. Една нощ седях покрит с пончото под истински порой и съчиних малка песничка, която вървеше в такт с барабаненето на капките върху гumenата ми качулка: „Дъждовните капки са екстаз, нито те различни са от него, нито той различен е от тях, да, екстазът е дъждовна капка, изливай се, о, облако!“ Какво ме интересуваше онова, което казваха за ексцентричността ми старците от магазина на кръстопътя, дето вечно дъвчеха тютюн и дялкаха бастуни, та нали всички щяхме един ден да се превърнем в прах. Веднъж дори малко се понапихме с един от тях, после обикаляхме с кола из околността, аз му разказах как седя и медитирам в гората, а той наистина ме разбра и каза, че би искал също да опита, ако намери време или ако събере достатъчно кураж, а в гласа му се усещаха нотки на завист и тъга. Всеки знае всичко.

21

Пролетта дойде след тежки дъждове, които измиха всичко, кафяви локви покриха просмуканата от влага повехнала земя. Силни топли ветрове носеха снежнобели облаци из сухия слънчев въздух. Златни дни, топли нощи с великолепна луна и неизменният окуражителен кряк, който надигаше всяка вечер около единадесет часа някаква жаба от „Буда-поточето“, което течеше през малката, покрита със суха трева полянка сред боровете, край която под две вплетени едно в друго дървета близнаци си бях устроил новото сламено леговище. Един ден тук дойде с мен племенникът ми, малкият Лу. Както седях под дървото, аз взех някакъв предмет от земята и безмълвно го вдигнах, а той се обърна към мен и попита:

— Какво е това?

— Това — казах аз и тананикайки си „та-та-та“, прокарах хоризонтално длан във въздуха, след това повторих: — Това... То е това.

И чак когато му казах, че е шишарка, той си изгради от думата „шишарка“ представа за това, какъв е предметът, както се казва в една сутра: „Празнотата е разграничаване.“

— Главата ми отскочи — каза той, — умът ми се извъртя и очите ми заприличаха на краставици, в косата ми имаше спъстен кичур и той облиза брадичката ми.

После добави:

— Защо да не си измисля стихотворение?

Искаше да озnamенува момента.

— Добре, но го направи веднага, без да се замисляш.

— Става... „Боровете се привеждат, вятърът се опитва да прошепне нещо, птичките чуруликат пи-пи-пи, а ястребите се спускат фиууу...“ О, ние сме в опасност.

— Защо?

— Ястребите се спускат!

— И после какво?

— Фиуу! Фиуу! — Нищо.

Мълчаливо пухках с лулата си, а в сърцето ми царяха мир и спокойствие.

Нарекох новото си местенце „Дъбравата на дърветата близнаци“ заради двата увили се един в друг бели смърча, край чиито дънери посядах и които нощем светеха и отдалеч ми показваха посоката, при все че белият Боб вървеше пред мен и ме водеше по тъмната пътека. Една нощ, вървейки през гората, изгубих броеницата, която ми подари Джефи, но на другия ден я намерих на самата пътека и заключих: „Дхарма не може да бъде изгубена, нищо не може да бъде изгубено по утъпканата пътека.“

Сега се случваше в ранните пролетни утрини да забравя Пътеката на будизма и заобиколен от веселите кучета, просто да бъда щастлив; оглеждах се да видя малките, още незаякнали птиченца; кучетата се прозяваха и сякаш поглъщаха моята Дхарма; тревата се поклащаше, кокошките кудкудякаха. През пролетните нощи се упражнявах в Дхайана под забулената в облаци луна. Виждах истината: „Ето, това е то. Светът такъв, какъвто е, е Раят, а аз го търся отвъд това, което е тук, единствено този беден, жалък свят е Раят. О, ако можех да проумея, ако можех да забравя себе си и посветя медитациите си на освобождаването, пробуждането и блаженството на всички живи създания по света, бих осъзнал, че това, което е, е екстаз.“

През дългите следобеди просто седях върху сламата, докато се уморявах да „не мисля нищо“, после заспивах и ме навестяваха кратки сънища като онази странна история, която ми се присъни веднъж, че съм в някакъв призрачносив таван, издърпвам горе куфари със сиво мясо, които майка ми подава, и кисело мърморя: „Повече няма да сляза долу!“ (за да нямам вземане-даване със света). Чувствах, че съм празно създание, призовано да се наслади на екстаза на безкрайното истинно същество.

Дните течаха, а аз се разкарвах по гащеризон, не се решех, рядко се бръснех, общувах само с кучетата и котките — отново изживявах щастливите дни на детството. Междувременно изпратих молба и бях назначен като съгледвач по пожарите към Щатската горска служба за върха Самота във Високите Каскади, щата Вашингтон. Така че възнамерявах през месец март да тръгна към бараката на Джефи, за да бъда близо до щата Вашингтон, когато наближи лятото.

В неделните следобеди роднините ми искаха да изляза с тях с колата, но аз предпочитах да остана сам вкъщи, а те побесняваха и започваха да се питат: „Какво, по дяволите, става с него?“, и аз ги чувах как обсъждат в кухнята безполезността на моя „будизъм“, после се качваха в колата и заминаваха, а аз влизах в кухнята и си пеех „Масите са празни, всички са си тръгнали“ по музиката на „Ти научаваш блуса“ на Франк Синатра. Беше толкова налудничаво, но се чувствах щастлив. Следобеда отивах с кучетата в гората, сядах върху сламата, протягах ръце с обърнати нагоре длани и поемах върху тях обилните, жарещи слънчеви лъчи. „Нирваната е движеща се лапа“ — казвах, щом отворех очите си след медитацията, тъй като първото нещо, което виждах, беше потръпващата в тревата лапа на спящия Боб. После се връщах вкъщи по ясната, чиста и добре утъпкана пътека и чаках нощта, когато отново щях да видя безбройните Буди, криещи се в лунния въздух.

Спокойствието ми накрая беше нарушено от един странен спор със зет ми; той започна да негодува за това, че отвързвам Боб и го водя с мен в гората.

— Прекалено много пари съм вложил в това куче, за да се разхожда на свобода.

— Как би се чувствал, ако по цял ден си завързан за верига и лаеш като него? — попитах аз.

— Не ме интересува — отвърна той.

— И мен — каза сестра ми.

Толкова побеснях, че отидох в гората — беше неделя следобед — и реших да седя там без храна до полунощ, след това да се прибера, да си стегна багажа и да си тръгна. След няколко часа майка ми ме извика от задната веранда за вечеря, не отидох; накрая малкият Лу дойде при дървото и ме помоли да се прибера.

В поточето имаше жаби, които крякаха в най-невероятни часове на денонощието и сякаш умишлено прекъсваха медитацията ми — веднъж по пладне една от тях изкряка три пъти и повече не се обади, сякаш ми тълкуваше Тройното колело. Сега тя изкряка веднъж. Почувствах, че това е сигнал, означаващ Първото колело на състраданието, и тръгнах обратно, решен да преглътна всичко, дори и мъката си за кучето. Колко тъжна и безполезна илюзия. През нощта се върнах в гората и премятайки зърната на броеницата, си шепнех

страни молитви като тази: „Гордостта ми е наранена, това е празнотата; аз имам работа с Дхарма, това е празнотата; горд съм с любовта си към животните, това е празнотата; представата ми за оковите, това е празнотата; мъката на Ананда, дори това е празнотата“ Навярно ако някой стар дзен-учител беше тук, щеше да отиде и да срипа кучето на веригата, за да разбуди изневиделица всички. Болката ми беше в това, че трябваше да се откажа от представата си за хората и кучетата, а и за самия себе си. Дълбоко вътре бях наранен от тъжния опит да отрека това, което е. Във всеки случай това беше една мила малка драма в неделния следобед: „Реймънд не иска кучето да е завързано.“ Но през нощта под дървото неочеквано ме осени удивителна идея: „Всичко съществуващо е лишено от съдържание и е плод на мисълта! Нещата са празни във времето и пространството.“ Обмислих го и на следващия ден, силно ентузиазиран, реших, че е дошло времето да обясня всичко на семейството си.

— Но чуйте! Не! Вижте! Толкова е просто! Нека ви го кажа кратко и ясно. Всички неща са празни, нали?

— К'во искаш да кажеш с това „празни“, аз не държа ли този портокал в ръката си?

— Ръката ти е пълна, всичко е пълно, нещата се появяват, но за да изчезнат, всичко създадено трябва да бъде разрушено и то трябва да бъде разрушено просто защото е било създадено!

И това не свърши работа.

— Ти и твоят Буда, защо не си останеш при религията, с която си роден? — казаха майка ми и сестра ми.

— Всичко е изчезнало, вече е изчезнало — появило се е и е изчезнало — крещях аз. — А нещата са празни — продължих, като крачех нервно из стаята, — защото се явяват, нали, нали ги виждате, но са изградени от атоми, които не може да бъдат измерени, претеглени или хванати с ръка, дори и най-тъпият учен вече знае това, а самите атоми са безброй, нещата са празни образувания от нещо, което създава илюзията за пространственост, те не са нито големи, нито малки, нито близки, нито далечни, не са истински или фалшиви, а чисто и просто фантоми.

— Фантоми! — извика смаян малкият Лу. Той действително беше съгласен с мен, но се изплаши от твърдението ми за „фантомите“.

— Виж — каза зет ми, — отговори ми на този въпрос: ако нещата са празни, как бих могъл да усетя вкуса на този портокал и да го изям.

— Твойт разум създава портокала, като го вижда, чува, усеща на допир, аромат и вкус и мисли за него, но без този разум това, което наричаш портокал, не ще може да бъде видяно, чуто, подушено, опитано или дори мислено отбелязано, в действителност съществуването на този портокал зависи от твоя разум! Не разбираш ли това? Сам по себе си той е нищо, той е чист мисловен продукт, който може да бъде видян единствено от разума ти. С други думи, той е лишен от съдържание и е плод на мисълта ти.

— Е, дори и да е така, за мен това няма значение.

Все още ентузиазиран, аз се върнах през ноцта в гората и се замислих: „Какво означава това — ето аз съм в тази безкрайна вселена и мисля, че съм човек, седнал върху Земята под звездите, а всъщност съм празен и мисловен в празнотата и мисловността, обхващаща всичко? Това означава единствено, че съм празен и мисловен, или по-скоро, че чрез своя разум знам, че съм празен и че между мен и всички останали неща няма никаква разлика. С други думи, това означава, че съм станал идентичен с всичко останало. Станал съм Буда.“ Наистина го чувствах, вярвах го и с радост си мислех какво ще кажа на Джефи, връщайки се сега в Калифорния. „Поне той ще ме изслуша“, мислех си обиден. Изпитвах велико съчувствие към дърветата, защото бяхме едно и също нещо; потупах кучетата, които никога не спореха с мен. Всички кучета обичат Бог. Те са по-мъдри от господарите си. Казах им го, те ме изслушаха с наострени уши и облизаха лицето ми. Така или иначе, бяха спокойни, докато бях с тях. Ако тази година не бях нищо друго, то поне бях кучешкият св. Реймънд.

Понякога просто седях в гората и се взирах в същността на нещата, опитвайки се да разгадая тайната на съществуването. Вглеждах се в свещените, дълги и извити жълтеникови плевели, изправили се пред направената ми от трева непорочна Татагата-постеля, които сочеха във всички посоки и тихо шумоляха, докато вятърът тактуваше: „Та, Та, Та“ — бъбриви групички, край които гордо се перчеше по някой самотен екземпляр, сред тях имаше и болни, и прекършени, както и полумъртви стръкове, и цялата тази разбъркана

жива жълта маса неочеквано зазвъняваше на вятъра като хиляди звънчета и превъзбудено се раздвижваше, а аз си мислех: „Това е то.“

— Хоп, хоп, хоп — подвиквах им аз и те свеждаха по посоката на вятъра умните си главици, измамно сочейки с трептенията си някаква закодирана в цветовете им неясна идея, родена от въображението на земната влага, която беше определила собствената им карма... В това имаше някаква тайнственост. Заспах и сънувах думите: „С това изучаването на Земята свърши“, видях как майка ми тържествено клати главата със затворени очи. Какво ме интересуваха досадни болки и неправди на този свят, човешкият живот е едно безсмислено губене на време, цялата вселена е една пуста звездна паст. „Аз съм бхикшу Пречистия плъх!“, ми се присъни.

Какво ме интересуваше неистовият писък на жалкото себелюбие, което шества навсякъде? Аз съществувах в откъснатостта, отдалечеността, отделеността, отнесеността, затвореността, нищонеслучващостта, в разчленеността нирвана! „Прахта на моите мисли образува сфера в тази извечна самота“, помислих си и се усмихнах, защото вече виждах навсякъде и във всичко бялата светлина.

В нощта, когато започнах да се упражнявам в така нареченото „самапати“, което на санскрит означава „трансцендентално просветление“, топлият вятър караше боровете прочувствено да шептят. Умът ми беше леко задряпал, но физически се чувствах напълно буден, седнал изправен под дървото, когато неочеквано видях цветя — необятна розова вселена с оттенъци на червено в тихо шумолящата гора (постигането на нирвана е като локализиране на тишината), и получих визия на древния Дипанкара Буда, който е известен с това, че никога не е казал нищо, той ми се яви като огромна снежна пирамида с черни рунтави вежди като на Джон Л. Люис и страшен поглед, в някаква древна снежна земя като Албан („Ново поприще!“, крещеше негърката проповедничка), всичко това накара косата ми да настърхне. Спомням си странния, тайнствен вик, който накрая се изтръгна от мен, каквото и да означава той: „Съцвет“. То, видението, беше лишено от каквото и да било усещане за собствена личност, беше чиста ego-лишеност — безумна, безплътна активност, освободена от неверни положения... освободена от усилия и грешки. „Всичко е наред, помислих си. Формата е празнота и празнотата е форма, и ние сме тук завинаги под една или друга форма, което е

празнота. Това, което мъртвите са сътворили, е преображеното безмълвие на Чистата Разумна Земя.“

Прииска ми се да извикам над горите и покривите на Северна Каролина, за да известя преславната и проста истина. После си казах: „Раницата ми е готова, вече е пролет, ще тръгна към сухата земя на Югозапада, към обширната пустинна земя на Тексас и Чихуахуа и веселите мексикански нощни улици, от чито врати се дочува музика, и има момичета, вино, трева и щури шапки, вива! Какво ми остава? Подобно на мравките, които нямат друга работа освен по цял ден да се трудят, на мен не ми остава нищо друго освен да правя това, което искам, да бъда добър, въпреки всичко да остана неповлиян от човешките мнения и да се моля за светлината.“ И така, седнал под моето Буда-дърво, в тази „съцветна“ вселена от розови, червени и кремави цветя, сред рояк тайнствени, трансцендентални птици, възнаграждаващи будния ми разум със странни, мили звуци (непонятна гълъчка), в загадъчното древно ефирно ухание на моето Буда-блаженство, аз усетих, че животът ми е просторна и блестяща празна страница и мога да правя всичко, което си искам.

На другия ден се случи нещо странно и онагледи истинската сила, която бях придобил от тези тайнствени визии. От пет дена майка ми кашляше, носът ѝ течеше и сега гърлото започна да я боли толкова много, че кашлицата ѝ беше болезнена и зучеше опасно. Реших да изпадна в дълбок транс, да я хипнотизирам и не забравяйки, че „Всичко е празно и осъзнато“, да разбера причината на болестта ѝ и да я излекувам. Мигновено пред затворените ми очи се появи образът на бутилка от коняк, която видях, че е лекарство за разтривка „Хийт“, веднага след това кадърът се смени като на филм и се появи далечният образ на кръгли бели цветчета с малки венчелистчета. Веднага станах, беше полунощ и се чуваше как майка ми кашля в леглото, взех няколкото саксии с кичесто лютиче, които сестра ми беше поставила из къщата, и ги изнесох навън. После взех от шкафчето с лекарствата шишенце „Хийт“ и казах на майка ми да си разтриве с него гърба. На другия ден кашлицата ѝ беше преминала. По-късно, след като бях вече тръгнал на стоп на запад, една позната на семейството медицинска сестра чула историята и казала:

— Да, звучи като алергия към цветя.

По време на тази визия и на действията ми след нея аз знаех абсолютно ясно, че хората се разболяват, като използват физическите възможности да се самонаказват поради това, че тяхната божествена, Буда, Аллах или както и да се нарича там природа, се саморегулира и всичко заработка автоматично по този начин. Това беше моето първо и последно „чудо“, защото се страхувах да не се задълбоча прекалено много и да изпадна в плен на суетата. Страхувах се малко и от отговорността, която носех.

Всички в семейството ми разбраха за това, което се случи, но изглежда не повярваха много, всъщност не повярвах много и аз. И така трябаше да бъде. Сега бях много богат, бях преизпълнен с чрезмерна самопати-благодат, благодарение на смирената си карма и може би на това, че бях съжалел кучето и простил на хората. Но вече знаех, че съм блажен наследник и че най-тежкият и последен грях е добродетелността. И така, трябаше просто да се затворя, да хвана пътя и да отида да видя Джифи. „Не позволявай на тъгата да те направи зъл“, пее Франк Синатра. През последната ми нощ в гората, в навечерието на отпътуването ми на стоп, чух думите „сияйно тяло“, отнасящи се за това, че нещата не трябва да бъдат създавани, за да изчезнат, а да бъдат създавани в абсолютно чистите им истинни или сияйни тела. Разбрах, че нищо не трябва да бъде правено, защото нищо никога не се случва и няма да се случи, а всички неща са лишена от съдържание светлина. И така, обогатен, аз сложих раницата на гръб, целунах майка си за довиждане и тръгнах. Тя беше платила пет долара, за да сложат на старите ми обувки съвсем нови дебели гумени подметки с налчета, и сега бях напълно екипиран за лятната си работа в планините. Старият ни приятел от магазина Бъди Том, един голям образ, ме откара с колата си до шосе 64, където се сбогувахме и започнах да стопирам — очакваха ме три хиляди мили обратно до Калифорния. Щях да си бъда отново вкъщи чак за следващата Коледа.

22

Междурвременно Джефи ме очакваше в хубавата си къщичка в Корте Мадера, Калифорния. Тя беше собственост на Шон Монахан — дървена хижа, разположена край кипарисов плет върху стръмно тревисто хълмче, покрито с борове и евкалипти, зад къщата на Шон. Построил я беше преди години някакъв старец, който искал в нея да умре. Беше добра постройка. Бях поканен да остана да живея там толкова дълго, колкото пожелая, без да плащам наем. След като дълги години била запусната, тя била пригодена за живееене от зетя на Шон — Уайти Джоунс, добър млад дърводелец, който беше сложил зебло върху дървените стени и беше докарал хубава печка на дърва и газена лампа, но никога не бе живял тук, защото се наложило да отиде да работи извън града. Така Джефи се пренесъл вътре, за да завърши учението си и да се отдае на усамотение. Ако някой искаше да дойде да го види, трябваше да се изкатери по нанагорнището. По пода имаше сламени рогозки и в едно писмо Джефи пишеше: „Седя, пуша лула, пия чай и слушам как вятърът извива тънките евкалиптови клони като камшици, а кипарисовият плет шуми.“ Щеше да остане там до 15 май, когато беше заминаването му за Япония, където беше поканен от една американска фондация, за да се изучава в манастир под наставленията на учител. „Междурвременно, пишеше Джефи, ела да споделиш тъмната хижа на безумеца, пълна с вино, неделни момичета, обилна храна и бутящи в печката дърва. Монахан ще ни даде дърводелски инструменти, за да отсечем няколко дървета от големия му двор, да ги нарежем и нацепим, и аз ще те науча на всичко в занаята.“

През зимата Джефи беше пътувал на стоп до родния си край в Северозапада, нагоре през покрития със сняг Портланд и още понататък през посинелите от студ и лед области, накрая беше отседнал във фермата на свой приятел в долината Нууксек в Северен Вашингтон, беше прекарал една седмица в разнебитена дървена хижа на берачи на боровинки и се беше катерил наоколо. Имената „Нууксек“ и „Национален планински резерват Бейкър“ извикаха в ума

ми роден от детските ми мечти красив, кристално ясен пейзаж от сняг, лед и борове някъде в Далечния запад... Но аз стоях върху нагорещеното априлско шосе на Северна Каролина, очаквайки да видя какъв ще бъде първият ми късмет, а той се появи много скоро във вид на гимназист, който ме закара до градчето Нешвил, където се пекох около половин час на слънцето, докато не ме взе мълчалив, но приятен морски офицер, който ме откара чак до Грийнвил, Южна Каролина. След като бях прекарал цялата зима и ранната пролет в несравнено спокойствие, спейки на верандата и почивайки в гората, ограниченията на пътуването ми се сториха по-тежки и по-ужасни отвсякога. В Грийнвил например изминах напразно три мили пеша в жарещото слънце и се изгубих в лабиринта от задни улички в центъра на града, оглеждайки се за някое главно шосе, в един момент минах край ковачница, пълна с черни, потни и покрити с въглищен прах цветнокожи мъже, и щом ме лъхна отвътре горещата струя, извиках: „Пак съм в ада!“

По пътя започна да вали и след няколко смени вече бях в дъждовната нощ на Джорджия, където си починах, седнал върху раницата под изнесената над тротоара стреха на стар железарски магазин, и изпих четвъртинка литър вино. Нощта беше дъждовна и нямаше коли. Когато мина автобусът на „Грейхаунд“, аз го спрях и отидох с него до Гейнсвил. В градчето реших да поспя малко край железопътните релси, но те бяха на около миля и тъкмо когато стигнах и вече се готвех да го направя, край мен маневрира локомотив и мъжете вътре ме видяха, така че се оттеглих в един пущинак край релсите, но патрулката започна да обикаля наоколо с включен прожектор (навярно бяха чули за мен от железнничарите, а може и да не бяха), така че се отказах, и без това имаше прекалено много комари, върнах се в града и зачаках някой да ме вземе край ярките светлини на закусвалните в центъра, ченгетата вече ме виждаха много добре и затова не ме търсеха и ме оставиха на мира.

Никой не ме взе, а вече се зазоряваше, затова наех за четири долара стая в един хотел, изкъпах се и си починах добре. Но отново ме обхванаха мрачните мисли на бездомник, както по време на коледното ми пътуване на изток. Това, с което можех наистина да се гордея, бяха здравите ми работнически обувки с дебелите нови подметки и пълната раница. На сутринта, след като закусих в едно неприветливо

ресторантче с въртящи се вентилатори на тавана и mucho^[1] мухи, аз излязох на нагорещеното шосе и ме взе един камион до Флауъри Бренч, Джорджия, след няколко смени за кратки разстояния прекосих Атланта и стигнах до малко градче в другия ѝ край на име Стоунуол, там ме качи огромен дебел южняк с широкопола шапка, който вонеше на уиски и постоянно разказваше вицове, и се обръщаше към мен, за да види дали се смея, като междувременно подкарваше колата по мекия банкет и вдигаше облаци от прах зад нас, така че дълго преди да сме стигнали целта на пътуването му, аз се извиних и казах, че искам да сляза да хапна.

— Стая, момче, ще хапна с теб и ще продължим.

Беше пиян и караше много бързо.

— Ами аз трябва да отида до тоалетната — казах, провлачвайки думите. Беше ми писнalo, така че реших: „Да върви по дяволите стопирането. Имам достатъчно пари, за да стигна с автобус до Ел Пасо, а оттам ще хвана някой влак по Саутъrn Пасифик и ще се чувствам десет пъти по-безопасно.“ Освен това решението ми се подсилваше и от желанието час по-скоро да стигна в Тексас, в сухия Югозапад, с ясното синьо небе и безкрайната пустинна земя, където можеш да спиш, без да те закачат ченгетата. Копнеех да се измъкна от Юга, от оковите на Джорджия.

Автобусът пристигна в четири и в полунощ бяхме в Бирмингам, Алабама, там седнах да чакам следващия на една пейка и се опитах да поспя, сложил глава върху раницата, но постоянно се събуджах и виждах мотаещите се наоколо бледи призраци, населяващи американските автобусни спирки — всъщност това беше само една жена, която се носеше леко като тънка струя дим, и аз бях напълно сигурен, че тя не съществува в действителност. На лицето ѝ се четеше призрачна увереност в това, което вършеше... На моето също. Скоро след Бирмингам дойде Луизиана, после източнотексаските нефтени находища, Далас, след което ме очакваше един дълъг ден в претъпкан с военнослужещи автобус, прекосяващ безкрайната тексаска пустиня, и в полунощ пристигнахме в Ел Пасо, но вече бях толкова уморен, че имах желание единствено да спя. Но не отидох в хотел, вече трябваше да внимавам с парите, затова просто метнах раницата на гръб и тръгнах право към железопътния парк, за да разпъна чуvalа някъде

край релсите. Именно тази нощ разбрах съня, който ме беше накарал да си купя раница.

Беше великолепна нощ и спах така, както не съм спал никога през живота си. Първо отидох до железопътния парк, тръгнах внимателно през него покрай наредените вагони и стигнах до западния му край, но продължих да вървя, защото неочаквано пред мен в тъмнината се разкри обширна пустееща земя. Виждаха се скали и в звездната светлина смътно се различаваха огромни площи, покрити със сухи храсти. „Защо да се мотая край мостовете и релсите, помислих си, когато трябва само да напрегна малко мускулите на краката си и ще съм в безопасност, извън обсега на куките и скитниците.“ Продължих да вървя край линията още няколко мили и скоро бях сред открита пустинна планинска местност. С дебелите си обувки крачех легко през travерсите и чакъла. Вече беше около един след полунощ, копнеех за сън след дългия пробег от Каролина. Накрая си харесах никакви възвищения отляво на релсите и тръгнах към тях през дълга долина, в която отчетливо се виждаха множество светлинки, сякаш там имаше каторга или затвор. „Стой настрана от това място, синко“, помислих си. Тръгнах нагоре по едно сухо дере, пясъкът и скалите се белееха на лунната светлина. Изкачвах се все по-нагоре и по-нагоре.

Неочаквано ме въодушеви мисълта, че съм напълно сам, в безопасност, и никой нямаше да ме буди през цялата нощ. Какво изумително откровение! Всичко, от което имах нужда, беше на гърба ми; преди да тръгна, бях налял на автобусната спирка прясна вода в полибденовата си бутилка. Изкачих се нагоре по дерето и когато се обърнах да погледна назад, пред мен се разкри цяло Мексико, виждаха се проблясващите пустинни пясъци на Чихуахуа, както и планините му под вече спусналата се ниско пълна, сияйна луна. Линията на Южния Пасифик вървеше успоредно на реката Рио Гранде от другата страна на Ел Пасо, така че от мястото, където се намирах на американска земя, виждах как реката разделя двете граници. Пясъкът в дерето беше мек като коприна. Разпънах върху него спалния чувал, свалих си обувките, пийнах малко вода, запалих лулата, кръстосах крака и се почувствах щастлив. Не се чуваше никакъв звук; в пустинята все още беше зима. Едва-едва се дочуваше мощният тръсък на съединяващите се вагони в разпределителната станция, който смущаваше цяло Ел Пасо, но не и

мен. Единствената ми компания беше тази луна над Чихуахуа, която се спускаше все по-ниско и по-ниско пред погледа ми, като постепенно изгубваше белотата си и ставаше жълта като масло, при все че когато легнах да спя, тя светеше ярко като лампа в лицето ми и аз трябваше да извия главата си настрани, за да заспя. Следвайки обичая си да наричам със собствени имена разни местенца, аз нарекох това място „Дерето на Апашите“.

На сутринта открих следа от гърмяща змия в пясъка, но тя можеше да е и от предното лято. Имаше съвсем малко следи от обувки и те бяха на ловци. Утринното небе беше лазурносиньо, слънцето напичаше, наоколо имаше много суhi съчки, с които да си запаля огън. В огромната си раница имах консерви със свинско с фасул. Пригответих си кралска закуска. Проблемът сега беше водата — въпреки че я изпих всичката, слънцето беше силно и аз ожаднях. Тръгнах нагоре да изследвам дерето и стигнах до края му, там се издигаше голяма канара, а в подножието ѝ се разстилаше много по-мек пясък от този по-надолу. Реших тази нощ да си устроя лагера тук, след като прекарам един приятен ден в стария Хуарес, обикаляйки църквите и улиците и наслаждавайки се на мексиканската храна. За миг се замислих дали да не оставя раницата си тук, скрита между скалите, но все пак имаше някаква вероятност някой стар скитник или ловец да мине и да я намери, затова я метнах на гръб, спуснах се надолу до релсите, изминах обратно трите мили до Ел Пасо и я оставил за двадесет и пет цента в гардероба на гарата. После тръгнах през града, стигнах до граничната бариера и я преминах за две пенита.

Това се оказа един щур ден, който започна съвсем нормално с посещение в църквата на Мари Гваделупа, шляене из индианския пазар и висене по пейките в парка сред весели мексиканчета, но покъсно дойдоха баровете, пийнах малко повече и започнах да крещя на стари мустакати мексикански пеони^[2]: „Todas las granas de arena del desierto de Chihuahua son vacuidad!“^[3], а накрая се натъкнах на тайфа зли мексикански апashi, които ме заведоха в тяхната влажна каменна пушалня и ме опушиха на светлината на свещи, после доведоха свои приятели и задименият сумрак се изпълни със замаяни силуети. Всъщност в един момент цялата тази работа ми писна, спомних си снежнобелия пясък на дерето и местенцето, където щях да пренощувам, и поисках да си ходя. Но те не ме пуснаха. Един от тях

открадна няколко неща от чантата с покупките ми, но това не ме интересуваше. Друго едно от момчетата беше педераст, беше се влюбило в мен и искаше да тръгнем заедно за Калифорния. В Хуарес вече беше паднала нощта; врятата в кръчмите загълхваше. Отидохме да пийнем по бира в един бар, който беше пълен предимно с войници негри, изтегнали се наоколо със сеньорити в ската — шантаво местенце, от автомата гърмеше рокендрол, беше истински рай. Хлапето искаше да отида при американците и да им прошепна, че знам едно местенце, където има момичета.

— После ще ги заведа в моята стая, шшт, няма момичета! — каза то.

Разделихме се чак на граничната бариера. Помахахме си на сбогуване. Но този град беше грешен, а непорочната ми пустиня ме очакваше.

С бързи крачки преминах границата, прекосих Ел Пасо, стигнах до гарата, взех си раницата, въздъхнах дълбоко и веднага се отправих надолу по железопътната линия към дерето, което разпознах съвсем лесно в лунната светлина, после нагоре по него, а обувките ми правеха флоп-флоп като тези на Джифи, и в този миг осъзнах, че наистина съм научил от него как да отхвърля от себе си злото на света и на големия град и да открия истинската чистота на душата си само с една добра раница на гърба. Стигнах до лагера, разпънах спалния чувал и благодарих на Бога за всичко, което ми беше дал. Сега споменът за дългия грешен следобед, прекаран в пущене на марихуана с мексикански хлапета с широкополи шапки на тила, в мухлясалата, осветена със свещи стая, беше като сън, като лош сън, какъвто имах веднъж върху сламената постеля край „Буда-поточето“ в Северна Каролина. Медитирах и се молех. Нищо не може да се сравни със съня в безлюдната зимна нощ, стига, разбира се, човек да се е мушнал в хубав, топъл спален чувал. Тишината е толкова наиситена, че можеш да чуеш в ушите си бученето на собствената си кръв, но много по-силно от него е онова тайнствено бучене, което винаги съм оприличавал със звука на диаманта на мъдростта — тайнственият тътен на самата тишина, което е едно велико „Сcccc“, напомнящо за нещо, което, изглежда, човек е забравил през напрегнатите дни, последвали рождението му. Искаше ми се да мога да обясня всичко това на хората, които обичах — на майка ми и на Джифи, но просто не съществуваха

думи, с които да се опише неговата празнота и яснота. „Съществува ли едно определено учение, което да бъде дадено на всички живи същества?“, навярно са запитали навъсения, снежен Дипанкара, а отговорът му сигурно е бил тътен от тишината на диамант.

[1] Много (исп.) ↑

[2] Селяни (исп.) ↑

[3] Всички зърна в писъка на пустинята на Чихуахуа са празнота (исп.) ↑

23

На сутринта или трябваше веднага да хвана пътя, или никога нямаше да стигна до заветната къщурка в Калифорния. Бяха ми останали около осем долара налични пари. Отидох на магистралата и започнах да стопирам, надявайки се на бърз късмет. Качи ме един търговец.

— Триста и шестдесет дни в годината грее ярко слънце в Ел Пасо, а жена ми току-що купила машина за сушене на дрехи! — каза той.

Откара ме до Лас Круисис, Ню Мексико, прекосих пеша градчето, като следвах шосето, излязох на другия му край, но там видях великолепно голямо старо дърво и реших да сваля раницата и да си почина. „След като мечтата е към своя край, а вече съм почти в Калифорния, то нека поне почина малко под това дърво по обед“, както и направих, като легнах по гръб и дори малко подремнах, щастлив.

После станах, минах по железопътния мост и тогава ме видя един човек, и ме запита:

— Какво ще кажеш да ти плащам по два долара на час, за да ми помогнеш да прекарам едно пиано? — Имах нужда от парите и приех.

Оставихме раницата в гаража му и тръгнахме с малкото му камионче към една къща в покрайнините на Лас Круисис, на чиято веранда бъбреше групичка приятни граждани, а ние с него слязохме от камиона с ръчна количка и упълтнители, изкарахме пианото и разни други мебели, закарахме ги до новата къща на семейството, внесохме ги вътре и работата беше готова. Бяха минали два часа и той ми даде четири долара, после влязох в едно крайпътно ресторантче и хапнах царски, като се заситих за следобеда и за през нощта.

Веднага спря една кола, шофирана от едър тексасец със сомбреро и с бедно младо мексиканско семейство на задната седалка, момичето държеше пеленаче. Той ми предложи да ме откара за десет долара чак до Лос Анжелис.

— Ще ти дам всичките пари, които имам, а те са само четири долара — казах аз.

— Хайде, качвай се, дявол да го вземе.

Той говореше непрекъснато и кара цяла нощ, като прекоси Аризона и калифорнийската пустиня и в девет часа на другата сутрин ме оставил в Лос Анжелис на един хвърлей разстояние от железопътния парк, като единствената злополука беше, че бедната дребничка мексиканка разсипа малко бебешка храна върху раницата ми, която беше на пода на колата, и аз сърдито я избърсах. Но бяха приятни хора. Всъщност, прекосявайки Аризона, аз им обясних някои неща от будизма, особено кармата и прераждането, и те изглеждаха доволни от чутото.

— Искаш да кажеш, че ще имаме шанс да се върнем и да опитаме отново? — попита бедният дребен мексиканец, който беше целият бинтован след някакъв побой в Хуарес предишната нощ.

— Така казват.

— Е, дявол да го вземе, когато се родя следващия път, се надявам да не съм този, който съм сега.

Но ако някой наистина имаше нужда от по-добър шанс, това беше едрият тексасец: през цялата нощ разказите му бяха само за това как е набил този и този за това и това и от думите му ставаше ясно, че е претрепал достатъчно хора, за да броди из тексаската земя цяла армия от опечалени, дирещи отмъщение призраци. Обаче беше ясно, че той е просто човек, който обича да послъгва, затова не повярвах и на половината от историите му и около полунощ спрях да го слушам. Сега, в девет часа сутринта, аз отидох до железопътния парк на Ел Ей, купих си евтини понички и кафе в един бар, като седнах на барплота и си побъбрих с бармана италианец, който искаше да знае какво правя с тази голяма раница, после отидох при линиите и седнах в тревата, наблюдавайки как подготвяха влаковете за тръгване.

Горд с това, че съм бил спирач, аз направих грешката да се мотая наоколо с раницата на гърба, като бъбрех със стрелочниците и разпитвах за следващия товарен влак, и тогава неочеквано пред мен се появи огромно младо ченге, в кобура на кръста му се поклащаше пистолет, а цялото беше издокарано като Уайът Ърп или като шерифа на Кучис, то ме изгледа със стоманен поглед през тъмните си очила и ми нареди да напусна района на гарата. После ме проследи с поглед,

сложило ръце на хълбоците, докато стигнах до магистралата. Бесен, аз слязох надолу по шосето, прескочих железопътната ограда и известно време лежах в тревата. После седнах, захапах стрък трева и зачаках приведен. Скоро чух сигналната свирка, знаех кой влак е готов за тръгване, стигнах до него, прескачайки разни спрели вагони, метнах се тъкмо когато потегляше и напуснах гарата на Ел Ей легнал по гръб, със стръкче трева в устата, точно пред непримиримия поглед на моя полицай, който беше отново с ръце на хълбоците, макар и по друга причина. В действителност мислено се чешеше по главата.

Беше бавен влак и ме откара до Санта Барбара, където отново отидох на плажа, плувах и си пригответих храна върху голям огън на пясъка, а после се върнах при разпределителната станция дълго време преди да дойде „Среднощния призрак“. Той се състоеше предимно от открити платформи, върху които със стоманени въжета бяха прикрепени ремаркета за трактори. Огромните колела на тези ремаркета бяха застопорени с дървени блокчета. Тъй като винаги когато спях, слагах главата си точно до тези блокове, ако станеше катастрофа, то с мен беше свършено. Но знаех, че ако е писано да умра в „Среднощния призрак“, то така и ще стане. Смятах, че Бог има още работа за мен на Земята. „Призрака“ дойде точно по разписание, покатерих се на една платформа, разпънах спалния чувал под едно ремарке, мушнах обувките си под смачканото на топка палто, вместо възглавница, отпуснах се и въздъхнах. След миг вече летяхме. Сега вече знам защо скитниците го наричат „Среднощния призрак“, тъй като изтощен, в противоречие с всички постулати на здравия разум, аз заспах бързо и се събудих чак когато до мен блестяха светлините от служебните помещения на гарата в Сан Луис Обиспо, ситуацията беше много опасна, влакът беше спрятан на неподходящо място. Но наоколо не се виждаше жива душа, беше среднощ, освен това точно когато се пробудих от дълбокия безпаметен сън, далеч напред се чу пропищяването на свирката и ние вече потегляхме — точно като призраци. И аз повече не се събудих чак докато не наблизихме сутринта Сан Франциско. Беше ми останал един долар и Гери ме очакваше в бараката. Цялото пътуване беше минало бързо и просветляващо като сън и ето, че се върнах.

24

Ако бродягите на Дхарма някога имат послушници в Америка, които водят нормален живот със съпруги, домове и деца, то те ще приличат на Шон Монахан.

Шон беше млад дърводелец, който живееше в стара дървена къща, намираща се далеч нагоре по един черен път след струпаните една върху друга курортни вилички на Корте Мадера, караше стара таратайка, сам си беше пристроил веранда зад къщата, където да си играят децата му, когато пораснат, и си беше изbral съпруга, която напълно споделяше схващанията му за това, как да си прекараш весело живота в Америка, без да имаш много пари. Обичаше да си взема почивни дни просто за да се качва в къщичката горе на хълма, която влизаше в неговото имение, и по цял ден да медитира, да изучава будистки сутри, да си запарва чай и да подремва. Съпругата му се казваше Кристин — красиво младо момиче с дълги меденочервени коси, покриващи гърба ѝ, което се мотаеше босо из къщата и двора, простираше пране и печеше хляб и сладки. Тя беше специалистка в приготвянето на храна почти от нищо. Предишната година Джефи им беше подарил за годишнината от сватбата голям петкилограмов пакет с брашно и те бяха останали много доволни. Шон всъщност си беше един старовремски домовладика; въпреки че беше само на двадесет и две, той си беше пуснал голяма брада като на свети Йосиф и в нея проблясваха усмихнатите му бели като мъниста зъби и младите му сини очи. Вече имаше две малки дъщерички, които също се мотаеха боси из къщата и двора, и бяха научени сами да се грижат за себе си. По пода на къщата имаше рогозки и както и у Джефи, когато човек влезеше, трябваше да си събува обувките. Шон имаше много книги и единственото разточителство в дома му беше хайфи уредбата, с която той слушаше богатата си колекция от индианска музика, фламенко и джаз. Имаше дори записи на китайска и японска музика. Масата за хранене беше в японски стил — ниска и покрита с черен лак — и за да се храниш в тази къща, трябваше не само да си по чорапи, но и

доколкото умееш — да седиш върху рогозките. Кристин беше страхотна в приготвянето на вкусни супи и пресни бисквити.

Когато пристигнах там по обед същия ден, след като слязох от автобуса на „Грейхаунд“ и извървях около миля по черния път, Кристин веднага ме нагости с топла супа и топъл хляб с масло. Беше мило създание.

— Джефи помага в работата на Шон в Сосалито. Ще се приберат около пет.

— Ще се кача да огледам къщичката и следобеда ще ги изчакам там.

— Ами можеш да останеш и тук и да послушаш музика.

— Не искам да ти се мотая в краката.

— Няма да ми се мотаеш в краката, имам само да простира прането, да изпека хляб за довечера и да закърпя някои неща.

С такава жена Шон, макар и да нямаше постоянни ангажименти като дърводелец, беше успял да спести няколко хиляди долара в банката. И тъй като беше тип старовремски домовладика, той беше щедър, винаги настояваше да те нагости и ако в къщата имаше много гости, той слагаше голяма трапеза (с прости, но вкусни ястия) върху маса на двора, като винаги имаше и голяма кана с червено вино. Съществуваше подобна уговорка и той стриктно я спазваше — правехме си винени купони и ако дойдеха хора, както ставаше винаги, за почивните дни, те трябваше да носят храна или пари, с които тя да се закупи. После, през нощта, сядахме на двора под дърветата и звездите и добре похапнали, пиехме червено вино, а Шон изваждаше китарата и пееше фолклорни песни. А когато ми писнеше, аз се качвах горе на хълма и лягах да спя.

След като хапнах и си побъбрих малко с Кристин, аз се качих до бараката. Стръмнината започваше рязко още от задната врата на къщата. По нея се издигаха огромни пондероси^[1] и други видове борове, а в съседното имение се простираше приказна ливада с диви цветя и две великолепни лаврови дръвчета, чиито гладки вейки се свеждаха над сочната трева в яркото слънце. „Боже, тук ще се окаже по-велико, отколкото в гората в Северна Каролина!“, помислих си, загледан нагоре. Върху затревения хълм Шон и Джефи бяха повалили три огромни евкалипта и ги бяха нарязали на парчета с бензинова дърворезачка. Дръвникът вече беше сложен и ясно се виждаше, че са

започнали да разцепват големите късове с клинове, тежки чукове и брадви с двойни остриета. Пътешката беше толкова стръмна, че човек трябваше да се изкачва по нея приведен като маймуна. Тя следваше дълъг кипарисов плет, посаден от стареца, който беше починал горе преди няколко години. Плетът възпираще студените мъгливи ветрове откъм океана да духат безпрепятствено през имението. Имаше три нива в изкачването: задният двор на Шон; после отделено с ограда малко девствено еленово паркче, където една нощ наистина видях елени, бяха пет и си почиваха (това беше място за игри); следваше една последна ограда, зад която беше върхът на тревистия хълм, в чиято лява част неочеквано се разкриваше вдълбнатина и в нея беше разположена къщичката, едва забележима сред дърветата и цветните храсти. Постройката действително беше добра и се състоеше от три стаи, от които само една беше заета от Джефи, а отзад бяха струпани цепеници за горене, имаше магаре за рязане на дърва, брадви и външен нужник без покрив — просто дупка в земята и преградка. Беше като чудна градина в първата утрин на света — слънчевите лъчи се процеждаха през гъстото море от листа, птичките и пеперудите прелитаха наоколо, беше топло и приятно, откъм оградата с бодлива тел се носеше дъх на планински пирен и цветя, а тя стигаше до самия връх, откъдето се разкриваше цялата област Мерин. Влязох вътре.

На вратата имаше табелка с китайски йероглифи; никога не разбрах какво означават: навярно „Мара, стой далеч“ (Мара Изкусителя). Вътре ми се разкри чудната простота на начина на живот, който водеше Джефи — чисто, спретнато, със странен разкош, без да е похарчен и един цент за обзавеждането. Стари глинени вази преливаха от букети цветя, набрани из двора. Книгите бяха прилежно подредени в оранжеви кашони. Подът беше застлан с евтини сламени рогозки. Стените, както казах, бяха покрити със зебло, което е едно от най-приятните неща, с които човек може да ги покрие — много атрактивно и приятно ухаещо. Върху рогозка беше разстлано тънкото дюшече на Джефи, отгоре му имаше мек вълнен шал с индийски десен, а при главата внимателно беше навит за през деня спалният му чул. Скрити от погледа, в един шкаф зад завеска от зебло стояха раницата и другите му вехтории. На стената висяха красиви щампи на древни китайски рисунки върху коприна, карти на областта Мерин и на Северозападен Вашингтон, както и разни стихотворения, които Джефи

беше написал и закачил на пирон, за да ги четат всички. Последното от тях, закачено върху останалите, гласеше: „Всичко започна току-що с една чуруликаща птичка, която кацна върху верандата на два метра от мен през отворената врата и после отлетя; тя прекъсна ученето ми и аз видях приведения към прашната земя дънер на старата секвоя, извил се в огромна дъга от жълти цветове, надвишаваща човешки бой, под която минавам всеки път, когато влизам вътре. Клоните ѝ премрежват слънчевата светлина. Врабчета с бели венчета чудно чуруликат в короните на дърветата, някакъв петел в долината долу кукурига ли, кукурига. Шон Монахан чете зад мен под слънцето «Диамантената сутра». Вчера четох «Миграцията при птиците», четох за дъждосвиреца и арктическия рибар, днес тази голяма абстракция е пред вратата ми. Червенозийките скоро ще отлетят, гнездящите двойки ще оберат всички клечици по земята и много скоро в маранята на някой горещ априлски ден, спуснала се над хълма, без да има нужда да го прочета, ще знам, че морските птици са подгонили пролетта на север покрай брега и след шест седмици вече ще свиват гнезда в Аляска.“ Беше подписано: „Яфет М. Райдър, кипарисовата хижа, 18.III.56.“

Не исках да размествам нищо в къщата, докато той не се върнеше от работа, затова излязох, легнах под слънцето във високата зелена трева и цял следобед спах. Но изведнъж се сетих: „Бих могъл да пригответя хубава вечеря за Джефи“, затова слязох по хълма, спуснах се надолу по пътя до магазина и купих фасул от Ню Ингленд, осолено свинско и различни зеленчуци, после се върнах, запалих огън в печката на дърва и сварих голяма тенджера боб с меласа и лук. Бях изумен от начина, по който Джефи складираше храната си — просто върху една полица до печката: два лука, портокал, торбичка покълнало жито, консерви къри на прах, ориз, тайнствени парченца сушени китайски водорасли, бутилка сос от соя (за да пригответя мистериозните си китайски ястия). Солта и пиперът бяха внимателно увити в малки найлонови пакетчета и стегнати с ластик. Не съществуваше нищо на света, което той би похабил или изгубил. Сега аз вкарах в кухнята му най-великия и питателен фасул със свинско на света, но той може би нямаше да го хареса. Имаше също и голям комат от хубавия ръжен хляб на Кристин, а ролята на нож за хляба изпълняваше един забоден в масата кинжал.

Стъмни се и аз излязох да ги чакам навън, като оставил тенджерата с боба да се подгрява на огъня. Нацепих малко дърва и ги прибавих към купчината зад печката. Откъм Тихия океан започна да приижда мъгла, вятърът извиваше дърветата и те шумяха. От върха на хълма не се виждаше нищо друго освен дървета и пак дървета — огромно, бучащо море. Това беше Раят. Щом се застуди, влязох вътре, сложих, тананикайки си, още дърва в огъня и затворих прозорците. Това бяха просто махащи се плътни парчета пластмаса, хитро приспособени от Уайти Джоунс, братът на Кристин — пропускаха светлината, но през тях не се виждаше нищо навън, и спираха студения вятър. Скоро в уютната хижа стана топло. От време на време дочувах по някое „Хуу“ откъм бучащото море от потънали в мъгла дървета, Джефи се прибираще.

Излязох да го посрещна. Той крачеше тежко с наметнато върху гърба палто през високата трева към къщата, беше изморен от работа.

— Е, Смит, ето те и теб.

— Сварих ти хубав боб.

— Наистина ли? — беше страшно благодарен. — Знаеш ли какво облекчение е да се върнеш от работа и да не трябва тепърва да си приготвяш вечеря? Умирам от глад.

Веднага се нахвърли върху боба, хляба и кафето, което сварих в един тиган на печката — френски маниер на приготвяне, като кафето постоянно се разбърква с лъжица. Вечерята беше страховта, след това запалихме лулите си и побърихме край бутящата печка.

— Рей, ще изкараш едно страховто лято на върха Самота. Ще ти разкажа всичко, което трябва да знаеш за там.

— Ще изкарам една страховта пролет тук, в тази къщурка.

— Дявол да го вземе, първото нещо, което ще направим през почивните дни, е да поканим две хубави момичета, мои нови познати, Сайки и Поли Уитмор, макар че почакай малко, ъъъ. Не мога да ги поканя и двете, влюбени са в мен и ще се ревнуват. И без това ще си правим големи купони всяка събота и неделя, ще започваме долу при Шон и ще завършваме тук. Утре не съм на работа и ще нацепим малко дърва за Шон. Това е всичко, което той иска от теб. При все че ако искаш да поработиш с нас в Сосалито следващата седмица, можеш да си докарваш по десет долара на ден.

— Хубаво... с тях може да се купи много свинско, боб и вино.

Той извади хубава, направена с бои рисунка, изобразяваща планина.

— Това е планината, която ще се изправя ден и нощ пред теб — Хозомийн. Сам я нарисувах преди две лета от върха Крейтър. През петдесет и втора отидох за първи път в областта на Скагит, пътувах на стоп от Фриско до Сиатъл и там, с набола брада и обръсната глава...

— Обръснал си си главата! Защо?

— За да приличам на бхикшу, нали знаеш какво се казва в сутрите.

— Но какво са си мислили хората, когато си стопирал из Америка с обръсната глава?

— Мислеха, че съм луд, но на всеки, който ме качеше, аз разказвах за Дхарма, момчето ми, и го оставях просветен.

— Трябваше и аз да направя нещо такова при сегашното ми пътуване... трябва да ти разкажа за моето дере в пустинната планина.

— Почакай малко, и така, те ме взеха на работа като съгледвач по пожарите в планината Крейтър, но тази година снегът беше толкова дълбок по високите части, че около месец си проправях път първо през клисурата на потока Гренит — ще видиш всички тези места, — после с керван от мулета изкачих последните седем мили по виещи се тибетски скални пътеки през заснежени области над зоната на горите и достигнах до последните извисяващи се планински зъбери, накрая изкатерих останалите скали в една снежна буря, отворих бараката и си пригответих първата вечеря, докато вятърът виеше и покриваше стените с лед. Човече, чакай само да се качиш там. През онази година на Самота, там, където ще бъдеш и ти, беше приятелят ми Джак Джоузеф.

— Какво име само: „Самота“, у-у-у, уу...

— Той беше първият съгледвач, излязъл онази година в планината; когато пристигнах, се свързах с него по радиото и той ме поздрави с добре дошъл в общността на съгледвачите. По-късно се свързах и с други планини, нали разбиращ, те ти дават двупосочен радиопредавател и е нещо като ритуал съгледвачите да си бъбрят за мечките, които са видели, или понякога да искат инструкции за това, как да си пекат кифли на печката с дърва или нещо подобно, и всички постоянно разговаряхме там, във висините, по безжичната връзка, разделени от стотици мили пустош. Отиваш в една примитивна земя, момчето ми. От бараката си по тъмно виждах светлинката на Самота

— Джак Джоузеф четеше геоложките си книги, а през деня си предавахме сигнали чрез огледала, за да нагласим теодолитите за откриване на пожар според компаса.

— Хей, как ще науча всичко това, та аз съм само един обикновен скитник-поет.

— О, ще го научиш — ще научиш и магнитния полюс, и полярната звезда, и северното сияние. Всяка нощ разговаряхме с Джак Джоузеф: един ден при огледа той откри, че покривът му гъмжи от божи кравички, и напълни с тях резервоара си за вода, друг път тръгна да се разхожда по хребета и стъпи право върху спяща мечка.

— О, очаквах това място да е диво.

— Това не е нищо... а когато гръмотевичната буря започна да се приближава все повече и повече, той се обади, за да каже за последно, че изключва приемника си, защото бурята е прекалено близко, за да поддържа връзка, и повече не го чух, а постепенно го изгубих и от поглед, щом черните облаци покриха планината и светкавиците затанцуваха над чукарите. Но когато лятото дойде, върхът изсъхна и се покри с цветя, появиха се блеещи агнета, той скиташе по чукарите, а аз се разхождах по склоновете на Крейтър само по препаска и ботуши, търсех за удоволствие гнезда на яребици, катерех се, бърках по дупките и от време на време ме жилема пчелите... Самота е още понагоре, Рей, около две хиляди метра над мястото, където се намирах, и от него може да се видят Канада, възвишенията Челан, дивата планинска верига Пикет, както и върховете Челинджър, Терър, Фюри и Диспейр, името на твоя хребет е Старвейшън, а на юг от него се разкриват върховете Бостън и Бакнър — хиляди мили планини, изобилстващи от мечки, елени, ястраби, зайци, катерици и пъстърва. Ще бъде страхотно, Рей.

— Звучи обнадеждаващо. Дано пчелите да не ме жилят много.

После той взе книгата си и малко почете, аз направих същото — и двамата ниско приведени пред газените си лампи, в уютната стаичка се възцари тишина, а в мъгливата нощ навън вятърът бучеше в дърветата и от другата страна на долината едно муле надаваше най-ужасните и сърцераздирателни ревове, които някога съм чувал.

— Когато това муле реве така — каза Джефи, — ми се приисква да се моля за всички живи същества.

След това той медитира известно време, седнал неподвижен в стойка „лотос“ върху рогозките, и накрая каза:

— Е, време е да си лягаме.

Но сега аз исках да му кажа всички онези неща, които бях открил, докато медитирах през зимата в гората.

— О, това са просто думи — каза тъжно той и ме изненада. — Не искам да слушам описанията ти за това, което си правил през зимата, това са само думи, думи и пак думи — искам да бъда просветен чрез дела.

Той също се беше променил през това време. Беше махнал козята си брадичка, вследствие на което смешното и закачливо изражение от лицето му беше изчезнало, и сега видът му беше изпит и студен. Също така беше подстригал много ниско косата си и изглеждаше суров като германец, но най-вече тъжен. Сега на лицето му се четеше някакво разочарование, както и в душата му, той не искаше да слуша страстните ми обяснения за това, как всичко е наред завинаги и за вечни времена. Неочеквано каза:

— Мисля, че скоро ще се оженя, започна да ми писва цялото това щуране.

— Но аз си мислех, че си открил дзен-идеала за бедност и свобода.

— Може би всичко това започва да ми писва. След като се върна от манастира в Япония, сигурно ще съм се пренаситил. Може би ще стана богат, ще работя, ще изкарвам много пари и ще живея в голяма къща.

След минута добави:

— И все пак, кой би се заробил за подобни неща? Какъв съм глупак, Смит, просто съм потиснат и всичко, което ми казваш, ме потиска още повече. Знаеш ли, че сестра ми се върна в града?

— Коя е тя?

— Рода, сестра ми, израснахме заедно в горите на Орегон. Ще се жени за някаква мижитурка от Чикаго, един пълен тъпак. Баща ми също е имал преди време неприятности със сестра си, леля ми Нос — една стара кучка.

— Не е трябвало да си махаш брадичката, с нея приличаше на щастлив дребен мъдрец.

— Е, вече не съм щастлив дребен мъдрец, уморен съм.

Беше изтощен от дългата тежка работа през деня. Решихме да легнем да спим и да забравим всичко. Всъщност бяхме малко тъжни и обидени един на друг. През деня бях открил едно местенце край див розов храст на двора, където смятах да си разпъна спалния чувал. Сега, с джобното си фенерче и бутилка студена вода, налята от чешмата, аз отидох там и се сгущих в чувала, готов за сладък сън под шумящите дървета, но първо известно време медитирах. Вече не можех да го правя в затворено помещение, както току-що беше сторил Джифи, след всички онези зимни нощи в гората аз имах нужда да чувам тихите звуци, издавани от птиците и животните, и да усещам студените въздишки на земята под себе си, за да мога ясно да почувствам близостта си с всички живи създания, доколкото съм празен, разумен и вече спасен. Молих се за Джифи — той сякаш се променяше към по-лошо. Призори лек дъждец затрополи по спалния ми чувал, аз измъкнах пончото изпод себе си, покрих се с него и ругаейки, продължих да спя. В седем сутринта слънцето вече беше изгряло, пеперудите кръжаха около розите над главата ми, едно колибри се спусна като реактивен самолет, свирукайки, право срещу мен и в последния момент весело отлетя. Но аз грешах за промяната у Джифи. Това беше една от най-великите утрини в живота ни. Той се беше изправил на вратата на къщичката, държеше в ръката си голям тиган, удряше по него и пееше: „Будам саранам гочами... Дхамам саранам гочами... Сангхам саранам гочами“, и извика:

— Хайде, момчето ми, палачинките ти са готови! Ела да си ги изядеш! Дан, дан, дан.

Оранжевото слънце се процеждаше през боровете и всичко беше отново наред, всъщност Джифи беше размишлявал през нощта и бе решил, че съм прав да се държим за добрата стара Дхарма.

[1] Също така наречен Западен жълт бор, огромен бор, растящ в Северозападна Америка. ↑

25

Джефи беше приготвил вкусни палачинки от елдено брашно, а към тях имахме сироп „Дървена хижа“ и малко масло. Попитах го какво означава този напев за „Гочами“.

— Това е песента, която изпълняват монасите три пъти на ден преди храна в будистките манастири в Япония. „Будам саранам гочами“ означава: намирам спасение в Буда, Сангхам — намирам спасение в църквата, Дхамам — намирам спасение в Дхарма, истината. Утре сутринта ще ти пригответя пак вкусна закуска, ще ти направя каша, опитвал ли си някога добрата стара каша, в която няма нищо друго освен бъркани яйца и картофи?

— С това ли се хранят дърварите?

— Няма такова нещо като дървари, така сигурно им викат в дълбокия Изток. Тук горе ги наричаме дървесекачи. Ела да си изядеш палачинките, после ще слезем долу да нацепим дърва и ще ти покажа как да си служиш с брадва с две остриета.

Той извади брадвата, наточи я и ми показа как се прави това.

— И никога не я използвай, ако дървото е поставено направо на земята, ще удариш някой камък и ще я изтъпиш — винаги поставяй отдолу пън или нещо, което да върши работа за дръвник.

Отидох до клозета и на връщане реших да го изненадам с някой дзен-номер, затова хвърлих рулото тоалетна хартия през отворения прозорец, от което той нададе страхотен самурайски рев, появи се на перваза по ботуши, спортни гащета и с кама в ръката и скочи от пет метра височина върху покрития с дърва двор. Беше щуро. Тръгнахме надолу по склона с приповдигнато настроение. Всеки от набичените дървени късове имаше по някоя пукнатина, в която се поставя тежкият стоманен клин, после се вдига триклиограмовият ковашки чук над главата, след като човек се е изтеглил леко назад, за да не удари собствените си глезени, стоварва се право отгоре и дървото се разполовява. После се поставя половинката върху пъна, който служи за дръвник, вдига се дългата красива и наточена като бръснач брадва с

две острите и, тряс, цепениците стават четири. После четвъртинката се разцепва на осминки. Той ми показа как да замахвам с чука и брадвата, уж не много силно, но по-късно, когато се развихри, забелязах, че започна да ги стоварва с все сила, като надаваше обичайния си възглас или пускаше по някоя псуvinя. Много скоро му хванах цаката и започнах да го правя, сякаш само това съм вършил цял живот.

Кристин излезе да ни погледа и извика:

— Ще ви пригответ хубав обяд.

— Добре.

С Джефи бяха като брат и сестра.

Нацепихме много дърва. Беше страхотно да стоварваш чука с цялата му тежест върху клина и да усещаш как дървото поддава ако не от първия, то от втория път. Уханието на стърготини и борова смола, морският бриз, повиващ над смълчаните възвищения, песента на чучулигите и пеперудите, кръжащи над тревата — всичко това беше великолепно. После влязохме и се нахранихме обилно с наденички, ориз, супа, червено вино и току-що изпечените от Кристин хлебчета, след което седнахме боси с кръстосани крака на пода и запрелиствахме книгите от огромната библиотека на Шон.

— Чувал ли си историята за ученика, който запитал дзен-учителя: „Какво е Буда?“

— Не, и какво отговорил той?

— „Буда е изсъхнало лайно“, бил отговорът. Ученикът получил неочеквано просветление.

— Обикновено лайно?

— Знаеш ли какво е неочеквано просветление? Един ученик отишъл при учителя си и отговорил на коана му, и той така го удариł с тоягата си, че младежът паднал от верандата три метра по-надолу в една кална локва. После станал и се засмял. По-късно самият той станал учител^[1]. Той не получил просветлението си от слова, а от основа здраво и плодотворно изхвърляне от верандата.

„Да се валяш в калта, за да докажеш кристалната истина на състраданието“, помислих си аз, но вече нямах желание да изказвам на глас „думите“ си пред Джефи.

— Уу — извика Джефи и запрати едно цвете към главата ми. — Знаеш ли как Кашапа станал Първият патриарх? Буда се готвел да

изтълкува една сутра и хиляда двеста и петдесет бхикшу го чакали с кръстосани крака и подпъхнати одежди, а той само вдигнал едно цвете. Всички се смутили. Буда не промълвил. Само Кашапа се усмихнал. Така Буда го изbral. Това е известно като проповедта с цветето, момчето ми.

Влязох в кухнята, взех си един банан и като излязох, казах:

— А аз ще ти кажа какво е нирвана.

— Какво е?

Изядох банана, изхвърлих обелката и не казах нищо.

— Това е проповедта с банана.

— Хуу! — извика той. — Някога разказвал ли съм ти за Стария койот и как двамата със Сребърната лисица създали света, като играли тропаница в празното пространство, докато под краката им не се появило парче земя? Между другото, виж тези рисунки. Това е известната рисувана история, наречена „Биковете“.

Представляваща стариинна китайска поредица от рисунки, в която се показваше първо как едно момче отива с тояжка и вързопче в планината като някакъв американски скитник ала Нат Уилс от 1905-а, после намира един бик и се опитва да го опитоми и язди, накрая успява, но веднъж направило го, то изоставя животното и просто сяда под лунната светлина и медитира, после го виждаме как слиза от планината на просветлението и неочеквано следващото квадратче е абсолютно празно, а последващото вече изобразява разцъфнало дърво, след което на последната рисунка се вижда, че малкото момче е станало едър и дебел, смеещ се стар маг, който, вече просветен, влиза с голяма торба на гърба в града, за да се напие с касапите, а друго момче се е запътило с тояжка и вързопче към планината.

— И тази история се повтаря безброй пъти — учениците и учителите изминават една и съща пътека, първо трябва да намерят и опитомят бика на духовната същност, после да го изоставят, след това достигат до нищото, представено от празното квадратче, и постигнали веднъж нищото, те постигат всичко, показано чрез разцъфналото пролетно дърво, и така, накрая те слизат в града, за да се напият като Ли По с касапите.

Това беше много мъдра история и ми напомни за собствените ми преживявания в гората, когато се опитвах да опитомя разума си, вследствие на което осъзнах, че той е празен и буден и не се налага да

правя нищо, а сега се напивах с касапина Джефи. Слушахме плочи, излежавахме се и пушехме, а после излязохме и нацепихме още дърва.

А когато следобедът започна да преваля и времето захладня, се качихме при къщичката да се измием и облечем за нощта на големия съботен купон. Докато още беше светло, Джефи слиза и се качва по хълма поне десет пъти, ходи да се обажда по телефона, да види Кристин, да вземе хляб и да донесе чаршафи за момичето си тази вечер (когато си водеше момиче, той винаги слагаше чисти чаршафи върху тънкото дюшече, постлано върху рогозките, това беше нещо като ритуал). Но аз просто си седях на тревата, без да върша нищо, и пиших хайку или наблюдавах кръжащия във въздуха лешояд. „Сигурно наблизо има мърша“, помислих си.

— Защо цял ден бездействаш? — попита Джефи.

— Практикувам „нищоправене“.

— Това пък какво е? Я зарежи тази работа, моят будизъм е в действието — каза той и отново се спусна по хълма. После го чух да цепи дърва и да си тананика някъде там долу. Не се спираше нито за минута. Медитираше редовно, като по часовник: с това започваше деня си, после го правеше по обед — само за около три минути, и накрая — преди да си легне. А аз само се мотаех наоколо и дремех. Бяхме двама странни различни монаси, тръгнали по една и съща пътека. Все пак взех една лопата и подравних земята край розовия храст, където в тревата беше леглото ми — имаше лек наклон, оправих го и през нощта, след големия винен купон, спах добре.

Стана луд купон. Джефи беше поканил едно момиче на име Поли Уитмор — красива брюнетка с испански коси и черни очи, истинска хубавица, която се оказа и планинарка. Наскоро се беше развела и живееше сама в Милбрей. Братът на Кристин, Уайти Джоунс, пък доведе годеницата си Патси. Разбира се, и Шон се върна от работа и разтреби за веселбата. Дойде още един тип и това беше големият русоляв Бъд Дийфендорф, който работеше като портиер в Будистката асоциация, за да изкарва пари за наема и да посещава безплатно лекциите, той беше един огромен крътък Буда, койтоечно пушеше лула и имаше хиляди страни идеи. Хареса ми, беше интелигентен и ме заинтригува с факта, че първо е следвал физика в Чикагския университет, после е преминал към философия и накрая към ужасния убиец на философията Буда.

— Веднъж сънувах — каза той, — че седя под едно дърво, свиря на лютня и пея: „Аз си нямам име.“ Бях безименният бхикшу.

Беше ми изключително приятно да срещна толкова много будисти след тежкото пътуване на стоп.

Шон беше странен и тайнствен будист, чиято глава беше пълна с предчувстия и суеверия.

— Вярвам в дяволи — каза той.

— Ами — отвърнах, като галех по главичката малката му дъщеричка, — децата знаят, че всички отиват в Рая.

Той изрази благо съгласие, като тъжно поклати рунтавата си глава. Беше много мил. Постоянно въздишаше, по което приличаше на старата си продълнена лодка, която беше закотвена в залива и при всяка буря се пълнеше с вода, и ние трябваше да ходим и да я изгребваме в студената сива мъгла. Това беше една малка стара черупка, дълга около четири метра, която дори нямаше кабинка, а представляваше само нащърбен корпус, който се поклащаше около изгнила котва. Братът на Кристин, Уайти Джоунс, беше приятно двадесетгодишно хлапе, което не обелваше дума, постоянно се усмиваше и не се сърдеше на шегите. Накрая купонът здравата се развиши, трите двойки си съблъкоха дрехите и хванати за ръце, започнаха да танцуват из стаята някаква странна и невинна полка, докато децата спяха в креватчетата си. Това въобще не смущи двама ни с Бъд, ние продължихме да пушим лулите си и да обсъждаме будизма в ъгъла, и всъщност така беше по-добре, защото си нямахме свои момичета. А пред нас танцуваха три доста апетитни нимфи. По едно време Джифи и Шон завлякоха Патси в спалнята и се направиха, че се опитват да я чукат, за да избъзикат Уайти, който целият се изчерви, както си беше гол. Цялата къща се огласяше от боричкания и смехове, а ние с Бъд седяхме с кръстосани крака в ъгъла, докато пред нас танцуваха голите момичета, и с усмивка осъзнахме, че цялата ситуация ни е доста позната.

— Сякаш е било в някакъв предишен живот, Рей — каза той, — с теб сме били монаси в тибетски манастир, където момичетата са играли за нас яб-юм.

— Да, и ние с теб сме били старите монаси, които вече не са се интересували отекс, но Шон, Джифи и Уайти са били все още млади монаси, в които е горял пламъкът на злото, и са имали да учат още много.

От време на време и двамата хвърляхме по някой поглед към заобикалящата ни отвсякъде гола плът и тайно облизвахме устни. Но в действителност през по-голямата част от времето, докато траеше голото веселие, аз просто седях със затворени очи и слушах музика: напълно искрено и с всички сили се опитвах да прокудя похотта от ума си и стисках зъби. А най-добрият начин да направя това, беше като държа очите си затворени. Но въпреки голотата и всичко останало това наистина си беше едно мило малко домашно парти и когато времето напредна, всички започнаха да се прозяват. Уайти и Патси си тръгнаха, Джефи отведе Поли в чистите си чаршафи, а аз разгънах спалния си чувал край розовия храст и заспах. Бъд също си беше донесъл спалния чувал и легна в него върху осияния с рогозки под на Шон.

На сутринта Бъд се качи горе на хълма, запали си лулата и седна в тревата да си побъбрим, докато аз все още се събуждах и сънено си разтривах очите. През неделния ден всевъзможни хора се появиаха у Монахан и поне половината от тях се качиха на хълма, за да видят хубавата къщичка и двамата известни шантави бхикшу, Джефи и Рей. Сред тях бяха Принсес, Алва и Уорън Къфлин. Шон разпъна на двора маса и нареди на нея царска трапеза от вино, хамбургери и туршия, после запали голям огън, изнесе двете китари и аз за пореден път осъзнах колко чудно може да се живее в слънчева Калифорния с всички тези мили последователи на Дхарма и неизменното скитане из планините. Всички бяха с раници и спални чуvalи и на другия ден някои от тях щяха да кръстосват прекрасните пътеки на Мерин. И така, купонът през цялото време беше разделен на три групи: едни седяха в гостната и слушаха музика или прелистваха книги, други бяха на двора, ядяха и пееха под акомпанимента на китарите, а трети се качиха в къщичката на хълма, запарваха си чай и седнали с кръстосани крака върху рогозките, си говореха за поезия, Дхарма и разни други неща, или просто се шляеха по поляната и наблюдаваха как децата пускат своите хвърчила и възрастни дами яздят коне. Всяка неделя се провеждаше все същият крътък пикник, истинска класическа картина на ангели с мили лица, забавляващи се чудесно в една цветна празнота, подобна на тази от рисунката от „Биковете“ с разцъфналото дърво.

С Бъд седяхме на хълма и наблюдавахме хвърчилата.

— Това хвърчило няма да се издигне много високо, опашката му не е достатъчно дълга — казах аз.

— Хей, това е страхотно, напомня ми за основния ми проблем при медитирането. Причината, поради която не мога да се извися достатъчно и да достигна нирвана, е, че опашката ми не е достатъчно дълга.

Той запуфка с лулата и се замисли сериозно върху това. Беше най-сериозният човек на света. Размишлява върху думите ни цяла нощ и на сутринта каза:

— Снощи си представих, че съм риба, която плува през празното пространство на морето, плувах наляво и надясно във водата, без да знам значенията на „ляво“ и „дясно“, но го правех благодарение на перката си, тоест на моята опашка, което ще рече, че аз съм Буда-риба и моята перка е моята мъдрост.

— Това хвърчило се оказа с божествена природа — казах аз.

По време на тези купони аз винаги се измъквах да си подремна, но не до розовия храст, където по цял ден печеше слънце, а под евкалиптите, тъй като под тяхната сянка си почивах добре. Един следобед, както се бях вторачил във върха на едно от тези невероятно големи дървета, започнах да осъзнавам, че най-високите му клонки и листата по тях приличат на играви нежни танцьори, щастливи, че са били отредени за върха, откъдето усещат как цялото дърво шуми и се люлее под тях, как онзи колективен, мощн и тайнствен ритъм на необходимостта поражда крехките им трептения и те се носят там горе в пустошта и чрез движенията си изказват смисъла на самото дърво. Забелязах колко много листенцата приличаха на хора със своите движения — те се привеждаха, отскакаха и после нежно се поклащаха наляво-надясно. Беше шантаво, но красivo видение. Друг път под дърветата видях в съня си пурпурен трон, целия позлатен, в него седеше някакъв Папа или Патриарх на Вечността, а и Роузи беше някъде там, в този момент Коуди дърдореше нещо на някого в къщичката, а на мен ми се стори, че той е застанал от лявата страна на видението като някакъв Архангел, но когато отворих очи, видях, че просто слънцето блести върху клепачите ми. Освен това, както вече казах, онова колибри — красivo малко синьо колибри, не по-голямо от водно конче, продължаваше всеки ден, обикновено сутрин, да се спуска като реактивен самолет със свистене към мен и понеже с това очевидно ми казваше „здравей“, аз винаги отвръщах на поздрава му. Накрая започна да се появява в рамката на отворения прозорец на

бараката, гневно бръмчеше с малките си крилца, гледаше ме с лъскавите си като мъниста очи и после светкавично изчезваше. Това бръмчащо калифорнийско приятелче...

И все пак понякога се изплашвах, че ще се забие право в главата ми с дългата си като игла за дамска шапка човка. Имаше и един плъх, който трополеше в мазето под бараката, й беше хубаво нощем да затваряме вратата. Другите ми големи приятели бяха мравките, те бяха цяла колония и се опитваха да влязат в бараката и да намерят меда („До всички мравки, до всички мравки, елате да си вземете меда-а?“, пееше един ден малко момченце в колибата), затова веднъж отидох при мравуняка им и направих медена диря, водеща до задната градина, и те цяла седмица щъкаха по тази нова артерия на радостта. Дори заставах на колене и им говорех. Навсякъде около къщата имаше цветя — червени, пурпурни, розови и бели, постоянно си правехме букети, но най-красивия от всички направи Джефи и в него имаше само шишарки и покрита с иглички борова клонка. Той изльчваше онази простота, която характеризираше целия му живот. Джефи често влизаше тромаво с триона в колибата и като ме видеше, че седя, питаше:

- Защо седиш по цял ден?
- Аз съм онзи Буда, известен като Кръшкача.

В такива моменти на лицето му се изписваше онази негова закачлива, момчешка усмивка като на малко китайче, около очите му се появяваха ситни бръчици и голямата му уста се разтваряше широко. Понякога беше много доволен от мен.

Всички го обичаха, Поли, Принес, дори омъжената Кристин бяха лудо влюбени в него и тайно го ревнуваха от фаворитката му Сайки, която се появи следващата неделя и беше истинска сладурана — беше обута в джинси, върху черния й пулOVER лежеше малка бяла яичка, телцето й беше нежно, а лицето мило. Джефи ми беше казал, че самият той е малко влюбен в нея. Но обикновено имаше трудности с това, да я убеди да правят любов, затова трябваше да я напива, но веднъж започнала да пие, тя нямаше спиране. В неделята, когато дойде, Джефи ни нагости и двамата с чорба в бараката, след това заехме таратайката на Шон и отидохме с нея стотина мили нагоре по крайбрежието до някакъв пуст плаж, където набрахме миди направо от скалите, в които се разбиваха вълните, и ги опушахме върху покритите с водорасли въглени от голям огън. Бяхме взели вино, хляб и сирене, а

Сайки през целия ден лежа по корем, облечена в джинсите и пуловера си, без да продума. Само веднъж вдигна малките си сини очички и каза:

- Какъв си ненаситник, Смит, постоянно ядеш и пиеш.
- Аз съм Буда Празноядеца — отвърнах.
- Не е ли сладка? — попита Джефи.
- Сайки — казах, — този свят е една визия за нещата, визия, породена единствено от разума, която същевременно е ничия, каквито са и самите неща.
- Глупости.

Тичахме по пясъка. В един момент Джефи и Сайки се бяха отдалечили напред по плажа, а аз вървях сам и си подсвирках „Стела“ на Стен Гец, пред мен се разхождаха две хубави момичета с приятелите си, чуха ме, едното се обърна и каза:

- Суинг.

По плажа имаше пещери, в които някога Джефи беше водил многолюдни компании и бяха танцуvalи голи около големи огньове.

После отново започваха делниците, купоните свършваха и с Джефи премитахме бараката като двама приведени дребни монаси, почистващи малкия си храм. Все още ми бяха останали малко пари, под формата на пътнически чекове, от стипендията, която получих миналата есен, затова взех един от тях, отидох до супермаркета долу на магистралата и купих брашно, овесена каша, захар, меласа, мед, сол, пипер, лук, ориз, сухо мляко, хляб, боб, черен грах, картофи, моркови, зеле, марули, кафе и кибрит с големи клечки за печката, след което, залитайки, се заизкачвах нагоре по хълма с целия този товар, към който бях прибавил и половин галон червен портвайн. Спретнатата и полу празна полица за храна на Джефи изведнъж се претрупа.

— Какво ще правим всичко това? — мърмореше той. — Ще трябва да нахраним всички бхикшу.

Не след дълго тук имаше толкова бхикшу, че не успявахме да им смognем: например бедният пияница Джо Махони, мой приятел от предишната година, идващ за по три дни с преспиване, за да се възстанови за новите си подвизи из Норт Бийч и „Мястото“. Носех му закуската в леглото. Понякога в неделя тук се събираха по една дузина спорещи и надвишващи се типове, а аз разбърквах жълто царевично

брашно с нарязан лук, сол и вода, сипах на малки лъжички сместа в горещото олио в тигана и им приготвях чудни питки за чая. Преди година бях пуснал два цента в автомата „Китайска книга на промените“, за да видя какво ме очаква в бъдеще, и отговорът гласеше: „Ще храниш другите.“ Действително постоянно висях край горещата печка.

— Какво означава това, че онези дървета и планини не са вълшебни, а са реални? — извиках, сочейки през отворената врата.

— Какво? — питаха те.

— Означава, че онези дървета и планини не са вълшебни, а са реални.

— Наистина?

После казвах:

— Какво означава това, че онези дървета и планини въобще не са реални, а са вълшебни?

— О, стига.

— Е, кое е вярно, дявол да го вземе!

— Какво означава това, че ме питате кое е вярно, дявол да го вземе? — извиквах.

— Е, какво?

— Означава, че ме питате кое е вярно, дявол да го вземе.

— О, върви си заври главата в спалния чувал, или я по-добре ми донеси чаша горещо кафе.

Постоянно вариах големи кани с кафе.

— О, я зарежи — провикваше се Уорън Къфлин. — Ще му се изходи ходенето.

Един следобед седях с няколко деца в тревата и те ме попитаха:

— Защо небето е синьо?

— Защото небето е синьо.

— Аз искам да знам защо небето е синьо.

— Небето е синьо, защото ти искаш да знаеш защо небето е синьо.

— Ти си син — казаха те.

Имаше и някакви други хлапета, които мислеха, че бараката е необитаема, и идваха да хвърлят камъни по покрива ѝ. Един следобед, по времето, когато с Джифи си имахме едно смолисточерно котенце, те се промъкнаха до вратата, за да надзърнат вътре. Но тъкмо когато се

готвеха да я отворят, го сторих аз, прегърнал котето, и казах с нисък глас:

— Аз съм духът.

Те прегълтнаха уплашено, погледнаха ме, повярваха и казаха:

— Да.

След миг вече бяха от другата страна на хълма. Повече не дойдоха да хвърлят камъни. Сигурно смятаха, че съм магьосник.

[1] Хакуин, основател на школата Ринзчан в Япония. ↑

26

Вече се правеха планове за големия прощален купон в чест на Джефи, който щеше да се проведе няколко дни преди той да отплава за Япония. Трябаше да пътува с японски товарен кораб. Това щеше да бъде най-големият купон на всички времена и щеше да се разпростре от хайфи гостната на Шон през широкия, осветен от огньове двор нагоре по хълма, та дори и отвъд него. Ние с Джефи се бяхме преситили от веселби и не го очаквахме с особен ентузиазъм. Но всички щяха да дойдат: момичетата, включително и Сайки, поетът Какоетис, Къфлин, Алва, Принесес с новия си приятел, управителят на Будистката асоциация Артър Уейн със съпругата и синовете си, дори бащата на Джефи и, разбира се, Бъд, както и всевъзможни двойки, надошли отвсякъде, които щяха да донесат вино, храна и китари. Джефи каза:

— Омръзнаха ми тези купони. Какво ще кажеш след веселбата двамата с теб да тръгнем из местността, това тук ще продължи с дни; просто ще си вземем раниците и ще се отправим към лагера Потрero Медоус или Лоръл Дел.

— Добре.

Междувременно един следобед неочеквано се появи сестра му Рода с годеника си. Щяха да правят сватба в къщата на баща им в Мил Вели, с голям прием и всичко останало. Двамата с Джефи си седяхме в бараката в сънливия следобед и неочеквано на вратата се появи тя, стройна, руса и красива, с добре облечения си и доста представителен чикагски годеник.

— Хуу! — извика Джефи, скокна, прегърна я силно и горещо и я целуна, а тя му отвърна чистосърдечно. И как само си говореха!

— Я кажи, съпругът ти добре ли се чука?

— И още как, подбрах си го много внимателно, мръсник такъв!

— Дано да е така, защото иначе ще трябва да се обърнеш към мен.

После, за да се изперчи, запали огън и каза:

— Ето какво правим у нас на Север.

След което изля голямо количество бензин в огъня, отдръпна се бързо и зачака като пакостливо малко дете, и — бум! — от печката се разнесе мощна експлозия, чиято вълна се почувства из цялата стая. Този път почти прекали. После се обърна към бедния годеник:

— Знаеш ли някои готини пози за медения месец?

Горкият току-що се беше върнал от Бирма, където бе отбил военната си служба, и се опита да прехвърли разговора натам, но не можа да вземе думата. Джефи се беше побъркал от ревност. Поканиха го на официалния прием и той отвърна:

— Може ли да дойда гол?

— Можеш да дойдеш както си искаш.

— Вече си го представям: купата с пунш, дамите с ленени шапки, от уредбата се разнася ефирна органова музика и всички си бършат сълзите, защото булката е толкова хубава. За какво ти е да се причисляваш към средната класа, Рода?

— О, не ми пука — каза тя, — искам да започна истински живот.

Годеникът ѝ имаше много пари. В действителност беше приятен тип и ми стана жал, че трябваше да се усмихва през цялото време.

След като си тръгнаха, Джефи каза:

— Няма да остане при него повече от шест месеца. Тя е много щуро момиче, по-скоро ще обуе джинсите и ще тръгне да скита, отколкото да кисне в някакъв чикагски апартамент.

— Обичаш я, нали?

— Дяволски си прав, трябваше аз да се оженя за нея.

— Но тя ти е сестра.

— Не ми пука. Тя има нужда от истински мъж като мен. Нямаш представа колко е щура, защото не си израснал заедно с нея там горе, в горите.

Рода беше много хубава и ми се щеше да се бе появила сама. Сред цялото това изобилие от жени аз все още не си бях изbral никоя, не че си давах и много зор, но понякога се чувствах самотен, като гледах как всички се чифтосват и веселят, а аз само се свивах в спалния чувал край розовия храст и въздишах. Оставаха ми само дъхът на вино в устата и растиящата купчина на сечени дърва.

Тогава намирах например някоя мъртва врана на поляната и си казвах: „Ето една хубава гледка за чувствителните човешки очи и

всичко това произтича от секса.“ И така отново прогонвах похотта от ума си. Дотогава, докато слънцето грееше и ни даряваше с благодатта си, щях да съм щастлив, да съм добър и да остана в уединение, нямаше да ме интересуват мирските грижи и щях да съм спокоен. „Състраданието е ръководна звезда, казва Буда. Не спорете с властите и с жените. Молете се. Бъдете смирени.“ Написах едно хубаво стихотворение, адресирано до всички, които щяха да дойдат на купона: „Има ли под клепачите ви война и доброта... но светците ги няма, заминаха всички в онази по-добра земя.“ Наистина се смятах за някакъв шантав светец. И то защото си казвах: „Рей, не се увлечай по алкохола, пътските удоволствия и светските клюки, стой си в бараката и се наслаждавай на естествените връзки между нещата такива, каквито са“, но беше трудно да живея според това правило с всички онези хубави мръсници, които идваха всяка неделя горе на хълма, та дори и през седмицата. Веднъж една красива брюнетка най-накрая се съгласи да се качи с мен в бараката и двамата вече лежахме там, в тъмнината върху рогозките, когато неочеквано вратата се разтвори с трясък и вътре със смехове се втурнаха Шон и Джо Махони, като явно искаха да ме избъзикат... или пък наистина бяха повярвали в опитите ми за аскетизъм и като два ангела идваха да прогонят дяволажена. Както в действителност и сториха. Понякога, когато бях много пиян и отнесен, аз седях с кръстосани крака в разгара на лудите купони и наистина имах видения на свещен, безпътен сняг, а щом отворех очи, виждах всички онези добри стари приятели, насядали наоколо в очакване да им обясня какво съм видял; и никой не смяташе поведението ми за странно, което е нещо естествено между будистите; и независимо дали когато отворех очи, им казвах нещо или не, те бяха доволни. В действителност през цялото време аз изпитвах непреодолимо желание да си затварям очите, когато бях в компания. Мисля, че момичетата се ужасяваха от това.

— Защо винаги седи със затворени очи?

Малката Прайна, двегодишната дъщеря на Шон, идваше при мен, боцваше с пръстче затворените ми клепачи и казваше: „Буба. Хак!“ Понякога предпочитах да я хвана за ръка и да я изведа на малка приказна разходка из двора, вместо да седя и да се надвикувам в гостната.

Колкото до Джефи, той беше доволен от всичко, което правех, разбира се, ако не вършех разни бели, като например да издърпам фитила на газовата лампа прекалено много и тя да започне да пуши или да не наточа хубаво брадвата. Беше много строг за тези неща.

— Трябва да се научиш! — казваше той. — Дявол да го вземе, ако има нещо, което да не понасям, то това е една работа да не е свършена като хората.

Изумително беше какви ястия спретваше с продуктите от своята част на лавицата — всевъзможни бурени и сушени корени, купени от Китайския квартал; той слагаше на огъня за малко да заври някаква каша със соев сос, изливаше я върху току-що сварен ориз и това се ядеше с пръчици, и наистина беше много вкусно. Ние седяхме върху рогозките във вечерния полумрак, през все още широко разтворените прозорци долиташе шумът на дърветата и беше студено, но с удоволствие поглъщахме вкусните домашни китайски гозби. Джефи умееше добре да борави с пръчиците и похапваше с мерак. Понякога след вечеря аз измивах чиниите и отивах да медитирам върху килимчето си под евкалиптите. В такива моменти върху прозореца на бараката играеха кафеникавите отблъсъци от газената лампа на Джефи, който четеше пред нея и си чистеше зъбите. Случваше се да се появи на вратата и да извика: „Хуу!“, но аз не отговарях и го чухах как си мърмори: „Къде ли е, по дяволите?“, взирайки се в тъмнината за своя бхикшу. Една вечер, както си седях и медитирах, нещо силно изпраща от дясната ми страна, погледнах и видях елен, идващ да навести местата, по които са живели предците му, и да попасе от сухите листа. Вятърът довядаше от отсрещната страна на тъмната долина накъсания като йодел сърцераздирателен рев на старото муле, той звучеше като рог, надуван от някакъв много тъжен ангел, като напомняне към хората, доволно предъвквящи вечерите в уютните си домове, че не всичко е така наред, както си мислят. И все пак това беше просто любовен зов към друго муле. Но понеже...

Една нощ медитирах в толкова съвършена неподвижност, че два комара долетяха и кацнаха на бузите ми, останаха там дълго време, без да ме ухапят, и после отлетяха.

27

Няколко дни преди големия прощален купон с Джефи се спречкахме. Отидохме в Сан Франциско, за да качим колелото му на товарния кораб, който беше акостиран на кея, и после се отправихме под ръмящия дъжд към борденте, за да се подстрижем по-евтино в бърснарско училище и да се поровим за зимно бельо и разни други неща в магазините на Армията на спасението и „Гудуил“. Докато вървяхме с приповдигнато настроение по влажните улици („Напомнят ми за Сиатъл!“ — извика той), изпитах непреодолимо желание да се напия и да се отпусна. Купих бутилка червен portвайн, отворих я, завлякох Джефи в една тясна уличка и започнахме да пием.

— По-добре не пий много — каза той, — знаеш, че после трябва да ходим до Бъркли, за да присъстваме на някаква лекция и дискусия в Будисткия център.

— О, въобще не ми се ходи на подобно нещо, искам просто да пия из уличките.

— Но там те чакат, миналата година им четох стиховете ти.

— Не ме интересува. Виж тази мъгла, дето се стеле над уличката, погледни този топъл рубинен portвайн, не ти ли се приисква да запееш с вятъра?

— Не. Знаеш ли, Рей, Какоетис казва, че пиеш прекалено много.

— А неговата язва? Защо мислиш, че има язва? Защото самият той пие прекалено много. Аз имам ли язва? Имам, ама друг път! Аз пия за удоволствие! И ако това не ти харесва, можеш да отидеш на лекцията сам. Ще те чакам в къщичката на Къфлин.

— Но ти ще изпуснеш всичко това само заради някакво си вино.

— Има мъдрост във виното, дяволите го взели! — извиках.

Удари една глътка!

— Не, няма!

— Тогава ще го изпия сам!

И аз пресуших бутилката, след което се върнахме до Шеста улица, където веднага отскочих до същия магазин и купих нова

бутилка. Сега се чувствах добре.

Джефи беше разочарован и тъжен.

— Как очакваш да станеш добър бхикшу или поне бодхисатва махасатва, като постоянно се напиваш?

— Не си ли спомняш последната рисунка от „Биковете“, където той се напива с месарите?

— Та какво от това? Как ще постигнеш духовна чистота, когато главата ги е постоянно размътена и венците ти наквасени с вино?

— Чувствам се добре. Мога просто да полетя в тази сива мъгла и да се нося над Сан Франциско като чайка. Разправял ли съм ти някога за тукашния бордей, живял съм в него...

— Живял съм в бордея в Сиатъл, така че знам всичко за тези местенца.

Неоновите светлини на баровете и магазините блестяха в сивия полумрак на дъждовния следобед, чувствах се страхотно. След като се подстригахме, влязохме в един магазин „Гудуил“, разтърсихме се из кошовете и наизвадихме чорапи, потници, разни колани и всевъзможни други вехтории, които накупихме за няколко цента. Продължавах скришом да си пийвам от бутилката, която бях мушнал в пояса си. Джефи беше възмутен. След това се качихме на таратайката, минахме през Бъркли, после през мокрия от дъжда мост стигнахме до първите къщички на Оукланд и се спуснахме към центъра му, където Джефи се надяваше да намерим чифт дънки, които да са ми по мярка. Цял ден се ровихме за употребявани дънки, които да ми паснат. Постоянно му предлагах от виното, накрая той поомекна, пийна малко и ми показа стихотворението, което беше написал, докато се подстригвах в бордея: „Съвременно бърснарско училище, Джефи се подлага, със затворени очи, на подстрижка за петдесет цента, като се страхува дали ще се получи, мургав начинаещ бърснар, на куртката му пише «Гарсия», две русоляви момченца наблюдават седнали, едното е с изплашено лице и големи уши, ако му кажеш: «Ти си грозно хлапе с големи уши», то ще заплаче и ще страда, а това дори не ще бъде истина, другото има умно и съсредоточено слабичко лице, обуто е в сини дънки и притрити обувки и ме гледа с деликатните си очи, страдащо дете, което с пубертета става жестоко и алчно, с Рей сме си взели бутилка червен портвайн, дъждовен майски ден, в града няма наш размер дънки втора

употреба, смрадливо старо училище, бордейски подстрижки, бръснари на средна възраст, тепърва захващащи се със занаята.“

— Виждаш ли — казах, — дори нямаше да напишеш това стихотворение, ако не се беше почувстввал добре от виното!

— О, щях да го напиша и без това. Просто ти се наливаш постоянно и не виждам как дори ще успееш да достигнеш до просветление и ще се задържиш в планината, при положение че постоянно ще слизаш долу, за да изхарчваш парите си за вино вместо за боб, и накрая ще свършиш, проснат мъртвопиян на улицата под дъжда, ще те погребат и ще трябва да се преродиш в барман-въздържател, за да изкупиш кармата си.

Говореше сериозно и се беспокоеше за мен, но аз продължих да пия.

Когато пристигнахме в къщичката на Алва, беше дошло време да тръгваме за лекцията в Будисткия център и аз казах:

— Аз ще остана тук, ще се напия и ще те чакам.

— Добре — каза Джефи, като ме гледаше мрачно. — Това си е твой живот.

Нямаше го два часа. Стана ми тъжно, пих прекалено много и се замаях. Но бях твърдо решил да не заспивам, да се държа и да докажа нещо на Джефи. Неочаквано привечер той се втурна пиян на мотика в къщичката и се разкрещя:

— Знаеш ли какво стана, Смит? Като отидох на лекцията, заварих всички да пият в чаени чаши sake и здравата се насвяткаха. Всички онези шантави японски светци! Беше прав! Няма никакво значение! Всички се напихме и започнахме да обсъждаме прайна! Беше страхотно!

Повече никога не се скарахме.

28

Дойде вечерта на големия купон. Ясно чувах шума от пригответнията долу в подножието на хълма и това ме потисна. „Боже мой, общителността е просто една голяма усмивка, а голямата усмивка не е нищо друго освен зъби, иска ми се да мога да остана тук горе, да си почивам и да бъда добър.“ Но някой донесе в бараката вино и се започна.

Тази нощ виното течеше надолу по хълма като река. Шон беше запалил голям огън на двора. Беше ясна звездна майска нощ, топла и приятна. Всички дойдоха. Купонът отново ясно се раздели на три части. Прекарах повечето време в гостната, където слушахме плочи на Кал Тядер и куп момичета танцуваха, докато с Бъд и Шон, а от време на време и с Алва и новия му приятел Джордж барабаняхме по дъната на празни консервени кутии.

Отвън на двора цареше картина на мир и спокойствие, около буйните пламъци на огъня бяха насядали множество хора върху предварително поставените от Шон дълги трупи, а върху масата беше наредена трапезата, достойна за крал, заобиколен от многобройна гладна свита. Тук, край огъня, далеч от френетичните тенекиени ритми в гостната, Какоетис ораторствуваше върху поезията, заобиколен от местните интелектуалци, като нареждаше неща от рода на:

— Маршъл Дашиъл е твърде зает с поддържането на брадата си и с това да обикаля със своя „Мерцедес Бенц“ по коктейли в Чеви Чейс и при Иглата на Клеопатра; О. О. Даулър се разнася из Лонг Айлънд в лимузини и прекарва летата си, крещейки по площад „Св. Марко“; онова наперено лайно Шорт, уви, с успех играе ролята на савилроуско конте с бомбе и жилетка; колкото до Мануел Дръбинг, той си играе на ези-тура, за да види кой ще бъде наклепан в рецензиите, а пък за Омар Тот няма какво да се каже. Албърт Лоу Ливингстън е зает с раздаването на автографи по романите си и изпращането на коледни картички на Сара Вон; компанията „Форд“ вади душата на Ариадни

Джоунс; Леонтин МакГий твърди, че е вече стара, и кой остава в крайна сметка?

— Роналд Фърбанк — каза Къфлин.

— Смятам, че единствените истински поети в тази страна, извън обсега на това дворче, са Доктор Машъл, който навярно в този момент си мънка нещо под носа зад пътно спуснатите завеси на своята гостна, и Дий Сампсън, който е прекалено богат. Така че ни остават единствено добрият стар Джефи, който заминава за Япония, сълзливият ни приятел Голдбук и господин Къфлин с острия език. За бога, аз съм единственият добър поет наоколо. Поне имам честно анархистко потекло. Най-малкото имам скреж по носа, груби обувки на краката и протест в устата.

Той приглади мустаците си.

— А какво ще кажеш за Смит?

— Ами мисля, че е бодхисатва в най-обезпокоителния смисъл на това понятие, и май това е всичко, което мога да кажа.

И с насмешка тихо добави:

— Той е постоянно прекалено пииинян.

Хенри Морли също дойде за малко, но се държа твърде странно, като се усамоти в задния двор, за да чете комикси „Мад“ и новото списание, наречено „Хип“, и си тръгна рано с думите:

— Наденичките са прекалено тънки, как мислите, дали това е някакво знамение или Армър и Суифт използват скитници мексиканци?

Никой не разговаря с него освен мен и Джефи. Съжалих, че си тръгна толкова рано, както винаги беше неуловим като призрак. Беше облякъл за случая чисто нов кафяв костюм и неочаквано изчезна.

Междувременно разни двойки току се промъкваха нагоре по хълма, където звездите примигваха в клоните на дърветата, за да се любят или просто за да занесат вино и китари в бараката, където се беше заформил малък купон. Беше страхотна нощ. Накрая, след работа, се появи и бащата на Джефи, беше дребен и набит здравеняк, също като него леко оплешивял, но не по-малко шантав и преизпълнен с енергия от сина си. Веднага започна да танцува бясна мамба с момичетата, докато аз барабанях лудо по една консервена кутия.

— Давай, братче! — Нямаше по-див танцьор: той се извиваше назад, докато едва не се прекатурваше, като притискаше слабините си

към момичето, потен, страстен, ухилен и щастлив — най-откаченият баща, когото някога съм виждал. Съвсем наскоро беше развалил сватбеното тържество на дъщеря си, състояло се на моравата пред къщата му, като се втурнал сред гостите на четири крака с тигрова кожа на гърба и с ревове се опитвал да захапе дамите за петите. Сега той хвана едно високо почти метър и осемдесет момиче на име Джейн, завъртя го и едва не събори библиотеката. Джефи постоянно обикаляше с голяма бутилка в ръка отделните групи на купона, а лицето му сияеше. За известно време хората около огъня се пренесоха вътре и скоро Сайки и Джефи се впуснаха в лудешки танц, скокна и Шон, завъртя я и той и тя се направи, че изпада в несвяст, и се строполи точно между двама ни с Бъд, докато ние барабаняхме седнали на пода (ние, които никога си нямахме момичета и пренебрегвахме всичко), и за миг полежа със затворени очи в скотовете ни. Ние продължихме да тропаме, пушейки лулите си. Поли Уитмор през цялото време се мотаеше из кухнята, помагаше на Кристин и дори приготви сама тава вкусни курабийки. Видях, че е самотна, тъй като Сайки беше тук и Джефи не беше неин, затова отидох при нея, за да я прегърна през кръста, но тя ме погледна толкова изплашено, че не направих нищо. Изглежда, изпитваше истински ужас от мен. Принесес беше дошла с новия си приятел и също седеше нацупена в един ъгъл. Казах на Джефи:

— Какво, по дяволите, смяташ да правиш с всички тези хубавици? Няма ли да ми отстъпиш някоя от тях?

— Вземи която си искаш. Тази вечер жените не ме интересуват.

Излязох навън при огъня, за да чуя новите остроумия на Какоетис. Върху един пън седеше Артър Уейн, беше се облякъл хубаво, с костюм и вратовръзка, отидох при него и го попитах:

— Е, какво е будизмът? Чудното, тайнствено вълшебство на просветлението или може би игра, сън или нещо съвсем различно?

— Не, за мен будизмът е запознаване с колкото се може повече хора.

И той обикаляше наоколо, приветливо се ръкуваше с всички, бъбреше и се държеше напълно светски. Купонът вътре пощуряваше все повече и повече. Аз самият започнах да танцувам с високото момиче. Тя беше много дива. Искаше ми се да я отмъкна горе на хълма с бутилка вино, но съпругът й беше тук. По-късно през нощта се появи

някакъв шантав негър, който започна да барабани по собствените си глава, бузи, уста и гърди, изкарвайки мощни звуци в някакъв страхотен, убийствен ритъм. Всички бяха във възторг от изпълнението му и го обявиха за бодхисатва.

Всевъзможни хора прииждаха откъм града, където новината за страхотния купон беше обиколила баровете. Неочеквано видях, че Алва и Джордж се мотаят голи.

— Какво правите?

— О, просто решихме да се поразсъблечем.

Никой не изглеждаше притеснен. Дори видях как добре облечените Какоетис и Артър Уейн водят изправени в светлината на огъня изискан разговор с двамата ненормалници по някакви много сериозни световни теми. Накрая се съблече и Джефи и започна да се мотае наоколо с бутилка вино. Всеки път, щом някое от момичетата му го погледнеше, той надаваше мощн рев и се спускаше към него, а то с писъци излетяващо навън. Беше голяма лудница. Чудех се какво ли би станало, ако ченгетата от Корте Мадера подушеха какво става тук и с вой на сирени се появяха на хълма. Огънят разпръсваше ярка светлина и от пътя долу се виждаше всичко, което ставаше в двора. И все пак, колкото и странно да беше, големият огън, храната по масата, звукът на китарите и голите мъже край поклащащите се от нощния бриз гъсти дървета си бяха съвсем в реда на нещата.

Разговарях с бащата на Джефи и го попитах:

— Какво мислиш за това, че Джефи е гол?

— О, въобще не ми пука, според мен Джефи може да прави каквото си иска. Я по-добре ми кажи, къде е онази дълга хубавица, с която танцувах?

Беше истински баща-бродяга на Дхарма. И на него не му е било леко през онези години в орегонските гори, когато са живеели в барака, построена от самия него, и е трябвало да се грижи за семейството си и да се оправя с всички онези трудности, свързани с отглеждането на реколта върху неблагодарната земя и мразовитите зими. Сега вече беше заможен търговец на произведения на изкуството, притежаваше една от най-хубавите къщи в Мил Вели и се бе погрижил и за сестра си. Майката на Джефи живееше сама на Север в стая под наем. Той смяташе да се погрижи за нея, след като се върне от Япония. Бях виждал едно тъжно нейно писмо. Джефи ми беше казал, че те са се

разделили окончателно, но когато се върне от манастира, ще види какво може да направи за майка си. Не обичаше да говори за нея; разбира се, и баща му не я спомена нито веднъж. Но той ми стана симпатичен, хареса ми бесният му танц, както и това, че не му пукаше от налудничавите сцени, които се разиграваха пред очите му, и оставяше хората да правят каквото си искат, и може би затова, когато около полунощ с танцова стъпка се заспуска към паркираната си край пътя кола, той беше съпроводен от дъжд от цветя.

Друг готин тип, дошъл на купона, беше Ал Ларк, който през цялото време седеше отпуснат със своята китара и забиваше тежки и лъкатушищи блусарски ритми, а понякога и фламенко, загледан в празното пространство, а когато около три часа сутринта веселбата приключи, двамата с жена му си легнаха в спални чуващи на двора и ги чух как се целуват в тревата.

— Хайде да танцуваме — каза тя.

— О, заспивай! — отвърна той.

Сайки и Джифи се бяха скарали и тя не искаше да се качи на хълма, за да уважи новите му бели чаршафи, затова тръгна да си ходи. Видях как той пиян и залитащ се заизкачва към бараката, купонът беше свършил.

Изпратих Сайки до колата и й казах:

— О, хайде, не карай Джифи да се чувства нещастен в прощалната си нощ.

— Той беше подъл към мен, да върви по дяволите.

— Айде стига, никой няма да те изяде в бараката.

— Не ме интересува, връщам се в града.

— Е, това не е хубаво, а Джифи ми каза, че те обича.

— Не вярвам.

— Такъв е животът — казах, като се отдалечавах нагоре по хълма, провесил на показалеца си голяма кана с вино, и чух как тя се опита да върне на заден ход колата и да я обърне на тесния път, но задницата ѝ заседна в канавката и тя не можа да я измъкне оттам, и ѝ се наложи така или иначе да пренощува на пода на Кристин. Междувременно Бъд, Къфлин, Алва и Джордж се бяха проснали на пода в бараката, завити в разни одеяла и спални чуващи. Разстлах спалния си чуval върху приятната трева и се почувствах най-големият щастливец от всички. Ето, купонът приключи, крясъците затихнаха и

какво постигнахме? Запях в нощта и продължих да надигам с удоволствие виното. Звездите бяха ослепително ярки.

— Един комар, голям колкото планината Сумеру, е много по-голям, отколкото си мислиш! — извика от бараката Къфлин, като ме чу да пея.

— Копитото на коня е по-нежно, отколкото изглежда! — отвърнах.

Алва изтича навън по дългите си долни гащи, затанцува бясно в тревата и закрещя някаква безкрайна поема. Скоро се появи и Бъд и започна сериозно да ни обяснява последната си идея. Пред бараката се заформи нещо като нов купон.

— Хайде да слезем да видим колко момичета са останали!

Спуснах се надолу по хълма, търкаляйки се през по-голямата част от пътя, и се опитах отново да накарам Сайки да се качи горе, но тя спеше на пода като заклана. Въглените на големия огън все още тлееха и изльчваха обилна топлина. Шон хъркаше в спалнята на жена си. Взех от масата на двора малко хляб, намазах го с прясно сирене и започнах да ям, прокарвайки хапките с гълтки вино. Бях съвсем сам край огъня, а на изток вече сивееше зората.

— Боже, колко съм пиян! — си казах на глас. — Събудете се! Събудете се! — закрещях. — Дневната коза подбутва с рогата си зората! Без възражения! Дан-дан! Хайде момичета! контета! боклуци! крадци! сводници! палачи! Тичайте!

Тогава неочеквано ме изпълни ужасяващото чувство за това, колко са жалки човешките същества независимо каква роля играят в този живот, техните лица, начервените им устни, индивидуалността им, опитите да бъдат весели, лошите им настроеници, чувството за загуба, скучните им празни остроумия, тъй скоро забравяни: О, и за какво е всичко това? Знаех, че звукът на тишината е навсякъде и затова всичко е тишина. А ако неочеквано се пробудим и разберем, че нещата съвсем не са такива, за каквите сме ги мислили? Заклатушках се нагоре по хълма, птиците ме поздравиха, вгледах се в струпаните на пода спящи фигури. Кои са всички тези страни призраци, заплетени заедно с мен в глупавата малка авантюра, наречена „живот“? И кой съм аз? Бедният Джифи, той стана в осем сутринта, заудря по тигана, пеейки „Гочами“, и призова всички на палачинки.

29

Купонът продължи дни наред; на сутринта на третия ден хората все още лежаха по земята, когато двамата с Джефи измъкнахме незабелязано раниците си навън, като предварително бяхме сложили вътре малко храна, и тръгнахме надолу по шосето, огрени от оранжевите лъчи на утринното калифорнийско слънце. Очертаваше се страхотен ден, бяхме се завърнали в естествената си среда: горските пътеки.

Джефи беше в приповдигнато настроение.

— Дявол да го вземе, страхотно е да се измъкнеш от разгулния живот и да отидеш в гората. Когато се върна от Япония, Рей, щом времето здраво се застуди, ще си обличаме топло бельо и ще тръгваме на стоп из страната. Представи си само какво би било да отидем в планината Аляска или до Кламат — неизбродими гори с огромни ели, сред които да медитираш, и езеро с хиляди диви патици. Ууу! Знаеш ли какво означава „ууу“ на китайски?

— Какво?

— Мъгла. Горите тук в Мерин са страхотни, днес ще ти покажа гората Мюър, но нагоре на север остава целият онзи стар тихоокеански Крайбрежен хребет и низините под него, бъдещият дом на Дхарма. Знаеш ли какво смяtam да направя? Ще създам нова голяма поема със заглавие „Безкрайни планини и реки“, като просто ще пиша безспир върху безкраен свитък, изпъlvайки го с все по-нови изненади, постоянно забравяйки за какво е ставало дума по-напред, разбираш ли, като река или като една от онези наистина безкрайни китайски рисунки върху коприна, които изобразяват две дребни човешки фигурки, движещи се из неизбродим пейзаж с чепати стари дървета и толкова високи планини, че се сливат с небето в горната част на необятната рисунка. Ще я пиша три хиляди години и ще бъде набълъскана с информация за борбата с ерозията, управлението в долината на Тенеси, астрономия, геология, пътуванията на Сюан Цун,

китайската теория за рисуването, презалесяването, морската екология и хранителните вериги от магазини.

— Направи го, човече.

Както винаги, аз крачех зад него и когато започнахме да се изкачваме, отново зазвуча доброто старо и самотно „туп, туп“, и двамата бавно, с около миля в час, напредвахме нагоре, а раниците така удобно прилягаха на гърбовете ни, сякаш бяхме товарни животни и не можехме без тежест на плещите. Стигнахме до края на пътя, минахме между няколко къщи, построени в близост до почти отвесни, обрасли с храсталаци канари, по които се стичаха малки водопадчета, продължихме нагоре до една висока стръмна ливада, над която кръжаха пеперуди и по окосената й трева блестеше утринна роса, спуснахме се до някакъв черен път и тръгнахме по него, а той се издигаше все по-нагоре и по-нагоре, така че когато стигнахме края му, пред нас се разкриха Корте Мадера и долината Мил, а в далечината дори сътно се червенееха високи части на моста Голдън Гейт.

— Утре следобед, по пътя ни към Стимсън Бийч — каза Джефи, — ще видиш целия Сан Франциско, белеещ се в далечината на синия залив. Рей, за бога, някога в бъдеще може да си направим едно чудно свободно братство из тази хълмиста калифорнийска земя, ще си водим момичета и ще бъдем заобиколени от десетки просветени лъчезарни типове, ще живеем в индиански колиби и ще се храним с плодове.

— Ами боб?

— Ще пишем стихове, ще си купим печатарска машина и ще ги отпечатваме, нашата Дхарма Печатница, и в това поетично местенце ще издадем дебела книга с ледени бомби за тъпите читатели.

— Читателите не са толкова лоши, те също страдат. Постоянно четем за някоя изгоряла барака от на смолен картон някъде в Средния запад, в която загинали три малки дечица, и ни показват снимка на плачещите родители. Изгоряла дори и котката. Джефи, смяташ ли, че Бог е създал света за собствено развлечение. Тъй като се е отегчавал. Защото, ако е така, то той е подъл.

— Ха, кого имаш предвид под Бог?

— Просто Татагата, ако това ти харесва.

— Ами в сутрите се казва, че светът не се ражда от утробата на Бог или Татагата, а се появява единствено благодарение на невежеството на живите същества.

— Но Той е създал тези живи същества и тяхното невежество. А това е много жалко. И аз няма да си дам почивка, докато не разбера защо, Джефи, защо.

— О, не обременявай духа си. Не забравяй, че в чистия Татагата дух не съществува въпросът защо, нито каквото и да е друго питане.

— Ами тогава в действителност нищо не се случва.

Той хвърли тояжката си и ме удари по крака.

— Е, това се случи — казах.

— Не мога да ти отговоря, Рей, но оценявам тъгата ти за света. Тя е истинска. Спомни си за купона онази нощ. Всички искахме да си прекараме добре и наистина се опитахме, но на другия ден се събудихме малко тъжни и отдалечени един от друг. Какво мислиш за смъртта, Рей?

— Мисля, че тя е нашата награда. Когато умрем, отиваме право в Рая и изпадаме във вечна нирвана, това е всичко.

— Но да предположим, че се преродиш в някое от по-нисшите, пъклените нива, и разни дяволи ти пъхат в гърлото нажежени до червено метални топки.

— Жivotът вече е напъхал в гърлото ми металния си залък. Но аз не мисля, че това е нещо повече от илюзия, създадена от истерични монаси, които не разбират душевното спокойствие на Буда под Дървото Бо, както и благодатта на Христос, свел тъжен поглед към своите мъчители, всеопрощаващ.

— Ти наистина харесваш Христос, нали?

— Разбира се, че го харесвам. Все пак, много хора казват, че той е Майтрея, за който Буда предрича, че ще се появи след Шакямуни, нали знаеш, че на санскрит майтрея означава „любов“, а Христос говори единствено за любов.

— О, не започвай да ми проповядваш християнство, представям си те как на смъртното си ложе целуваш кръста като някакъв престарял Карамазов или като стария ни приятел Дуайт Годард, който живя цял живот като будист и неочеквано в последните си дни се обърна към християнството. Не, това не е за мен, искам всеки ден да прекарвам часове наред в медитация в някой самотен храм, пред заключената статуетка на Куанон, която не е позволено да се вижда, понеже е прекалено могъща. Така че, давай, стари диаманте!

— Всичко ще се нареди от само себе си.

— Спомняш ли си Рой Стърлесън, приятеля ми, който отиде в Япония, за да изучава онези камъни Ръоанджи. Той замина с един товарен кораб на име „Морски дракон“ и затова върху една от стените на столовата му нарисувал голяма картина, изобразяваща морски дракон и сирени, за да достави удоволствие на моряците, които първоначално го взимали на подбив, но накрая всички искали да станат бродяги на Дхарма. Сега той изкачва свещения връх Хиеи в Киото, газейки навярно из половинметров сняг, право нагоре, там, където няма никакви пътеки и наклонът е безумен, през бамбукови гъсталаци и разкривени борове, сякаш излезли от картина. Краката са мокри и си забравил да обядваш, така се катери.

— Как смяташ да се обличаш в манастира?

— О, с изработени на ръка дрехи в стария стил на династията Тян, дългата и широка черна дреха с огромни провиснали ръкави и смешни плисета те кара да се чувствува като истински ориенталец.

— Алва казва, че белите типове като нас двамата са много запалени по това, да се чувстват като истински ориенталци и да носят роби, а самите ориенталци на Изток четат сюрреализъм и Чарлз Дарвин и са полуреди по западни бизнес облекла.

— Изтокът и Западът един ден ще се съберат. Помисли си само каква велика световна революция ще настъпи, когато това най-накрая се случи, а могат да го предизвикат само хора като нас. Представи си само, как милиони хора по целия свят са излязли с раници на гърба сред природата, стопират по пътищата и разнасят словото.

— Това ми напомня за Първия кръстоносен поход, когато Валтер Безпарични и Петер Отшелника повели дрипавите тълпи от богомолци към Свещената земя.

— Да, но това е толкова тягостно и мрачноевропейско, а аз искам моите бродяги на Дхарма да носят в сърцата си радостта на пролетта, когато всичко разцъфва и е прекрасно, а птичките отлитат и оставят малки пресни цвърчики точно под носа на изненаданите котки, които само преди миг са искали да ги изядат.

— За какво си се замислил?

— Просто си съчинявам стихове, докато се изкачваме към планината. Погледни нагоре, виж прекрасните й форми, макар подобна красота да притежава всяка друга планина по света, но аз наистина съм

влюбен в Тамалпе. Нощес ще лагеруваме от другата ѝ страна. Когато слънцето започне да залязва, вече ще сме там.

Областта Мерин беше много по-приятна и в нея по-силно се усещаше човешко присъствие от дивата Сиера, където се изкачвахме миналата есен: беше отрупана с безброй цветя, дървета и храсти, а от двете страни на пътя растеше гъст отровен бръшлян. Когато стигнахме края на изкачващия се нагоре черен път, неочеквано потънахме в гъста гора от секвои и тръгнахме през нея, следвайки някакъв тръбопровод през едно доста дълбоко мочурище, свежото утринно слънце едва-едва се процеждаше между клоните на дърветата и беше студено и влажно. Но въздухът беше обилно насытен с аромат на борова смола и влажна дървесина. Джефи тази сутрин не мълкваше. Веднъж стъпил върху горска пътека, той отново ставаше като малко дете.

— Според мен единственото нещо, което куца на тази работа с японския манастир, е, че въпреки интелигентността и добрите намерения, американците там, те имат много слаба представа за Америка и за това, кои са хората, които наистина се занимават тук с будизъм, а освен това не обичат поезията.

— За кого говориш?

— Ами за хората, които ме изпращат там и финансират цялата работа. Те влагат парите си в подреждането на чудни японски градини, в японски постройки, книги и всички останали дивотии, които така или иначе никой не харесва или не би могъл да си позволи, с изключение на богатите разведени американци, отишли на екскурзия в Япония, които просто си построяват или купуват някоя стара японска къща с градина, като по този начин си осигурят местенце, където да се мотаят котките им, а те самите да се правят на будисти, искам да кажа, да си имат истинска цветна градина или нещо такова и да се измъкнат от застояния живот на американската средна класа. И все пак го очаквам с нетърпение, о, дори се виждам как седя сутрин върху рогозките, пред мен има ниска масичка и аз печатам на пишещата машина, наблизо върху хибачи^[1] е сложен съд с топла вода, за да не изстива, а книгите ми, картите, лулата и фенерчето са внимателно подредени настрани, по клоните на сливовите дървета и боровете пред къщата се белее сняг, но нагоре по планината Хиеизан преспите стават все по-дълбоки, наоколо има суджи и хиноки, а склоновете са покрити със секвоя и кедър. Надолу по скалистата пътечка се гушат малки,

скрити от погледа храмове, хладни и покрити с мъх древни местенца, край които крякат жаби, а вътре има малки статуетки, по стените висят маслени лампи, златни лотоси и рисунки, а въздухът е просмукан с прастар дъх на тамян, лакирано дърво и статуетки.

Корабът му щеше да отплува след два дни.

— Но ми е тъжно, че напускам Калифорния... затова ми се прииска да й хвърля днес заедно с теб един последен поглед, Рей.

Излязохме от влажната секвоева гора върху път, край който имаше планинска хижка, пресякохме го и отново потънахме в гъсталак, докато не стигнахме до една пътека, която навярно беше известна на съвсем малко хора, и ето, че вече бяхме в гората Мюър. Това беше огромна долина, която се простираше на мили пред нас. Извървяхме около две мили по стар дърварски път, после Джефи се отклони от него и се заизкачва нагоре по склона, докато не стигнахме до друга пътека, която никой не би и предположил, че съществува. Тръгнахме по нея, първоначално тя се изкачваше, а после се спусна надолу покрай едно лъкатушещо поточе, като там, където го пресичаше, бяха повалени трупи, а на места дори бяха направени и своеобразни мостчета, по думите на Джефи — от бойскаути, от разцепени на две дървета, като равната част се използваше за ходене по нея. После се заизкачвахме по стръмен, осенен с борове склон, излязохме на магистралата, тръгнахме нагоре по един покрит с трева хълм и стигнахме до открит театър, построен в гръцки стил и ограден с каменни места за зрителите, автентична сцена за пиеците на Софокъл и Есхил. Пийнахме вода, седнахме на най-горните места, свалихме си обувките и се загледахме в безмълвния спектакъл. В далечината се виждаше мостът Голдън Гейт и се белееше Сан Франциско.

Джефи започна да крещи, да дюдюка, да свирка и да пее, преизпълнен с чиста радост. Наоколо нямаше жива душа.

— Така ще се чувствуваш, когато се качиш това лято на Самота, Рей.

— Ще пея за първи път в живота си с цяло гърло.

— Ако някой въобще те чуе, то това ще бъдат само зайците или може би някоя критически настроена мечка. Рей, областта, през която тече Скагит, там, където отиваш, е най-великото място в Америка: онази ледена река, виеща се през тесни клисири, и места, в които не е стъпвал човешки крак, заснежените склонове, които със спускането си

изсъхват, покриват се с гигантски борове и образуват дълбоки долини като Биг Бийвър и Литъл Бийвър, в които човек може да види едни от най-красивите и девствени кедрови гори, останали на Земята, постоянно си мисля за запустялата ми барака в планината Крейтър, самотна и грохваща там горе, в компанията единствено на зайците и виещия вятър, онези зайчета, дето живеят в топлите си, постлани с козина дупки дълбоко под скалите и се хранят с разни семена. Колкото повече се приближаваш към природата, към скалите, въздуха, огъня и дърветата, човече, толкова по-одухотворен става за теб светът. Всички онези хора, дето се мислят за твърдоглави материалисти и практични типове, нямат ни най-малка представа за естеството, техните глави са пълни единствено с разни неясни представи и идеи — той вдигна ръка.

— Чуй крясъците на този пъдпъдък.

— Чудя се какво ли правят другите у Шон.

— Ами сега всички са горе, отново са подхванали онова горчиво старо червено вино и безмълвно седят по земята. Трябваше да дойдат всички с нас и да научат нещо.

Той вдигна раницата си и тръгна. След половин час стигнахме до красива поляна, оттам тръгнахме по прашна тясна пътечка, прекосяваща разни плитки поточета, и накрая пристигнахме в лагера Потрero Медоус. Това беше къмпинг с каменно огнище, дървени маси и всичко останало, но поне до събота тук нямаше да има никой. На няколко мили по-нагоре съгледваческата барака на връх Тамалпе гледаше право към нас. Разопаковахме багажа си и останалата част от следобеда я прекарахме в чудно спокойствие, като известно време дремахме под слънцето, а после Джефи тичаше наоколо, наблюдаваше птиците и пеперудите и си записваше нещо в бележника, а аз се спуснах сам от другата, северната страна, където към океана се простираше обширна и пуста камениста местност, много наподобяваща Сиерите.

Когато се смрачи, Джефи запали голям огън и започна да приготвя вечерята. Бяхме много уморени и щастливи. Тази вечер той приготви супа, която няма да забравя никога, това беше най-вкусната супа, която бях ял от времето, когато бях известен млад писател в Ню Йорк и се хранех в „Шамбо“ или при Хенри Кру. В нея нямаше нищо друго освен две пакетчета суха супа от грах, сложени в тенджера с вода заедно с пържен бекон, мазнина и всичко останало, като всичко

това се разбъркваше, докато завря. Тя стана гъста, действително имаше вкус на грах и с пушения бекон и беконената мазнина беше най-доброто нещо, което можеше да се изпие в студената, сгъстяваща се тъмнина, край искрящия огън. Освен това, докато се щураше наоколо, Джефи беше намерил праханки — гъби, но не с шапчици, а кръгли и с формата на портокал, чието мясо е сочно и бяло, той ги наряза, изпържи ги в беконената мазнина и ги сервира с пържен ориз. Беше страховта вечеря. Измисахме съдовете в бълбукащото поточе. Буйният огън държеше комарите на разстояние. Току-що изгрялата луна се запровира през клоните на боровете. Разпънахме спалните си чуvalи в тревата и си легнахме рано, уморени до смърт.

— Е, Рей — каза Джефи, — съвсем скоро аз ще бъда много далеч оттук и ти ще стопираш нагоре по Източното крайбрежие към Сиатъл и навътре през скагитската област. Чудя се какво ли ще стане с двама ни?

Замислихме се над думите му и постепенно се унесохме. Тази нощ ми се присъни много жив сън, може би един от най-ярките сънища, които някога съм имал, съвсем ясно видях претъпкан, мръсен и опущен китайски пазар, пълен с просяци, продавачи, товарни коне, кал, наргилета, камари боклук и зеленчуци, изложени за продан в мръсни глинени съдове на земята, и неочеквано откъм планината се появи дрипав скитник, дребен, кафяв и сбръчкан, невероятен китайски скитник, който просто застана в края на пазара и започна да го оглежда с тайнствена усмивка. Беше дребен и жилав, а кожата на лицето му беше силно изопната и потъмняла от слънцето в пустинята и планините; дрехите му бяха чисто и просто дрипи; на гърба си имаше кожена торба; беше бос. Рядко бях виждал подобни типове, и то само в Мексико, а един-два пъти и в Монтерей, слизящи от онези голи, скалисти планини — просяци, които вероятно живеят в пещери. Но този китаец беше два пъти по-беден и два пъти по-жилав, имаше безкрайно загадъчна походка и със сигурност беше Джефи. Това беше същата голяма уста, същите засмени, игриви очи и скулесто лице (лице като посмъртна маска от роман на Достоевски, с изпъкнали надочни дъги и изсечени черти); и беше нисък и жилав като него. Събудих се призори с мисълта: „Оо, това ли ще се случи с Джефи? Може би ще напусне манастира, ще изчезне и никога повече няма да го видим, ще

се превърне в призрака на Хан Шан из планините на Ориента и дори китайците ще се страхуват от него, ще бъде толкова парцалив и окаян.“

Разказах на Джефи съня си. Той вече беше станал, разпалващ огъня и си подсвиркваше.

— Е, стига си се излежавал в спалния чувал и си се барал по топките, стани и донеси малко вода. Ойларихууу! Рей, ще ти донеса пръчици тамян от Храма на хладните води в Кийомизу, ще си ги палиш в голяма месингова кадилница и ще се молиш като истински будист, какво ще кажеш за това. Знам, че ти е мечта. Нека да бъде както трябва. Вечно жалещ, вечно млад, хуу!

Той извади от раницата малката брадвичка, насече клоните и подсили огъня. По дърветата и по земята все още имаше роса.

— Хайде да си стягаме багажа и да тръгваме да намерим лагера Лоръл Дел. После ще се спуснем по пътеките към морето и ще се изкъпем.

— Страхотно.

Този път за прехода той беше подbral много вкусна комбинация от продукти за подсилване: сухи бисквити „Рай-Крисп“, голямо парче лютиво сирене „Чедар“ и щафета салам. Закусихме, подкрепихме се с горещ чай и се почувствахме страхотно. Двама големи мъже могат да изкарат два дни с това сирене и почти чисти концентрати от хляб и месо, а те нямаха и един килограм. Джефи беше пълен с големи идеи като тази. Каква надежда, каква човешка енергия и истински американски оптимизъм бяха събрани в това дребничко телце! Той крачеше по пътеката пред мен и крещеше назад:

— Опитай се да медитираш, ходейки, просто върви и гледай пътеката в краката си, без да се оглеждаш, и така ще изпаднеш в транс, докато земята лети под теб.

Пристигнахме в лагера Лоръл Дел около десет, тук също имаше каменно огнище с решетки и маси за пикник, но природата беше несравнено по-красива от тази при Потрero Медоус. Наоколо се простираха ливади: приказни красавици, по които отвсякъде се спускаше мека трева, и бяха опасани от гъсти, дълбоки зелени гори, така че докъдето стигаше погледът, се виждаше единствено поклащаща се зеленина и лъкатушещи поточета.

— За бога, ще се върна тук и ще донеса със себе си само храна, бензин и примус, на който да си пригответ яденето без дим, така че

горските пазачи дори няма да знаят, че наоколо има някой.

— Да, но ако те хванат, че готвиш другаде, а не върху каменното огнище, ще те изгонят, Смит.

— Но да не мислиш, че през съботите и неделите ще седя с веселите летовници? В такива дни ще тръгвам да бродя отвъд тази прекрасна ливада. Ще остана тук завинаги.

— Само на две мили надолу по пътеката са плажът Стимсън и бакалията.

По пладне тръгнахме към плажа. Това беше невероятно изтощителен преход. Известно време се изкачвахме нагоре по ливадата, откъдето отново в далечината се разкри Сан Франциско, после се спуснахме надолу по една стръмна пътечка, която сякаш слизаше чак до морското равнище; от време на време трябваше да подтичваме и дори да се пързалиме по гръб. Край нея стремително се спускаше буен поток. Аз вървях напред и пеейки си щастливо, започнах да се спускам толкова бързо, че оставил Джефи на около миля зад себе си, и когато пътеката свърши, трябваше да го изчакам. Той не бързаше и се радваше на папратите и цветята. Скрихме раниците си под някакви храсти и ги затрупахме с окапали листа, после бодро тръгнахме надолу по крайморските ливади покрай разни фермерски къщи, край които пасяха крави, стигнахме до постройките при плажа, от една бакалия купихме вино и нагазихме в пясъка. Денят беше хладен и слънцето се показваше само от време на време. Но това не ни попречи. Скочихме по бански в океана и заплувахме бързо, после излязохме, сложихме върху парче хартия на пясъка нарязан салам, сирене и бисквити, пихме вино и разговаряхме. По едно време дори малко подремнах. Джефи се чувстваше много добре.

— Дявол да го вземе, Рей, нямаш представа колко съм щастлив, че решихме да се поразходим през тези последни два дни. Отново се чувствам добре. Сигурен съм, че от всичко това ще излезе нещо добро.

— От всичко кое?

— Не знам... може би от начина, по който усещаме живота. Ние не сме тръгнали да трошим нечия глава или да прережем нечие гърло по най-добрая начин, а сме се посветили на молитви за всички живи същества и когато станем достатъчно силни, наистина ще бъдем в състояние да ги постигаме както древните светци. Кой знае, може би

един ден светът ще се пробуди и ще разцъфти като прекрасно Дхарма-цвете.

След като подремна малко, той се събуди, отвори очи и каза:

— Погледни това безкрайно водно пространство, простиращо се чак до Япония.

Замиnavането го натъжаваше все повече и повече.

[1] Вид японски мангал. ↑

30

Тръгнахме обратно, намерихме раниците си и се заизкачвахме по онази пътека, която се спускаше рязко надолу до нивото на морето, това беше тежко, почти отвесно катерене между скали и малки дръвчета, което ни източи, но накрая стигнахме до красива поляна, изкачихме я и отново видяхме целия Сан Франциско в далечината.

— Джек Лондон често е изкачвал тази пътека — каза Джефи.

Продължихме по южния склон на красиво възвишение, откъдето часове наред, докато бавно се изкачвахме, ни се откриваше гледка към моста Голдън Гейт и дори към отдалечения на десетки мили Оукланд. Тук имаше прекрасни тихи дъбови горички, изпъстрени в късния следобед в нюанси на златисто и зелено, и безброй диви цветя. Веднъж видяхме млад елен, който беше застанал върху туфа трева и ни гледаше учудено. По едно време се спуснахме надолу и навлязохме дълбоко в гора от секвои, после отново се заизкачвахме, а склонът беше толкова стръмен, че ругаехме и се потяхме в прахта. Такива са пътеките: в един момент се носиш из арденски шекспиров рай и очакваш да видиш нимфи и флейтисти, и неочеквано в следващия с мъка си пробиваш път под жарещото адско слънце, сред прах, коприва и отровен бръшлян... точно като в живота.

— Лошата карма автоматично произвежда добра — каза Джефи, — престани да ругаеш и давай, скоро ще поседнем на равна земя.

Последните две мили от възвищението бяха ужасни и аз казах:

— Джефи, има едно нещо, което искам в този момент повече от всичко друго на света, повече от всичко, което някога съм искал през живота си.

Вече се свечеряваше и започваше да подухва студен вятър, а ние бързахме приведени под раниците си по безкрайната пътека.

— Какво?

— Хубав голям шоколад „Хърши“, а може и малък. Не знам защо, но сега може да ме спаси само един „Хърши“.

— Това е твоят будизъм — шоколад „Хърши“. А какво ще кажеш за осветена от луната портокалова горичка и една фунийка ванилов сладолед?

— Много е студен. Това, от което точно сега имам нужда, което искам и за което копнея, моля се и умирам, е един шоколад „Хърши“... с лешници.

Бяхме много изморени, влачехме се към дома и разговаряхме като две малки деца. Аз не спирах да дудна за добрия стар „Хърши“. Наистина го желаех. И без това имах нужда от енергия, а бях и малко замаян и ми трябваше захар, но само като си помислех за шоколада с лешници, топящ се в устата ми в този студен вятър, направо се побърквах.

Скоро прескохихме фермерската ограда, която водеше до пасбището за коне над бараката ни, оттам се прехвърлихме през оградата от бодлива тел право в нашия двор и изминахме последните десетина метра през високата трева и край розовия ми храст до вратата на добрата стара барака. Това беше последната ни вечер заедно у дома. Седнахме тъжно в тъмната стая и докато си събувахме обувките, въздишахме. Не можех да направя нищо друго, освен да седна върху ходилата си, това облекчаваше болката в тях.

— Повече никакви пътешествия — казах.

— Все пак трябва да вечеряме нещо — каза Джефи, — а гледам, че всичко е опустошено. Ще трябва да сляза до супермаркета и да купя малко храна.

— О, човече, не си ли уморен? Хайде да лягаме, утре ще ядем.

Но той тъжно обу отново обувките си и излезе. Всички си бяха отишли, купонът беше свършил, след като бе станало ясно, че с Джефи сме изчезнали. Запалих печката, легнах и дори малко поспах, но неочаквано той влезе в тъмното, запали газовата лампа, изсипа продуктите на масата и сред тях имаше три шоколада „Хърши“ специално за мен. Това беше най-страхотният „Хърши“, който някога съм ял. Беше донесъл и от любимия ми червен portвайн, пак специално за мен.

— Замиnavам, Рей, и реших, че двамата можем да си устроим малко празненство...

Гласът му постепенно загълхна, тъжен и уморен. Когато Джефи беше изморен, а той често работеше или скиташе до премала, гласът

му звучеше далечен и глух. Но много скоро той отново се стегна, започна да готови супа, като пееше край печката, сякаш беше милионер, крачеше тежко наоколо по кънтящия дървен под, пренареждаше букетите с цветя в глинените вази, сложи да заври вода за чай, дрънкаше на китарата и се опитваше всячески да ме ободри, докато аз лежах, загледан тъжно в покрития със зебло таван. Това беше последната ни нощ, и двамата го усещахме.

— Чудя се кой ли от двама ни ще умре пръв? — замислих се на глас. — Който и да е — върни се, призрако, да им дадеш ключа.

— Ха!

Той донесе храната и седнахме да се храним с кръстосани крака, както бяхме правили толкова много пъти преди: чуваха се единствено бученето на вятъра в морето от дървета и тихият звук от зъбите ни, предявкващи добрата, приста и тъжна бхикшу вечеря.

— Рей, помисли си само какво е било тук, на този хълм, където е нашата барака, преди тридесет милиона години, по времето, когато е живял неандерталският човек. Знаеш ли, че в сутрите пише за един Буда от онова време, Дипанкара?

— Този, който никога не казал нищо!

— Представи си само всички онези просветени маймуноподобни хора, насядали около буйния огън, край своя Буда, без да продумват нито дума, като същевременно знайт всичко.

— Звездите тогава са били същите, каквито са и тази нощ.

По-късно се качи Шон, седна с кръстосани крака и поговори кратко и тъжно с Джефи. Всичко беше свършило. После дойде и Кристин, носейки на ръце двете си деца, тя беше здраво момиче и можеше да изкачва хълма дори и с големи товари. През нощта отново отидох да спя в спалния чувал край розовия храст и с тъга усетих неочекваната студена тъмнина, спусната се над бараката. Тя ми напомни за ранните епизоди от живота на Буда, когато той решава да напусне двореца, оставяйки там скърбящата си съпруга, детето си и нещастния си баща, отива на бял кон в гората, където отрязва златните си коси, после нареджа на плачещия си слуга да се върне обратно с коня и се отправя на тъжно пътешествие в търсене на вечната истина. „Разделите по света са като птиците, е написал преди почти две хиляди години Ашвхагоша, които следобед се събират по дърветата, а с падането на нощта изчезват.“

На другия ден смятах да направя на Джефи някакъв интересен малък прощален подарък, но нямах нито много пари, нито конкретна идея, затова взех парченце хартия, не по-голямо от нокът на палец, и внимателно написах на него: ИЗПОЛЗВАЙ ДИАМАНТЕНИЯ РЕЗЕЦ НА СЪСТРАДАНИЕТО, и когато се сбогувахме на кея, му го подадох, той го прочете, мушна си го в джоба и не каза нищо.

А ето какво е последното нещо, което е бил видян да прави в Сан Франциско: Сайки накрая беше омекнала и му беше написала бележка, в която се казваше: „Ще се видим в каютата ти на кораба и ще ти дам всичко, което поискаш“, или нещо в този смисъл, ето защо никой от нас не отиде да се сбогува с него в каютата му, тъй като там го чакаше тя за едно последно страстно любовно изживяване. Единствено на Шон беше позволено да се качи на борда и да се навърта наоколо, докато всичко приключи. И така, след като помахахме за сбогуване и си тръгнахме, Джефи и Сайки вероятно са правили любов в каютата и тогава тя започнала да плаче и да настоява да тръгне с него за Япония, капитанът наредил изпращащите да слязат, но тя не искала, и всичко свършило в крайна сметка така: корабът вече се откъсвал от кея, когато Джефи излязъл на палубата, носейки Сайки на ръце, и чисто и просто я изхвърлил през борда, беше достатъчно силен, за да хвърли момиче на три метра разстояние, а тя паднала право на кея, където Шон успял да я хване.

И въпреки че това не беше съвсем в тон с диамантения резец на състраданието, така трябваше да бъде — той искаше да стъпи на онази друга земя и да се заеме със своите неща. А те бяха Дхарма. И така, корабът минал под Голдън Гейт и се насочил на запад през бурните сиви води на Тихия океан. Сайки плакала, Шон също плакал, всички бяхме тъжни.

— Жалко — каза Уорън Къфлин, — той сигурно ще се изгуби някъде из Централна Азия и смилено и непоколебимо ще обикаля с керван от якове между Кашгар и Ланчжоу през Лхаса, продавайки пуканки, безопасни игли и разноцветни конци, от време на време ще изкачва Хималайте, накрая ще просвети Далай Лама и всички наоколо и никога повече няма да чуем за него.

— Няма да го направи — казах аз, — той ни обича прекалено много.

— Така или иначе, всичко ще завърши със сълзи — каза Алва.

31

Сега, когато духът на Джефи ми показваше пътя, аз се отправих на север към моята планина.

Беше сутринта на 18 юни 1956. Слязох, сбогувах се с Кристин, благодарих й за всичко и тръгнах надолу към пътя. Тя ми помаха от покрития с трева двор.

— Наоколо ще запустее без вас и големите неделни купони.

Тя действително се беше забавлявала през цялото това време. Сега стоеше боса на двора, с малката, също боса, Прайна, докато аз се отдалечавах по конското пасбище.

Пътуването ми на север мина безпроблемно, сякаш през цялото време ме съпровождаха и се събърваша най-добрите пожелания на Джефи за лек път до планината.

На шосе 101 веднага ме качи някакъв преподавател по социология, родом от Бостън, който някога бил пял на Кейп Код, а предишния ден бил припаднал на сватбата на свой приятел, защото постел. Той ме остави в Кловърдейл и аз си напазарувах оттам продуктите, нужни ми за пътуването: салам, парче сирене „Чедар“, бисквити „Рай-Крисп“, а също и форми за десерт, и внимателно прибрах всичко това в опаковките си за храна. Все още имах фъстъци и стафиди, останали ми от последното ни приключение с Джефи. Той беше казал:

— На кораба няма да имам нужда от тях.

С лека тъга си спомних колко сериозен беше винаги Джефи по отношение на храната и ми се прииска всички хора по света да се отнасят към нея със същата сериозност, наместо да дават парите, предназначени за нея, за тъпи ракети, машинари и експлозиви, с които единствено си трошат главите.

След като хапнах зад някакъв гараж, изминах пеша около миля до един мост над реката Рашън, където висях около три часа в сивия полумрак. Но неочеквано ме взе един фермер с тик на лицето, който

пътуваше с жена си и сина си до близкото градче Престън, където един шофьор на камион ми предложи да ме откара чак до Еврика.

— Еврика! — извиках аз.

Той веднага се разприказва.

— Ма'а му стара — каза той, — скучно ми е да пътувам сам, искам да си бъбря с някого през нощта, ако искаш, ще те откарам чак до Кресчънт Сити.

Това беше малко встриани от пътя ми, но беше по на север от Еврика, затова се съгласих. Името му беше Рей Бретън, пропътувахме заедно двеста и осемдесет мили през дъждовната нощ, като през цялото време той не спираше да говори за живота си, за братята си, съпругите им, синовете и баща си, а в един ресторант на име „Арденската гора“ в Хамбълд Редуд Форест ме черпи със страхотна вечеря, включваща пържени скариди, огромен ягодов пай и ванилов сладолед за десерт, и цяла каничка кафе. Изместих разговора от неговите проблеми към Вечните неща и той каза:

— Да, добрите отиват в Раја, те са си там от самото начало.

Което беше много мъдро.

Пътувахме през цялата дъждовна нощ и призори пристигнахме в забуления в сива мъгла Кресчънт Сити, това беше малко крайморско градче, спряхме камиона в пясъците край плажа и поспахме около час. После той ме оставил, след като ми купи за закуска палачинки и яйца (навсярно му беше писнalo постоянно да ме храни), и аз излязох пеша от града и тръгнах по насоченото на изток шосе 199, за да се върна отново на магистрала 99, по която щях да стигна по-бързо до Портланд и Сиатъл, отколкото по по-живописния, но заобиколен крайбрежен път.

Изведнъж се почувствах толкова свободен, че започнах да се движка по срещуположното платно и да стопирам оттам, като някакъв безметежен китайски светец, който се връща в своята планина. Беден и пречист малък свят! Неочаквано всички грижи ме напуснаха, можех да измина пеша целия път. Но точно защото крачех щастливо по отсрещното платно и нищо не ме интересуваше, ме взеха веднага, качи ме един златотърсач, чийто син дърпаше пред нас малък гъсеничен трактор, и с него подхванахме дълъг разговор за горите, за планината Сискию (през която се движехме към прохода Грантс в Орегон) и за това, как се приготвя вкусна печена риба, за което, както каза той, е необходимо просто да се запали огън върху чистите жълти пясъци

край някое поточе, после да се изринат въглените, да се зарови рибата в нагорещения пясък, да се остави да престои там няколко часа, след което да се изрови и да се почисти от пясъка. Той прояви голям интерес към раницата ми и моите планове.

Остави ме при едно планинско селище, много наподобяващо Бриджпорт, Калифорния, където с Джефи бяхме седели под слънцето. Извървях около миля и подремнах малко в гората, бях в самото сърце на планината Сискию. Събудих се, чувствайки се много особено в падналата тайнствена китайска мъгла. Отново тръгнах по отсрещното платно, при Кърби ме качи русоляв търговец на стари коли и ме оставил при прохода Грантс, където, след като един злобно ухилен тълст каубой, превозващ чакъл, нарочно се опита да мине с камиона си през оставената ми на пътя раница, ме качи тъжен млад дървесекач с каска на главата и с бясна скорост прелетяхме през хълмиста и обширна приказна долина чак до Кенинвил, където като в някакъв сън пред мен спря раздрънкан камион за доставки, пълен с ръкавици за продан, и шофьорът му, Ърнест Питърсън, като настоя да седя на седалката срещу него (така че се возех с гръб към пътя) и през цялото време бъбреше дружелюбно, ме откара до Юджийн, Орегон. Той говореше за какво ли не, почерпи ме две бири и от време на време спираше на разни бензиностанции, за да предлага стоката си.

— Баща ми — каза той — беше велик човек, той обичаше да казва: „На този свят има повече задници, отколкото хора.“

Беше маниак на тема спорт, викаха го да засича състезания по бягане на открито и фучеше неустрашимо и независимо нагоре-надолу със своя камион, устоявайки на местните опити да го вкарат в профсъюзите.

Сбогувахме се при залез-слънце близо до приятно езерце точно преди Юджийн. Тук смятах да пренощувам. Разпънах спалния си чувал под един бор в гъстия шубрак край пътя, от другата му страна бяха сладките къщички на предградието, но обитателите им не можеха да ме видят, и то не само защото се бях скрил, а понеже и без това всички гледаха телевизия, хапнах и спах дванадесет часа, като се събудих само веднъж, посред нощ, за да се намажа с крема против комари.

Сутринта пред мен се разкриха величествените очертания на планината Каскади, най-северната част на която беше моята планина,

разположена в периферията на Канада, четиристотин мили на север. Утринното поточе беше мътно заради дъскорезницата от другата страна на шосето. Измих се в него и потеглих, след като изрекох кратка молитва, прехвърляйки в ръце броеницата, която Джефи ми беше подарил в лагера под Матерхорн: „Поклон пред празнотата на божественото Буда-мънисто.“

Веднага щом излязох на празното шосе, ме взеха двама млади здравеняци мексиканци, които ме откараха до предградията на Джанкшън Сити, там пих кафе, после изминах пеша две мили до едно наглед приятно крайпътно ресторантче, хапнах палачинки и отново тръгнах, като вървях отстрани на пътя, заклещен между скалите и префучаващите коли, и тъкмо вече се чудех как въобще ще се добера до Портланд, какво ли остава до Сиатъл, ме качи забавен светлокос бояджия с изпръскани обувки и четири кутии студена бира, които значително се увеличиха, след като спряхме до едно крайпътно заведение, и скоро вече се движехме през задимения, заобиколен от покрити с борове хребети Портланд, и пресичахме безкрайно дългите му мостове, чито подвижни части се вдигаха след нас, за да пропуснат разни шлепове с кранове. От центъра на града хванах автобус за двадесет и пет цента до Ванкувър, Вашингтон, там хапнах един хамбургер и излязох на шосе 99, където ме качи приятен млад оклахомски бодхисатва с мустаци и един бъбрец.

— Страшно се радвам, че те качих — каза той. — Сега ще има с кого да си приказвам.

Навсякъде, където спирахме да пием кафе, той играеше с адска сериозност на машините за флипер и също така качи всички стопаджии, които срещнахме по пътя, а това бяха първо един едър ouki^[1] от Алабама с невероятно провлачен говор, а после някакъв шантав моряк от Монтана, който през цялото време бълваше някакви налудничави умнотии, та цялата тази група се изстреляхме със сто и двадесет километра в час право в Олимпия, Вашингтон, а после по виещите се горски пътища на полуостров Олимпик стигнахме до военноморската база при Бремертън, Вашингтон, откъдето до Сиатъл ме делеше единствено четиридесет и петцентов рейс с ферибота!

Сбогувахме се с останалите и двамата с алабамския бродяга се качихме на ферибота. Благодарен на невероятно добрия си късмет по пътя, аз платих и неговата такса и дори му напълних шепите с фъстъци

и стафиди, а той ги погълна така лакомо, че му дадох също салам и сирене.

После, докато спътникът ми седеше в залата за пасажери, а фериботът вече напускаше пристанището под ръмящия студен дъждец, аз отидох на горната палуба, за да се насладя на Пъджит Саунд. Имахме един час път до пристанището на Сиатъл, намерих четвъртинка водка, мушната между перилата и закрита със списание „Тайм“, и съвсем небрежно я пресуших, после отворих раницата, извадих топлия си пуловер, облякох го под шушляка и закрачих нагоре-надолу по студената, забулена в мъгла палуба, съвсем сам в някакво диво и лирично настроение. И неочеквано разбрах, че Северозападът е много по-велико местенце от смътната представа, която си бях изградил за него от думите на Джефи. Това бяха огромни пространства, покрити с невероятни планини, закрили целия хоризонт и забили върхове в бухналите облаци, планините Олимп и Бейкър представляваха гигантска оранжева ивица, впила се в тъмните небеса, които, бях сигурен, водеха към Хокайдо, Сибир и всяка друга безумна пустош на тази земя. Сгущих се до кабинката на мостика и чух вътре капитана и кормчията да разговарят в стил Марк Твен. В сгъстилата се вечерна мъгла големи червени неонови букви пред нас гласяха:

ПРИСТАНИЩЕ СИАТЪЛ

И неочеквано всичко, което Джефи някога ми беше разказвал за Сиатъл, започна да се просмуква в мен като студен дъжд, вече можех да го видя и усетя, а не само да си го представям. Мястото беше точно такова, каквото ми го описваше той: влажно, необятно, гористо, планинско, студено, ободряващо и предизвикателно. Фериботът акостира на кея при булевард „Аляска“ и веднага видях тотемните стълбове, изложени в разни стари магазинчета, и прастария локомотив в стил 1880-а с дремещи огняри, който пухтеше нагоре-надолу край брега като в някакъв мой сън — старият американски локомотив на Кейси Джоунс, единственият толкова стар, който някога съм виждал,

ако не броим уестърните, работеще в пълна изправност и дърпаше вагоните си в задимения мрак на вълшебния град.

Веднага отидох в един хубав и чист евтин хотел на име „Стивънс“, наех стая за доллар и седемдесет и пет цента, взех гореща вана и спах дълго, а на сутринта се избръснах, тръгнах по Първо авеню и случайно попаднах на всевъзможни магазини „Гудуил“, предлагащи чудесни пуловери и червено бельо, закусих обилно и пих кафе за пет цента в претъпкания утринен пазар, а над мен облаците се носеха леко по синьото небе и водите на Пъджит Саунд блещукаха и се плискаха под старите кейове. Намирах се в същинския Северозапад. По обед напуснах хотела, след като щастливо подредих в раницата новите вълнени чорапи, носните кърпички и всичко останало, отидох пеша до намиращото се на няколко мили от града шосе 99 и хванах няколко стопа за кратки разстояния.

Сега вече на северния хоризонт започнаха да се появяват Каскадите — невероятни зъбери, насечени скални маси и покрити със сняг грамади, гледка, достатъчна, за да ти се свие гърлото. Пътят минаваше през приказно плодородните долини на Стилакуамиш и Скагит — богати земи, осияни с ферми и пасящи край тях крави, на фона на чудовищните снежни масиви. Колкото по на север отивах, толкова по-голяма ставаше планината, докато накрая започнах да се страхувам. Каши ме някакъв тип, който имаше вид на любезен очилат адвокат, каращ скромна кола, но се оказа, че е известният шампион по спортен автомобилизъм Бат Линдстрем, а скромната му кола имаше двигател, позволяващ ѝ да развива двеста и седемдесет километра в час. Той ми го демонстрира, като я форсира, за да чуя мощния ѝ рев, докато чакахме на един червен светофар. После ме каши един дървар, който каза, че познава съгледвачите, при които отивах.

— По-плодовита от долината на Скагит е само долината на Нил — каза той.

Той ме оставил при шосе I-G, тесен път, който се отбиваше от 17-A и се виеше нагоре към сърцето на планината и всъщност свършващ като черен път без изход при язовира „Диабло“. Сега вече наистина бях навлязъл в района на планината. Хората, които ме качваха, бяха все дървари, търсачи на уран или фермери, минах през последния голям град на скагитската долина, Седро Уули, местен селскостопански пазарен център, а след него пътят започна да става все по-тесен и да се

вие все по-нагоре сред скалите, а река Скагит, потънала в спокоен унес сред ливадите, когато я пресякохме при шосе 99, сега представляващ същински буен поток от разтопен лед, носещ се бясно между тесните, кални и осияни с дънери брегове. От двете страни на пътя започнаха да се появяват стръмни скали. Самите покрити със сняг планини се бяха скрили от погледа ми, вече не ги виждах, но затова пък все по-ясно ги усещах.

[1] Странстващ селскостопански работник. ↑

32

В една опушена кръчма зад бара седеше грохнал старец, който с мъка се раздвижи, за да ми донесе бира. Помислих си: „По-добре да умра в някоя ледена пещера, отколкото във вечния следобед на подобно прашно местенце.“ Американец със съпруга японка ме оставиха пред една бакалия в Соук, а оттам за заключителната част от пътуването ме качи някакъв шантав подпийнал скагитски каубой с мургава кожа, дълги бакенбарди и китара, който взимаше с бясна скорост завоите и спря сред облаци от прах пред горското управление за планината Марбъл, и ето че пристигнах.

Началникът седеше отпред и ни наблюдаваше.

— Ти ли си Смит?

— Да.

— Този твой приятел ли е?

— Не, само ме докара.

— За какъв се мисли, че кара с превишена скорост върху държавна собственост.

Преглътнах, вече не бях свободен бхикшу. Не и до другата седмица, когато щях да се усамотя в моята планина. Трябваше да прекарам цяла седмица в Пожарникарското училище сред множество хлапетии, раздадоха ни каски, които всички носеха, както си му е редът, а само аз леко килната, копаехме противопожарни траншеи, сечахме дървета или гасяхме малки учебни пожари и се запознах с легендарния съгледвач и бивш дървесекач Бърни Байерс, „дърваря“, когото Джефиечно имитираше с онзи мощен и дълбок забавен глас.

Двамата с него седяхме в камиона му в гората и си говорехме за Джефи.

— Много жалко, че Джефи не дойде тази година. Той беше най-добрият съгледвач, когото някога сме имали, и, за бога, той е най-кадърният работник по планинските пътища, когото съм срещал. Просто изгаряше от желание да се катери и беше дяволски жизнен, не познавам по-свестен тип. И не се страхуваше от никого, и казваше

всичко както си е. Това харесвам аз, защото ако дойде време, когато човек няма да може да казва това, което иска, сигурно ще се кача горе в планината и ще доизживея дните си под някой навес. Едно нещо съм сигурен, където и да прекара живота си, на каквато и възраст да стане, Джефи винаги ще се забавлява.

Бърни беше на около шестдесет и пет и говореше много башински за Джефи. Някои от другите хлапета също си го спомняха и се чудеха защо не се е върнал. Същата вечер се навършваха четиридесет години от постъпването на Бърни в Горската служба и колегите му решиха да му подарят нов кожен колан. Старият Бърни постоянно си имаше проблеми с коланите и по това време се препасваше с някаква връв. И така, той си сложи новата придобивка, каза нещо забавно от рода на това, че не е хубаво да яде толкова много, и всички се развеселиха и го аплодираха. Помислих си, че двамата с Джефи сигурно са най-свестните мъже, работили някога в този край.

След занятията в Пожарникарското училище аз тръгвах да се разхождам из възвищенията зад Горското управление или просто сядах край буйните води на Скагит с лула в устата и бутилка вино между кръстосаните си крака и така прекарвах следобедите, а също и лунните нощи, докато другите хлапета ходеха да пият бира по местните забави. Реката Скагит препускаше през Марбълмаунт като бистър зелен поток от разтопени снегове; високо горе гигантските борове на Северозапада тънха в мъгла; а още по-нататък облациете летяха през планинските върхове и слънчевите лъчи едва-едва си пробиваха път през тях. Стремителните бистри струи под краката ми бяха рожба на тези безмълвни планини. Слънцето огряваше разпенените води, заклещилите се дънери едва устояваха на течението. Птици извършваха разузнавателни полети над реката и дебнеха спотайващите се в дълбините риби, които от време на време ненадейно изскачаха над повърхността, извиваха гърбовете си и отново плясваха вътре, а струята заличаваше следите им и всичко потичаше постарому. Дънери и пънове се носеха надолу с около четиридесет километра в час. Установих, че ако се опитам да преплувам през тази не толкова широката река, ще изляза на отсрещния бряг около осемстотин метра по-надолу. Това беше приказна местност, това беше празнотата на златната вечност, ухания на мъх, дървета и кал извикваха у мен тайнствени видения и все пак от всичко наоколо, от обраслите с

дървета склонове, от танцуващите слънчеви лъчи лъхаше спокойствие и нетленност. Когато вдигах нагоре очи, ми се струваше, че облаци приличат на лица на пустинници. Клоните на боровете щастливо се миеха във водите. Доволни изглеждаха и забулените в сива мъгла дървета по високите склонове. Поклащащите се от северозападния вятър и огрени от слънцето листа изглеждаха създадени за наслади. Непроходимите снегове по високите хоризонти сякаш бяха изпаднали в сладка дрямка. Наоколо цареше някаква нетленна чувственост на свобода, надхвърляща пределите на истината, отиваща отвъд ефимерната ѝ синева. „Планините са могъщи, търпеливи Буди“, казах аз на глас и отпих от бутилката. Беше хладно, но когато слънцето се показва, пънът, върху който бях седнал, се нагря като пещ. Когато през нощта се върнах отново тук, светът под лунната светлина ми се стори като някакъв сън, като привидение, като халюцинация, като загадка, като чезнеша омая, като просветление.

Накрая дойде време да се стягам за път. Купих на кредит провизии за четиридесет и пет долара от малката местна бакалия, натоварихме ги с мулетаря Хепи в камиона и потеглихме по поречието на реката към язовира „Диабло“. С изкачването ни нагоре Скагит ставаше все по-тясна и все повече заприличаваше на буйна планинска река, докато накрая представляваше просто необуздана струя, която диво се премяташе по скалите и жадно погълъщаše малките поточета, които се вливаха в нея от гъсто обраслите ѝ с борове брегове. Водите ѝ са препречени с бент при язовира „Нюхейлъм“, а по-нагоре и при язовира „Диабло“, като връзката между двата се осъществява чрез гигантски питсбъргски лифт. По тези места през деветдесетте години на миналия век е имало треска за злато, златотърсачите прокарали железопътна линия през массивните скали на дефилето, свързващо Нюхейлъм и местността, където сега се намира най-високият язовир, Рос, и незаконно си поделили на участъци потоците Руби, Гренит и Каньон, без някога да платят за това. Във всеки случай сега поголямата част от тази линия беше под водата. През 1919 избухнал огромен пожар по горното течение на Скагит и в цялата област около върха Самота, всичко изгоряло, като огнената стихия бушувала в продължение на два месеца и покрила небето на Северен Вашингтон и Британска Колумбия с облаци от дим, които закрили слънцето. Правителството се опитало да го потуши, като изпратило хиляда души,

снабдени с еластични въжета, които три седмици си проправяли път от лагера Марбълмаунт, но едва есенните дъждове потушили пламъците, а обгорелите дънери, както ми казаха, все още стърчали по върха и в някои долини. Оттук идваше и името на върха: Самота.

— Човече — каза забавният стар Хепи, мулетарят, който все още носеше старата си провиснала каубойска шапка от някогашните си дни в Уайоминг, сам си свиваше цигарите и постоянно разказваше анекdoti, — гледай само да не станеш като онова хлапе, дето беше горе преди няколко години, качих го аз там, а то се оказа най-големият новак, когото някога съм виждал, настаних го в бараката и то се опита да си изпържи яйце, строши го, но пропусна и тигана, и печката и го пълосна върху крака си, не можеше дори да се изкъка без придружител, а когато си тръгнах и му казах да не си дава много зор, копелдакът mi отвърна: „Да, сър, да, сър.“

— О, това не ме беспокои, искам единствено да съм сам там горе това лято.

— Сега казваш така, но много скоро ще запееш друга песен. Всички се правят на много смели. Но скоро започват да си говорят сами. И това не е толкова лошо, лошото е, когато започнеш да си отговаряш, синко.

Старият Хепи мина с кервана от мулета по пътеката през дефилето, докато аз стигнах с корабче от „Диабло“ до Рос, там пред мен се разкри необятна, умопомрачителна гледка, Националният планински резерват „Бейкър“ обгръщащ във величествена панорама езерото Рос, чиито блестящи води се простираха чак до Канада. Тук плавателните съдове на Горската служба бяха завързани на известно разстояние от стръмния, обрасъл с борове бряг. Нощем беше трудно да се спи на тях, койките им се люлееха при всяко поклащане на корабчето, а плисъкът на вълните в корпуса не mi даваше да заспя.

Тази нощ имаше пълнолуние и ясният светъл диск танцуващ по водата. Един от съгледвачите каза:

— Луната е точно над планината, в такива нощи винаги си представям, че виждам силует на койот.

Накрая дойде сивият дъждовен ден на моето тръгване към Самота. Началникът на съгледвачите беше с нас, щяхме да поемем тримата, яздейки на коне, но изливащият се порой не предвещаваше нищо добро.

— Човече, трябваше да добавиш и два литра бренди към списъка с продуктите, като свие студ там горе, ще ти потрябва — каза Хепи, обърнал към мен големия си червен нос.

Стояхме до преградата за добитъка, Хепи завързваше торби с храна на вратовете на животните и те дъвчеха, без да обръщат внимание на дъжда. Корабчето стигна до дървения шлюз, мина през него и продължи под надвисналите над нас гигантски възвищения Сауърдоу и Руби. Вълните се разбиваха в корпуса и ни посипаха с пръски. Влязохме в кабинката на капитана, той беше сварил кафе. Елите, които едва се различаваха по стръмния бряг на езерото, приличаха на изправили се в мъглата призраци. Това беше истинският суров и горчив лик на Северозапада.

— Къде е Самотен? — попитах.

— Ще го видиш чак когато вече си на самия него — каза Хепи, — а тогава няма много да ти хареса. Сега там се извива снежна буря. Човече, сигурен ли си, че не си мушнал някъде из раницата си бутилчица бренди?

Вече бяхме пресушили литър боровинково вино, което той беше купил в Марбълмаунт.

— Хепи, когато септември сляза от планината, ще ти купя литър уиски.

Щеше да ми бъде заплатен добре тъй желаният от мен престой в планината.

— Да не забравиш какво си обещал.

Джефи ми беше разказал много за Хепи Денка, както го наричаха. Той беше добър човек; двамата с Бърни Байерс бяха най-свестните ветерани наоколо. Познаваха планината, познаваха и животните си и също така нямаха амбиции да стават горски инспектори.

Хепи също си спомняше за Джеди с тъга.

— Това момче знаеше страшно много забавни песнички и разни други такива нещица. И с какъв мерак само ходеше да прокарва пътеки. Едно време в Сиатъл си имаше приятелка китайка, виждал съм я в хотелската му стая, казвам ти, тоя тип беше голяма работа с жените.

Чувах как Джеди пее весели песнички с китарата си, докато вятърът виеше около шлепа и сивите вълни плискаха в прозорците на капитанската кабинка.

„Това е неговото езеро, а това са неговите планини“, си помислих и ми се прииска Джефи да е тук, за да ме види как правя това, което той искаше.

След два часа акостирахме до стръмния, обрасъл с дървета бряг, осем мили по-нагоре по езерото, скочихме на сушата, завързахме шлепа за никакви стари пънове и Хепи шляпна първото муле, то се втурна с разположения от двете страни на гърба му товар, щурмува хълзгавия бряг, забоксува с копита и едва не падна в езерото с всичките ми провизии, но успя и потропвайки, се отдалечи в мъглата да чака на пътеката своя господар. После слязоха на брега и останалите мулета с батерийте и различните съоръжения и накрая се подредихме: Хепи застана върху коня си начело, зад него бях аз на кобилата Мейбъл, а зад мен Уоли, помощник-началникът на съгледвачите.

Сбогувахме се с капитана на шлепа и тъжната подгизнала групичка започна тежкото арктическо изкачване в мъглата и силния дъжд по тесните скалисти пътечки, притиснати между дървета и шубраци, които се търкаха в нас и ни измокряха до кости. Бях завързал найлоновото си пончо около лъка на седлото, но скоро го свалих и го облякох, така че заприличах на забулен монах, яхнал кон. Хепи и Уоли не си сложиха нищо и продължиха да яздят мокри и с наведени глави. Конете от време на време се подхлъзваха на влажните скали. Вървяхме, без да спираме, и се изкачвахме все по-нагоре и по-нагоре, но по едно време стигнахме до препречило пътя дърво, Хепи слезе от коня, взе брадвата и се захвани, ругаейки и потейки се, да изсича с Уоли тясна просека край падналия ствол, а аз бях упълномощен да наглеждам животните, което и сторих по доста приятен начин, като седнах под един храст и си свих цигара. Новата пътека стана много върла и неравна, мулетата се изплашиха и Хепи грубо ми изкреша:

— Дяволите да го вземат, хвани ги за гривата и ги издърпай горе!

После се изплаши кобилата.

— Докарай я горе! Да не чакаш аз да свърша всичко?

Накрая се измъкнахме и продължихме, скоро гъсталациите свършиха и излязохме на нова височина, където имаше камениста ливада, осяна със син вълчи боб и червени макове, изпъстрили сивата мъгла с нежните си цветове, а вятърът вече духаше силно и навяваше суграшица.

— Вече сме на хиляда и петстотин метра! — извърна се и извика отпред Хепи, като си свиваше цигара, седнал така удобно на седлото, както не би могъл да седне никъде другаде, а вятърът мачкаше старата му шапка.

Пътеката се виеше все по-нагоре по осияните с див пирен поляни под ръмящия дъжд, вятърът се усиливащ и по едно време Хепи изкрешя:

— Виждаш ли онази голяма канара там горе?

Вдигнах очи и видях точно над нас в мъглата да се извисява огромна сива скала.

— До нея има още около триста метра, макар да ти се струва, че ако се пресегнеш, ще я пипнеш. Когато стигнем там, ще сме вече почти у дома. Ще ни остава още около половин час.

— Сигурен ли си, че не си мушнал някъде някоя мъничка бутилчица бренди, момче? — извика той само след минута.

Беше мокър и скапан, но това не го интересуваше и чувах как пее във вятъра. Скоро вече бяхме над зоната на горите, поляните отстъпиха място на страховити зъбери и не след дълго земята от двете ни страни се покри със сняг, конете бавно престъпваха в лапавицата и оставяха след себе си воднисти следи, вече бяхме в сърцето на планината. Накъдето и да погледнеш, се виждаше само сняг и стелещи се мъгли. Ако денят беше ясен, щях да мога да видя бездънните бездни, край които се изкачваше пътеката, и щях да се изплаша конят ми да не се подхълзне; но сега виждах единствено смътните очертания на гористи върхове далеч долу под нас, които приличаха на малки тревисти хълмчета. „О, Джефи, помислих си, а ти сега се носиш спокойно през океана в топлата си каюта и пишеш писма на Сайки, Шон и Кристин.“

Снегът стана по-дълбок, суграшица зашиба зачервените ни премръзнали лица и накрая Хепи изкрешя отпред: освободила от част от товара, и покорно ме последва. Все пак на гърба ѝ остана немалко количество багаж.

— Ето я! — изкрешя Хепи и в носещата се гъста мъгла видях пред себе си чудновата малка хижа със заострен китайски покрив, издигната на върха на гола скала сред морени и малки ели и заобиколена от снежни преспи и петна влажна трева, изпъстрена с малки цветчета.

Преглътнах. Беше прекалено мрачно и потискащо, за да ми хареса.

— Нима това ще бъде моят дом и място за отмора през лятото?

Стигнахме до дървения обор, построен от някакъв съгледвач през тридесетте, завързахме, животните и свалихме багажа. Хепи отиде при бараката, махна капака пред вратата, извади ключовете и я отвори, пред нас се разкри тъжна картина: сив разкалян под, петна от влага по стените, неприветливо дървено легло с пружина от въжета (за да не привлича светкавиците), дебел слой прах по прозорците и на всичкото отгоре по пода бяха разхвърляни в беспорядък накъсани и изгриза ни от мишки списания, парчета храна и хиляди малки черни миши изпражнения.

— Е — каза Уоли, разкривайки дългите си зъби, — ще ти трябва доста време, за да оправиш тази бъркотия, а? Захващай се веднага да разкараш всички тези стари консерви от полицата и после забърши мръсотията по нея с насапуnisан влажен парцал.

Както и направих, а и трябваше да направя, защото ми се плащаše.

Но добрият стар Хепи запали огън в тумбестата печка, сложи отгоре съд с вода, изсипа вътре половин бурканче кафе и извика:

— Нищо не може да се сравни с едно силно кафе, тук горе човек има нужда от кафе, което да кара косите му да се изправят.

Погледнах през прозореца: мъгла.

— На каква височина сме?

— Две хиляди метра.

— Как бих могъл да видя, ако има пожар? Та наоколо се вижда само мъгла.

— Не се тревожи, след няколко дни вятърът ще я отвее и тогава ще можеш да виждаш на стотици мили във всички посоки.

Аз не повярвах. Спомних си как Хан Шан говореше за мъглата над Студената планина, която никога не се разпръсквала; започвах да оценявам куражата му. Тримата излязохме навън, известно време нагласяхме ветромера и оправяхме разни други неща, после Хепи влезе и започна да приготвя вечерята, като забърка в тигана на печката яйца и една консерва. Пихме силно кафе и хапнахме обилно. Уоли разопакова радиопредавателя и се свърза с езерото Рос. После двамата

легнаха да спят в спалните си чували на пода, а аз се мушнах в мята върху влажното легло.

На сутринта все още имаше мъгла и духаше вятър. Те приготвиха животните за път и преди да тръгнат, Уоли се обърна и ме попита:

— Е, все още ли харесваш Самота?

А Хепи добави:

— И не забравяй това, дето ти казах за отговарянето на собствените си въпроси. А ако някога ти се привиди кръчма, просто си затвори очите.

Вятърът виеше около бараката, докато те се отдалечаваха в мъглата между чепатите самотни дървета и много скоро се скриха от погледа ми, а аз останах сам на Самота, както ми се струваше, завинаги. Сигурен бях, че нямаше да се измъкна жив оттук. Опитвах се да видя планината, но само случайни дупки в носещите се мъгли ми разкриваха далечни и неясни контури. Отказах се, влязох вътре и прекарах останалата част на деня в оправяне на бъркотията.

През нощта си облякох топли дрехи, сложих отгоре шушляка, а върху него пончото и излязох да медитирам върху забуления в мъгли връх на света. Тук действително се беше спуснал Великият Облак на Истината, Дхармамега, висшата цел. В десет се показва първата звезда и неочаквано бялата пелена леко се разтвори и ми се стори, че видях планината — безмерни издължени тъмни форми над самия мен, абсолютно черни и с белещ се по върха сняг, внезапно толкова близки, че почти подскочих. В единадесет далеч на север над Канада заблестя Вечерницата и ми се стори, че зад мъглата различавам оранжевата ивица на залеза, но всички тези мисли бяха прогонени от ума ми от дращенето на цяла сюрия плъхове по вратата на мазето. Поставана малки лъскави мишлете препускаха с черните си крачета сред овес, зърна ориз и всевъзможни стари съоръжения, оставени там от цяла генерация разсипници. „Уф, помислих си, дали ще свикна с всичко това? И ако не, как бих могъл да си тръгна?“ Единственото нещо, което можех да направя, беше да си легна и да завра глава в мекия спален чувал.

Посред нощ, очевидно в просъница, съм пооткрехнал леко очите си и неочаквано се събудих с изправена коса, току-що бях видял огромно черно чудовище, изправило се пред прозореца ми, погледнах отново, над него имаше звезда — това беше планината Хозомийн,

издигаща се далече към Канада, беше се привела над колибата и надзърташе вътре. Мъглата се беше разпръснала и навън беше чудна звездна нощ. Каква планина! Имаше същата онази непогрешима форма на вещерска кула, която Джефи й беше предал в своята рисунка, закачена на стената от зебло в обсипаната с цветя барака в Корте Мадера. Около нея се виеше скален път, който се изкачваше спираловидно все по-нагоре и по-нагоре до самия й връх, където към необята се извисяваше истинска вещерска кула. Хозомийн, Хозомийн, най-мрачната планина, която някога съм виждал, но и най-красивата, както веднага се убедих, съзирайки как Северното сияние отразява зад нея ледения блясък на далечния Северен полюс.

33

Ууу, когато на сутринта се събудих, слънцето грееше върху ясното синьо небе, излязох на планинската поляна и пред мен се разкри всичко, за което ми беше говорил Джефи: стотици мили, покрити с ослепителни заснежени скали, девствени езера и високи гори, а под тях като земен покров се простираше, море от дантелени облаци, което се разливаше докъдето стигаше поглед във всички посоки и изпъльваше с пяната си долините; т.нар. ниска облачност от височината на моите две хиляди метра беше далече под краката ми. Сварих си кафе на печката, излязох отново и седнах на стъпалцата пред хижата да сгрея под жарещото слънце просмуканите си от влага кости. Подвикнах „Ти-и, ти-и“ на един голям рунтав заек и той спокойно се спря за миг близо до мен, загледан в морето от облаци. Изпържих си бекон с яйца, изкопах помийна яма стотина метра надолу по пътеката, събрах дърва, мислено прокарах граници през територията си с далекогледа и дадох на чудните върхове и клисури имената, които Джефи често ми повтаряше: планината Джек, Монт Терър, Монт Фюри, Монт Челинджър, Монт Диспейр, Голдън Хорн, Сауърдоу, връх Крейтър, Руби, Монт Бейкър, простираща се безкрайна на запад, планината Джакес, връх Круукт Там, и приказните имена на потоците: Трий Фулс, Синъмън, Трабъл, Лайтнинг и Фрийзаут. И всичко това беше мое, нито едни други човешки очи на този свят не виждаха тази безбрежна циклорамна вселена. Гледката ме изпълни с неимоверно чувство за приказност, което не ме напусна през цялото лято и дори все повече се засилваше, особено когато стоях изправен на глава, за да се раздвижи кръвта ми на самия връх, подложил под главата си чувал от зебло, и тогава планините приличаха на малки мехурчета, висящи надолу с главата в празното пространство. Всъщност аз осъзнавах, че и те като мен са надолу с главата! Нищо не можеше да скрие факта, че гравитацията ни удържаше, макар и надолу с главата, към повърхността на Земното кълбо в безкрайното празно пространство. И неочеквано осъзнах, че съм абсолютно сам и не ми

остава нищо друго, освен да се храня, да си почивам и да се забавлявам, и никой нямаше да ми попречи да го направя. Малките цветчета растяха навсякъде около скалите, без да искат разрешение от никого, смятах да постъпя като тях.

През следобеда белият дантелен покров над земята се разкъса на места и вече можех да видя езерото Рос, далече долу под мен блестяха лазурните му води, по които плуваха корабчета с летовници, като самите корабчета не се виждаха, а само жалките малки дили, който оставяха по огледалната му повърхност. Виждаха се и отраженията на устремили се към безкрайя гигантски борове. В късния следобед лежах върху тревата с цялото това великолепие пред себе си, но малко се отегчих и си помислих: „Там няма нищо, защото мен не ме интересува.“ Тогава скочих и започнах да пея, да танцувам и да си подсвирквам, но дефилето на Лайтнинг беше прекалено голямо за echo. Зад бараката имаше огромна преспа сняг, която щеше да ми осигури прясна вода за пие до септември, просто трябваше всеки ден да загребвам по една кофа, да я внасям вътре да се разтопи и ледената напитка беше готова. Бях така щастлив, както не се бях чувстввал от години, може би от дете, разумът ми беше бистър, бях намерил своето усамотение.

— Будиам, идам, дидам, дий — пеех си, като се разхождах наоколо и подривах камъчетата.

Тогава настъпи първият ми залез, беше невероятен. Снегът по планините порозовя, бухналите облаци в далечината приличаха на дарени с божествен блесък древни градове, вятърът свиреше непрекъснато, фиуу, фиуу, от време на време дори бутеше, бълскайки моя кораб. Луната сякаш беше издала напред брадичката си и тайнствено се усмихваше в бледата синева над чудовищните изпарения, издигащи се от езерото Рос. Остри зъбери изникваха зад склоновете, точно като мрачните планини, които рисувах като дете. Някъде сякаш се провеждаше златен фестивал на радостта. В бележника си записах: „О, аз съм щастлив!“ Във вечерните върхове усетих надежда. Джефи беше прав.

Щом тъмнината обгради планините и скоро отново щяха да изгреят звездите по нощното небе, а отвратителният Снежен човек да задебне из Хозомийн, аз запалих огън в печката и си изпекох вкусни ръжени кифли и забърках телешко рагу. Силен западен вятър бълскаше

бараката, но тя беше укрепена добре със стоманени прътове, излизящи от циментовата плоча, и той не можеше да я отвее. Бях доволен. Всеки път, когато погледнеш през прозореца, виждах високопланински ели на фона на покрити със сняг върхове, непрогледни мъгли или миниатюрното набраздено и огряно от луната езеро. Направих си малък букет от вълчи боб и разни други планински цветя и го сложих в чаша за кафе, напълнена с вода. Върхът на планината Джек беше забулен в сребърни облаци. От време на време в далечината проблясваха светкавици и осветяваха невероятните хоризонти. Понякога сутрин се спускаше мъгла и моет хребет, Старвейшън, се скриваше напълно в млечнобялата й пелена.

С настъпването на новата утрин, беше неделя, зората, също като предния ден, разкри гладко море от сияйни облаци около хиляда фути под мен. Всеки път, когато ми ставаше скучно, си свивах нова цигара от кутията „Принц Алберт“; няма нищо по-приятно на света от бавно и с наслада изпушната собственоръчно свита цигара. Крачех из ведрото сребристо безмълвие, с розови хоризонти на запад, а насекомите затаяваха дъх в чест на луната. Но имаше и толкова горещи и ужасни дни, с прехвърчащи летящи мравки и скакалци, като някаква божия напаст, жарки, без облаци и без въздух, че не можех да проумея как на върха на една северна планина може да е такава задуха. По пладне в такива дни единственият звук в света беше симфоничното бръмчене на моите приятели, безбройните насекоми. Но идваше нощта, а с нея и планинската луна, по езерото се плъзваше светлата й пътека, аз излизах и медитирах, седнал на тревата с обърнато на запад лице, искайки ми се да има някакъв Бог: личност над цялата тази безличностна материя. Отивах при голямата преспа, изравях бурканата с пурпурното желе и поглеждах през него бялата луна. Усещах как светът се търкаля към луната. Нощем, докато лежах в спалния чувал, идваха елени от горите по-надолу и хрупаха остатъците от храна в металната чиния на двора: самци с големи рога и мили малки еленчета, приличащи на неземни бозайници от някаква друга планета на фона на осветените от луната скали.

После вятърът довяваше от юг разрошени и възторжени ситни капки дъжд и аз си казвах:

— Заваля, да се прибираме.

После добавях:

— Време е за горещо кафе и цигара, момчета — обръщайки се към въображаемите си бхикшу.

Луната скоро се изпълни и наедря и зад Монт Хозомийн се появи северното сияние („Като се вгледаш в празнотата, тя застива още повече“, казва Хан Шан в превода на Джифи); а всъщност аз бях така застинал, че трябваше да размърдам кръстосаните си върху планинската трева крака, и чух звука от копитата на бягащи някъде в далечината елени. Стоейки изправен на глава преди лягане върху тези високи, осветени от луната скали, ясно осъзнавах, че Земята наистина е надолу с главата и че човекът, тази чудата, суетна бублечка, пълна със странни идеи, се разкарва надуто наоколо, също надолу с главата, разбирах също, че човек си спомня как онази мечта за хармоничния Космос, в който да властва разумът, е произлязла от първичната субстанция. Понякога се побърквах, защото нещата не се получаваха, палачинката се накъсваше или се подхълзвах на снега, като отивах за вода, а веднъж лопатата ми падна долу в дефилето и аз така откачих, че ми идеше да загриза скалите, влязох в бараката, ритнах шкафа и си нараних палеца на крака. Но нека духът да бъде ясен, макар плътта да пощурява, съществуването е прекрасно.

Единствените ми задължения бяха да следя на хоризонта да не се появи дим, да поддържам връзка по радиопредавателя и да премитам пода. Предавателят не ми създаваше голяма грижа; в околността все още не беше избухнал пожар, за да трябва да се свързвам с когото и да е, а и не вземах участие в бъренето между съгледвачите. Бяха ми спуснали с парашут две батерии за него, но старите все още вършеха работа.

Една нощ по време на медитацията ми се яви Авалокитешвара, Чувашия и Отговарящ на молитви, и ми каза: „Ти си упълномощен да напомняш на хората, че са напълно свободни“, аз положих ръка на гърдите си, за да напомня първо на самия себе си, изпълни ме радост и извиках: „Та“, отворих очи и видях падаща звезда. Неизброимите светове на Млечния път, неизброимите му думи. Сипах си супата в скромни мънички панички и така ми се услаждаше много повече, отколкото ако беше в някоя огромна купа... старата супа на Джифи от граф и бекон. Всеки следобед дремвах по два часа, а като се събуждах, се оглеждах наоколо и осъзнавах, че „нищо такова не съществува“. Светът висеше надолу с главата в океана на безкрайното пространство

с всички онези хора, насядали в кината и гледащи филми някъде там долу, където щях да се върна... Една привечер се разхождах по поляната пред бараката и си пеех „Малките часове“, но когато стигнах до думите „когато целият свят е дълбоко заспал“, очите ми се напълниха със сълзи.

— Добре, свят — казах. — Ще те обичам.

Нощем се сгушвах щастлив в топлия спален чувал върху старото дървено легло, виждах в тъмнината осветените ми от луната дрехи и масата и си мислех: „Бедният Реймънд, денят му е изпълнен с грижи и печал, мислите му са тъй ефимерни, толкова е тъжно и тежко да се живее“, после заспивах като агънце. Дали не сме паднали ангели, които не искат да повярват, че нищо не е нищо, и за да го разберем, не сме обречени още от рождението си да губим един след друг хората, които обичаме, а накрая и собствения си живот?... Но после отново идваха студените утрини с издигащите се като гигантски пушек облаци от клисурата на Лайтнинг, с все така неутралните лазурни води на езерото долу и неизменните безкрайни висини. О, проскърцващи земни зъби, някъде води всичко, ако не към една сладка, златна вечност, която ще докаже, че всички сме грешни и че самото доказване е безсмислено...

34

Август накрая дойде с августейша осанка и силни ветрове, които разтърсиха къщичката ми. Направих малинов конфитюр с цвета на рубин при заник сънце. Дивни залези изливаха своето безумие над невероятните чукари в разпененото море от облаци и ги обагряха във всички нюанси на надеждата, чувствах се точно като тях, блъскав и суров отвъд всякакви думи. Навсякъде наоколо се простираха само ужасни ледени полета и разхвърляни преспи сняг; стръкче трева се поклащаше от ветровете на вечността, закрепило се върху една скала. На изток беше сиво; на север — ужасно; на запад — умопомрачаващо, групци със стоманени мускули, борещи се в дивия мрак; на юг — родната ми мъгла. Планината Джек, тристаметровата й скална шапка се издигаше над площ от стотина футболни игрища, покрита със сняг. Потокът Синъмън беше гнездо на шотландска мъгла. Суровият Голдън Хорн беше навъсена грамада. Газената ми лампа гореше непрекъснато. „Бедна, нежна плът, осъзнах, отговор не съществува.“ Вече не знаех нищо, нищо не ме интересуваше, а и нямаше значение, и неочеквано се почувствах наистина свободен. Настьпиха мразовити утрини, огънят в печката пращеше, цепех дърва с ушанката на главата, мързелувах в бараката и се чувствах чудесно, а склонът тънеше в ледена мъгла. Над планината валеше дъжд и трещяха гръмотевици, а аз четях пред печката списания. Мразовитият въздух се смесваше с дъх на изгорели дърва. Накрая снегът дойде, виещата се бяла пелена заприижда начумерена към мен откъм Хозомийн, изпращайки лъчистите си вестители, в които съзрях ангела на зората, вятърът се засили, тъмни облаци заприиждаха нагоре като от ковачница, Канада беше море от непрогледна мъгла; бурята се стовари с масирана мощна атака, предизвестена от просвирване в кюнците на печката; тя забълска, за да погълне старото ми синьо небе, по което плуваха златните облаци на мисълта; в далечината се чуваше тътенът от гръмотевици над Канада; от юг прииждаха още по-черни и гъсти облаци, притискайки ни като стоманени клещи; но Хозомийн стоеше гордо изправен и отвръщаше

на атаките с мрачно мълчание. И нищо не можеше да накара ярките златисти хоризонти далеч на североизток, където не бушуваше буря, да си сменят местата със Самота. Неочаквано розово-зелена дъга се спусна право надолу към хребета на Старвейшън, на не повече от триста метра от вратата ми, като стрела, като стълб: тя се промуши от оранжевото слънце сред носещите се разбъркани облаци.

*Какво е дъгата, Боже?
Залъгалка
за нисшите.*

Тя се изви право в поточето Лайтнинг, дъжд и сняг валяха едновременно, езерото, една миля по-надолу, беше побеляло като мляко, беше страшно налудничаво. Излязох навън и неочаквано, изкачвайки се нагоре по склона, сянката ми бе обгърната от дъгата, чудно тайнство, от което ми се прииска да се моля. „О, Рей, твой живот е като дъждовна капка в безбрежния океан на вечното пробуждане. Изхвърли всички грижи. Пиши на Джефи за това.“ Бурята отмина така ненадейно, както се появи, и проблясващото в късния следобед езеро ме заслепи. Късният следобед, дрехите ми съхнеха върху скалите. Късният следобед, студът щипеше голия ми гръб, докато пълнех кофата с лопати сняг, застанал върху преспа на върха на света. Късният следобед, безбрежните простори си бяха все същите, но аз се бях променил. Медитирах в топлия розов полумрак под непълната жълта августовска луна. Когато над планините изтрещяваше гръмотевица, тя ми напомняше за упоритата любов на майка ми. „Гръмотевици и сняг, срещнахме се пак!“, си пеех. Внезапно завала проливен есенен дъжд, излива се цяла нощ, миечки безспир милиони акри с Бо-дървета, а хилядолетните пълхове на тавана ми мъдро спяха.

Сутрин се пробуждах с натрапчивото чувство за приближаващата се есен и за скорошното ми слизане, денем буйни ветрове носеха по небето луднали облаци, по обед всичко потъваше в златиста марания. Нощем пиех горещо какао и пеех край печката. Зовях Хан Шан в утринната мъгла, отвръщащаше ми тишината. Извиквах:

— Дипанкара ме напъти с мълчанието си.

Мъглата се носеше край мен, затварях очи, чуваше се прашенето на горящите дърва.

— Ууу! — извиквах и една птичка, чудно закрепила се на върха на елата, само помръдваше с опашка; после отлетяваше и далечината потъваща в ослепителна белота. Диви тъмни нощи с признания за мечешко присъствие: долу в помийната яма стари консерви с вкиснало кондензирано мляко бяха нахапани и разкъсани от мощнни лапи: мечката Авалокитешвара. Буйни ледени мъгли, в които се разтваряха страховити дупки. Върху календара отбелязах петдесет и петия ден.

Косата ми беше дълга, очите ми блестяха ясносини в огледалото, кожата ми беше потъмняла и свежа. Отново цяла нощ виеха хали и се изливаше пороен есенен дъжд, но свил се в топлия чувал, аз сънувах как извършвам дълги преходи из планината, сутринта дойде мразовита, силни ветрове диплеха мъглите и гонеха облаците по небето, от време на време проблясваха слънчеви лъчи, по склона се белееха стари преспи и в огъня пращаха три големи цепеници, когато с радост чух по радиото гласа на Бърни Байерс, съобщаващ на всички съгледвачи да слизат още същия ден. Сезонът беше приключи. Закрачих с чаша кафе в ръката по ветровитата поляна, пеейки си: „Катеричка рунтавелка тичка през тревата.“ Тя беше там, моята катеричка, седеше изправена върху скалата в ясната и хладна слънчева утрин, хванала в лапичките си зърнце овес, и ме гледаше ококорено; хапна го и побягна, тази щура малка господарка на местността. Привечер от север заприижда огромна маса от облаци.

— Бъррр — казах.

После запях:

— Да, моя беше тя! — имайки предвид бараката ми това лято и как вятърът не успя да я отнесе. — Минава, да, да, този, който през всичко минава!

Шестдесет залеза видях да се претъркуват от този стръмен склон. Визията на безкрайната свобода беше в мен завинаги. Катеричката се шмугна между скалите и оттам излетя пеперуда. Беше толкова просто. Птички щастливо прелитаха над бараката; цялата земя, чак до горите около миля по-надолу, беше осеяна за тях със сладки боровинки. За последен път отидох при малката колибка, построена на самия ръб на стръмната клисура на Лайнинг. Тук сядах всеки ден и независимо дали се стелеше мъгла, грееше слънце, светеше луната или

беше непрогледен мрак, винаги виждах извитите чепати дръвчета, които сякаш изникваха от отвесната скала.

И неочаквано ми се стори, че там видях онзи невероятен дребен китайски скитник с тайнствената усмивка върху забуленото му в мъгла лице. Това не беше онзи Джефи с раницата, заниманията с будизъм и големите щури купони в Кор ге Мадера, там стоеше безмълвен другият по-истински Джефи от моя сън. „Изчезвайте, крадци на мисълта!“, се понесе викът му надолу по урвите на невероятните каскади. Това беше Джефи, който ме посъветва да дойда тук, и сега, въпреки че беше отдалечен на седем хиляди мили и вероятно в момента чуваше звънчето за медитация (малко звънче, каквото по-късно изпрати като подарък по пощата на майка ми просто защото ми беше майка и искаше да я зарадва), сякаш беше сред старите чепати скални дървета на Самота и ме приветстваше.

— Джефи — казах на глас, — не знам кога отново ще се срещнем и какво ще стане занапред, но Самота, Самота, дължа толкова много на този връх, безкрайно съм ти благодарен, че ме напъти към това място, където научих всичко. Сега ми предстои тъжното завръщане в големия град, остарял съм с два месеца, а там са всички онези барове, фарсови зрелища и проскърцваща със зъби любов, обърнати надолу с главата в празнотата, Бог да ги благослови, но, Джефи, ние с теб знаем, че в нас е страданието на вечно младия дух.

По езерото заплуваха розовите отражения на облаци.

— Боже, обичам те — казах и вдигнах очи към небето, наистина го мислех. — Залюбих те, о, Боже. Грижи се за всички нас. По един или друг начин.

Праведните са като децата.

И следвайки обичая на Джефи винаги да подвива коляно и да изрича кратка благодарствена молитва към лагера, който напускахме, както беше сторил към биваците в Сиера и Мерин и към бараката на Шон в деня на отплуването си, когато тръгнах надолу по склона с раницата на гърба, аз се обърнах, коленичих на пътеката и казах:

— Благодаря ти, барако.

После добавих:

— Глупости — легко ухилен, защото знаех, че бараката и планината ще ме разберат, обърнах се и поех обратно към света.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.